ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\F\FLOS František_Flos František - Vzducholodí do srdce Brazílie.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

FRANTIŠEK FLOS

Vzducholodí do srdce Brazílie

SNK 1971

Předehra velikého dobrodružství

V sedm hodin večer prudce vzlétla národní vlajka po kovové tyči, která jako obrovská jehla trčela z hranolovité věže horušického zámku. Věž s cimbuřím a ochozem převyšovala ostatní zámecké budovy jen asi o tři metry. Ale protože horušický zámek byl vybudován na pahorku, byla vlajka viditelná ze široka, daleka. Jakmile se zatřepetala ve svěžím večerním vánku, ozval se z ochozu mladistvý hlas:

"Halo! Táti, strýčku! Automobily na obzoru!"

Po širokém bílém schodišti sestupovali dva muži. Když uslyšeli volání, pokynuli k ochozu, kde se objevil zardělý chlapecký obličej.

"A kolik aut přijíždí, Karle?" otázal se tmavovlasý, štíhlý muž, napohled asi čtyřicátník a zastavil se na posledním stupni. Druhý muž, rusovlasý a všecek v příjemném obličeji zardělý, zatím sešel do dvora a hladil loveckého psa. Brok se opíral předními nohama o pánova prsa. Snažil se patrně, aby dosáhl hladkým jazykem na mužův zardělý obličej. To se však nelíbilo čilému foxteriéru Rysovi. Zuřivě štěkal a sápal se na loveckého psa. Rusovlasý muž se smál, lovecký pes hafal, a tak ztropili ti tři na dvoře takový hluk, že nebylo slyšet chlapcovu odpověď.

Viktor Romovský mezitím také sestoupil do dvora, a když oba psi přiskočili též k němu, zarazil je pouhým hnutím ruky a velitelským pohledem. Rozdovádění psi ihned ztichli a poslušně šli za přísným pánem, který je měl sice rád, avšak nikdy si s nimi nehrál.

Již na prvý pohled každý poznal, že Viktor Romovský je zvyklý poroučet. Jeho štíhlá, pružná postava, malé ruce a nohy i sličný osmahlý obličej, oživený zářícíma černýma očima, prozrazovaly rodovou ušlechtilost. Jeho pohled byl pohled orla a dovedl viníka protknout jako mečem, avšak úsměv jeho pěkných úst dovedl zároveň okouzlit a získat důvěru. Líce měl hladké a jen vrchní ret mu zdobil černý knír. A proto jeho zuby se jevily tím bělostnější. Povystouplá brada, a mírně zahnutý nos předem říkaly, že tento muž je rázný a smělý.

Druh Viktora Romovského, Norbert Dismas, prozrazoval postavou a každým hnutím i chůzí bývalého vojáka. Byl o půl hlavy vyšší než Romanovský, silnější a širší v ramenou, avšak přece elegantní v každém hnutí. Z jeho modrých očí zírala laskavost, a úsměv jeho rtů sváděl k radostné spokojenosti. Norbert Dismas byl klidnější a váhavější než Viktor Romovský, ale zato byl velmi vytrvalý, a co si umínil, musel vykonat, třebas se mu stavěly do cesty nejobtížnější překážky za všech okolností šel umíněně k cíli. Deset let prožil jako vojenský inženýr v Przemyšlu, kde pracoval v různých částech pevnosti. Když se rozběsnila světová válka, byl náhle povolán k polnímu dělostřelectvu na ruskou frontu kde se poprvé setkal s Viktorem Romovským, tehdy poručíkem v záloze. Oba muži, nestejné hodnosti, avšak stejného stáří a stejného smýšlení, přilnuli k sobě přátelstvím, které se utužilo různými příhodami, jež se tak často naskýtají v životě plném nebezpečí. Zachránili si navzájem život, bděli nad sebou, odvraceli nebezpečí, a když byl

Viktor Romovský raněn, staral se o něho setník Dismas jako o vlastního bratra.

Romovský našel klid v nemocnici, kde pro dlel tři měsíce, zatímco Dismas prožíval nejstrašnější dny na bojišti. Když se uzdravený Romovský vrátil k baterii, která tehdy dlela na řece Stochodu, zavládl na obou březích zdánlivý klid. Norbert Dismas v té době povýšený na majora, vítal milého přítele s ujištěním, že k velkým bitvám s ruskými vojsky již nedojde.

Ačkoli se předpověď, majora splnila, netěšili se oba přátelé dlouho z odpočinku, neboť po čtrnácti dnech došel rozkaz, aby se baterie vydala na italské bojiště, kde bylo stále potřeba nových posil. A tak sestoupili oba přátelé z očistce přímo do pekel, protože na italském bojišti nezabíjely muže, nervaly jejich údy jenom nepřátelské kule, nýbrž i roztříštěné létající kamení. Vojáci se dusili v zasypaných kavernách, nebo pod sněhovými lavinami. I tady upadl Viktor Romovský do nesnází, zpola zasypán byl zachráněn jen obětavostí a šílenou odvahou nadporučíka Rokose. Když vojáci přinesli bezduché tělo před majora Dismasa, zaplakal a klesnuv na kolena, zdvihal bezvládnou přítelovu hlavu a úpěnlivě ho volal k životu. A tak není divu, že když se Viktor Romovský vzpamatoval, stiskl v těsném objetí majora i svého zachránce, nadporučíka Rokose, a sliboval jim trvalé a upřímné přátelství.

Nadporučíku Rokosovi bylo tenkrát dvaadvacet let, byl tedy o devět let mladší než major Dismas a Romovský. Avšak na bitevním poli vykvétá přátelství bez ohledu na stáří a na stupeň hodnosti, neboť společné nebezpečí lidi sdružuje.

Nadporučík Rokos byl neobyčejně odvážný, statečný a vynalézavý, a tak než skončila válka, dosáhl hodnosti setníka. Jeho starší přátelé ho často prosili, aby se zbytečně nevydával do nebezpečí, ale ustali, když pochopili příčiny. Rokos toužil po uniknutí z fronty a chtěl prchnout za každou cenu, proto se odvažoval až k nepřátelským zákopům, avšak neměl štěstí. Také Romovský a Dismas se často tajně radili, jak by mohli uprchnout k nepříteli, ale stanoviště děl bylo příliš vzdáleno od fronty a uniknutí bylo nemožné. Jak záviděli těm, jimž se útěk podařil a mohli odhodit nenáviděnou rakouskou uniformu a nadšeně vstoupit do čet dobrovolníků! Neměli však štěstí stejně jako Rokos, a tak protrpěli hrůzy války až do posledního dne. Radostně se pak vraceli do Čech, jakmile doletěla na frontu první zpráva o porážce vojsk ústředních mocností.

Romovský odvážel přátele do svého domova, do horušického zámku, kde jeho návrat očekávala smutná a chorá paní se čtyřletým synkem Karlem. Uvítala manžela s radostným jásotem a prchavá červeň zbarvila její bledá líčka, když se tulila do náruče milovaného manžela. Vlídně a upřímně vítala též jeho druhy, a když se dozvěděla, že oba zachránili život milovanému muži, naplnilo se její srdce nezměrnou vděčností a její modré oči zaslzely. Vítala manželovy druhy jako členy rodiny a prosila je, aby zde navždy zůstali.

A Karlík? Karlík jásal, vždyť se vznášel víc ve vzduchu, než chodil po zemi, neboť všichni ti tři vojáci, tak silní a osmahlí, ho chytali do náručí, vyhazovali si ho nad hlavy, znova ho chytali a vášnivě ho líbali. Jak se jim po čtyři léta stýskalo po dětech! Nyní se nemohli nasytit hry s roztomilým kloučkem, který jim nadbíhal a volal:

"Ještě, strýčku, ještě a hodně vysoko!"

Naše srdce se naplňuje bolestným úžasem, když slýcháme o útrapách udatných bojovníků, avšak skoro nevděčně zapomínáme na nevylíčitelné strasti a bolesti žen a matek, které denně zmíraly strachem a úzkostí o své drahé na bitevním poli. Byly to čtyři kruté roky nepřirozeného duševního napětí, byla to čtyři léta hrozných muk a bolestí, čtyři roky starostí a nezvyklých námah a tisíc pět set dní, z nichž každý mohl přinést nejděsnější zprávu o smrti nebo zmrzačení nejdražší bytosti.

Návrat Viktora Romovského a společnost jeho přátel vrátily na čas růže na bledé tváře paní Zdenky Romovské, avšak nedovedly ji udržet na příkré cestě po srázném svahu k hrobu. Laskavá a sličná paní se zoufale chytala manželových silných paží, tiskla k prsům útlého synáčka, hledala pomoc ve věrných očích přátel, kteří byli ochotni k oběti jako kdysi, když zachraňovali jejího manžela, avšak její nohy slábly, paže ochabovaly, až nebylo na světě moci, aby ji udržela.

Zarmoucený manžel, sklíčení přátelé a osiřelý synáček, v té době sotva pětiletý, klečeli u hrobu a volali jméno drahé bytosti, která tak nerada odešla.

Za týden po smrti laskavé hostitelky prohlásil setník Rokos, že odejde do světa.

"Příteli, proč rozmnožuješ můj zármutek?" tázal se Viktor Romovský. "Zůstaň. Trápí-li tě dlouhá chvíle, vyber si nějaké zaměstnání, jen neodcházej!"

"Musím," odpovídal setník Rokos i na domluvy Dismasovy. "Už dost dlouho jsem odpočíval. Za ta čtyři léta jsem zvykl divokému a dobrodružnému životu. Zde bych umřel."

"A kam chceš jít? Kam tě žene nepokojná krev?" ptal se Romovský.

"Co já vím? Nejdřív se podívám do Francie a potom vám, drazí přátelé, napíšu, kam mne vítr zavál. Láká mě Afrika, Amerika i Austrálie, a což teprve Tichý oceán!"

Oba přátelé prohlásili Rokosův úmysl za nesmysl, avšak když opět po týdnu stál před nimi setník Rokos už připravený na cestu, tu pochopili, že mladého muže nezadrží. Viktor Romovský štědře naplnil setníkovu tobolku a vymohl na něm slib, že často bude posílat o sobě zprávy a že se vrátí do horušického zámku jako domů, až ho cizina unaví anebo zklame.

Setník Rokos slíbil všecko a šel se rozloučit s Karlíkem. Ten ovšem nechápal, kam a na jak dalekou cestu se vydává jeho "milý strýček", s nímž si denně tak báječně hrával. Rokos zlíbal dítě, vynesl je v náručí až k zámecké bráně a potom, ani se neohlédnuv, aby přátelé neviděli slzy v jeho očích, vstoupil do auta a odjel k železniční stanici.

"Vrať se brzy, strýčku!" volal za ním Karlík, avšak setník už neslyšel.

Za týden obdrželi přátelé v horušickém zámku dopis z Marseille. Setník Rokos oznamoval, že zakrátko odpluje do Jižní Ameriky. Potom asi za měsíc přiletěl z Rio de Janeira telegram, který zvěstoval, že setník Rokos šťastně přistál a že míří na západ. To byla poslední zpráva. Mnoho měsíců doufali oba přátelé v horušickém zámku, že přijde dopis, avšak jejich naděje se nesplnila. Navzájem se těšili domněnkou, že Rokos patrně dospěl do pustin, odkud nelze vypravit dopis.

Avšak když místo měsíců uplynula léta, tušili, že neohrožený mladý dobrodruh v nehostinné cizině zahynul. K bolestným vzpomínkám na zesnulou paní Zdenku se přidružila i vzpomínka na nešťastného Rokose.

Major Dismas se vzdal vojenství velmi snadno, neboť byl vždycky spíš inženýrem než vojákem a válečné hrůzy mu nedodávaly chuti k vojenskému životu. Proto rád využil pozvání přítele Romovského, aby s ním žil v horušickém zámku. Tímto rozhodnutím prokázal Romovskému nové neocenitelné služby.

Dismas si vroucně zamiloval malého Karla a umínil si, že se všemožně přičiní, aby z hošíka vychoval čestného, poctivého a spravedlivého muže. Kromě toho se ze všech sil snažil, aby Romovského upoutal k zajímavé práci.

Oba úkoly se mu výborně dařily, Karel byl vnímavý, čilý a nadaný chlapec a Viktor Romovský se vyznačoval nadáním a vytrvalostí k vědecké práci. Byl-li inženýr Dismas výtečný mechanik, Romovský ho brzy předstihl jako chemik a tak společně pracovali v dílnách, opatřených nejlepšími přístroji a nástroji, a dospívali k pozoruhodným výsledkům. Viktor Romovský byl bohatý a nešetřil penězi na knihy, přístroje a pokusy.

Oba pracovití přátelé se nestarali o zábavy a okolní svět, neboť milé zaměstnání jim nahradilo společnost, a v dobách odpočinku se věnovali Karlovi. Vychovávali a učili chlapce oba, každý svým způsobem. Jestliže se otec staral o to, aby dal chlapci základy k ušlechtilé povaze, aby si hošík zvykal na slušné způsoby, aby jeho srdce" vždycky bylo otevřeno všemu dobrému a jeho mysl toužila jen po kráse, strýc Dismas, čili krátce "Dis", dbal, aby Karel prospíval tělesně.

"Nesmíš se bát stromů, že jsou vysoké, nesmíš se lekat vody, že je prudká a studená, nesmíš ustoupit větru, protože doráží, ohni, který pálí, mrazu, který zebe, sněhu a dešti, které studí. Led je k tomu, abys na něm zkoušel udržet rovnováhu, kůň zas k tomu, abys na jeho hřbetě pevně seděl, a až udržíš pevně pušku, ukážu ti, jak s ní dokážeš ovládnout okolí," poučoval major chlapce.

Někdy se oba učitelé a vychovatelé neshodovali, protože Viktor Romovský namítal, že je ještě dost času na koně i na zbraně, kdežto strýček Dis mínil, že pro chlapce není zdravé, aby tak dlouho sedal nad knihami a učil se cizím jazykům. Tvrdil, že les, pole a zahrada jsou lepší knihy než mluvnice a slovníky. Poněvadž však Viktor Romovský byl neústupný, dostávalo se Karlovi obojího, knih i přírody, i tělesných cviků, a to bylo dohře. Z Karla se vyvíjel chlapec, který předstihl všecky své vrstevníky jak vědomostmi, tak i tělesnou obratností. Byl sice štíhlý, avšak pružný a silný, statečný a šlechetný, a protože zdědil po matce krásu obličeje a jemné chování, získal si lásku a oddanost nejen všech lidí na zámku, nýbrž i úředníků a dělníků, zaměstnaných na otcově velkostatku.

Karlovi bylo již třináct let, a tak otec pomýšlel, přestože strýc Dis horlivě odporoval, na delší rozluku se synkem. Karel musí poznat svět a život z vlastního názoru, a proto musí přesídlit do města, aby pokračoval ve studiích.

Strýc Dis snášel toto rozhodnutí hůř než chlapec. Také jemu se jistě zasteskne po otci, po milém strýci a po celém okolí zámku, avšak touha po změně zmírní jeho stesk.

Karel měl odejít z domova po prázdninách, tedy za půl roku, avšak zpráva Ve francouzském časopisu Je sais tout (Vím všecko), náhle změnila nejen domácí zvyky, nýbrž i otcův úmysl.

Neočekávanou zprávu, která vzrušila obyvatele horušického zámku, našel vlastně strýc Dis. Avšak ani ji nedočetl a již pospíchal k příteli Romovskému a mávaje časopisem, volal:

"Úžasné zprávy o setníku Rokosovi!"

Viktor Romovský právě s tajnou radostí přihlížel, jak Karel vtipně a správně luští obtížnou rovnici. Sotvaže uslyšel zvěst o zmizelém příteli, prudce vstal a vyskočil majorovi vstříc.

"O setníku Rokosovi? Není to mýlka, a nebo jen shoda jmen?"

"Ne, ne," odpovídal major rozechvěn, "jen poslyš!". Rozevřel doširoka časopis a očima četl francouzský text, který ihned překládal: "Jediný diamant svého druhu na světě byl nalezen náhodou v řečišti Araguaie. Je to diamant napohled černý, ale ve skutečnosti purpurově tmavý a pro svou zvláštnost neobyčejně vzácný a drahocenný. Očitý svědek při nálezu navštívil naši redakci a doplnil zajímavými podrobnostmi naši senzační zprávu, kterou jsme otiskli v říjnovém sešitě loňského roku. Opakujeme ji stručně čtenářům, kteří se zajisté pamatují na jméno inženýra C. Morbecka. Jako neomezený monarcha ovládal na dvanáct tisíc dobrodruhů, kteří se seběhli ze všech končin světa do Mato Grossa, aby tam hledali diamanty. Náš dobrovolný zpravodaj líčí inženýra Morbecka jako krutého, avšak spravedlivého muže, který netrpí odpor a bezohledně jej láme. Touto krutostí a panovačnou zpupností popudil proti sobě dobrodruhy tak, že se proti němu vzbouřili, a kdyby se nebyl zachránil s nemnohými věrnými útěkem na sever, byli by ho jistě usmrtili. "Bylo nás sotva padesát," líčí události očitý svědek, "a měli jsme jen čtyři vozy a osmnáct koní, když jsme za tmavé noci prchali z tábora. Pospíchali jsme k severu, protože inženýr Morbeck znal krajinu podél řeky Araguaie. Řeka Araguaia, k níž jsme po nesčíslných. útrapách dorazili v době největšího sucha, měla široké řečiště ztracené v pralesích a v té době skoro vyschlé, jen tu a tam zůstala v jámách shnilá voda! Avšak i kalná a teplá voda byla nám a utrýzněným zvířatům nesmírně milá. Nic jsme nedbali na zákaz a hrozby a všichni jsme se hnali k vodě, abychom uhasili palčivou žízeň. Kapitán Morbeck zuřil a rozkázal, abychom zde rozbili tábor, neboť lidé i zvířata padali únavou. S večerem se vyrojilo z kaluží a bažin na milióny moskytů, kteří nás velmi sužovali. Ale nic nás nemohlo popohnat dále. Zažehli jsme ohně, avšak brzy jsme museli opět vstát, ozbrojit se holemi a klacky a zahnat četné hady přilákané plameny.""

Viktor Romovský mávl netrpělivě rukou a vrátil se k lenošce.

Strýc Dis však přistoupil ještě o dva kroky blíže a zesíliv hlas, četl:

"Kapitán Morbeck a jeho důvěrný přítel setník M. Rokos se toho večera strašně pohádali. Z hádky jsme vyrozuměli, že setník Rokos navrhoval, abychom se dali k řece Tapajósu, kde prý v kraji Mambriaraz je horstvo, v němž lze podle indiánských pověstí nalézt hojné zelené kameny, patrně smaragdy. Ale inženýr Morbeck nazval setníka bláznem a odbyl svého důvěrníka tak příkře, že se Rokos a devět jeho přívrženců rozhodlo, že opustí tábor a půjdou k západu. A druhý den ráno se od nás opravdu odtrhli. Dostali jen jeden vůz a tři koně a odešli v hněvu na západ. Zmiňuji se o

setníku Rokosovi jen proto, že jsme všichni litovali jeho odchodu. Neboť jenom on dovedl mírnit divokého Morbecka v zuřivých záchvatech a domáhat se spravedlnosti pro ty nejubožejší. Věděli jsme, že se Rokos Morbecka nebojí, a mnohý z nás by se byl jistě vydal po setníkových stopách, kdyby se nepřihodila ona zvláštní událost. Jeden z našich lidí šel pro vodu na snídani a našel v suchém řečišti černý diamant, který způsobil v celém táboře úžasný poplach. A tak jsme na Rokose a jeho druhy zapomněli.

Na rozkaz inženýra Morbecka jsme potom vystavěli místo stanů chýše, a tak vznikla nová kolonie. Lidé chtiví bohatství se sbíhají k Araguaii ze všech končin světa. Prohrabávají a překopávají štěrk řečiště ve směru proti proudu. Našli jsme již mnoho purpurových diamantů, ovšem mnohem menších. Avšak Morbeck pevně věří, že dojde k nalezišti, odkud voda menší kusy odplavila. Mne donutila nemoc, abych vyhledal lékařskou pomoc v Rio de Janeiru."

Major umlkl, avšak jeho oči zářily.

"Nuže, náš mladý přítel Rokos žije a já opět doufám, že nám pošle o sobě zprávy."

Viktor Romovský seděl však hluboce zamyšlen, a teprve když mu přítel položil ruku na rameno, vytrhl se ze zamyšlení a pravil:

"Je ovšem pravděpodobné, že ve zprávě běží o našeho přítele Rokose, ale když neposlal zprávu z Mato Grossa, odkud je spojení s pobřežními městy, tím menší je teď naděje, že by nám napsal z pustin. Obávám se, že mu hněv dobře neporadil. Dokud žil s Morbeckem, třeba ve špatné, avšak přece v početné společnosti divokých dobrodruhů, byl stokrát bezpečnější než s malým průvodem v neprobádaných krajinách. Což jestli upadl do rukou krutých domorodců, což jestli strádá nedostatkem anebo nemocí? Milý příteli, tvá zpráva mě více zarmoutila než potěšila."

Karel naslouchal mlčky. Na setníka Rokose se pamatoval velmi nejasně, ba jeho obraz si spíše vytvořil ze strýcova a otcova vyprávění než z vlastních vzpomínek i když se psi na dvoře utišili, volal Karel z ochozu: "Tati, tři auta na obzoru!"

Oba přátelé, Viktor Romovský i strýc Dis, oblečeni ve světlé oděvy, kráčeli po dvoře k zámecké bráně, aby očekávali hosty. Dobře věděli, proč se auta objevila na vzdálené silnici a kdo v nich přijíždí.

Taky Karel seběhl z věže a dohonil otce a strýce u brány.

Neuplynulo ani deset minut, když k zámku doletěly zvuky trubek a bílé dlouhé mračno prachu zvěstovalo, že auta zahýbají z okresní silnice na soukromou cestu k zámku.

Když však nyní chlapec viděl, jak i strýc Dis je sklíčen otcovými námitkami a obavami, odhodlal se k řeči:

"Tati a strýčku, vím, že milujete pana setníka. Proč byste mu tedy nemohli teď pomoci? Váš důmyslně sestrojený letoun vás přece donese do srdce Brazílie za několik málo dní."

Viktor Romovský a strýc Dis pohlédli na chlapce jako na neočekávané zjevení, vždyť chlapec tu promluvil o úžasném podniku s naprostou důvěrou a vzácnou odhodlaností.

Neodpověděli ani slovem, avšak v jejich myslích chlapcův návrh zaťal ostré drápy. Cítili, že se už nezbaví této myšlenky na vyhledání a zachránění vzdáleného přítele.

"Karlova myšlenka stojí za uváženou," promluvil po chvíli chlapcův otec. "Pojď, příteli, vyjdeme si do polí, mráz ochladí naše hlavy a venku se nám bude lépe přemýšlet."

Od památného lednového dne, kdy přečetli zprávu z francouzského časopisu, rozmlouvali oba přátelé v horušickém zámku často o výpravě do Brazílie. Viktor Romovský nyní často odjížděl, a když se vracel po dvou i třech dnech, přivážel s sebou knihy, mapy, obrazy i časopisy, ve kterých potom s majorem hledali poučení.

V nepřítomnosti Viktora Romovského prodléval major s Karlem buď v laboratoři, nebo v prostorném hangáru, v němž stál podivuhodný stroj, patrně letadlo, avšak naprosto jiné, než jaké bylo možno až dosud vídat. Mělo sice čtyři křídla, teď právě rozmontovaná, ležela tu vrtule a stála tu i veliká kajuta s několika kabinami. A v sousední budově ležel ohromný balík jakési lehké, avšak velmi pevné látky jako veliký stoh slámy, a byly tu uskladněny ohromné kotouče hliníkového plechu.

V pilné práci a při studiu uplynulo skoro šest měsíců ode dne, kdy Karel oběma překvapeným mužům naznačil, jak by bylo možné přispět na pomoc setníku Rokosovi.

Po málo minutách se před bránou automobily zastavily a z nich vystoupili tři muži asi stejného věku od pětadvaceti do třiceti let. Každý z nich nesl v levici nevelkou koženou torbu a v pravici klobouk, jímž zvolna mávli na pozdrav, avšak nikdo z nich nepromluvil. Viktor Romovský jim pokročil vstříc na tři kroky a smeknuv klobouk, děkoval za němý pozdrav.

"Vítám vás, pánové," pravil, obraceje se ke všem, "a dovolte, abych vás vzájemně představil. Zde můj věrný přítel major Dismas a můj syn Karel."

Oba jmenovaní se mlčky uklonili. Potom postoupil Viktor Romovský k mladému, velmi hezkému muži, jehož milý a upřímný obličej se usmíval, a podávaje mu ruku, řekl hlasitě:

"Pan doktor Vilém Znojemský z Bratislavy, praktický lékař," a dodal: "buďte vítán, pane doktore!"

Doktor Znojemský se nejdříve uklonil společnosti a pak silně potřásl rukou Viktora Romovského. Ten potom přistoupil k ostatním dvěma mužům a představil společnosti malého, černovlasého, napohled velmi čilého člověka, jako profesora Josefa Velebila z Plzně a vysokého, pobledlého a světlovlasého dlouhána, jehož modré oči zářily za Kulatými skly brýlí, jako hvězdáře Zdeňka Přibáně z Brna.

Jakmile byla společnost vzájemně představena, nastalo všeobecné vítání a potřásání rukou. Karel se musel, vítání také zúčastnit, ačkoli skromně ustupoval do pozadí. Major na sebe převzal úkol hostitele, zatímco Viktor Romovský rozkazoval správci, aby se postaral o pohoštění šoférů.

Major s Karlem odváděli hosty do zámku, aby v připravených pokojích mohli odložit své věci a upravit se k večeři, ohlášené na osmou hodinu.

Večeře na horušickém zámku

Jakmile zazněl zvuk zvonce zvoucího k večeři, vcházeli hosté do prostorné jídelny, kde je znova vítal a uváděl k bohatě vystrojené tabuli pán domu, záře radostí. V čele tabule seděl major Dismas, zatímco hostitel a jeho syn Karel usedli na konci, aby měli hosty mezi sebou.

Jako při každé hostině tak i zde zachovávali všichni stolovníci při polévce a předkrmu vážné mlčení. Poznenáhlu se však majorovi podařilo, aby rozvázal jazyky hostů. Vyptával se jich na cestu anebo vzpomínal na místa, odkud hosté přijeli. Hovor se stával všeobecným. Ale právě o tom, co zaměstnávalo všecky mysli, nikdo nepronesl ani slovo.

Výtečné pokrmy a nápoje dovedly zlákat hosty, aby se oddali příjemným požitkům. Karel tak měl dosti příležitosti, aby studoval povahy cizinců, neboť věděl, že při jídle člověk často prozradí některé vlastnosti, které by rád zakryl. Člověk, který neumí ve společnosti jíst a pít podle ustálených dobrých zvyků, prozrazuje, že nebyl dobře vychován a že se také nevyzná v jiných společenských mravech. Člověk hltavý je jistě chtivý, chvástavý a lakomý. Odporný je pohled na člověka, který jí z plného talíře a přitom chtivě pohlíží na mísu, a neslyší ani, co se kolem něho mluví. Kdo však se v jídle piplá, ze všech stran je prohlíží a stále obrací, je jistě člověk povahy sobecké, svárlivé a neústupné. Kdo pije mezi jídlem a bezděčně si pochvaluje požitek, je lenoch a člověk nespolehlivý. Hostina je společenský úkon, při němž naprosto neběží o nasycení, neboť jí a pije se jen proto, aby se vyplnily mezery v hovoru a aby se připíjelo na zdar osobám nebo podnikům.

Karel tajně pozoroval všecky hosty a byl velmi spokojen, protože nikde nepostřehl ani jedinkou chybu a těšil se z toho, že si, otec zvolil tak ušlechtilé lidi za hosty. Teprve když služebníci odnesli poslední mísy a jídelnou zavoněly káva a čaj, nabídl hostitel hostům doutníky. Vyšlo najevo, že všichni hosté jsou kuřáci, ačkoli někteří zvolili raději cigarety než doutníky.

V jasně osvětlené jídelně bylo příjemné chladno. Otevřenými okny sem proudil svěží noční vzduch z parku, nad jehož mohutnými a tmavými stromy bylo možno spatřit třepetající se hvězdy na černé obloze.

Viktor Romovský již před chvilkou umlkl a díval se na hvězdy, náhle se však obrátil k hostům a pravil nahlas:

"Vážení pánové a milí hosté! Je na čase, abych vás jasněji seznámil s účelem dnešní schůzky, než jak jsem vám jej mohl vylíčit při svých návštěvách u vás. Povolal jsem vás - ovšem s vaším souhlasem - z různých končin republiky a právem se domnívám, že jste se vzájemně seznámili teprve zde. Z předběžného jednání je vám všem známo, že jde o dalekou a snad i nebezpečnou výpravu do střední Brazílie. Přiznávám se upřímně, že když jsem vyhledával společníky, nešlo mi jen o dobrou vůli, nýbrž že jsem hledal muže nadšené pro dobrodružnou výpravu a že jsem je našel. Jsou vám známy moje podmínky i můj cíl. Chceme totiž s přítelem majorem vyhledat v končinách, prostírajících se v šíři osmi set kilometrů mezi řekami Araguaiou a Tapajósem přítele setníka Rokose. Zajisté vám, pánové, neušla různost vašeho povolání: je tu pan doktor Znojemský, lékař, pan Velebil, profesor, pan Přibáň, hvězdář a přítel Dismas je inženýr. Avšak já jsem vás nezvolil jenom pro tato vaše povolání, ale spíš pro vaše koníčky. Je všeobecně známo, že tisíce a tisíce lidí vykonávají povinnosti svého povolání, ale že vedle toho mají různé sklony, touhy a cíle a těmi že se těší a těm že věnují nejlepší své duševní síly. Nuže co jsem shledal? Pan doktor Znojemský je nadšený botanik, pan profesor Velebil nadevšecko miluje ptáky a pan Přibáň horuje pro hmyz. Všichni milujete přírodu a všichni milujete sport, a proto jsem přesvědčen, že naše výprava nebude bez užitku.

Bude-li na výpravě pan Přibáň pozorovat též skupiny hvězd a mlhoviny, bude-li pan doktor Znojemský studovat nemoci a pan profesor obyčeje domorodců, jistě si přinesou bohatou vědeckou kořist. Naše výprava není výprava lovecká, není to však ani výlet.

Chceme prozkoumat veliké oblasti přebohaté země, která může uživit milióny lidí, budou-li příští obyvatelé dokonale znát podnebí krajů, životní podmínky, přírodu a povahu domorodců. V nynější době se počítá, že v Brazílii žijí jen čtyři lidé na čtverečním kilometru. Avšak většina tohoto obyvatelstva žije na pobřeží, kdežto v srdci Brazílie jsou ohromné oblasti buď naprosto pusté, nebo jen velmi řídce obydlené domorodci, k nimž ani odvážní dobrodruzi dosud nepronikli."

Viktor Romovský na chvíli umlkl, pohlíželeje kamsi do dálek. V duchu patrně viděl ty liduprázdné- ohromné pustiny, o nichž právě vypravoval. Také jeho posluchači mlčeli. Prve, když se zmínil o jejich koníčcích, usmívali se a každý se na souhlas němě uklonil. Nyní však očekávali, že Viktor Romovský vysloví určité návrhy a ve svém očekávání se nezklamali.

"Vážení pánové," pravil hostitel opět po chvilce, "vše, co jsem až dosud řekl, vám bylo známo, neboť při svých návštěvách u vás jsem vám vylíčil cíl a účel výpravy. Jistě se pamatujete na mé podmínky. Slíbil jsem vám, že se postarám o vaši dopravu do srdce Brazílie. Žádal jsem však od vás, abyste se připravili na nejméně tříměsíční a nejdéle šestiměsíční pobyt v Brazílii. Nežádal jsem od vás úhradu za cestu a stravování, ale prosil jsem vás, abyste si vzali na výpravu co nejskrovnější cestovní potřeby.

Jsem přesvědčen, že jste uposlechli mé rady a že jste se o Brazílii poučili z knih a časopisů. Proto víte, že nikomu nehrozí nebezpečí od dravých zvířat. Přesto však nebude naše výprava nějakou vycházkou nebo výletem, množství jedovatých hadů a hmyzu, nemoci, změna podnebí a výživy, možné nedorozumění s domorodci a nahodilé setkání s tuláky, to vše vyžaduje odvahu, vytrvalost a stálou napjatost všech smyslů. Teď je ještě čas, aby ustoupil, kdo se těchto jistých a neočekávaných obtíží leká..."

Viktor Romovský opět umlkl, tentokrát však tázavě hleděl na své hosty. Avšak ani jediný neprojevil obavy, naopak jejich hnutí ramen a hlav prozrazovala, že jsou pevně odhodláni čelit všem nebezpečím.

"Nemoci a tělesné útrapy mě neodstraší," prohlásil doktor Znojemský, "protože je jdu hledat do skvostných pralesů a na kvetoucí stepi."

"Půjdu s vámi všude," prohlásil malý profesor Velebil. "Miluji nebezpečí a lituji, že brazilské šelmy jsou tak neškodné, zato je Brazílie rájem ptactva."

"Brazílie byla vždycky mým líbezným snem a nic mě nezadrží, abych splnil svou touhu. Nikde není tolik a tak nádherného hmyzu jako v Brazílii," dodal Zdeněk Přibáň.

"Nu vida, pánové, bezděky prozrazujete, že vám jde především o milovaná studia, pana profesora láká ptactvo, pana Přibáně hmyz a pana doktora prales. Nikdo z vás nebude zklamán. Kéž bychom i my s přítelem Dismasem a se synem Karlem dosáhli vytčeného cíle!"

"Jakže? Váš syn Karel se také zúčastní výpravy?" volali překvapení hosté.

Viktor Romovský se usmál a odpověděl:

"Ano, pánové, můj syn se rovněž zúčastní výpravy, protože první pronesl myšlenku, abychom ji podnikli. Prosím vás upřímně, abyste mu věnovali svou přízeň a jsem přesvědčen, že Karel získá z výpravy nejvíc, protože vaše společnost, vaše vědomosti a vaše příležitostné rady budou pro něho nejlepší školou."

Pánové radostně pohlíželi na mladého společníka, a potřásajíce jeho pravicí, vítali ho jako milého druha. Slibovali, že mu s radostí povědí a vysvětlí vše, co sami vědí.

Karel zářil radostí a tiskl pravice hostů jako dospělý. Přitahovali ho tito odhodlaní a učení muži, jejichž ušlechtilé chování prozrazovalo lidi, vynikající nejen krásnou a ušlechtilou myslí, nýbrž i dobrým srdcem.

Všecek šťasten se Karel vrátil ke strýci Disovi, který žárlivě chlapce objal kolem boků a přitiskl ho k sobě. Strýc Dis bude nad ním bdít nejpečlivěji.

"Mimoto pocestuje s námi," doplňoval Viktor Romovský svou zprávu "náš sluha Valentýn Spůra. Je výborný kuchař a takřka všeuměl. Celkem nás tedy bude sedm osob a dva psi. Zajisté je na čase, abych vám, pánové oznámil, jakým způsobem pronikneme do středu Brazílie. Cestu podnikneme nejmodernějším dopravním prostředkem."

"Letadlem!" vydechli všichni hosté skoro současně.

"Omyl, pánové! Nikoli letadlem, ale neobyčejnou vzducholodí. Dopravím vás a všechny nezbytné potřeby do středu Brazílie vzducholodí. Za hodinu, totiž v jedenáct hodin v noci odstartujeme a snad již ve čtvrtek při východu slunce se sneseme na vhodném místě u kataraktů řeky Xingu. Osm tisíc kilometrů bychom mohli přeletět dříve než za šedesát hodin, chci však vykonat let podél pobřeží Brazílie a přistát za dne.

Abyste měli, pánové, dosti důvěry, že cestu vzduchem vykonáme bezpečně a rychle, dovolte, abych vám vylíčil vznik a vlastnosti naší vzducholodi, nebo spíše létacího stroje, který jsme vymyslili a sestrojili s přítelem majorem Dismasem a nazvali jej prostě podle jeho vzoru: Vážka."

Vážka

Major Dismas dolil číše hostů znamenitým vínem, zatímco Karel, obcházeje kolem stolu, jim nabízel doutníky a cigarety.

Potom Viktor Romovský přinesl desky, které rozevřel na stole, a před zvědavými zraky hostů se objevily dva výkresy, provedené tužemi různých barev.

Na první pohled se oba výkresy jevily jako hustá spleť přímek i křivých čar, avšak naprosto se nepodobaly vzducholodi, jak hosté očekávali.

Viktor Romovský odsunul desky, usedl do lenošky a sepjal ruce na kolenou. Všichni dychtivě očekávali hostitelovu přednášku.

"Pánové, dovolte, abych se směl stručně zmínit o věcech známých, než vám objasním podstatu a vlastnosti naší vzducholodi," pravil Romovský, jako kdyby přednášel v sále plném posluchačů. "Již od nepaměti nestačila podnikavému lidstvu pevná země a lidé se snažili cestovat po vodách. Tekoucí vody, odnášející větve i kmeny stromů, je přímo vybízely k sestrojení lodi ze dřeva nebo z kůry, tedy z látek lehčích než voda, a lidé brzy shledali, že vydlabaný nebo vykotlaný kmen pluje lehčeji než kmen plný. Zpočátku jim stačil jako hnací síla proud a dlouhé bidlo k řízení směru. Ploutve ryb, nožky žab a vodních brouků je přímo vybízely, aby si pořídili k plavidlům vesla, jimiž mohli nejen zrychlit plavbu na tekoucích vodách, nýbrž mohli plavidlo posunovat též po vodách stojatých, po rybnících, jezerech a po moři. Lopatková kola lodi jsou prý jen jiný tvar vesel.

Geniální chrudimský rodák Josef Ressel nahradil vesla šroubem, který se ve vodě rychle otáčí a žene loď kupředu. Při všech těchto plavidlech běželo o to, aby se tyč, veslo, lopatka nebo šroub, mohly opřít o dno nebo o vodu a tak posunout plavidlo. Avšak s tím se lidstvo nespokojilo. Využilo též síly větru, zachycovalo vítr do plachet a posunovalo rychle plavidlo, které bylo z hutnějšího a těžšího materiálu než voda, ale plovalo, protože bylo duté. K pohánění moderních plavidel se užívá páry místo síly lidských svalů, a výkony parolodi jsou úžasné. Velmi často se opakuje tvrzení, že člověk měl při sestrojování lodi na mysli rybu. Když však lidstvo ovládlo do jisté míry vody oceánů, pomýšleli již odpradávna na ovládnutí vzduchu, jak připomíná například pověst o Ikarovi, který chtěl uletět z labyrintu a zachránit sebe i otce z bludiště, odkud nebylo možné nalézt východ. Ikaros chtěl napodobit ptáka. Sbíral peří, nalepil je na sebe voskem včel a prý vzlétl. Ale když se mu pokus podařil, zpyšněl tak, že chtěl doletět až k slunci. Avšak čím více se blížil k slunci, tím palčivěji dorážely sluneční paprsky na nevhodné lepidlo, roztavily vosk, peří se odlepilo a hrdý Ikaros se zřítil k zemi a pádem se zabil.

Pověst je pěkná, ale takový názor o létání, čili o plavbě ve vzduchu je dětinský. Lidstvo pozorovalo, že věci lehčí než vzduch plují v ovzduší velmi snadno, avšak když pozorovalo ptáky a hmyz, poznalo, že vzduchem mohou plout živočichové i věci těžší než vzduch.

Když zastřelili ptáka v letu, spadl těžce k zemi, také hmyz zasažený v letu padá. Toto pozorování vyvolalo

přesvědčení, že vzduchem mohou plout živočichové i věci, jsou-li nadány silou, která je může nejen udržet ve vzduchu, nýbrž také pohánět různými směry. Duchaplní a odvážní lidé se nejdříve starali o překonání zemské tíže. Mongolfierové, pařížští papírníci, vypouštěli papírové balóny naplněné teplým vzduchem, který protože je lehčí než okolní studený vzduch nese balón do výše, gumové balónky, naplněné svítiplynem, ulétnou i s motouzem, jakmile je pustíme, a balóny, naplněné vodíkem plují ve vzduchu a nesou s sebou těžké přístroje i lidi. V nejnovější době se doporučuje hélium jako nejbezpečnější lehounký plyn, je asi sedmkrát lehčí než vzduch, takže jeden krychlový metr hélia unese váhu jednoho kilogramu. Hélium je nehořlavý bezbarvý plyn, bez zápachu, a odborníkům je známý již od roku 1897. Vodík je dvakrát lehčí než hélium, avšak při vypouštění vodíku z balónu se mísením vodíku se vzduchem vytváří třaskavý plyn. Kdyby byl zapálen nahodilou jiskrou, způsobil by strašlivý výbuch, při němž by vzducholoď shořela.

Bádavý lidský duch pracoval dále a snažil se o sestrojení lodi, která měla plout vzduchem bez pomoci lehčích plynů, poháněna jinou silou. Všeobecně je známo, že se to zdařilo, a v nynější době pluje ve vzduchu na tisíce letadel. Lidé vykonávají v letadlech nejen daleké a rychlé lety, nýbrž provozují ve vzduchu úžasné obraty. Předstihují se v rychlosti, vytrvalosti a stoupání do výše. Podobají se velikému bzučícímu hmyzu, a letci tvrdí, že při náležité opatrnosti je jejich let naprosto bezpečný, nenastanou-li zvláštní příhody a okolnosti. Větrné víry, smršti a oblasti velmi řídkého vzduchu jsou ovšem pro letadla zkázonosné. A co pohání letadlo? Motory, které velmi rychle otáčejí vrtulí jako šroubem. Otáčející se vrtule je však umístěna ve špici letadla. Z toho je zřejmé, že vrtule nejen zabírá do vzduchu jako veslo, lopatka a vodní šroub do vody, nýbrž že úžasně rychlým otáčením vzduch před letadlem rozmetává a letoun se tak vlastně řítí z hustšího prostředí do řidšího. Je známo, že puška i dělo se po výstřelu prudce hnou dozadu. Také této síly využili lidé k pohánění automobilů a pomýšlí využít raketové motory i u letadel, nebo i vystřelí-li se plyn dozadu, požene letoun kupředu. Pravými mistry v létání jsou ovšem ptáci a četný hmyz. Co pudí ptáka kupředu? Vůle, tak jako vůle nás pudí k chůzi a k běhu. Jdeme-li po kluzké půdě a do vrchu, je naše vůle a úsilí marné. Nedostatek opory a příliš malé tření přemáhají naši vůli, z toho je zřejmé, že pouhá vůle k pohybu nestačí, nýbrž že je nezbytně třeba opory. Pozorujeme-li ptačí křídlo, na křídle hmyzu jsou tyto vlastnosti příliš malé pro naše oči, shledáme, že je to podivuhodně vytvořený a nesmírně pohyblivý vějíř. Tímto vějířem pták zabírá do vzduchu, přičemž i ostatní pera zaujímají při letu náležité postavení. Jistě jste viděli četné fotografie znázorňující let holuba a podivovali se, jak v letu různě staví křídla.

Bezpochyby jste také překvapili vrabce na zemi a usmívali se jeho úsilí, jeho rychlému třepotu křidélky, aby se dostal aspoň na plot nebo na nízkou střechu. Vrabec se musí křídly o vzduch opírat, aby se vznesl.

Jak rozdílný je však let motýlů, kteří vzduchem jaksi jen klouzají, a jak rozdílný je opět let včely, ženoucí se vzduchem jako vystřelená koule. Vrána, která letí týmž směrem jako jedoucí vlak, zamává jen občas křídly, a přece letí stejnou rychlostí.

Bystrý lidský duch to všecko bedlivě pozoruje a snaží se napodobit strojem na co jeho síly a utváření jeho těla nestačí.

Přátelé a milovníci přírody s rozkoší dýchají, svěží vzduch, libují si ve vůni květin a stromů, opájejí své zraky krásnými tvary a skvělými barvami a nadšeně naslouchají zpěvu ptactva a bzukotu hmyzu. A právě tento bzukot prozrazující úžasný život a práci v přírodě není nic jiného než bzukot miliónů motorů v činnosti. Kdo naslouchá za březnových a dubnových večerů v zahradě, slyší bzukot a šelest, to jsou motory ptáků vracejících se z jihu, kdo naslouchá rozkošné písni kvetoucí lípy, slyší tisíce motorů včel, vos a much, kdo se uhýbá bručivému chroustu za jarních večerů, slyší hrčení motorů, a kdo uslyší písklavý motor komára, bezděčně mávne rukou, aby dotěrného hosta odehnal. Hmyz si prý, při práci zpívá, praví básníci, avšak pozorovatel shledá, že píseň umlká, jakmile si hmyz sedne a jeho "motor" se zastaví.

.

Přítele majora i mne zajímala tato pozorování ptactva i hmyzu za letu. Avšak jako vzor pro náš nový letoun jsme zvolili vážku ploskou. Všichni z vás jste si jistě všimli různých šídel vznášejících se lehounce nad vodami a se zalíbením jste pohlíželi na jejich mřížkovaná, lesklá, lehounká, ale pevná křídla, buď zeleně nebo modře zbarvená. Tito rozkošní tvorové jsou tak lehouncí, že nerozkývají ani tenké stéblo, na něž sedají, aby se kochali v zářivých slunečních paprscích. Tu náhle spatříte jim podobného tvora s křídly průhlednými, jen na hrotech tečkovanými. Zdá se, že ve vzduchu nehybně visí, ale bedlivému pozorovateli neujde lehounké chvění lesklých křídel. V tom jako blesk se až dosud klidný hmyz vrhne nejen kupředu, nýbrž i stranou, šikmo vzhůru nebo dolů po kořisti. Pan Přibáň vám jednou poví, že je to dravec mezi hmyzem, stejně tak jako sup mezi ptáky, a ukáže-li vám jeho křídlo, podivíte se podivuhodné konstrukci, pevnému trojúhelníku zaklíněnému do hrudi a pružnému mřížkovanému křídlu. Vážka ploská však není útlá. Nese široké tělo, a přece se s úžasnou rychlostí a jistotou vrhá různými směry, aniž by ztratila rovnováhu. Nuže, náš nový letoun, nazvaný Vážka přijal mnohé její vlastnosti i podobu.

My jsme se nespokojili jen s motory, vrtulí a kormidlem, nýbrž zkombinovali jsme letadlo s jakýmsi balónem, a vytvořili tak vzducholoď neobyčejné konstrukce. Tělo Vážky, toť balón zatížený kabinami, v nichž jsou nejen stroje a přístroje, nýbrž i všecko potřebné k pohodlí cestujících. Balón jsme naplnili vodíkem, který si sami vyrábíme. Jím jsme přemohli tíži. A elektrickým motorem uvádíme do pohybu vrtuli, která zastupuje naši vůli a sílu pohybu. Práci vrtule podporujeme důmyslnými křídly, která jsou zároveň stabilizačními plochami, sestrojenými podle vzoru křídel vážky. Tak snadno dosáhneme rychlosti pěti set kilometru za hodinu. Nebezpečí výbuchu z třaskavého plynu se neobáváme, protože vypuštěnému vodíku unikáme příliš rychle. Náš let nemůže překazit ani vzduchová smršť, ani vzdušné víry, nepotřebujeme velké, místo k rozletu a zvlášť příznivé místo k sestupu, poněvadž se vznášíme přímo vzhůru a také přímo dolů sestupujeme. Naše Vážka unese všechny přístroje, nástroje, potraviny, oděvy, chemikálie a nejméně třicet osob. Vyzkoušeli jsme ji důkladně. Nuže, pánové, máte dosti odvahy abyste se jí svěřili? Hodina odletu se přiblížila. Pojďme!"

Viktor Romovský domluvil, vstal první a zdvihnuv pohárek, jen zpola naplněný vínem, zvolal:

"Na zdar naší výpravy do srdce Brazílie!"

Major Dismas a hosté si nadšeně přiťukli s hostitelem a potom vyšli za odvážným vůdcem, jemuž naprosto důvěřovali.

Vyšli ze zámeckého dvora a na rovném poli skutečně spatřili ve světle silných reflektoru obrovskou Vážku. Její dlouhé aerodynamické tělo spočívalo na veliké sedmidílné kajutě, jejímiž okrouhlými okny se linulo elektrické světlo. V první čtvrtině trupu byla zamontována dlouhá křídla a vpředu se zdvíhala zakřivená ramena mohutné vrtule. Avšak nikde se neozval ani rachot, ani sykot. Sedm širokých kovových pásů objímalo trup Vážky a dodávalo obrovskému tělu pevnosti.

Viktor Romovský přistoupil ke skupině stojících mužů u Vážky. Krátce s nimi promluvil, a stisknuv každému z nich ruku, vrátil se rychle k hostům, které major s Karlem odváděli ke třetímu oddílu Vážky. Teprve nyní si hosté všimli, že je nutno vstoupit dovnitř po třech stupních. Vešli a ocitli se v pohodlně zařízené kabině, jejíž délka byla dvakrát větší než šířka. Na květinových stolcích voněly květiny, na stěnách visely obrazy a na stole a na policích ležely knihy.

Major Dismas požádal hosty o dovolení, aby se směl na chvíli vzdálit, a brzy po jeho odchodu pocítili hosté i Karel malé zakolísání. A když přispěchali k oknům, spatřili, že stromy a zámecké budovy se pod nimi zvolna propadávají.

Byla vlažná letní noc, bylo jasné světlo a zatímco temná země ustupovala, objevovala se na obzoru světla vzdáleného okresního města. Vzducholoď však stoupala výš a výše, takže po chvíli, než se major vrátil, nebylo možné přesně rozhodnout, jestli vzdálená světla přicházejí od země, nebo jsou-li to již jen hvězdy na daleké a tmavé obloze.

Let

Major Dismas přišel ze sousedního oddílu, aby pozval hosty do kabiny kapitána Romovského, který řídil let stroje. Vešli plni dychtivosti do podlouhlé místnosti, v jejích stěnách a koutech byly umístěny různé přístroje. Vpředu u kormidla seděl Viktor Romovský, otáčeje se k hostům, pravil s úsměvem:

"Jen blíže, pánové, jen blíže! Až dosud jsme jen stoupali, teď však," přitom stiskl páku, "spouštím motory a obracím Vážku k západu, k cíli naší výpravy."

Vtom se ozval mírný hukot a všichni přítomní se bezděčně naklonili dozadu, neboť se jim zdálo, jako by jim náhle někdo pod nohama trhl podlahou. Avšak byl to pouhý výkyv, a vytrvalý šelest u oken prozrazoval, jak se obrovská vzducholoď prodírá nočním klidným vzduchem.

První kabina, v níž se nacházel stroj otáčející vrtulí, byla mnohem níže, takže řidič vzducholodi viděl přes její střechu. Obrovská okrouhlá okna v čele druhé kabiny byla velmi podobná velikým očím vážky. Důmyslně sestavená zrcadla zachycovala i obrazy v prostoru pod vzducholodí i po jejích obou bocích.

Mladí hosté by se byli rádi vyptávali na účel různých přístrojů, které tu kolem viděli, a zvláště na podivnou kouli, jež byla sestrojena z četných tenkých soustředěných pásů, koleček, pák a jakéhosi úhloměru. Profesor Velebil si povšiml radioaparátu na vedlejším stolku, kdežto doktor Znojemský a Zdeněk Přibáň pozorovali nepokojnou magnetickou jehlu, tak důmyslně zavěšenou, aby při kterékoli poloze vzducholodi zachovala vodorovnou polohu.

Karel a major se jen usmívali, když viděli údiv i zvědavost svých spolucestujících. Náhle opět promluvil Viktor Romovský:

"Přátelé, pozdravte Prahu!"

Všichni cestující přistoupili k okénkům a bezděky se nachýlili. V dálce a kdesi velmi hluboko spatřili množství drobounkých světýlek, která se sice blížila, avšak snažila se pod nimi uniknout.

"Příteli, rozsviť reflektor," pravil kapitán Romovský, a major, uposlechnuv povelu, přistoupil k přístroji V koutě kajuty, nadzdvihl páku a otočil ji o pravý úhel.

"Stalo se," řekl a pokynem pozval hosty, aby k němu přistoupili. Odsunul v koutě desku podlahy a mladí lidé zamhouřili bezděky oči, neboť je na chvilku oslepilo oslnivé světlo. Vzducholoď vysílala na zem prudké světlo, jež se od světelného zdroje rozšiřovalo jako obrovský ohnivý kužel. Avšak po chvilce zmizela světélka Prahy kdesi hluboko vzadu a letící vzducholoď obklopovala jen černá obloha, posetá chvějícími se hvězdami. Viktor Romovský změnil poněkud směr k jihozápadu a pohlížeje občas na podrobnou mapu, rozprostřenou u jeho nohou a hlásil, kdykoli se objevila větší skupina světýlek na vzdálené zemi: Norimherk, Stuttgart, Clermont, Mulhouse a kolem čtvrté hodiny ranní Bordeaux.

Na spánek nebylo ani pomyšlení. Mladí učenci usedli za odvážného kapitána a dychtivě sledovali let lodi i ručičky nástěnných hodin. Za toto bdění byli bohatě odměněni. Spatřili svítání a potom východ slunce, jaký nikdy předtím neviděli. Přechod z noční tmy byl tak nenáhlý, že ani nezpozorovali, kdy se černá obloha změnila v perlově šedivou, ani to, že hvězdy jaksi stydlivě ustoupily do pozadí a že zdroj světla v nich slábl a že dohořívaly jako prázdné lampy. A potom přišly červánky, ono božské zardívání se oblohy, než vzejde slunce, aby prvními paprsky políbilo orosenou, avšak dosud ospalou zem, a aby rudě zanítilo bílé obláčky, jež zastihlo na modré nebeské klenbě. Cestující, uchváceni touto nikdy nepomíjející krásou, sotva dýchali. Báli se, že by silným dechem, nebo tichým slovem zaplašili toto sladké a nádherné kouzlo.

Náhle však přece bezděky vykřikli. Když se odvrátili od vycházejícího slunce, spatřili na západě nedozírnou plochu roztaveného stříbra nabíhajícího rudě jako žárem. Velebné moře, právě tak ohromné, ba nekonečné jako obloha nad ním, vítalo slunce a vracelo mu jeho pocely milióny zrcadel svých nepokojných vlnek. Užaslí pozorovatelé, uchváceni novým skvělým obrazem bez hranic hledali svými chtivými zraky obzor, avšak závoj mlhy jej smazal, takže nebylo možné rozeznat, kde končí obloha a kde začíná moře. Když se pátravé zraky cestovatelů odtrhly od nezměrných dálek, zachytily nový rušný obraz velikého města, mořského břehu a přístavu, posetého bílými skvrnkami. To byly plachty

člunů, a ty drobné černé hračky, chrlící dlouhé pruhy kouře, prozrazovaly, že jsou to parolodi, které brázdily modrou hladinu a zanechávaly za sebou bílé stuhy vody rozčeřené lodními šrouby. Dalekohledy bylo možno spatřit i poletující ptáky, avšak ani jediný z nich se neodvážil k nim do výšin, neboť Vážka plula příliš vysoko.

"Za dvě a půl hodiny," prohlásil Viktor Romovský, si dopřejeme pohled na nejkrásnější město v západní Evropě, na Lisabon. Tam nad portugalským městem posnídáme, a ti nejospalejší půjdou spát, protože jenom pošetilec se brání přírodním zákonům."

Vzducholoď Vážka změnila opět směr o 26° k jihu a po čtvrthodině vzduchoplavci spatřili na jihu mohutné a velmi dlouhé Pyreneje, přes které se Vážka nemusela přenést, protože plula podél francouzského břehu. Cestující spatřili hromádky střech a dověděli se, že letí nad Bayonnem a Biarritzem a že nižší horstvo, ubíhající k západu, je pohoří Kantaherské. Ubírajíce se stále směrem jihozápadním, vyhnuli se pohoří Iberskému, spatřili z výše Valladolid a řeku Duero, propluli mezi Serrou de Gata a Serrou da Estrélla. A potom již, sledujíce tok řeky Teja, se rychle blížili k Lisabonu, vévodícímu nad zátokou hluboko vříznutou do země. Zátoka má podobu trojúhelníku, vrcholem obráceného k severu. Při základně na západě spojuje tuto rozlehlou zátoku úzký a dlouhý průplav s Atlantským oceánem.

Kapitán Romovský zmírnil rychlost Vážky, aby se cestující mohli pokochat pohledem na město, které bylo před dávnými časy zničeno zemětřesením, avšak znova vyrostlo a pro skvostnou polohu se řadí mezi nejkrásnější města na světě. Divoce rozervané břehy, lysé skály, stromovím porostlá úbočí, světle zelené plochy vinic, četné věže, lesklé střechy a bílé zdi paláců a veřejných budov, zhlížejících se v modré hladině zátoky, poskytovaly úžasný a krásný obraz, neboť zátoka - jako obrovské tržiště - byla poseta nesčíslnými plavidly, jež ubíhala sem a tam ve zdánlivém spěchu a zmatku, jako když rozhrábneme mraveniště.

Viktor Romovský předal vedení lodi majoru Dismasovi a zval milé hosty k snídani, protože Vážka se již přenesla přes město a mířila nad Atlantský oceán.

Viktor Romovský předešel mladé učence do třetí kabiny a zval je, aby zasedli k prostřenému stolu, u něhož stál sluha Valentýn a očekával rozkazy. Oba psi, Brok a Rys, štěkotem vítali svého milého pána a Karla. Valentýn, přitloustlý a pomalý třicátník, si hladil levou rukou bradu, kdežto jeho pravice mávala ubrouskem po psech, což prozrazovalo, že pan Valentýn je netrpělivý. Zatímco čeká v jídelně, syčí a škvaří se mu v kuchyni omastek, připravený na omelety, které musí být čerstvé a horké, až je ponese k tabuli. Na stole bylo na vybranou. Voněla tu káva i čaj, zvala růžová šunka i vejce vařená natvrdo a v číších svítila studená voda.

Okna v bočných stěnách kajuty dopřávala stolovníkům rozhled do dálek a hlubin, takže jim nic nemohlo ujít. V jídelně bylo příjemné teplo, ačkoli teploměr, upevněný zevně na okně, ukazoval, že v těchto výškách panoval citelný chlad, a dokazoval, že by Ikaros letící ke slunci spíše zmrzl, než aby mu sluneční paprsky roztavily vosk.

Zatímco odvážní cestovatelé snídali ve vzdušných oblastech, četly tisíce čtenářů v Evropě podivuhodné zprávy v novinách. Nejenže pozorovatelé z Prahy , Norimberka, Stuttgartu a Mulhouse i z jiných menších měst oznamovali, že v druhé polovici noci letěl od východu k západu podivný meteor, nýbrž též tvrdili, že neslyšeli obvyklý hukot, ani že neviděli sršící jiskry, jak to bývá vždycky při pádu meteorů. Zprávy z Clermontu vzbuzovaly pochybnost, zdali to byl meteor, a podivuhodná zpráva z Bordeaux o letící vzducholodi s rozpjatými křídly vzbudila poplach, pochybnosti a pohoršení jako senzační klam, neboť v Evropě nebylo známo, že by se z kteréhokoli města vznesl podobný dopravní prostředek. Přesto se tato novinářská kachna rozletěla v hejnech telegrafických zpráv po celém světě a znalci vzdušných korábů mluvili o vzducholodi s křídly jako o dětinském nesmyslu a ptali se žertem, mě1-li ten podivný letoun také zobák a ocas. Avšak diplomati všech států si ťukali na zadumaná čela a dotazovali se sami sebe, který stát překvapí svět tak ohromující novinkou. Vysloužilí i sloužící generálové uvěřili zprávě z Bordeaux nejdřív a přáli si mít tucet takových dopravních prostředků, aby v nich mohli přenášet tuny výbušných látek nad nepřátelské armády a města. Jen zkušení aviatikové vyčkávali, neboť uznávali, že spojení vzducholodi a křídel je možné, avšak až dosud neuskutečněné.

Po chutné snídani, při níž se pan Valentýn vyznamenal, takže jeho okrouhlý a zardělý obličej zářil radostí a spokojeností, vybídl Viktor Romovský opět své mladé druhy, aby si šli odpočinout do ložnic upravených v pátém oddílu, a sám vskutku odešel, aby se několik hodin pospal. Avšak mladí učenci i Karel poděkovali za pozvání a vrátili se do druhé kabiny k majorovi, který u kormidla právě také skončil snídani.

"Za čtyřicet minut spatříme, pánové, skupinu Madeirských ostrovů," pravil major, hledě na mapu, a když se nad ní sehnul i Karel, neodolal profesor Velebil, aby podle svého učitelského zvyku nevysypal svou učenost:

"Správně jsou zde zakresleny tři ostrovy: Madeira, Porto Santo a Desertas," řekl, a vida, že zraky druhů tázavě na něm utkvěly, postavil se před ně jako před žáky a vykládal, že jsou složeny z mladších vyvřelin a třetihorních pískovců. Zmínil se o Funchalu, hlavním městě a posledním útočišti bývalého císaře Karla I., i o znamenitém obchodě ostrovanů, kteří shromažďují do přístavu množství výtečného madeirského vína, cukrové třtiny, jedlých kaštanu a obilí. Chválil zdravé podnebí a velmi čilé spojení s Evropou a prohlásil Madeiru za perlu mezi portugalskými državami. Po půlhodince se objevily na jihu nejen tři mlhovité skvrny v moři, nýbrž i řada lodí jako hejno táhnoucích kachen, které vzlétly z těch mlhovin a rychle nabývaly tmavší barvy a určitějších tvarů. Po čtvrthodině se vznášela Vážka nad ostrovem Desertas, o němž pravil profesor Karlovi, že je pustý a neobydlený.

"Teď spatříme již poslední pevnou zemi Starého světa, a to z velké dálky," prozrazoval major, ukazuje na Kanárské ostrovy na mapě, "protože letíme mezi linkou Liverpool-Manaos a linkou Liverpool-Callao přímo k Recife. Kapitán Romovský si přeje, abychom se vyhnuli příliš hustě ležícím linkám podél západního afrického pobřeží a zvláště skupině Kapverdských ostrovů."

"Smíme vědět, proč se kapitán Romovský vyhýbá těmto linkám, po nichž plují četné parníky?" tázal se Zdeněk Přibáň.

"Ale samozřejmě," odpověděl major s úsměvem. "Vyhýbáme se těmto směrům jen proto, abychom se vyhnuli lidské

zvědavosti, která je obtížná. Pochopíte, pánové, že každá loď v dohledu by se nás radiotelegraficky ptala, odkud a kam letíme, kdo jsme a jaký je náš cíl a úmysl. Zdvořilost přikazuje, abychom na každý dotaz odpověděli. Jestliže však odpovědět nechceme, bude lépe, když se vyhneme zvědavcům a nebudeme alespoň nezdvořilí."

Mladí muži se zasmáli tomuto vysvětlení. Jen profesor Velebil se s ním přece nespokojil, a ukazuje na radioparát, řekl:

"Vždyť přece vezeme přístroj, kterým bychom se mohli s loděmi domluvit. "

"Ovšem, ale jenom v případě, kdyby někomu hrozilo nebezpečí a my bychom mu mohli nějak prospět," odpověděl major Dismas.

Karel litoval, že nespatří Kapverdské ostrovy, avšak profesor Velebil ho uspokojil, že by z pouhého pohledu z výšky stejně nic neměl.

"Kapverdské ostrovy jsou sopečného původu a jen na vlhkých místech jsou zarostlé akáciovými lesy. Daří se tam palmy datlové i kokosové. Hlavní město se jmenuje Praia a leží na ostrově Silo Tiago. V přístavu Porto Grande nakládají parníky uhlí, aby vystačily na dlouhé plavbě do Brazílie, nebo u mysu Dobré naděje."

Náhle se ozvaly z přístroje podobného radioaparátu podivné zvuky: hukot, praskot a hvízdot, takže se všichni zvědavě obrátili.

"Co se děje? Co se stalo? Odkud ty zvuky?" tázali se mladí lidé zvědavě.

Major Dismas, který pozoroval zvolna se otáčející rám na střeše první kabiny, klidně odpověděl:

"Tyhle zvuky jsou odpovědí na můj dotaz, který jsem vyslal do ovzduší. Jen pohlédněte na přístroj, který je podobný kompasu, a jistě spatříte, že se ručička vychyluje. Z tohoto vychýlení, ze síly zvuků, jež zaznamenává vedlejší přístroj, a z polohy rámové antény se dovídám, že od Velkých Antil se k severovýchodu žene prudká bouře. Dunění prozrazuje hukot moře, praskot elektrické výbucby a hvízdot hlasy vichřice."

"Úžasné," zvolal doktor Znojemský, "proto kapitán Romovský prohlašoval, že se Vážka nebojí ani bouří, ani vzduchových smrští. Teď už tomu rozumím. Nebojí se jich proto, že je předvídá, že ví, kde řádí a vyhne se jim."

"Zcela správně," odpověděl major. "Nebezpečí je mnohem menší, jsme-li na ně připraveni a můžeme-li se mu vyhnout. Většina neštěstí se stala jen proto, že letící stroj byl překvapen bouří."

"Je to nesmírně důležitý vynález," mínil profesor Velebil, a Zdeněk Přibáň se snažil proniknout k jeho podstatě.

"Jistě je vám, pánové, známo," pravil major Dismas, "že i seizmometry oznamují a zaznamenávají otřesy země, třeba se udály na velmi vzdálených místech. Seizmometr jsme nemohli však použít k pozorování a zaznamenávání vzduchových otřesů, avšak mohli jsme použít zdokonaleného a doplněného radioaparátu. Bouře je vždycky provázena strašným hlukem a skoro vždycky elektrickými výbuchy. Tyto "vysílací stanice" jsou nesmírně rozlehlé, není tam však ani vysílací přístroj, ani ochotný operatér, který by nám určil zeměpisnou šířku a délku. Proto jsme museli svůj přijímací aparát doplnit tak, aby zvuky nejen zachycoval, nýbrž aby určoval též sílu, vzdálenost i směr bouře. Protože zvuky slábnou, je jisté, že se vzdalujeme od běsnícího orkánu."

Mladí učenci pohlíželi s úctou na majora Dismase, který tak skromně mluvil o důležitém vynálezu, na jehož realizaci měl jistě účast, protože mluvil v množném čísle, maje patrně na mysli také Romovského.

Karel upozornil doktora Znojemského na skupinu ostrovů na východě, kterou strýc Dis prohlásil za Kanárské ostrovy. Bylo opět na čilém profesoru Velebilovi, aby pověděl, co o Kanárských ostrovech ví, a milý profesor se nedal dvakrát pobízet, neboť velmi rád poučoval každého, kdo ho jen chtěl poslouchat.

"Skupina Kanárských ostrovů," vypravoval profesor, "se skládá ze sedmi větších a ze šesti menších ostrůvků, otřásajících se ještě někdy sopečnými výbuchy. Podnebí je zde mírné a země vhodná k pěstování vinné révy, avšak ve vyšších polohách se tu také pěstuje obilí a brambory. Na ostrově Tenerife se vypíná do výše 3718 metrů pyramidovitá hora Pico de Teyde. Kanárské ostrovy náležejí Španělům, obchod je tu nepatrný, obyvatelstvo se živí zemědělstvím, chovem dobytka a rybolovem. Hlavní město se jmenuje Santa Cruz."

Vážka letěla klidně k jihozápadu. A když se doktor Znojemský tázal majora, užívá-li nyní k letu i křídel, odpověděl major, že ano, avšak jen tak jako vrána, letící proti větru, protože vane vskutku čilý větřík od jihozápadu. Vážka použije vydatně křídel, až zachytí příznivý vítr. . .

Po čtyřech hodinách odpočinku vešel do pilotní kabiny kapitán Romovský svěží a ve výborné náladě. Vyptal se na polohu Vážky a na různá pozorování a vybízel majora i mladší druhy, aby si šli také odpočinout.

„Protože přistaneme na pevnou zemi až zítra ráno," dodával, aby mladé lidi tím spíše přemluvil.

Doktor Znojemský a hvězdář Přibáň uposlechli vyzvání a Karlovi stačil jediný otcův pohled, aby se k nim přidal, avšak čilý profesor tvrdil, že není ani ospalý, ani unavený a zůstal s kapitánem.

Brzy po odchodu majora a mladých druhů spatřil Viktor Romovský v dálce parník, který plul vzducholodi vstříc, a upozornil profesora na plavidlo, jež se objevilo na obzoru nejprve jako tečka, která rychle vzrůstala. Také kapitán parníku jistě spatřil Vážku, neboť když obě lodi, parník i Vážka, byly v dohledu lidského zraku, tlumočil aparát dotaz přicházející z parníku: "Kdo jste? Odkud a kam letíte?"

Kapitán Romovský se usmál a týmž způsobem odpověděl: "Jsme cestující z Evropy a letíme do Brazílie," a dodal: "Šťastnou plavbu."

To kapitánu parníku ovšem nestačilo, chtěl zvědět podrobnosti, avšak Vážka odmítla další rozhovor a v několika minutách zanechala parník daleko za sebou.

Kapitán Romovský pozměnil poněkud směr letu, takže po dvou hodinách se na jihovýchodě objevily Kapverdské ostrovy, které však Karel nespatřil, protože ještě spal.

Toho dne obědvali na Vážce teprve v pět hodin odpoledne a chutnalo všem výborně, protože se dobře vyspali a od znamenité snídaně časně ráno nad Lisabonem pojedli jen něco málo studených zákusků. Stoloval s nimi opět kapitán Romovský, který svěřil vedení Vážky osvěženému majorovi.

Major Dismas donutil Vážku, aby sestoupila z výšin a využila síly pasátu - v rovníkové oblasti je vzduch silně zahřátý a je řidší, proto proudí chladný vzduch od obou točen k rovníku. Kdyby se Země neotáčela, proudil by vzduch od obou točen přímo, jednak od severu, jednak od jihu, avšak tímto otáčením jsou větry (pasáty) strženy, takže na severní polokouli vanou od severovýchodu k jihozápadu a na jižní od jihovýchodu k severozápadu. To se děje v nižších polohách, kdežto ve výšinách vanou větry směrem opačným k točnám a (jmenují se antipasáty) dujícího k jihozápadu. Vážka zachytila vítr křídly jako lodní plachtou a řítila se potom k rovníku úžasnou rychlostí. Major už také věděl, že nad rovníkem nastane velmi patrné utišení a že po přeplutí této rovníkové tišiny by Vážka narazila na velmi silný odpor pasátu přicházejícího od jihovýchodu. Avšak statečný vzduchoplavec se nelekal tohoto odporu, protože Vážka vystoupí za rovníkem opět do výšin, kde vane dosti příznivý antipasát opět skoro žádoucím směrem, totiž k jihovýchodu.

Noc, která v rovníkové krajině nastává brzo po šesté hodině, zastihla Vážku právě nad rovníkem a naši přátelé oslavili přelet rovníku přípitkem právě tak, jako se to děje na lodích.

Všichni cestující byli veselí a slibovali si, že dnešní noc probdí a pokochají své zraky pohledem na jižní hvězdnatou oblohu, na níž jim bude spolehlivým vůdcem hvězdář Zdeněk Přibáň.

Hvězdy zářily jasně na černé obloze a moře se kamsi propadlo, pod Vážkou zela jen nekonečná černá propast. Avšak po sedmé hodině se v té černé propasti přece objevily dvě jiskry, o nichž kapitán Romovský vyslovil mínění, že jsou to světla z ostrůvků Fernando de Noronhara z mysu sv. Rocha, a tvrdil, že po osmé hodině se objeví světla Recife, nazvaného podle četných korálových útesů, které znesnadňují přistání velkých lodí. Profesor Velebil naneštěstí usnul, a tak nemohl dodat, že se z Recife vyváží bavlna, tabák, cukr a dobytek.

Nástěnné hodiny ukazovaly osm hodin večer, když kapitán Romovský rozkázal, aby se Vážka obrátila přímo k západu. Ačkoli v nižších polohách vál příznivý vítr z moře na pevninu, zůstávala Vážka ve výši, neboť se musela přenést přes pohoří Serra dos Carajáse než se octne nad nesmírnými pralesy a rovinami střední Brazílie, protékané velikými řekami Araguaiou, Xingu, Tapajósem, Madeirou, Purusem a Juruá a nesčetnými jejich přítoky. Vážka měla vykonat nad pevninou ještě cestu dva tisíce kilometrů dlouhou, k čemuž by jí stačilo snadno osm hodin, avšak kapitán chtěl kroužit nad středem Brazílie celou noc a zvláště poplašit světlem reflektorů kraj mezi řekami Araguaiou a Xingu. Předpokládal, že i v těchto skoro liduprázdných krajinách vzbudí létající světlo pozornost, a že zpráva o podivném úkaze se roznese široko daleko a snad pronikne i k setníku Rokosovi, který si dovede světlo vysvětlit, a pochopí, že až sem pronikli odvážní letci. Setník Rokos si jistě nedá ujít příležitost, aby nepátral po cizincích, a tak usnadní hledání a shledání.

"Ovšem, jestli dosud žije," pravil doktor Znojemský. Avšak hned litoval vyslovené pochybnosti, protože vyvolala stísněnou náladu. Viktor Romovský, Dismas i Karel si již půl roku dodávali tolik odvahy a nadějí a byli pevně přesvědčeni o zdaru výpravy, že nyní vyslovená a tak přirozená pochybnost ranila jejich srdce.

"Ano, jestli dosud žije," opakoval Viktor Romovský a odvrátil se, aby zakryl bolestný dojem, který způsobil poblednutí jeho obličeje a pohasnutí záře v jeho očích. Avšak Karel věřil pevně a bezděky vykřikl:

"Setník Rokos jistě žije a najdeme ho, kdybychom měli kroužit s Vážkou třeba týdny, kdybychom měli pěšky projít pralesy a stepi." .

Doktor přispěchal statečnému chlapci na pomoc a tvrdil, že všech deset mužů přece nezahynulo a že jistě najdou jejich stopy, nebo uslyší o nich aspoň zprávy.

Aspoň zprávy. Tato slova byla teninkou nitkou naděje, které se chytili jako záchranného lana. Kdo si však uvědomí, že oblast, v níž chtěli hledat, je větší než Německo, Francie a Španělsko dohromady, pochopí, jak nesnadný úkol si zvolili setníkovi přátelé, jako kdyby hledali jehlu v kupě sena, jak praví lidové přirovnání.

Té noci vzbudil reflektor Vážky jistě podiv a znepokojení v Juazeiru do Norte, Pedru Afonsu, v Santě Marii i v menších osadách, neboť tak zářivé a veliké světlo bylo zajisté jev neobyčejný.

Všichni cestující na Vážce bděli po celou noc a vzducholoď je nesla nejen k západu, nýbrž opisovala též ohromné kruhy, přičemž vrhala silný světelný kužel na pralesy, veliké řeky, na ohromné roviny, porostlé jen trávou a keři, a snad i na lidské osady. Vesnice ovšem nemohly zraky dobrodružných cestovatelů postřehnout. Jistě se Vážky ulekly četné šelmy, plížící se za kořistí, i noční draví ptáci, skrytí v houštinách. Noční hmyz zavířil ve světelném kuželu, ale neodvážil se ke zdroji světla letícímu tak vysoko.

Se zbožnou úctou očekávali cestující ve vzducholodi východ slunce. A když vyšlo, tu bezděčné výkřiky nadšení prozrazovaly, že zdejší krásy si nic nezadaly se skvělým obrazem, jejž spatřili při východu slunce na moři. Vrcholy pralesů se skvěly nádherou květinových záhonů.

Kapitán! Romovský pomýšlel na přistání. Hledal vhodné místo, kde přestávají pralesy a začíná travnatá rovina. Našel je asi dvacet kilometrů za řekou, jež tvořila vysoké peřeje. A tak začal vypouštět vodík, který až dosud Vážku tak poslušně a bezpečně nesl. Lehounký plyn rychle unikal vzhůru, zatímco Vážka pospíchala, aby se vzdálila z oblasti třaskavého plynu. Větší část vodíku se však slučovala s důmyslně přiváděným kyslíkem v neškodnou vodu, vytékající k zemi. Když se Vážka snesla nad travnatou rovinu, v níž rostly jen tu a tam keře a řídké skupiny stromů, vzducholoď se zvolna snášela k zemi jako obrovský motýl a její pneumatická kola a tuhá tráva na zemi zmírnily náraz tak, že cestující jen málo zakolísali a už toužili po vystoupení.

Právo prvenství si vyhradil kapitán Romovský s majorem. Shledali, že přistáli šťastně a bezpečně a pozvali též ostatní, aby vystoupili. Vyprázdněný balón nad kajutou se podobal ohromnému pásovci, kdežto dlouhá křídla trčela vodorovně jako rozpjaté paže netvora. Vážka odpočívala na zemi, jen její hlava, totiž vrtule, trčela vzhůru. Obrovský hmyz odpočíval, avšak bděl.

Když všichni účastníci vystoupili, prohlédli kapitán s majorem přístroje. Všichni tři mladí učenci i Karel zatím taky nelenili. Vynesli stůl a židle z jídelny a přemluvili Valentýna, aby jim prostřel k snídani ve stínu nedalekého stromu.

Dosud svěží ranní vzduch, prosycený sladkými vůněmi, a zpěv ptactva v korunách stromů vítaly cestovatele v

Brazílii, v nejkrásnější zemi na světě. Oba psi radostně štěkali, neboť i jim se líbilo na pevné zemi.

První příjemné uvítání

Dnes nebylo o nějaké práci ani řeči. Všichni spěchali s jídlem, aby se co nejdříve mohli rozběhnout po travnaté pláni a oddat se rozkoši pozorování. Také vzdálený prales je lákal, avšak kapitán Romovský ochlazoval jejich nadšení přísnými rozkazy. Všem rozdal spolehlivé kompasy a nepolevil, dokud si je bezpečně nepřipevnili na kabáty, protože z kapes by jim mohly vypadnout. Potom vážně všecky napomenul, aby i při krátkých vycházkách pozorovali kompas a pamatovali si směr. Je totiž dokázáno, že v těchto rozlehlých pralesích zabloudili i zkušení cestovatelé, i když se vzdálili z tábora třeba jen na vzdálenost padesáti metrů. Doporučil všem, aby si obuli lehké vysoké boty nebo holínky a aby své ruce chránili rukavicemi. Neobával se útoku divoké zvěře, ani jedovatých hadů, neboť tato zvířata se člověku obyčejně nejraději vyhnou, avšak obával se nešťastné náhody a jedovatého hmyzu. Viktoru Romovskému šlo také o to, aby přesně určil místo, na němž Vážka přistála. Dohadoval se, že přistáli na levém břehu řeky Xingu, nedaleko Martiových kataraktů, a hvězdář Přibáň si chystal přístroje, aby v poledne tuto domněnku buď potvrdil, anebo opravil. Viktor Romovský domlouval obzvláště Valentýnovi, aby vykonával jen jednu práci a nedal se svést svůdnou příležitostí, protože "v Brazílii by se domů nedoptal jako v okolí horušického zámku".

Vážka přistála v krajině, které Brazilci říkají Campos. Četné přítoky veletoku Amazonky protékají ohromnými pralesy, avšak mezi pralesy leží také zelené koberce prostírající se na sta kilometrů, a to jsou právě Campos, hýřící po dešťové době milióny překrásných květů. Ty jsou ale zhnědlé a křehké v době trvalého sucha. Tráva je tu tuhá, dorůstá až k bokům vzrostlého muže a hostí na milióny různých živočichů: srnce, medvědy, mývaly, lišky, hřivnaté vlky, lamy, paky, aguti, králíky, dikobrazy, morčata, ale i jaguáry a pumy. Ve vysoké trávě žije mnoho hadů a ještěrek, pobíhá tu spousta kurovitých ptáků a pištích a bzučí tu nesčetné množství nejrozmanitějšího hmyzu.

Pralesy jsou dvojí vlhké a suché.

Vlhké a hluboké pralesy se jeví jako vymřelé, jako by tam pouze rostlinstvo úporně spolu bojovalo o kousek místa a o sluneční paprsek. Koruny ohromných stromů se stýkají a zachycují většinu slunečního světla a tepla, po němž tak touží hustý podrost. Tlusté kmeny padlých stromů trouchnivějí na vlhké zemi a z nich opět vyrůstá mládí toužící po slunci. Četné liány šplhají po kmenech, zachycují se na rozsochatých větvích a spouštějí kořeny jako sítě k zemi, takže všechno to podivuhodné rostlinstvo tu vytváří spleť, kterou může proniknout jen obratná opice. Je tady úžasná bujnost tuhých a lesklých listů, zato květů je tu poměrně málo, neboť květy orchidejí a lián se usadily až na vrcholcích. V tom vlhkém hustém šeru je i živočich skryt. Člověk raději užívá jen tekoucích vod, aby po nich pronikl krajinou, kde na jeho duši uléhá nevyslovitelná tíseň.

Jak rozdílný a nádherný je však suchý prales! Jak tu život bují! Suchý prales je bez obtížného podrostu, neboť nebývá hustý. Je oblíbeným místem opic a papoušků, útočištěm pro nesčetné savce i ptáky a rozkoší pro přírodopisce, který tu nachází na každém kroku příjemné překvapení. Nejživěji ovšem bývá tam, kde se pralesy dotýkají travnatých rovin. A právě na takovém místě přistála Vážka.

Mladí učenci uposlechli rady a napomenutí kapitána Romovského a brzy po snídani se připravili na vycházku. Karel půjde ovšem s nimi i s Brokem a Rysem a neopomene si s sebou vzít svou pušku dvacítku a plnou kapsu nábojnic.

Viktor Romovský před odletem Vážky sice prohlásil, že nepodnikají loveckou výpravu, s čímž všichni účastníci souhlasili, neboť nepřišli do Brazílie, aby zde hubili živočichy, avšak dobrá puška je vždycky spolehlivým přítelem v nebezpečí a výborným pomocníkem, zatoužíme-li po některém kurovitém ptáku, kterého Valentýn velmi rád uvítá a znamenitě připraví ve své kuchyni.

Major Dismas přál veselé výpravě mladých lidí mnoho zdaru a usmíval se, když viděl, že bledý a krátkozraký hvězdář se také ozbrojil puškou, avšak že nezapomněl na síťku na hmyz a na objemnou krabici, kterou nesl jako baťoch na zádech. A protože nesl pušku i síťku na dlouhém držadle přes rameno, podobal se spíš rybáři než lovci.

Malý snědý profesor Velebil sice nenesl pušku, avšak na krk si zavěsil dalekohled a opíral se o dutou hůl, o foukačku, ze které lze kuličkou srazit ptáka z větve, aniž by jeho tělíčko zjevně utrpělo ránu, jak se stává při střelbě.

Doktor Znojemský nesl jen na řemeni přes rameno velkou plechovou torbu a v ruce silnou hůl. V torbě je zatím svačina, ale až se doktor bude vracet z výpravy, budou tam rostliny.

Výprava si vytkla východní směr, protože na východě se prostíral byť daleko, avšak přece v dohledu prales.

Brok jako rozvážný lovecký pes ihned poznal směr a vybízel k pravidelné honbě. Již po pěti minutách našel stopu a hned po ní běžel s hlavou k zemi vychýlenou a "perem" mírně veslujícím.

Cbytrý a čiperný foxteriér Rys poskakoval kolem výpravy a zbytečně dorážel na každý keř. Patrně hledal kočky, jichž byl zuřivým nepřítelem.

Mladým lidem se šlo vesele, protože je dosud netrápilo horko, a mimoto jim bylo nesmírně příjemně v rozlehlé travnaté krajině. zkrášlené skupinami keřů i jednotlivých stromů. Hučivá píseň hmyzu, splývající jaksi v jeden mohutně znějící tón, vůně květin a kvetoucích keřů, jakož i ostré výkřiky skrytých ptáků dokazovaly, jak bujně žije brazilská travnatá step.

Po chvilce se společnost rozptýlila, protože každý se zajímal o něco jiného.

Doktor Znojemský zůstal pozadu. Musel přece vyrýpnout cibule vzácných rostlin, kdežto Karel běžel napřed za Brokem, který stál u keře a zdvíhal tuhé "pero" na znamení, že v houští je zvěř.

Bledý Zdeněk Přibáň odložil pušku a horlivě se oháněl síťkou a jistě něco vzácného chytil, protože hned nato ukládal kořist do jedné z plechových krabic, jimiž měl nacpány také kapsy.

Profesor Velebil se dal zlákat křikem drobných ptáčků, kteří se houpali na vzdáleném keři. Avšak Rys mu zkazil radost,

neboť se tam také rozběhl a zběsilým štěkotem zaplašil hejnko, které jako kouzlem zmizelo.

Brzy se ukázalo, že hvězdáři a broučkaři Přibáňovi puška vůbec překáží, a proto prosil, aby si ji vzal někdo jiný. Profesor Velebil se pušky ujal. Byl sice člověk velmi mírumilovný, avšak umínil si, že zastřelí aspoň jednoho ptáčka, kdyby mu mělo ulétnout celé hejno jako prve, takže nemohl určit ani řád.

Rána z Karlovy pušky svolala všecky opozdilce k mladému lovci, jemuž Brok přinášel první úlovek v Brazílii.

Všichni se domnívali, že chlapec střelil na prchajícího savce, a proto se podivili, když spatřili, že Brok přináší ptáka silného těla, avšak malé hlavy, a většího než slepice. Peří ptáka bylo rezavě hnědé, na hrdle bělavé a na hřbetě a na křídlech černě páskované. Profesor poznal ptáka na první pohled a vítal jej jako výbornou zvěřinu.

"Jmenuje se tinama inambu. Je to zdejší koroptev. Protože tinamy nerady lítají, chytají je indiánští chlapci v běhu lasem. Těšte se na pečínku!" .

Zastřelená tinama šla z ruky do ruky a každý na ní viděl něco jiného a potěžkával uloveného ptáka, kterého nakonec přece odevzdali mladému lovci. Karel si přivázal tinamu za hlavičku k pasu a všichni se znova vydali na lov, neboť ve všech se náhle probudila lovecká vášeň. Ovšemže Zdeněk Přibáň lovil jen hmyz a doktor Znojemský květiny. Doktor se znenadání rozběhl k vysokému rozvětvenému keři a volal na své druhy.

"Kdo chce něco dobrého, ať si pospíší."

Více než doktorovo volání lákalo všecky mladé lidi žluté, oranžové a červené ovoce, jímž byl keř obtížen. Plody veliké jako holubí vejce chutnaly lahodně a výborně občerstvovaly, avšak doktor Znojemský se usmíval a jedl málo a také ostatní varoval.

"Cožpak toto ovoce není jedlé?" zvolal vznětlivý profesor a odhodil pecku.

"Ale ano, je jedlé," odpověděl doktor, "vždyť je to příbuzný naší švestky nebo třešně a jmenuje se zlatoplod, jenže kdo ho mnoho sní, uvidí."

"Dokud se to jí, je to nasládlé, ale když se to spolkne, je to trpké, brr!" zvolal Karel a odvrátil se od keře.

Všichni se smáli, neboť pocítili totéž a nevděčně odešli od zlatoplodu.

Zdeněk Přibáň se však přece zdržel, protože spatřil, že na přezrálém ovoci mlsaly zelené včely a těch si přece musel několik chytit.

"Nevím, proč se tento keř jmenuje zlatoplod," bručel profesor, ale doktor Znojemský hájil keř a prohlásil, že domorodci jeho plody rádi pojídají, protože povzbuzují chuť k jídlu.

Ale to už neúnavný lovec Karel neslyšel, neboť opět střelil, avšak tentokrát chybil. Ale Brok přece pronásledoval zvíře a proti obyčeji štěkal, ačkoli to lovečtí psi dělat nemají. Pronásledované zvíře utíkalo obloukem a naneštěstí přeběhlo nedaleko profesora, který nelenil a na zvíře vypálil. Tentokrát byla rána výborná, zvíře se svalilo, avšak Brok uskočil a znova zaštěkal. Teprve když mladí lovci spatřili ležící zvíře, pochopili Brokův hněv i opatrnost a pochopí ji každý, kdo ví, jak lovecký pes nenávidí kočku. Rys byl také rozčilen, přesto však si musel k zvířeti přičichnout. Byla to krásná stříbrošedá kočka s hnědočervenými pruhy a velká asi jako zajíc, ale měla dlouhý kroužkovaný ocas. Široké a zašpičatělé boltce upomínaly na rysa. Profesor Velebil potvrdil mínění všech, že ulovené zvíře je skutečně kočka pamp a liboval si, že zbavil své miláčky ptáky krutého nepřítele.

"Velmi rád bych zachoval její kožich," řekl, "avšak nemohu ji daleko nést, proto si ji schovám k zlatoplodu a vezmu si ji, až se budeme vracet."

Doktor Znojemský už zase volal, nelákal však své druhy, aby ochutnali nějaké ovoce, nýbrž aby se obdivovali krásným rudým liliovitým květům velikosti dlaně. Bylo jich tu asi padesát pohromadě jako na záhoně v parku, avšak hubený Přibáň do nich skočil, mával divoce síťkou, a potom náhle sraziv síťku k zemi, padl na ni.

Velmi opatrně vsunul ruku pod drátěný kotouč, a zmocnil se kořisti, radostně, volal:

"Mám ho, mám, je to báječný exemplář!"

Když ostatní přiběhli, podivili se nádhernému motýlu. Byl velký, se zlatým odleskem křídel ovroubených zelenou třásní.

Stiskem prstů usmrtil Přibáň krásného motýla a přeopatrně jej vložil do krabičky spokojeně si pobrukuje:

"Ty, chlapíku, jsi jistě z rodiny leilus."

"Půjde-li to takto," promluvil vznětlivý profesor, který se ujal velení, "nedojdeme k pralesu ani do poledne. Navrhuji a radím, abychom nechali lovu a šli."

Tato rada, která spíš zněla jako rozkaz, pomohla asi na čtvrt hodiny, avšak po čtvrthodině se zase rozběhli. Podcenili však brazilské slunce. Za hodinu byli všichni tak unaveni, že s radostí uvítali skupinu velkých stromů, pod nimiž najdou jistě stín a ochranu proti palčivým slunečním paprskům. Tušení je nezklamalo, a když ve stínu stromů odhodili tropické přílby a utírali si pot s obličejů i se šíjí, zdálo se jim, že opět nabývají pravidelný dech.

"Tady si musíme pořádně odpočinout," navrhoval profesor, "pod těmito duby je rozkošný chládek."

"Skoro jste uhodl, že jsou to duby," smál se doktor Znojemský, "avšak tyto stromy, po celé Brazílii velmi četné a známé, jmenují se massaranduby."

"Tedy přece jen duby," trval na svém profesor, ačkoli stromy se dubům nepodobaly.

"Jak je vám libo," odpověděl mírně doktor Znojemský, "jenže na nich roste místo žaludů výborné ovoce a poskytují prvotřídní dřevo i látky na výrobu léčiv."

"To mě těší," odpověděl profesor a opřelo tlustý kmen stromu pušku. Potom prošlápl nízkou trávu a pohodlně se uvelebil na zem.

Také ostatní nelenili a ulehli, kam se komu líbilo, aby si odpočinuli, jen entomolog (znalec hmyzu) Přibáň neodpočíval. Vytahoval z kapes plechové krabice a těšil se z úlovků. Nejvíc ho těšil krásný motýl a potom včely, vždyť slyšel jejich bzukot nejen z korun stromů, ale i z pamp. Radostně ukazoval všem svůj úlovek a bez vybídnutí vykládal, že včely dodávají zvláštní ráz každé zemi, avšak Brazílii zejména.

"Jsou zde včely, které sice nemají žihadla, ale přesto brání svůj medový poklad. Jsou menší než evropské včely, a proto všude vniknou, lezou do očí, do nosu a do uší, do vlasů i pod oděv a škrábají a kousají. Některé zdejší včely žijí v rojích, jiné druhy jen v párech a vyhrabávají si v zemi díru, kterou vyloží listím a tam položí jen jedno vajíčko. Některé včely si staví kulaté hnízdo na větvi stromu. A ještě jednu zvláštnost mají brazilské včely, ve starém domově zůstává stará královna, kdežto mladá s mladými pracovnicemi si musí vyhledat nový příbytek, v Evropě je tomu právě naopak.

Nejzajímavější jsou ovšem včely smaragdové, na které se račte podívat, několik jsem jich chytil," zval hubený entomolog a ukazoval svým druhům včely s dlouhým sosákem a s lesklými tělíčky žlutě, zeleně nebo modře zbarvenými. "Tyto včely," poučoval Zdeněk Přibáň, "mají na zadních nožičkách košíčky na pel a na pryskyřici. Žijí buď v dutých stromech anebo ve hliněných koulích připevněných na větvích a tvoří stát jako naše..."

Horlivý učitel včelařství nedomluvil. V témž okamžiku se stalo něco strašného. Na každého bělocha padla dvě nahá, světle hnědá těla, a než se naši přátelé vzpamatovali, byli spoutáni.

Stalo se to jistě na rozkaz muže, který jediný měl kalhoty a na hlavě jakousi pokrývku, která snad někdy byla kloboukem. Byl velké a silné postavy, silnější a větší než kterýkoli z asi dvaceti jeho pomocníků, a měl hrubý obličej, v němž se leskly černé oči a bílé zuby. Jeho rty byly odulé a tak zdvižené, že se horní ret skoro dotýkal širokých chřípí.

Rozkazoval hrubým hlasem a řečí, v níž se ozývalo mnoho "g" a "r", takže se zdálo, že spíše vrčel, než mluvil.

Profesor, který se nejdřív vzpamatoval, poznal, jak neopatrně jednali. Sotva se snesli na brazilskou půdu, padli do zajetí domorodců. Ihned si vzpomínal na jména indiánských kmenů, o nichž věděl, že jsou divocí a cizincům nebezpeční. Jestliže padli do rukou Bugrů, bude zle, jestli je zajali Botogudové, bude hůře, avšak jsou-li tito divocí lidé z kmene Kanu, zahynou všichni ukrutnou smrtí.

Když lupiči svázali bělochům ruce i nohy a sebrali jim zbraně i torby, čekali na další rozkazy. Profesor nemohl potlačit zvědavost, neboť chtěl znát jméno nepřátel, a proto se ozval:

"Cožpak bojovníci Tupí přepadají odpočívající bělochy?"

Profesor promluvil portugalsky, protože neznal jazyk Indiánů, avšak slovo Tupí jim asi přece bylo srozumitelné, protože ihned začali vykřikovat "Tupí", plivat na zem a ušklíbat se.

Teprve po chvíli se vůdci, který zatím se zájmem prohlížel Karlovu pušku, uráčilo promluvit. Avšak jeho odpověď, byť byla pronesena ve srozumitelné portugalštině, udeřila naše přátele jako sekera, kterou měl zatnutou za pasem.

"Jsem náčelník udatného kmene Kanu," zavrčel veliký muž, "před nímž všichni Tupíové zalézají do děr jako ještěrky před orlem. Kde je váš ohnivý pták?" zeptal se náhle.

"Ohnivý pták?" odpověděl profesor otázkou. "Nevíme nic o ohnivém ptáku."

"Lžeš, a proto zemřeš," vykřikl náčelník a sáhl po sekeře. "Viděli jsme v noci kroužit ohnivého ptáka nad pralesy i to, že se k ránu snesl v této krajině. Vy jste na něm přiletěli. Nás neoklamete. Chceme ohnivého ptáka a všecky věci v něm, proto jsme přišli. Viděl jsem podobné vzducholodi v Buenos Aires a v Rio de Janeiru."

Náčelníkovo sdělení rázem zničilo všecky naděje bělochů. Tenhle lupič nebyl jen divoký syn přírody, kterého lze překvapit nebo postrašit, tenhle lupič byl stokrát nebezpečnější, protože znal příliš mnoho. Viděl-li vskutku vzducholoď v Buenos Aires nebo v Rio de Janeiru, věděl již, že to není nic nadpřirozeného. A podle toho, jak držel pušku, prozradil, že rozumí i střelné zbrani.

"Nechceme tě klamat, náčelníku," prohlásil profesor po malém rozmyšlení, "avšak k čemu ti bude vzducholoď, když jí nedovedeš poručit, aby lítala."

"To ani nechci, chci jen všecky věci, které jsou v ní," odpověděl náčelník. Opět něco promluvil na své druhy, jako kdyby chrochtal, a zavěsil si přes ramena obě pušky.

Indiáni přiskočili k ležícím bělochům, rozvázali jim pouta na nohou a kopáním je nutili, aby vstali.

"Teď nás povedete k ohnivému ptáku," rozkázal náčelník, "kdo se opozdí, nebo se pokusí o útěk, zemře."

Této hrozby nebylo třeba, neboť pohled na sekery, luky a šípy, jimiž byli Indiáni ozbrojeni, dostatečně bělochy přesvědčoval, že žijí ještě jen proto, aby zavedli lupiče k Vážce, a potom, aby snad všichni zahynuli způsobem, jejž ukrutný Kanu vymyslí.

Ale kde byli psi? Uprchli do travin. Když se Indiáni připlížili k bezstarostným bělochům, naslouchajícím výkladu o včelách, nevšímali si psů ležících v trávě s vyplazenými jazyky. Teprve při zápasu Indiánů s bělochy Rys vyskočil, avšak jeden z Indiánů ho kopl tak prudce, že ubohý pes s bolestným kňučením odletěl za keř. Tam se však po chvilce vzpamatoval a pelášil po staré stopě zpátky k vzducholodi.

Lovečtí psi nejsou stateční v zápase s člověkem, a proto ani Brok se neukázal jako hrdina. Ale přece utržil ránu kopím do stehna, protože se dost brzy neuklidil. Jakmile ale poznal, že jde do tuhého, pustil se tryskem za Rysem a brzy ho dohonil. A tak tito věrní a vyhlášení obránci byli první "doma", i když schvácení a naříkající.

Major Dismas je spatřil nejdřív, a když mu psi ulehli k nohám s pěnou u hub a s chvějícími se boky, pojal major ihned podezření, že se Výpravě mladých lidí přihodilo něco neobyčejného. Ihned zavolal Viktora Romovského, a když i Valentýn přiběhl, prohlíželi oba psy a shledali, že Brok byl raněn, protože silně krvácel. Na majorův rozkaz se Valentýn ujal Broka, zatímco Rys kňuče a plaze se u nohou Viktora Romovského, cosi mu ve své psí řeči vypravoval. Bylo patrno, že mu kdosi ublížil. Avšak nic jiného povědět nedovedl.

Viktor Romovský se ihned rozhodl k činu. Odběhl k obývací kabině a po chvilce se vracel ozbrojen puškou a revolverem.

"Půjdu vyhledat naše mladé lidi," řekl, "a vy hlídejte bedlivě tábor!"

"Ne, půjdu s tebou," odpověděl major, který právě vycházel z poslední kabiny a nesl v ruce jen polní dalekohled. "Jeden muž by nic nepořídil, kde si nemohli pomoci čtyři lidé. Valentýne, stůjte s puškou na stráži a ty, Ryse, nás veď!"

Rys sice dosud rychle oddychoval, avšak jeho srdce se náhle naplnilo hrdinstvím. Vždyť měl jít se dvěma muži, kteří ho budou bránit. .

Sotva ušla pomocná výprava sto kroků, zastavila se nejvýš překvapena. Ve vzdálenosti asi dvou kilometrů spatřila houf mužů, jichž sekery a kopí se blyštěly v záři slunečních paprsků.

"Jsou zajati!" zvolal major, který se zahleděl na přicházející tlupu dalekohledem. "Zajati od Indiánů!"

"Všichni?" vykřikl Viktor Romovský a vytrhl dalekohled z majorovy ruky. Byl tak rozčilen, že se mu ruce třásly, když však mu výborná skla přiblížila tlupu, že mohl rozeznat obličeje, zhluboka oddechl. "Všichni jsou dosud živi a zdá se, nezraněni. Vidím Karla, profesora, hvězdáře i doktora. Proklatě, ta sběř je bije a oni se nemohou bránit, protože mají svázané ruce," vykřikoval Romovský a ani nezpozoroval, že major odběhl k táboru.

Viktor Romovský náhle odhodil dalekohled a zdvihl pušku, aby střelil. Spatřil totiž, že Karel klesl a že ho surový Indián kope. Nebohý otec zesinal vztekem a lítostí, když poznal, že na takovou dálku nemůže střelit, aby surovce zabil. Proto pušku opět odhodil a zdvihl dalekohled. Ulehčeně si oddychl, když spatřil, že Karel opět jde.

"Viktore, vrať se!" volal major Dismas. "Přivítám lupiče náležitě a tam bys mi zbytečně překážel."

Viktor Romovský se neochotně vracel a usilovně přemýšlel, jak by bělochy vysvobodil.

"Těch rudých ničemů je asi dvacet," volal, jak se ubráníme a jak vysvobodíme své přátele?"

"I kdyby jich bylo sto, nebojím se jich. Skryj se s puškou připravenou k výstřelu za kajutou, Valentýn hlídá na druhém konci. Já vylezu na pancéř Vážky a promluvím s lupiči několik vlídných slov."

Romovský chtěl odporovat, avšak major nedbal na jeho slova a vskutku vyšplhal na první kovový kotouč Vážky, odkud horlivě pozoroval blížící se tlupu. Indiáni si byli patrně jisti, že se zmocní tábora bělochů bez odporu.

Vůdce tlupy, obrovský Kanu, o snadném vítězství opravdu nepochyboval. Od zajatců se dověděl, že v táboře jsou jen tři muži a ti přece neodolají útoku dvaceti indiánských bojovníků.

Když se tlupa přiblížila na dva dostřely k táboru a Indiáni spatřili lesknoucího se "ohnivého ptáka" na zemi, zděšeně vykřikli. Ale jejich náčelník si zjednal pořádek a klid nejen slovy, nýbrž i pádnými ranami. Bil své překvapené bojovníky kopím hlava nehlava, kam jen zasáhl. Úskočný Kanu chtěl zvědět, kde jsou ti tři mužové, kteří zůstali v táboře, protože v dohledu nebylo lidské bytosti. Oba střelci byli totiž podle majorova rozkazu skryti a major sám ležel na pancéři nehybně a bystře pozoroval nepřítele. Po chvilce spatřil dva Indiány, kteří byli patrně vysláni jako zvědové a plížili se k táboru trávou jako ještěrky.

"Za nic na světě na ně nestřílejte," poroučel major polohlasně, avšak přísně, "postarám se o ně sám."

Viktoru Romovskému prudce bušilo srdce, když viděl přikrádající se Indiány, ale majorovo varovné vrčení ho zadrželo. Když už se oba Indiáni připlížili na dvacet kroků k Vážce, vyletěl ze vzducholodi nepatrný předmět, snad jen velký brouk, a padl před Indiány. Trochu se tam jen zakouřilo. Indiáni se snažili povstat, avšak hned nato klesli, a Viktor Romovský pochopil, co se stalo.

Z tlupy čekajících Indiánů se po chvíli ozval podivný pronikavý skřek. Bylo to patrně náčelníkovo volání. Když však nikdo neodpovídal, Kanu zavelel k dalšímu pochodu, neboť nikde nebylo ani vidu, ani slechu po lidech. Náhle rozčilila náčelníka myšlenka, že zvědové snad už vnikli do opuštěného tábora bělochů a hospodaří v něm na svůj vrub. Byla to myšlenka přirozená, protože lupič má každého za zloděje. A proto se Kanu rozhodl k útoku. Poručil, aby dva muži hlídali zajatce, rozdělil své bojovníky na tři oddíly a zavelel k útoku ze tří stran.

Bojovníci Kanu při útoku nekřičí. Tiše běží s napjatým lukem. Po prvním výstřelu odhodí luky a uchopí se sekery.

Major Dismas byl tak zaujat běžícími bojovníky, že zapomněl varovat přítele Romovského, aby nestřílel. Proto hněvivě vykřikl, když uslyšel dvě rány, rychle za sebou vypálené. Hned nato byl velmi nemile překvapen, když hrst broků narazila na plechový pancéř, jako když metlami šlehne. A když se podíval, odkud rána vyšla, spatřil velikého Indiána, opět mířícího. Skoro současně zazněly dvě rány a obrovský Indián se zapotácel. Mýlil by se, kdo by se domníval, že rány z pušek zadržely útok Indiánů. Ti patrně již znali střelné zbraně, a tak raději padli do trávy, aby se před střelcem skryli. A to byla pravá chvíle pro majora. Náhle vstal a házel mezi vetřelce podlouhlé trubičky. Jediný šíp mu protrhl límec a škrábl ho na rameni. Avšak po dvou třech minutách zavládlo kolem Vážky ticho. Dvacet lupičů oněmělo. Leželi v trávě v nejrůznějších pozicích bezvládně jako mrtvoly a major, sklouznuv z pancéře Vážky, pospíchal k příteli Romovskému, který dosud stál na stráži.

"Už je po všem, Viktore," pravil major. "Teď musíme pospíšit pro své zajaté přátele. Musíme ale tábor obejít, dříve než plyny vyprchají."

"Tys je všecky usmrtil?" ptal se Viktor Romovský dojatě. "Zasloužili by to," odpověděl major. "Dnes jsem je však pouze omámil, ale podruhé..."

Oba přátelé pospíchali k severu za svými druhy a velikým obloukem obcházeli nedávné bojiště. Avšak co to? Již z dálky viděli pět mužů, jak spolu zápasí. Dali se do běhu a volali. Zápasící je patrně zpozorovali, protože se náhle rozběhli jim naproti. Jen jeden, ten vysoký a hubený, neběžel. Mával zato dlouhými pažemi jako větrný mlýn a křičel z plných plic:

"Pomalu, pomalu!"

Po několika minutách, všichni sotva dechu popadajíce, se poznali.

Osvobození zajatci běželi vstříc Viktoru Romovskému a majorovi. Museli se obejmout, aby se přesvědčili, že jsou všichni živi a opět pohromadě.

"Ale kde ty ses tady vzal?" vykřikl major na Valentýna, který se uhnul objímání. Zato si však rozevřel košili na prsou a stíral si pot s tučného těla.

"Valentýn?" zvolal Karel. "Cožpak jste neposlali Valentýna, aby
nás vysvobodil?"

"Aby vás vysvobodil?" žasl major. "Valentýn měl hájit tábor na jižní straně. Jak jsi mohl opustit své stanoviště, člověče?" křičel přísný voják.

Avšak Valentýn se nelekl a zcela klidně odpověděl:

"Když se ti čerti hnali k Vážce, viděl jsem, že zanechali naše pány daleko za sebou se dvěma strážci. A tu mě napadlo, že by ti dva naháči mohli mladým pánům provést nějakou čertovinu. Povídám si: Valentýne, to nesmíš dopustit. A hned jsem skočil do trávy a po tom za keř a zase za keř, až jsem se dokradl na dostřel, nu, a pak pif, paf! a oba naháči práskli do bot, možná že aspoň jeden z nich anebo oba budou vybírat z kalhot olověnou krupici."

Viktor Romovský, který držel Karla v objetí, zapomněl na přísnost a upřímně se zasmál. Zato major ihned trestal nespolehlivost:

"Buď rád, Valentýne, že to dobře dopadlo, ale potrestán budeš:

Tři dny ani jedinou cigaretu! Rozuměls? Odchod!" .

To byl pro Valentýna trest vskutku velmi citelný, protože byl vášnivý kuřák.

"Proč jste se na sebe tak sápali, když jsme k vám běželi?" tázal se Viktor Romovský.

"Rozvazovali jsme si pouta a objímali jsme se," odpověděl profesor. "Ale teď, když jsme všichni pohromadě, ukážeme těm zákeřným ničemům...

"Už uviděli, co měli vidět," pravil major, "a my také. Říkám to hned, abyste nebyli na pochybách. Už vás totiž nesmíme spustit ani na chvíli z očí, abyste zas jako slepí nevlezli Indiánům do rukou!"

Profesor mlčky spolkl výčitku. Byl si vědom neopatrnosti, které se dopustili. Doktor Znojemský však chtěl vědět, kam se Indiáni poděli a čím je "domácí posádka" tak rychle a podivuhodně zahnala. "Jsou všichni dosud zde," prohlásil major, "teď se už můžeme na ně podívat, leží omámeni v trávě kolem Vážky."

Dlouhý a hubený hvězdář Přibáň se rozběhl napřed. "Kampak tak pospícháte příteli?" volal za ním major. "Hledám chlapíka, který mi ukradl síťku a mé krabice, mám tam několik skvostných exemplářů zdejšího hmyzu!"

Účinek omamujících plynů, jež major vrhal v křehkých trubičkách mezi útočníky, byl úžasný. Indiáni, zdánlivě mrtví, leželi v nejrůznějších pozicích s ústy otevřenými a se zaťatými pěstmi, v posledních okamžicích vědomí se chytali trsů trávy nebo vlastních krků, protože se domnívali, že se dusí.

"Na čtyři až pět hodin jsou neškodní," pravil major a dodával: "Nebude třeba je ani spoutat. I když se probudí, budou celý den jako omámení. Odeberte jim však zbraně a své věci."

Jeho rozkazy byly rychle vykonány. Všichni až na Viktora Romovského a Karla prohledávali bezvládné Indiány. Major hledal obrovského náčelníka, a když ho našel i s Karlovou puškou v ruce, shledal, že obr krvácí z četných drobných ran, rozsetých na pravé paži a na rameni. Jistě dostal hrst broků z pušky Viktora Romovského.

Major zavolal doktora Znojemského:

"Tenhle chlapík potřebuje vaší pomoc. Myslím, že to je jediný vážně zraněný bojovník. Svěřuji ho vaší péči."

"Jsou to broky," mínil doktor Znojemský a vskutku vyloupl dva z ramene. "Ty ostatní budou hlouběji. Vyříznu, co se dá, ostatní mu necháme na památku."

Major odešel, aby se podíval, není-li ještě někde nějaký neomámený chlapík.

Valentýn ovšem nelenil, vzpomněl si na svou kuchařskou povinnost a pilně kuchtil. A. když za hodinu volal k obědu, pospíchali všichni, neboť byli velmi hladoví.

Při obědě líčili mladí lidé podrobně svůj lov, neobyčejné potěšení z krásné krajiny a nakonec i neočekávané přepadení.

"Z toho je zřejmé," řekl Viktor Romovský, "že je zde třeba, abychom byli stále opatrní. Nikdo se nesmí vzdalovat z ležení sám a stále musíme vědět, kde z nás kdo meška."

Když po obědě muži obdrželi kávu a zapálili si cigarety, pravil Viktor Romovský:

"Přečetl jsem už mnoho cestopisů významných cestovatelů a zvláště zpráv misionářů, a ti většinou chválí brazilské domorodce. Prakmen Indiánů Tupí nevyniká vzrůstem ani silou a jejich pleť je jen málo zarudlá. Jsou mírní, honí jen zvěř a loví ryby a často se stěhují. Avšak v Brazílii žijí také divoké kmeny."

"Ničemové, kteří nás zajali, jsou z kmene Kanu," zvolal vznětlivý profesor, "a jak já j sem četl, jsou horší než ostatní."

Viktor Romovský však mínil, že Bugrové a Bukairiové nejsou o nic lepší, a zároveň tvrdil, že nejnebezpečnější jsou míšenci.

"Viděl jsem," pravil, náčelníka těchto lidí a velmi bych se divil, kdyby to nebyl míšenec. Podle vašeho vypravování umí střílet z pušky, ví o vzducholodích a kdoví čemu se v Buenos Aires a jinde naučil. Míšenci sice poznali od misionářů křesťanství, avšak zůstali divochy a libují si v ukrutnostech."

Major až dosud mlčel. Teď však prohlásil rozhodně:

"Z každé události si má člověk vybrat ponaučení. Jisté je, že Vážka a její reflektory způsobily poplach. Brazílie je země velmi řídce obydlená, a když se přesto seběhlo na dvacet lidí, aby se zmocnili "ohnivého ptáka", je pravděpodobné, že v příští noci, nebo v příštích dnech přijdou další nezvaní hosté. Proto bude nutné, abychom tábor pilně střežili a zdržovali se stále pohromadě. Nic bych také nenamítal, kdybychom přeložili ležení na vhodnější místo, tahle travnatá rovina se mi nelíbí."

"Tohle je oprávněná připomínka," souhlasil Viktor Romovský, "avšak nezapomínej, že hledáme na ohromné ploše přítele, který snad Vážku také viděl anebo o ní slyšel a že nemůže k nám dosud dorazit. Musíme zde proto vytrvat aspoň několik dní. Nesmíme se ani skrývat. Naopak musíme za noci vypouštět rakety, abychom mu ukazovali cíl."

"To bude krásné," odpovídal major s lehkým posměchem, "budeme zvát všecku loupeživou chásku v okruhu mnoha mil na milou návštěvu. Naštěstí mám dost "voňavek" k jejímu uvítání." Major se podíval na hodinky a dodal: "Za hodinu se budou nejsilnější chlapíci probírat z mrákot, bude dobře, budeme-li při jejich probuzení."

"Neusnuli snad navěky, majore?" ptal se profesor.

"Ale ne," odpověděl major, "všichni se probudí, bude jim sice asi den špatně od žaludku, ale i to přejde."

Nejpalčivější denní hodiny již minuly, když běloši vyšli za majorem. Chtěli vědět, co budou divoši dělat, až se proberou k vědomí a shledají, že byli omámeni.

Major si vynesl polní sedátko, usedl nedaleko obrovského muže a shledal, že se Romovský nemýlil. Na muži se projevovaly sice nepatrné, avšak přece zřetelné známky, že je míšenec, anebo že aspoň jeho děd nebo otec byli míšenci.

Chvění očních víček a hluboký vzdech věstily, že se náčelníkovi vrací vědomí. A když posléze otevřel oči, zdálo se, že nic a nikoho nevidí, tak byl jeho zrak vytřeštěný. Major mu nalil trochu vody smíšené s brandy do otevřených úst, a náčelník se hned vzpamatoval. Zavrčel cosi v nesrozumitelné řeči, avšak když uslyšel majorův hlas, projevil porozumění.

Major mluvil pomalu portugalsky, míchaje do své řeči slova indiánská, která se naučil již doma. Vyložil milému hostu jeho ničemnost a nabízel mu pohled na dvacet bezvládných bojovníků. Náčelník se udiveně díval na náplast na své paži a na rameni a zavrčel:

"C o Je to?"

"Malá splátka za tvou ničemnost," odpověděl major. "Slibovals našim přátelům smrt, dovolils, aby byli spoutáni a týráni, co myslíš, že s tebou uděláme?"

"Zabijete mne ?" ptal se Indián místo odpovědi.

"Myslím, že ne, slíbíš-li, že odejdeš se svými bojovníky a že už nám nikdy nepřijdeš do cesty. Podruhé bych ti nedal "ohnivou vodu" a všichni byste zemřeli."

Náčelník se zamyslil, ale po chvilce se zeptal na důležitou věc, protože přitom pátravě pohleděl do majorova obličeje:

"Jakým kouzlem jsi vzal najednou všecky duše mých bojovníků?"

"Já a dva z mých přátel máme takovou moc," odpověděl major, "že kdybys byl přivedl desetkrát sto svých bojovníků, usnuli by jako těchto dvacet. Jsi chytrý Kanu, viděl jsi Buenos Aires a Rio de Janeiro a snad jsi také slyšel o veliké válce na východě."

Indián křečovitě zamrkal a prozradil se, že slyšel o smrtících plynech.

"Kam vztáhnu paži," přestřeloval major, "tam rozsévám smrt beze zbraně, sám ses přesvědčil, a teď vstaň."

Náčelník namáhavě vstal, ale kolísal jako opilý. Jistě trpěl bolestí v paži a v rameni, avšak víc ho znepokojovalo, že mu hučí v hlavě a že se potácí.

"Pojď," vyzval ho major, "probuď své bojovníky a potom s nimi jdi daleko, velmi daleko, kam by nedosáhla má moc!" Když major přišel s Indiánem ke skupině, kde již sedělo asi dvacet bojovníků, kteří vděčně přijímali od bělochů vodu, náčelník zachrochtal nějaký rozkaz. Avšak ani jediný z jeho lidí nevstal, jen na něj kose pohlédli, ale hned se odvraceli. Proto usedl nedaleko od nich a také požádal o vodu. Teprve za hodinu se všichni vzpamatovali, byli však tak slabí, že se jich bělochům nakonec zželelo.

"Tady nemůžete zůstat, protože lupiče u svého tábora nestrpíme," pravil major. "Uhasili jste už žízeň, a proto si vezměte své zbraně a jděte. Za dvě hodiny bude noc."

Náčelník už vstal bez cizí pomoci, a vyraziv několik drsných skřeků, odcházel směrem, kde na obzoru vyvstával prales. Nepoděkoval, ale také neklnul, ba na bělochy se ani nepodíval, jen nejistě, avšak vytrvale šel a jeho bojovníci táhli husím pochodem za ním.

Opatrný major, k němuž se ochotně přidal doktor Znojemský, daleko vyprovázel nevítané hosty, neboť nedůvěřoval lstivým Indiánům. Mohli by se skrýt v houštinách a podniknout za noci znovu útok na ležení.

Doktora Znojemského pobízela zvědavost, chtěl se od majora dovědět něco bližšího o výrobě a podstatě plynů, které tak znamenitě omámily útočníky. Ale major ukojil doktorovu zvědavost jen částečně:

"Ve válce," řekl major, "používali zvláště Němci otravných plynů, které usmrcovaly. Je to zajisté nejsurovější způsob válčení, a podle novinářských zpráv nemíní se lidstvo vzdát tohoto barbarství. A proto jsem se pokoušel vyrobit plyny, které načas omamují a činí nepřítele neschopným k útoku i k obraně, avšak které neusmrcují. Vítěz může nepřítele snadno zajmout a může mu diktovat podmínky ale bez krutého zabíjení. Chci svůj vynález nabídnout za otravné plyny a tak zmírnit krutost válek. Nejdřív však musím účinky plynu vyzkoušet a podle potřeby ho zdokonalit."

S tím se musel doktor Znojemský spokojit, neboť poznal, že major své tajemství nechce prozradit a že dnes svůj vynález znamenitě vyzkoušel.

Za hodinu tlupa Indiánů zmizela, major je nemohl postřehnout ani dalekohledem, patrně dospěli do pralesa.

A tak se major a doktor Znojemský rychle vraceli, aby došli do ležení před západem slunce.

V tuto chvíli, stejně tak při východu slunce, je nejen na travnatých pampách, nýbrž i v pralesích nejhlučněji. Vše, co má hlas, velebí Stvořitele, papoušci pronikavě křičí, ptáci, jejichž jméno ferreiro připomíná kováře, vykřikují podobně, jako když tlučeme kladivem na kolejnice, anebo jako když nožíř brousí nůžky, líbezné pěnkavy si dávají dobrou noc a král všech brazilských pěvců sahiá se loučí s odcházejícím sluncem tesklivě jako náš slavík.

Nejméně žádoucí, avšak nejzvučnější hlasy vydávají žáby, jako by bednář bouchal do prázdného sudu. A když spustí cikády, jimž v Brazílii říkají cigarry, své nekonečné a zvučné "cici" v různých tónech, myslí si Evropan, že se musí zbláznit, jestli ta pekelná hudba brzy nepřestane. Avšak po čase i Evropan zvykne tomuto mnohohlasému koncertu a velmi a nemile by se podivil, kdyby ho večer neuspával a ráno neprobouzel tento hlučný projev bujného života. .

Major a lékař zastihli své druhy nedaleko Vážky, jak sedí kolem stolu a pozorně naslouchají těm podivuhodným a rozmanitým zvukům.

Profesor Velebil si cosi pilně zapisoval a hubený Zdeněk Přiháň, stoje opodál opět se síťkou v ruce, všecek strnul a otvíral ústa, aby lépe zachytil zvuky přicházející ze vzduchu i z travin.

Rychle se stmívalo, v třetí kabině již zářilo světlo. Valentýn tam prostíral k večeři, avšak nikomu se nechtělo odejít. Viktor Romovský s Karlem si přichystali rakety a čekali jen, až obloha ztemní a objeví se na ní první hvězdy.

Viktor Romovský nechtěl ztratit ani jediný den, ve kterém by neupozornil nezvěstného přítele Rokose, že do brazilských pustin pronikli běloši, u nichž by mohl vyhledat pomoc, kdyby ji potřeboval, a není-li milý přítel ve zdejší

krajině, nechť aspoň rakety probudí zvědavost lidí, kteří přijdou a snad o něm přinesou žádoucí zprávy.

Denní horko již dávno polevilo a příjemný větřík přinášel z pamp rozmanité sladké vůně.

Zdeněk Přibáň náhle vykřikl a rozběhl se do traviny. Spatřil tam

tolik zelených jisker jako hvězdiček v Mléčné dráze. Tušil, že jsou to svatojánští broučci. Ale proto se k nim nerozběhl, nýbrž proto, že předpokládal, co se stane. A jeho tušení ho nezklamalo. Vykřikoval tak radostně a volal tak horlivě, že přivábil celou posádku Vážky k divukrásnému divadlu. Zelené jiskry nezářily jen v trávě. Jakmile se dotkl trsu trávy nebo keře, sršely z něho jiskry rudé, modré a fialové jako z hořící rakety, která padne do trávy.

"To všecko je hmyz," vysvětloval entomolog Přibáň, oháněje se síťkou, aby si ty žhavé jiskřičky nachytal. "Ukážu vám je," sliboval přitom, "a podaří-li se mi najít světélkující housenku, užasnete nad silou její svítivosti."

Také Karel neodolal a chytal rozkošné jiskřičky.

Sykot vypálené rakety, která se prudce vznesla k hvězdnaté obloze jako drobounké sluníčko, odvrátil pozornost mladých lidí od světlušek. Raketa vylétla do výše padesáti metrů, vybuchla a potom se k zemi zvolna snášely červené, zelené a žluté koule.

Viktor Romovský vypálil pět raket, pak ale všichni uposlechli Valentýnova volání a šli k večeři.

Při jídle se všichni dobře bavili. Však se také toho dne událo tolik věcí, o nichž bylo užitečné i zábavné si pohovořit. Posléze major pravil:

"Ačkoli není obava, že by se dnešní nezvaní hosté vrátili, opatrnost nás přesto nutí, abychom celou noc střežili tábor. Je nás pět, neboť Valentýna a Karla vylučuji, protože sluha je unavený prací a Karel nemá dost zkušeností. Stráže se budou střídat po dvou hodinách." .

Všichni souhlasili, jen Karel protestoval, a tak otec rozhodl, aby bděl s ním. Na statečnost psů se nikdo nespoléhal, avšak nepodceňovali také jejich bystrý sluch, a proto strážce bude dbát, aby se psi za noci nezatoulali do travin.

Na Zdeňka Přibáně, ještě než odešel spát, čekalo milé překvapení, protože podle ustanoveného pořadí měl bdít až k ránu. Když totiž nastalo v kabině na chvilku ticho, zaslechli všichni zvenčí klapot, jako kdyby kdosi dřívkem tloukl na prkénko, a před osvětleným oknem se něco míhalo. .

"Netopýr!" zvolal Karel. Avšak Zdeněk Přibáň již měl opět svou síťku a řítil se ven.

Po chvilce se vracel a jeho obličej prozrazoval velikou radost.

Levicí svíral organtýnovou síťku jako pytlík a pospíchal ke stolu.

Třepetající se černý noční motýl prozradil, proč se entomolog Přibáň tak raduje. Mladý hvězdář opatrně stiskl hruď motýla, až chrupla, a potom vysypal svůj vzácný úlovek na stůl. Nyní všichni stolovníci viděli, že na sametově černé ploše motýlích křídel jsou bílé skvrny a že přední křídla jsou ozdobena páskou.

"Slyšeli jste ten klapot?" tázal se hmyzoznalec zbytečně, "nuže, vězte, že to klapal tenhle chlapík. Není to zábavné doufám, že zde chytím ještě jiného klapálka, ten však bude bílý a třásňovitý a bude lítat jen ve dne."

Zdeněk Přiháň byl za ztrátu denního motýla a smaragdových včel, které lupiči při přepadení zle pošramotili, úplně odškodněn. A tak odcházel s ostatními spokojeně na lože, zatímco Viktor Romovský s Karlem bděli, neboť major jim určil první hlídku.

Viktor Romovský se nespokojil jen s tím, že nechal dveře kabiny otevřené, nýbrž během své dvouhodinové hlídky několikrát Vážku s Karlem obešel. Avšak všude bylo ticho a ani psi neprozrazovali nepokoj.

Už zmlkly všecky hlasy živoucích tvorů. A jestliže přece se občas ozval tichý šelest trav anebo vzdálený hukot, cítili otec a syn, že je to spíše oddech spící země než projev živočichů. Země kolem byla tmavá a na obloze se posunovala souhvězdí sotva znatelně. Karel marně hledal známé hvězdy, a když po delší době hluboce vzdychl, otec uhodl, že syn vzpomíná. Jižní kříž mu nemohl nahradit Velký vůz.

Viktor Romovský chlapce netěšil, jen ho vzal za ruku a měkce mu řekl:

"Jdi spát, Karle, za čtvrt hodiny probudím doktora a přijdu za tebou. "

Karel přitiskl hlavu k otcově paži a zavzlykal:

"Tatínku, domov je tak daleko!"

Viktor Romovský pohladil synkovy vlasy a bezděky opakoval: "Ba daleko, daleko."

A potom ti dva stáli dlouho a dlouho v těsném objetí, až teprve, když doktor Znojemský přišel sám, neboť se přiznal, že dosud nemohl usnout, roztrhl předivo sladkého vzpomínání.

Všichni strážci se za noc vystřídali, avšak nic neporušilo klid noci. Až teprve hlučný ranní koncert probudil i chrápající psy, kteří k ránu dohánělí, co za noc promeškali.

Valentýn se prospal velmi dobře. Zato hned po ránu se u polní kuchyně polekal, protože ve všeobecném křiku, vrzání, bubnování a pištění se ozýval lidský hlas: "Hoj, hoj, fuj, fuj!" Ale Valentýn nikde neviděl toho, kdo tak časně ráno projevuje svou nelibost, která zajisté platila jen sluhovi, protože nikdo jiný tu nebyl.

Naštěstí vystoupil z kajuty profesor Velebil, a když ho Valentýn zavolal a požádal, aby si jen poslechl ten podivný hlas, zasmál se profesor a prohlásil, že to "mluví" žába. Valentýn tomu ovšem nevěřil, avšak když šli po hlase, našli vskutku žábu a přistihli ji, jak křičela "fuj!", ačkoli jistě neměla k projevu špatného humoru nejmenší příčiny, neboť ráno bylo rozkošné.

Lovecké příhody v Campos

Za hlučného ranního koncertu snídali naši přátelé u stolu nedaleko Vážky a naslouchali rozkazům Viktora Romovského.

První rozkaz zněl, že nikdo z družiny se nesmí vzdálit z dohledu od Vážky, třeba by ho cokoli vábilo. Protože však v

tomto okruhu byl dovolen lov i toulka, nermoutil se ani profesor Velebil, ani Karel. Jen Zdeněk Přibáň se musel dnes dopoledne vzdát své choutky a nechat hmyz na pokoji, protože bylo nutné, aby stanovil přesně místo, kde Vážka odpočívá. Včerejší události totiž zmařily všecko měření. Major tvrdil, že má práci ve své laboratoři, a dovolil doktorovi Znojemskému, aby šel s ním.

I Valentýn měl své práce až nad hlavu, neboť sedm lidí a dva psi spotřebovali mnoho jídla. Ale jemu to nevadilo, a pak Valentýn nerad chodil, a v této brazilské peci se potil už od devíti hodin ráno až do čtyř odpoledne, i když odpočíval.

Brok nestrpěl obvaz na raněné noze, ba byl velmi nespokojen i s náplastí a snažil se ji strhnout. Když však spatřil, že Karel a profesor vystoupili z kajuty s puškami na ramenou, zapomněl na náplast a přidal se k Rysovi, který již oba lovce obskakoval.

"Kulháš, a proto zůstaneš doma," rozhodl Karel, hladě Broka po krku. Avšak pes hleděl tak prosebně do chlapcových očí, že Karel už přísný rozkaz neopakoval a nic nenamítal, když se Brok rozběhl do travin. A tak zůstal v ležení jen jediný zarmoucený lovec, Zdeněk Přibáň, který však horlivě vynášel přístroje a chystal se k měření zeměpisné délky a šířky, aby v pravý čas mohl diktovat svá pozorování kapitánu Romovskému. Ten už rozevřel na stole mapu Brazílie a uchystal si papíry a výpočty.

"Nezapomeňte, že vás musíme stále vidět," volal Romovský za odcházejícími lovci.

Ačkoli již umlkli ptáci, cigarry i žáby, přece zvučelo ohromné travnaté moře jednotvárnou, mohutnou písní hmyzu, obletujícího tisíce podivuhodných květů, stále nabízejících bohatou a sladkou hostinu.

Vážka odletěla z Čech, když tam panovalo krásné a líbezné léto. A zde na jižní polokouli měla právě panovat drsná zima, avšak naprosto jiná, než jak ji známe u nás. Období dešťů, kterým se projevila, skončilo jistě nedávno, protože všecko rostlinstvo na pampách bylo dosud bujné a svěží.

Zvláště rostliny cibulovité a oddenkaté vyrostly bujně a nasadily na silných stvolech překrásné květy.

"Ach, dosny, dosny!" zvolal Karel, obcházeje skupinu květin s tuhými listy silných žeber. "To bude mít pan doktor Znojemský radost," předpovídal chlapec radostně, "až je tu najde."

"Cožpak ty je znáš, Karle?" tázal se profesor Velebil.

„Znám, pane profesore, měli jsme je v parku a kvetly nám žlutě, oranžově a karmínově i cinobrově červeně. Poznávám je i podle zelených a rudých listů a hle, tam už se jedna rozvíjí! A tady jsou zas lilie a tam gladioly!" volal chlapec všecek rozjařen, že poznává své miláčky, s nimiž se těšíval doma v zahradě.

"Bude snad lepší," mínil profesor s úsměvem, "počkáme-li s určováním jmen rostlin na doktora Znojemského, snad nám milý botanik také vysvětlí, proč mezi těmi tisíci květů je tak málo modrých."

Teprve nyní si Karel povšiml této zvláštnosti, vskutku byly tu květy bílé, žluté, oranžové i různých červení k nespočtení, ba i fialových bylo mnoho, avšak čistě modrých poměrně málo.

Z botanického pozorování vyrušili mladé lovce oba psi zuřivým štěkáním. Doráželi patrně na některé zvíře, které vyspávalo ve skupině keřů. Když profesor s Karlem ke psům přiběhli, spatřili již jen stříkající prsť a lysý, vzhůru zahnutý ocas zvířete, které se rychle zahrabávalo.

"To je pásovec čili tatu!" zvolal profesor. "A toho už nedostaneme, protože ho ani největší silák nevytáhne. Doufejme, že se s některým ještě setkáme a překazíme mu, aby se zahrabal."

"Viděl jsem sice jeho obraz v přírodopise," pravil Karel, "ale raději bych ho viděl živého."

"Uvidíš ho jistě," těšil profesor hocha, "tihle chudozubci jsou v Brazílii hojní a jsou užiteční. Žerou červy, larvy, brouky a housenky. Proto jsou tak tuční, černoši je rádi pojídají."

"Br," otřásl se Karel, "nenávidím takové pečínky," a odvrátil se od díry, kde pásovec již zmizel k velikému hněvu psů.

"Tedy by ses nedal pozvat k hostině Indiánů, když pečou pásovce v krunýři, aby jim tuk nevytekl?" smál se profesor, avšak hned nato zalícil a střelil. Brok, ačkoli kulhal, běžel pro kořist. Profesor ale na psa nedbal a bystře se rozhlížel a upozorňoval Karla. "Dávej pozor, narazili jsme na hejnko tinam. Včera jsme o úlovek přišli, musíme si to dnes vynahradit." Sotva to dořekl, opět střelil a také Karel spatřil velmi rychle běžícího a skrývajícího se ptáka. Bohužel ho však netrefil, což mu Rys prozradil tím, že se mrzutě vracel z trsu trávy.

"To jsou zdejší koroptve," poučoval profesor chlapce, "a protože mají výborné maso, každý lovec je pronásleduje."

Střelci jsou vždycky trochu žárliví, zvláště když jeden chybí a druhý trefí, avšak Karel dlouho nežárli! Brzo spatřil ptáka velkého jako bažant a zároveň zaslechl hlasy: "Sahu, apeti, aburi." Vystřelil na ptáka ze slušné dálky a sám se rozběhl ke kořisti, která se třepetala v trávě. Profesor štval psy, aby pilně hledali, a tvrdil, že tu musí být celé hejno slepiček, na které sameček vykřikoval varovné: "Skryjte se!"

S netajenou radostí přinášel Karel ptáka, jehož pěkná hlava byla ozdobena chocholkou. Ptákovo měkké peří bylo na hlavě a na krku černé, na hřbetě a ocasu kovově zelené a na břiše žlutočervené.

"Tvůj úlovek, milý hochu, je ještě lepší než můj," volal profesor, když ptáka spatřil. "Je to jakura brazilská! Na té si večer pochutnáš!"

Karel všecek zardělý úspěchem vytrhl z letky ptáka pěkné lesklé pero a ozdobil si jím tropickou helmu.

Lovci se skutečně nevzdálili z dohledu ležení a obcházeli je v kruhu. Ačkoli procházeli travinami, prostoupenými často křovinami, teprve za hodinu pocítili únavu. A proto Karel ochotně souhlasil s návrhem profesora, aby si na chvíli odpočinuli pod nízkým, jabloni podobným stromem, jehož elipsovité, celokrajné listy zakrývaly kožovité hruštičky. Profesor se domníval, že je to kvajava, a utrhnuv dvě hruštičky, zastrčil je do kapsy.

"Nesedej si hned!" napomínal hocha. "Nejdřív si uřízni prut a prošlehej zem. Tady nemůže být člověk dost opatrný."

"Myslíte, pane profesore, že by tu mohl být had?" tázal se Karel a uposlechl rady.

"Had, štír, stonožka, ještěrka, pavouk, velicí mravenci a kdovíco," odpověděl profesor a také šlehal do trávy. Naštěstí tu nebyla nebezpečná havěť, a byl-li zde nějaký had, jistě se již rychle odplazil, protože hadi jsou plaší a člověku se

raději vyhnou. Zato mravenci se nevyhnuli, a proto profesor pověsil úlovek na větev. "Téhle havěti je v Brazílii na milióny," tvrdil profesor, "a druhů přerozmanitých, od malinkých, že je sotva postřehneš až k obrům, a na všecko se hltavě vrhají."

"Jsou tu taky termiti?" ptal se Karel, "rád bych viděl jejich stavby. Mnoho jsem o nich četl."

"Termiti," pravil profesor, "jsou mnohem slabší a něžnější tvorové než mravenci. Jejich pokožka je měkká, ba nemají ani tak pevný život jako mravenci a i jejich vývoj je jiný. Termitiště tu jistě uvidíš, ačkoli jsou mnohé druhy termitů, kteří neovládají stavitelské umění, a tak žijí jen v křivolakých chodbách pod kůrou stromu. Jiné druhy si vyhrabávají hnízdo pod zemí a opět jiné druhy sídlí ve svých hnízdech na stromech. I známé kuželovité stavby nad zemí jsou velmi rozmanité. Stavby těchto zvířátek jsou obdivuhodné. Termiti je slepují z vlastních výmětu. Zadeček termita je plný zemitých a dřevovitých látek."

Brok byl rád, že muže odpočívat, zato nepokojný Rys si už odpočinul, a proto slídil kolem blízkých keřů, náhle však zavyl a utíkal s ohonem mezi nohama.

"Čeho pak se Rys lekl?" zvolal profesor a rychle vstal.

Rys měl sto chutí vrátit se ke křovinám, ale bylo zřejmé, že se bojí. Profesor opatrně popošel a potom tiše zavolal Karla. Posunky ho upozorňoval, aby šel potichu. Když chlapec došel k profesorovi a podíval se směrem jeho natažené paže, spatřil sice krásné zvíře, avšak bezděky ustoupil. Pod keřem ležel svinutý veliký, asi čtyřmetrový had, na jehož šedém a hnědém těle Karel viděl černohnědé skvrny. Zato ocas hada byl zbarvený červeně, žlutě a hnědě. Had patrně spal a liboval si, že sluneční paprsky zahřívají jeho kovově lesklou kůži.

"Neboj se," pravil profesor, "to je giboya, a je nebezpečná jen malým savcům, lidem však ne."

"Nenávidím hady a bojím se jich, i když jsou neškodní," přiznával se upřímně Karel a odstupoval.

"Nestřílej proto nikdy na krocany," smál se profesor, "protože krocani pronásledují hady, i jedovaté. Snad se nám podaří, že spatříme krásného černého a lesklého hada, jehož každá šupinka má bílý okraj. Ten vás smíří s hady, protože je krutým nepřítelem všech jedovatých bratrů. Také velcí dravci loví hady, avšak nade všecky nepřátele hadů vyniká skunk, zvíře podobné kuně, se špičatou hubou, se srstí na hlavě delší než na těle a s chvostnatým ocasem. Horlivě vyhledává hady a sežere je, aniž by mu had uškodil."

Na strom přiletěli dva roztomilí ptáčkové, žlutí jako naši čížkové, avšak jejich hlavičky a křídla byla černá. Líbezně zašveholili, cosi hledali na ratolestech, ale hned nato opět vzlétli, aby se houpavým letem snesli na kvetoucí keř.

"Jak jsou roztomilí!" zvolal Karel.

"Jsou nejen hezcí, ale i znamenití zpěváci," pravil profesor, "a proto často prožijí svůj věk v klecích, ubozí pintasilgové!"

"Cožpak Brazilci vězní také ptáky, když jich mají tolik stále kolem sebe?" ptal se Karel.

"Ano, a nejen běloši, ale především Indiáni. Avšak nevede je k tomu ukrutnost, nýbrž nesmírná láska. Někteří Indiáni jsou lidé laskaví, tiší a něžní. Četl jsem o nich, že touží po krásném peří ptáků, jímž se rádi zdobí. I náš myslivec nezastřelí tetřívka pro maso, neboť není valné, avšak proto, aby si peřím z jeho ocasu mohl ozdobit lovecký klobouk. Indián je vlastně lidštější. Jen omráčí ptáka z foukačky, vytrhne mu žádoucí pero a potom zpěváka opět pustí. Udělal by to běloch?"

Karel byl dojat, po chvilce však pravil:

"Indiáni ale přece loví."

"No jistě," odpověděl profesor, "avšak jen tak jako my dva, abychom opatřili do kuchyně zvěřinu, protože musíme jíst. Ani Indiáni nezabíjejí zvířata z lovecké vášně nebo pro výdělek, jak to činí běloši ve všech dílech světa, takže z hamižnosti a lakoty již vyhubili některé druhy zvířat."

A protože si naši lovci již odpočinuli, vraceli se oklikou k ležení. Psi běželi před nimi a nevynechali ani jedinou houštinku, aby tam nestrčili zvědavé nosy. Často uskakovali, když se v houštině ozval podezřelý šramot. Když profesor s Karlem už zamířili přímo k Vážce, jejíž kovové pásy se leskly na slunci, zvolnil Brok chůzi a zavětřil.

"Podívejme se, co to Brok opět našel," zašeptal profesor, ale pušku nechal na rameni. Náhle vyskočilo z trávy krásné zvíře a hned za ním druhé.

"Srny," vykřikl Karel a chtěl zalícit. Avšak profesor to včas zakázal:

"Nestřílej, hochu, není to třeba. K večeři máme zvěřiny dost a na srnčí si dojdeme zítra."

Zatím srnec a srna poplašení psem ubíhali tak lehce, jako kdyby si s kulhajícím Brokem jen hráli. Jejich nožky, ocelová svižná péra, je přenášely přes křoviny, a jen kývající se nádherné květy prozrazovaly, kam duply.

Brok brzy poznal marnost namáhání. Zato Rys musel aspoň štěkotem vyřídit své opovržení bojácným uprchlíkům, a když se mu Karel smál, odvrátil pes hlavu a poštěkával aspoň pro sebe.

Naši lovci se vrátili a zastihli kapitána Romovského i hvězdáře v pilném měření a zaznamenávání. A tak aby nerušili, odešli rádi do kuchyně k Valentýnovi a odevzdali mu úlovek. Ačkoli Valentýn nebyl ornitolog, přece se výborně vyznal v drůbeži a úlovek radostně přijal. Než však volal k obědu, skončili oba učení muži své výpočty a k všeobecnému překvapení ohlásili všem členům výpravy, že se Vážka snesla na 49°50' západní délky a na 12°26' jižní šířky.

Viktor Romovský označil na mapě místo hvězdičkou a z toho všichni účastníci poznali, že řeka na východě, kterou měli při letu za Araguaiu, je vlastně Tocantins, že na západě se prostírá ohromný ostrov Bananal, jejž vytvořila ramena řeky Araguaie, a že nejbližší města na východě, Navidade, Palma a Conccicao, jsou vzdálena sto třicet až sto padesát kilometrů, severně pak že leží ve vzdálenosti dvou set kilometrů město Imperial. Po tomto poznání se kapitán Romovský rozhodl k dalšímu letu směrem severovýchodním, k Martiovým kataraktům na řece Xingu, kam se pravděpodobně uchýlil přítel Rokos se svým malým průvodem.

Bylo ujednáno, že výprava již dnes začne s výrobou vodíku a plněním Vážky, aby mohla cestovatele zanést dál do

brazilských pustin.

Karel s profesorem vypravovali o svých loveckých dobrodružstvích a těšili se, že zítra ještě užijí loveckou procházku, protože v ležení nebyli stejně nijak užiteční. A poněvadž ani přítomnost Zdeňka Přibáně už nebyla v ležení nezbytná, těšil se bledý hvězdář, že půjde s nimi a že jistě něčím vzácným obohatí své sbírky.

Major měl mnoho práce a ochotně vysvětloval doktorovi Znojemskému, který projevoval velký zájem o laboratoř, jak snadno si lze opatřit vodík, je-li po ruce dost vody.

"Vodík vyrábíme z hydrolitu, který vezeme v zaletovaných sudech s sebou. Máme vlastní vhodný aparát, který lze snadno rozložit a složit a který je tak důmyslně konstruován, že po reakci hydridu vápníku s vodou vypouští vodík přímo do balónu. Pojďte, dáme se hned do práce," zval major lékaře, a doktor Znojemský šel rád. Vody bylo v blízkém potoce dost, ale museli ji nosit ti ostatní, kteří chemii rozuměli méně.

Odpoledne míjelo v pilné práci a den by byl skončil vesele, kdyby Valentýn nebyl zapomněl, že je v Brazílii, a ne v Čechách. Oškubal dvě brazilské koroptve i chocholatou jakuru, vyvrhl vnitřnosti, ptáky pěkně osolil a položil si je stranou na lavičku, kterou si vynesl k polní kuchyni.

Chtěl také pomoci s nošením vody, avšak když se potřetí vracel od potoka, spatřil, jak jakýsi cizí pes popadl největšího ptáka a prchl s ním jako zloděj. Valentýn odhodil vědro a běžel za lupičem, vykřikuje jako na lesy:

"Chyťte ho! Broku, Ryse, chyťte ho!"

"Co se děje?" ptal se profesor, který sem přiběhl.

"Cizí pes! Vidíte ho! Ukradl ptáka," odpovídal udýchaný kuchař. Kde je cizí pes, tam jsou cizí lidé, a před těmi je nutno mít se na pozoru. Proto také přiběhl Viktor Romovský a Zdeněk Přibáň, avšak když viděli a slyšeli, že se profesor směje, ihned se upokojili.

"Běda!" pravil profesor. "Nejlepší pečínka je tatam, ukradl ji agaračaj."

"Co je to ?" tázal se kapitán Romovský.

"Je to divoký pes nebo snad brazilská liška a nejprohnanější zloděj," odpovídal profesor vesele. "Bydlí v křovinách a teprve k večeru vychází na lup. Obzvláště mu chutnají paky, agutiové, králíci a kolouši. Dnes měl patrně chuť na nasolenou drůbež, a tak si Karel na svém úlovku nepochutná."

"Byl to jistě pes," tvrdil Valentýn, "dobře jsem viděl, že byl na hřbetě černý a vespod šedý a že měl pruhy od hřbetu ke břichu a ocas jako liška."

"Však ho tu uvidíte častěji," těšil profesor kuchaře. "Zde mu říkají zorra a pro jeho zlodějství ho všude pronásledují."

"Ode dneška má o jednoho nepřítele víc," broukal Valentýn a hrozil za lupičem.

Musel narychlo upravit ještě jedno jídlo, neboť párek tinam na večeři nestačil.

Opětný večerní koncert všem připomenul, že noc je nedaleko. Při večeři si všichni vzpomínali nejen na agaračaje, nýbrž i na loupeživé Kanu, o nichž nebylo za celý den vidu ani slechu. Ale také jiná lidská bytost se v krajině neobjevila. Přesto přinesl kapitán Romovský opět rakety, které v noci vypustí. Vždyť se Vážka zdrží na místě ještě celý zítřejší den.

Dnes přilákala osvětlená okna kajuty i letouny, o nichž profesor Velebil vypravoval zajímavé věci. Nepopíral, že v Brazílii jsou též upíři, kteří sají krev velkým savcům, jako koním, mezkům a hovězímu dobytku.

"Odváží se také na člověka?" tázal se Karel.

"Mnozí cestovatelé tvrdí, že tihle upíři přepadají i člověka za spánku. Odvážný přírodopisec Bates vypravuje, že v krajině nedaleko Pará vniklo do jeho světnice několik netopýrů, že do sebe vráželi, zhasli lampu a pokryli celé lůžko. Svedl s nimi divoký boj, utloukal je a vyhazoval oknem a ráno poznal, že má na boku ránu, způsobenou kousnutím. V Brazílii žije asi devadesát druhů netopýrů, kteří hubí milióny moskytů a jiného nočního hmyzu, a tak plní svůj úkol v úžasné dílně, již nazýváme Příroda."

Přestože se za celý den neobjevili v krajině lidé, ani se neozvalo nebezpečné divoké zvíře, ustanovil kapitán Romovský opět stráže, neboť za noci se šelmy toulají nejraději.

"Četl jsem," pravil Karel, když se chystali již ke spánku, "že jaguár přepadává ležení a vrhá se i na lidi."

"Ano, ale jen tenkrát, když okusil již lidské maso," odpověděl mu otec. "Dokud však jaguár lidské maso neokusí, vyhne se člověku. Ovšem byl-li raněn, brání se zuřivě."

Také ostatní cestovatelé četli nebo slyšeli o této největší a nejnebezpečnější jihoamerické šelmě. Profesor Velebil popisoval jaguára velmi podrobně.

"Ohně se nebojí," řekl, "běhá rychle a je silný jako tygr, Na lup vychází večer a časně ráno, a tu se nejraději vrhá zvířatům na krk, jejž jedním rázem roztrhne. Má velmi bystré smysly a je ukrutný.

Jeho rány jsou strašné. Ostrými drápy vytrhne svaly a jeho kousnutí je smrtelné, protože rozdrtí i kosti. Jaguáři mají už v útlém mládí ostré zuby a velmi nesnadno zvykají zajetí."

"Karlovi se bude jistě zdát o jaguárech," zažertoval Romovský, a objav chlapce, odváděl ho do své ložnice.

Noc uplynula opět klidně, jen rozvážlivý major hlásil, že před svítáním obcházelo některé větší zvíře kolem ležení, že však uprchlo, když se na ně vyřítili psi. Podle velikosti, jak ji mohl major odhadnout, hádal profesor, že to mohl být buď ocelot, nebo nosál, neboť obě tyto šelmy se psů bojí.

Ranní káva chutnala všem výborně. Jen doktor Znojemský tvrdil, že tento odvar kávy přivezené do Evropy ani nezasluhuje jméno kávy.

"Až se, pánové, napijete zdejší kávy, teprve potom poznáte pravý požitek. Dopravou přes moře se zkazí každá káva. Pravou vůni, opravou chuť má jen zde doma."

Podle včerejšího ujednání chystali se Karel s profesorem Velebilem na lov již po ránu a hubený hvězdář cpal do kapes plechové krabice, lahvičky s lihem a éterem a přes plece si zavěšoval plechový toulec. Jeho síťka vlála v ranním větérku jako prapor. Milý hvězdář mžikal za skly, zasazenými v širokých kostěných obrubách, jako sova. Měl totiž

předposlední hlídku a málo se vyspal.

Brok včera přecenil své síly, a tak dnes musel na prohlídku k lékaři, který mu předepsal úplný klid. Zavřeli ho chudáka v jídelně, a Brok tam naříkal, protože se mu Rys vysmíval, ovšem že netušil, že na posměváčky také dochází.

Dnes šli profesor s Karlem najisto. Věděli už, kde mohou zastihnout srnce. Bohužel je tam ale nenašli. Zato ulovili dva hlodavce, kteří slibovali výbornou pečínku.

"Jsou to zdejší zajíci," pravil profesor, "a jmenují se agutiové. Podívejte se jen na jejich zavalitá těla a na slabé nožky! Brazilci jim říkají "zlatí zajíci", protože jejich hustá a drsná srst je červenožlutá."

"Ale hubu má jako myš," mínil Karel, "a ocásek jako nic." "Příliš si na něm nepochutnáme, ale není-li nic lepšího, musí být dobrý!" odpověděl profesor.

Zdeněk Přiháň se ochotně nabídl, že úlovek ponese, aby střelcům zvíře nepřekáželo. Avšak po malé chvíli ho museli volat, aby si pospíšil. Marné však bylo volání, nadšený entomolog Přibáň už neslyšel, neboť nad pestrými květy poletovalo na sta nádherných motýlů. Zdálo se, že se ty pestré květy odtrhly od země a vznášejí se ve vzduchu.

Považíme-li že tu bylo na sta bělásků a každý jiný, na sta perleťovců a junošíků a každý jiný a na sta okáčů a baboček! Zdeňka Přibáně uváděli do nadšení motýli temných barev s červenými, žlutými, modrými nebo zelenými skvrnami, avšak všecky pominul a hnal se za azurově modrým a vykřikoval:

"To je menelaus, toho musím mít!"

Za chvíli honil čistě bílého a velikého motýla, jehož nazýval telemachem, a když náhle spatřil bílého motýla, s křídly jemnými jako pavučina, a tvrdil, že je to nestor, řekl profesor s humorem:

"Pojďme a nechme ho. Než pochytá všecky starověké Reky, bude poledne."

Z houštiny, do níž Rys statečně skočil, vyletělo hejno drobných ptáků, avšak ihned zase zapadlo a skrylo se.

"To jsou jistě pipulky, protože jsou svrchu černé, mají bílá bříška a dlouhé nožky. Jen si poslechněte, vrčí jako kolovrátek a mlaskají. Něco je asi znepokojilo."

Náhle přeletěl přes profesorův obličej stín a lovec zdvihl nejen hlavu, nýbrž i pušku. Rána slabě třeskla, jako kdyby jen tleskl.

"Aha, to tys je strašil. Nu, už nebudeš," řekl profesor a pospíchal pro kořist. Zdvihl světle hnědého ptáka s bílými ocasními pery a volal na Karla: "Podívej, ulovil jsem krahujce, kterému tu říkají alma de gato, čili česky kočičí duše. Je to postrach malých ptáků. Vezmu ho domů a pokusím se ho vycpat pro evropský kabinet."

Avšak jeho zájem o krahujce brzy ustoupil, neboť ulovil ptáka, nad nímž jásal. Bylo také proč. Peří ptáka bylo kobaltově modré a černé, kolem černého zobáku oranžové a na tvářích byla místa lysá. Byl to velký pták, i s ocasem dlouhý skoro metr, a velmi vzácný.

"Není v Evropě mnoho sbírek, které by se mohly pochlubit tím, že mají jacintovou araru," pravil profesor, "ale v Plzni ji budou mít, až se vrátím domů."

Naši lovci již dávno ztratili Zdeňka Přibáně. V dálce byla patrná jen jeho bílá přílba a zdálo se, že se dlouhý a hubený hvězdář v travinách potopil. Karel nebyl spokojen, nevykřikoval nadšením nad nádherou květů, nenaslouchal radostně bzukotu hmyzu, který jako jiskry sršící barvami poletoval nad houpajícími se květy, nevelebil vůni, ale stále spěchal od houštiny k houštince a hledal srnce.

Marně ho profesor upozorňoval na fialové lihohlásky, tangary se žlutými bříšky a fialovými fráčky, jež se kovově leskly, a neslyšel, že také předou jako kolovrat. Karel chtěl ulovit srnčí, protože to tatínkovi slíbil!

Také Rys byl jako posedlý a dorážel na každý keř. Doběhl až ke skupině cesmín, kde se náhle zarazil. Tam bylo malé zvíře, na které měl Rys kuráž. Také Karel pospíšil, aby zvíře neprchlo, a spatřil živočicha s černohnědým kožíškem, po němž se táhly bílé pruhy od čela po hřbetě až k ocásku.

Chlapec hned poznal, že to není srnčí, na to bylo zvířátko příliš malé. Bylo ale divné, že se nebojí ani Rysa, ba naopak se skrčilo a ukázalo psovi zadeček.

To ovšem poctivý foxteriér nesnese. A tak Rys zaštěkal a skočil po nezdvořákovi! Avšak jaká bída a jaká - hanba! Úžasná hanba a nesnesitelný zápach! Ne, to není zápach, to je smrad, který připravil Rysa o dech a Karlovi vehnal slzy do očí. Nutno přiznat, že jak lovec, tak i pes hanebně uteklí z bojiště a že ničema skunk zůstal ve svém pelechu. Jistě se smál, jako profesor, který radil Rysovi, aby běžel domů a vykoupal se v potoce, neboť potutelný smraďoch vystříkl svou voňavku psovi přímo na čumák.

Rys vrtal hlavou do země jako nebozezem, válel se, kňučel a packami se otíral, ale ohavného zápachu se nemohl zbavit. A když lovci kráčeli dále, byl si pes vědom svého neštěstí, plížil se daleko za nimi a opovrhoval sám sebou. To měl za ten posměch Brokovi! Náhle, když střelci byli právě nejméně pozorní, našli zvěř, za kterou šli. Srna a srnec vyrazili za keři.

Střelci však přece byli hbití. Skoro současně zahoukly dvě rány a hned nato třetí, protože Karel srnce jen poranil, což výborný střelec profesor hned postřehl a napravil.

Karel jásal. Mohl splnit daný slib a do kuchyně přibude zvěřiny na večeři i na zítřejší oběd. Brazilské srny se mnoho nelišily od evropských, jen huby a slechy měly rozhodně širší a byly menšího vzrůstu.

Naši lovci měli již pro dnešek dost úlovku. Každý kus vážil nejméně dvanáct kilogramů. A pak, vždyť mají také dva "zlaté zajíce"!

Křičeli na astronoma, ale ten je neslyšel. Byl příliš daleko a příliš zabrán do svého lovu. Proto svázali nožky zvířat a obtíženi klopýtali k ležení.

Zahřáli se jako nikdy předtím a rádi se zbavili břemen, jakmile spatřili Valentýna, který jim běžel vstříc. Za sluhou se belhal Brok.

Ale kde zůstal Rys? Skryl se kdesi v trávě, protože ho nebylo nikde vidět. Ba ani na volání neodpovídal štěkotem jako jindy.

Nevděční lovci zapomněli na svého věrného pomocníka a Brok byl příliš zaměstnán očicháváním ulovené zvěře a lítostí, že se nezúčastnil lovu. Ostatní členové výpravy byli také zaneprázdněni, a tak si na nešťastného Rysa vzpomněl při obědě teprve kapitán Romovský, když se foxteriér nehlásil o pochoutky jako obyčejně.

Lovci vyprávěli Viktoru Romovskému, co se Rysovi přihodilo, a ten jim poručil, aby šli po obědě psa hledat.

Na dobrou stopu je přivedl Zdeněk Přibáň, který se vrátil poslední, když už ostatní sedali ke stolu, upamatoval se, že když přecházel kolem křovin, asi tři sta kroků vzdálených, že pocítil ošklivý zápach.

"Musíme jít po vůni," mínil profesor, "a jistě Rysa najdeme."

Našel ho věrný přítel Brok, avšak s opovržením se od kamaráda odvrátil. Rys ležel v chumáči trávy a za nic na světě nechtěl do společnosti.

Karel mu domlouval tak vřele a litoval ho tak upřímně, že si Rys dal říci a šel za chlapcem až k potoku. Dal se trpělivě umývat, ačkoli ho profesor drhl věchtem z drsné trávy.

Po koupeli Rys všecek okřál. Zápachu se sice úplně nezbavil, ale přece už byl ve společnosti snesitelný.

Karel a profesor pomáhali Valentýnovi při rušení srnců. Valentýn se rozhodl, že upeče plece i kýty, neboť něco se sní k večeři a ostatní si vezmou s sebou na cestu.

Major a lékař pilně kutili a nosná část Vážky se znenáhla naplňovala. Podle měření na mapě měla Vážka vykonat cestu jen čtyři sta kilometru dlouhou. Avšak kapitán Romovský se rozhodl, že vzducholoď se vznese k obloze až po večeři a že bude kroužit po celou noc, aby na sebe široko daleko upozornila světlem reflektoru.

Odpoledne uběhlo velmi rychle. Každý měl co dělat, jen bledý hvězdář zmizel, aby opatrně uložil své motýly do skříněk vyložených vatou. Napínat je bude, až se opět vrátí do Brna. Motýli jsou příliš křehké zboží a pro Zdeňka Přibáně vzácnější než drahé kamení.

Bobatství a krása pralesů

Major Dismas a Viktor Romovský často zkoumali tlak vodíku na stěny Vážky. Vzducholoď se probouzela jakoby ze sna k životu, slabě se zachvívala a šelestila. A když k večeru zvolal major na doktora Znojemského "dost!", všichni pocítili, že Vážka zázračně oživla a i jaksi zdivočela jako orel, který se snaží vzlétnout k oblakům.

Dříve než Valentýn připravil večeři, bylo všecko již sneseno a urovnáno. A tu major Dismas navrhl ve strojovně Viktoru Romovskému, aby se Vážka vznesla ihned, protože není příčiny k prodlévání.

Kapitán Romovský uznal, že by v této krajině marně hledal přítele Rokose, a proto souhlasil. Když se vzducholoď zakolébala a všichni zvolali "nazdar!" a zamávali přílbami, Vážka se zdvihla se země jako labuť s vody. Slunce právě zapadalo.

"Není třeba, abychom pluli hned k severozápadu," pravil major Dismas, "můžeme ještě kroužit nad krajinou, zatímco budeme večeřet."

Proč naléhal major, aby se Vážka vznesla již při západu slunce, ačkoli včera souhlasil, aby odlet byl vykonán v osm hodin večer?

A proč nyní zas navrhoval, aby Vážka kroužila nad krajinou? A proč se chystal osvětlit reflektorem místo a okolí bývalého ležení? Major přece nedělal nic bezdůvodně. Spatřil snad něco podezřelého?

Odpoledne, když ostatní odpočívali nebo se zaměstnávali lehkou prací ve stínu, vyšel si major do okolí. Byl beze zbraně, jen na krku se mu houpal výborný polní dalekohled. Major nevěřil propuštěným divochům a byl přesvědčen, že hněvivé mlčení jejich náčelníka prozrazuje, že Indián přemýšlí o pomstě.

Major zamířil k pralesu. Dalekohledem se bystře rozhlížel na všecky strany. A tu se stalo, že paprsky slunce sestupujícího již po západní obloze zanítily cosi v řídkém pralese. Zdálo se, jako by tam poskakovaly četné jiskřičky. Výborný dalekohled však přesvědčil majora, že jsou to lesklé sekery a hroty kopí. A major hned uhodl, kdo jsou jejich majitelé i kdo je sem přivedl a kam míří.

Uhodl též, že náčelník bude ostražitý a nepodnikne útok za dne, nýbrž že vyčká noci a obklíčí tábor ze všech stran.

Tu by obrana byla vskutku obtížnější, i kdyby major použil opět bomby s omamnými plyny. Za tmy by mohli někteří lupiči proklouznout až k Vážce a zle ji poškodit. Nebylo také vyloučeno, že dojde k boji střelnými zbraněmi, luky a šípy a že by někdo mohl být raněn, nebo i zabit.

Proto major pospíchal zpátky k Vážce a usiloval, aby práci urychlil a vzducholoď do večera připravil k odletu.

Všecko se zdařilo podle jeho přání. Avšak Vážka se vznesla příliš vysoko, takže major nemohl spatřit lupiče, přestože vrhal na tmavou zemi světlo reflektorů. A kdyby se byl i vrátil, nespatřil by nepřátele, neboť lstivý Kanu se rozhodl k útoku až před svítáním. K útoku ovšem nedošlo, překvapení divoši spatřili letící oslepující světlo, a jejich vůdce poznal, že mu "ohnivý pták" uletěl.

Druhý den ráno, když vůdce loupežného kmene našel v ležení jen prázdné konzervy, kroužila již Vážka nad Martiovými katarakty a běloši se obdivovali veletoku Xingu, anebo pohlíželi zpátky na pralesy, přes které je vzducholoď za noci přenesla.

Na mapě byly opravdu zakresleny skupiny nevysokých kopců, táhnoucích se od jihu k severu mezi řekami Araguaiou a Xingu. A právě na 10° jižní šířky se řeka Xingu prodírala mezi kopci a tvořila četné peřeje, jejichž hukot doléhal až k Vážce. Mapa této oblasti, do níž setník Rokos se svým malým průvodem nejspíš odešel, byla naprosto prázdná. To dokazovalo, že ohromná plocha mezi řekami Xingu na východě a veletokem Tapajósem na západě nebyla prozkoumána.

Šest set kilometrů od Xingu na západ nebyla na mapě vyznačena ani jediná osada. A právě tak na severu. Zato na jihu se prostírala ohromná oblast, nesoucí jméno Mato Grosso, v jejíchž horách sbíraly prameny řeky Xingu a Tapajós

a jeho přítoky: Juruena a Rio Teles Pires.

Ale přece sem musel někdo proniknout, kdo nakreslil tyto nedokonalé a povrchní mapy! Ano, byli to odvážní cestovatelé. Vydávali se po lodích z veletoku Amazonky do přítoků a proti proudu se prodírali až do srdce Brazílie, vydávajíce se napospas četným nebezpečím. Za objeviteli přicházeli přírodozpytci. Avšak přesto zůstaly ohromné oblasti pusté, neboť země je v Brazílii mnoho, ale lidí málo. Po letech se však lidstvo rozejde z přeplněných světadílů a najde v Brazílii ráj na zemi, který uživí milióny lidí. Noví osadníci přemohou pralesy, spoutají řeky, vyhubí divoká a jedovatá zvířata, vysuší močály, provrtají hory, vystavějí osady a města a pokryjí zemi dopravními prostředky. Lidé se nezalekli věčné zimy a odolávají také palčivému vedru a podmaní si zemi, aby je živila. Brazilská půda chce živit, ale chce být dobyta lidskou prací!

To všecko Karel slyšel, protože strýc Dis o tom mluvil a všichni posluchači s ním souhlasili.

Vážka se zvolna snášela k zemi a kapitán Romovský se snažil přistát na travnaté rovině nedaleko Martiových peřejí. Když se vzducholoď snesla tak nízko, že cestující mohli prostým zrakem dohlédnout na zem, spatřili vrcholky pralesa. Jevily se jim jako nerovná, avšak krásná zahrada, neboť mnohé orchideje, bromelie a liány se usadily až na vrcholcích, aby zde nerušeně užívaly slunce a rozevíraly k němu své nádherné květy.

Evropské lesy, které se většinou skládají ze stejných druhů stromů, tvoří korunami plochu jen málo zvlněnou. Zato lesy tropické vytvářejí hořejší plochu silně zprohýbanou. I zde sice rostou ve skupinách stromy téhož druhu, avšak nedaleko najdeme jinou skupinu mnohem bližší, zatímco jinde zas mnohem vyšší.

Ani prales není jednolitý. Na mnohých místech husté křoviny nedopouštějí, aby mezi nimi vyrostl strom. A právě tato rozmanitost dodává krajině kouzlo a krásu. Ale ani travnaté pampy nejsou bez stromů a křovin, ba i velkých lesů, a tyto světlé a řídké pralesy jsou domovem mnoha zvířat, zvláště když je nablízku voda.

Vážka se snesla na travnatou rovinu skoro na dostřel od řídkého pralesa a její přistání bylo opět tak šťastné a klidné jako poprvé.

Proč přistál kapitán Romovský s Vážkou tak blízko u pralesa?

Protože jinde nenašel potok a blízkost vody byla přece nutná.

Nebude prales bělochům nebezpečný? To nelze předvídat. A tak je nutné, aby se o tom přesvědčili. Proto hned po přistání byl dozor nad Vážkou svěřen majorovi, zatímco všichni ostatní, nevyjímaje ani Valentýna, se ozbrojili a vydali na obhlídku po okolí.

Z vycházky se nejvíce radoval Rys. Protože "voněl", byl na noc zavřen v poslední kabině. Z travnaté roviny se nikdo nemohl přiblížit, aniž ho ostražitý major viděl svým výborným dalekohledem. Nejnebezpečnější byl tedy prales. A proto výprava zamířila k pralesu a v půlhodině se obdivovala jeho kráse.

Nelze si představit nic krásnějšího než řídký, čili světlý prales, kde stromy stojí daleko od sebe nebo ve skupinách, a kde, protože mají dostatek slunce, vzduchu a vláhy, dosahují úžasné výšky a široce rozkládají mohutné koruny. Člověku kráčejícímu pralesem se zdá, že se nachází v chrámu nebo v jakémsi báječném paláci s vysokou klenbou, spočívající na sloupech. Jsou tu i vysoké oltáře, těžké baldachýny, mřížoví a opony, vše z lián a jiných ovíjivých rostlin. A představíte-li si, že všecky tyto brazilské rostliny mají tuhé, celokrajné nebo vykrojované lesklé listy a že celé chomáče květů visí na těchto záclonách a visutých mostech a že květy se předstihují vůněmi a že nad nimi se třepotají ohnivě zbarvení kolibříci a že na květy usedají motýli větší než obě vaše dlaně, uslyšíte-li, jak na sta čilých ptáčků švitoří, píská a pokřikuje, potom uvidíte v duchu obraz pralesa. Avšak tento obraz se mění při každém kroku a překvapený cestovatel nasycuje své zraky tvary a barvami a svůj sluch rozmanitými tóny až k umdlení. A což zastihnete-li hejno papoušků nebo opic! Jejich skřeky nejsou ovšem líbezné, avšak nádherný šat papoušků a hbité skoky opic okouzlují.

To všechno viděli, slyšeli a pocítili všichni účastníci výpravy. Naštěstí tu nebyli úskoční nepřátelé. A kdyby tu snad byli, ani by je neviděli, tak byli všichni zaujati a uchváceni krásou pralesa.

Avšak přírodozpytci se nespokojí jen krásou. Sotva pomine nadšení, ihned začnou zkoumat, třídit, určovat.

Doktor Znojemský volal, aby si honem pospíšili a podívali se, jako kdyby stromy mohly utéci.

"Hleďte jen, hleďte.," volal, "tady jsem objevil perseu hřebíčkovou. Její kůra silně voní, přichází do obchodu jako hřebíčková skořice. A tenhle pěkný strom s kopinatými listy se jmenuje zapota obecná. Ukážu vám ještě zapotu bradavičnatou, jejíž sraženou šťávu milují zvláště v Severní Americe a říkají jí žvýkací guma. Půjčte mi tu síťku, pane kolego, rád bych si utrhl tahle dvě jablka, avšak nemohu na ně dosáhnout."

"Jsou dobrá?" ptal se Valentýn, který rád mlsal.

"Teď chutnají jen netopýrům, ale až se uleží, bude to lahůdka." Avšak hvězdář nedbal ani na stromy, ani na jablka a jen nerad půjčil síťku, protože se celý třásl, aby si chytil některého z těch krásných motýlů, kteří létali bohužel příliš vysoko.

"Ach, laertes, ach, neoptolemus!" vykřikovala vyskakoval, ale marně mával síťkou, na motýly nedosáhl. Najednou klopýtl přes práchnivějící kmen obrovského stromu zpola již zakrytého podrostem a natáhl se jak široký tak dlouhý. Důkladně si narazil koleno, avšak po výkřiku bolesti zazněl z jeho úst výkřik radosti. Nikdo netušil, s jakou hbitostí a opatrností chytil brouka a uvěznil ho v plechové krabici. "Pánové, pánové!" volal. "Našel jsem, chytil jsem skvost! Musíte jej vidět, anebo ne, ukážu vám ho až doma," jásal šťastný entomolog.

"Co jste chytil, pane Přibání?" tázal se Karel a přinášel astronomovi bílou velkou můru, kterou chytil na kmenu obrovského stromu.

"Ach, díky, díky!" vykřikoval Zdeněk Přibáň, otevíraje novou krabičku. "Víš, milý příteli, žes mi přinesl vzácného přástevníka? Za to ti ukážu svého tesaříka."

Karel spatřil podlouhlého plochého brouka, jehož hnědé krovky byly ozdobeny světlejšími skvrnami. Podivuhodné na něm bylo, že měl kusadla značně prodloužená a na vnitřní straně zubatá a že měřil nejméně deset centimetrů.

Nadšený entomolog však Karla ujišťoval, že zdejší tesaříci bývají až sedmnáct centimetrů dlouzí a šest širocí!

"Tenhle prachnivějící kmen jistě skrývá ještě jiné poklady, dodával Zdeněk Přibáň, avšak byl přinucen, aby kmen opustil, neboť kapitán Romovský už netrpělivě volal.

Profesor Velebil byl o kus napřed. Pronásledoval hejno papoušků, kteří se dovedli výborně skrývat a prchat ze stromu na strom. Není divu, že profesor byl tak vzrušen. Papoušci, jejichž těla byla sice velká jen jako těla holubů, se pyšnili dlouhými ocasy a ohnivými barvami, v nichž převládaly červená, modrá a oranžová.

Profesor by byl rád aspoň jednoho zastřelil, avšak kapitán Romovský přísně zakázal zbytečně střílet a přivolávat nebezpečí.

"Došel bych rád pralesem až k řece Xingu," pravil kapitán, "proto se, pánové, nezdržujte. Na obdiv a na lov bude času dost, až krajinu prozkoumáme."

Všichni uposlechli příkazů Viktora Romovského a rychle kráčeli k západu. Magnetická střelka byla spolehlivým vůdcem a opět je z pralesa vyvede, až se budou vracet k Vážce.

Čím víc se blížili k řece, tím hustší byl prales a doktor prohlásil skupiny velikánů za stromy kapradinovité. Kdo viděl kapradiny u nás a spatřil by mohutné a vysoké tropické stromy, neuvěřil by, že jsou to velmi blízcí příbuzní.

Na vlhkých místech spatřili naši přátelé poprvé zblízka palmy, jejichž štíhlé a vysoké kmeny hrdě nesly mohutné chocholy z dlouhých listů. Kdo by je mohl hned všecky určit, když jich je na sta druhů! Ale nejsou to vždycky nádherné stromy, panující nad ostatním pralesem, nýbrž mnohé palmy bambusové jsou poměrně nízké. Palmy jsou požehnáním pro kraj. Dávají velmi chutné ovoce, jejich letorosty lze požívat jako salát, dřeň mnohých poskytuje ságo a z vláken lze plést rohože i provazy a z ovoce připravovat lahodné víno.

"Hle, mango, mango!" zvolal lékař, ukazuje na sukovitý mocný strom, který se rozvětvoval v obšírnou korunu s dlouhými kopinatými tmavě zelenými listy, tak seskupenými, že tvořily růžice.

"Vždyť je to ohromný vánoční strom!" zvolal Karel. "Jen se podívejte, co na něm visí dárků!"

"Ale ty dárky jsou všecky stejné," prohlásil Viktor Romovský.

"Jsou to plody, které visí na dlouhých stopkách."

"A jsou výborné," dodával doktor Znojemský. "Nedoporučuji však, abyste je teď jedli. Vůbec varuji vás všecky, abyste nikdy nejedli ovoce, na které svítí slunce a zahřívá je. Neodvolatelný zákon v tropech zní: Jez ovoce jen zchlazené a zvykej na něj zvolna. Mnoho cizinců nebezpečně ochuravělo, ba mnoho jich zemřelo jen proto, že jedli zdejší ovoce. Bývá většinou velmi sladké a obsahuje různé šťávy, ale snadno poruší zažívání a člověk nebezpečně ochuraví. Natrhejme si ho však do zásoby, ponesu je ve své krabici a doma si na něm pochutnáme."

Karel si bedlivě prohlížel velké zakulacené hrušky, jichž svrchní konec byl zakřiven a jejichž kůra byla žlutá a růžově nabíhala, a měl chuť jednu z nich nakousnout. Avšak přece odolal a horlivě je vkládal do doktorovy krabice.

"Brazilci jedí mango nejraději časně ráno, když je ovoce studené," vykládal doktor Znojemský. "Kdo by se ale po požití manga napil mléka nebo lihoviny, je ztracen."

"Ach, to jsou mi milejší naše jablka, hrušky a švestky," rozhorlil se Valentýn, "těch se najím dosyta bez nebezpečí."

"Milý Valentýne," pravil Viktor Romovský vlídně, "tady se ještě stokrát přesvědčíš, že není všecko zlato, co se leskne, a že právě tato veškerá nádhera skrývá mnoho nebezpečí. A potom teprve zatoužíš po milých Čechách. Avšak pozor! Půda se rychle sklání a měkne, řeka je již nedaleko."

Po čtvrthodině došla výprava k tak husté hradbě stromů a trnitých keřů, že jí nemohli ani psi proniknout, ačkoli měli mnoho chuti a projevovali nepokoj.

Protože se prales na jihu zdál světlejší, zamířil kapitán Romovský k jihu, aby houštiny obešel. Ohromný strom, nakloněný nad řeku, vypudil podrost a dovolil členům výpravy, aby pod jeho korunou, která se roztáhla do šíře padesáti metrů, prošli na břeh řeky porostlý trávou a rákosím.

Čilý profesor si věděl ihned rady. Silnou větví se oháněl a bil do trávy a do rákosí, takže si upravil cestičku až k vodě a ostatní jej napodobili s takovým zdarem že po chvíli mohli všichni sejít až ke břehu a rozhlížet se po řece.

Byl-li pohled na prales krásný, byl pohled na řeku, po obou březích zalesněnou, přímo úchvatný. Xingu zde byla jistě víc než dvě stě metrů široká. Rozlévala se, než narazila na kamenné prahy a než vytvořila Martiovy peřeje. Dostatek světla a stálé vláhy byl patrný na všem rostlinstvu. Stromy byly ještě vyšší, jejich koruny ještě bohatší, spleti lián a svlačců, mučenek, vanilek a divokého chmele ještě hustší, vzdušné mosty ještě odvážnější a splývající opony těžší a bohatěji protkány pestrými květy. Obrovská catleya s fialovými květy rozvíjela svou nádheru na dosah ruky, epidendrony, oncidia, odontoglossa a maxilanie byly viditelné nejen na stromech, ale i ve vodě, neboť nádherné tyto obrazy se zrcadlily v čisté hladině vodní.

Doktor Znojemský si natrhal ovoce a cpal je do kapes: "Květ mučenky jste již jistě viděli v Evropě. A tohle je její ovoce. Utrhněte si je, ale nejezte, doma nebudete litovat. (Mučenka, v Brazílli maracujá, je v evropských sklenících známá popínavá rostlina. Jméno dostala podle nahých semeníku, v nichž lidská fantazie vidí nástroje k mučení. Růžový, někdy též do modra přecházející květ - je jich mnoho druhů, má podobu bohatě rozčleněné hvězdy, plod je žlutý, kulatý s tvrdou slupkou, uvnitř je růžové šťavnaté maso, velmi řídké a plné zrníček, avšak velmi vonné a báječné chuti. V Brazílii je velmi oblíbená lahodná limonáda z ovoce mučenek.)

Psi se neobdivovali ničemu. Stále jen pobíhali a větřili, což ovšem neušlo myslivcům - Karlovi a profesorovi -, kteří si tajně ukazovali četné stopy v bahnité půdě.

"Jestli se tu zdržíme," sliboval profesor Karlovi, "zajdeme si sem. Nepochybuji, že zde najdeme kapybary, tapíry, pekari, vydry a hojnost vodního ptactva. A hleďme, tam se vzneslo hejno kachen, a ať přijdu o vlasy i s hlavou, nevesluje-li tamhle stříbřitá volavka!"

Karel by byl rád věděl, jak vypadá kapybara a pekari. Tapíry a vydry již znal, avšak jeho otec nutil všechny opět k dalšímu pochodu.

Výprava se dala proti vodě k jihu a vrátí se obloukem k Vážce. Odpoledne, až sluneční žár pomine, vykonají obhlídku k řece a vrátí se obloukem k severu a tak poznají, je-li jejich sousedství nebezpečné. Není jistě pochyby, že v blízkosti veliké řeky žijí domorodci, avšak nemusí to být kmeny loupeživé jako Kanu. V každém případě však je jistota nutná.

Pochod po břehu řeky byl velmi obtížný, a proto všichni přidali ochotně do kroku, když kapitán Romovský změnil směr k západu, kde ve vzdálenosti snad desíti kilometrů hlídal major odpočívající Vážku.

Jakmile se mladí lidé zas octli ve světlém pralese, bylo třeba, aby je vůdce výpravy opět napomínal a pobízel k další chůzi. Co tu bylo přerozmanitých rostlin a živočichů, kteří je stále zdržovali! Smutný vrkot holubů a naříkavé kukání kukaček se ozývalo i nyní, když ostatní ptáci umlkli. Bylo již po desáté hodině dopoledne a slunce pražilo do pralesů, jako kdyby se jeho paprsky proměnily v ohnivé šípy.

Přesto si profesor nedal pokoje a pátral po ptácích, kteří za denního žáru tiše odpočívají na větvích ve stínu objevil párek ararů s velikými a silnými zobáky, které musel všem svým druhům ukázat.

"Jen si je dohře prohlédněte. Zasluhují pozornost pro svou úžasnou lásku k rodině i k rodišti. Žijí stále na jediném stromě. A kdybych jednoho z nich zastřelil, zůstane druhý u něho tak dlouho, až také zemře."

"Dají se zkrotit?" ptal se Karel, jemuž se velmi líbili.

"Vyberou-li se z hnízda mladí, zkrotnou lépe než papoušci," odpovídal ochotný ptáčník. "Indiáni je velmi milují, ale také je pojídají, protože jejich maso je výborné a polévka z nich je lepší než hovězí."

"A protože se tak milují, necháme si chuť zajít," rozhodl Viktor Romovský. "A. hleďme," pravil, "vycházíme z pralesa a tamhle se leskne naše Vážka."

"Major nás už jistě spatřil," prohlašoval doktor Znojemský, "jen jestli nám něco nechal k obědu!"

"Vidím kouř," zvolal Valentýn, "pan major vaří, nebo peče."

A opravdu, když unavení členové výpravy došli k Vážce, ucítili vůni pečeně. Rychle setřeli pot, vlažnou vodou se umyli a zasedli k prostřenému stolu.

"Propekl jsem znova kýty ze včerejšího srnčího a doufám, že budou dnes křehčí, než byly včera," chlubil se major kuchařským uměním. "I studánku jsem vykopal, ale vodu jsem raději svařil, aby doktor zase nevyváděl, že pijeme z každé louže."

Doktor se sice smál, avšak trval na svém a nedovolil nikomu pít vodu, dokud ji neprozkoumal.

"Každá voda musí být svařená," pravil. "Máme přece chladničku, a když si do studené vody přidáme ovocnou šťávu, připravíme si osvěžující a zdravý nápoj."

Při obědě vypravoval kapitán Romovský majorovi, že na výpravě nespatřili ani stopu po lidské bytosti a ostatní doplňovali zprávu o krásách, které spatřili.

Po obědě přinesl lékař ovoce, které zatím vychladlo ve studené vodě, kam je hned po návratu z Výpravy uložil, a předložil je k jídlu.

Všechno ovoce bylo prohlášeno za výborné, avšak korunu obdržela limonáda z plodů mučenky. Však se v tropech raději pije než jí, protože tělo žádá náhradu za hojný pot.

Major oznamoval ke všeobecné spokojenosti, že také v travnatém okolí nespatřil nic podezřelého. Jen černošedá harpyje tu pokojně lovila a je o ní přece známo, jak se bojí Indiánů, kteří ji zuřivě pronásledují.

"Cožpak mohou ptáci rozeznat Indiána od bělocha nebo černocha?" divil se Karel a usmíval se.

"Zvířata nikdy nepodceňuj," odpověděl profesor Velebil vážně," zvláště ne ptáky! Doufám, že v těchto travinách najdeme kuruji, čili sovu králičí, a snad ji k večeru taky uslyšíme naříkat. Ta před námi neuteče, naopak bude se za námi ohlížet, kdyby však spatřila Indiána, skryje se v nejbližším doupěti. Indiáni ji nemají rádi, protože pro ně je nevinná sovička dcerou zlých duchů."

"Ach, to je zajímavé," zvolal Karel, "a mě se nebude opravdu bát? A kde bydlí?"

"Sám se o tom přesvědčíš. Kuruje bydlí v norách, v doupatech mravenců i pásovců. Někdy bydlí i s hady, ale často domácího pána, totiž hada, sežere," odpověděl profesor.

Karel jásal:

"To je přece velmi zábavné!"

Jeho otec a strýc Dis se vlídně usmívali, avšak doktor Znojemský pocítil náhle žárlivost a chtěl také získat tak vděčné posluchačstvo pro své kytičky".

Nádherné květy orchidejí, které si výletníci přinesli z pralesa mu poskytly vítanou příležitost.

"Nejenom ptákům se musíme obdivovat," pravil, otáčeje kyticí, "ale i rostlinám. Hleďte například na tyto krásné květy. To je přece nejdokonalejší výtvor přírody v rostlinstvu. Každý květ je jiný a pozoruhodný. Tyhle fialové catleye se sice podobají květům kosatce, avšak jsou tuhé a neskonale krásnější. A jiné květy se zas podobají střevíčkům a opět jiné kožovitým hnědým hvězdicím se žlutými skvrnami. Vsadím se, že i vy sáhnete po motýlu, brouku anebo mouše, a přece to bude květ, a ne hmyz. Cestovatelé mnohdy našli květy orchidejí, které se podobaly lebce umrlce, kančím zubům a jiné zas voskovým bílým ptáčkům, kterým ve Střední Americe říkají Espirito santo (Duch svatý). Uznáte, jaká tu je rozmanitost, když vám povím, že v Brazílii roste přibližně osm set druhů epidendronů, čtyři sta druhů oncidií, dvě stě druhů maxilanií a sto osmdesát druhů odontoglos," ohromoval doktor své posluchače.

"Jsou to ale přece jen příživníci jako naše jmelí," mínil major. "Cbyba lávky, pane majore," odporoval lékař horlivě, "orchideje, právě tak jako bromelie nejsou příživníci a vyžadují na stromech a na skálách jen místo. Ovšem drží se pevně četnými kořínky kůry, avšak nežádají životní šťávy stromů a živí se vzdušnými kořeny a živinami ze zetlelého listí, které se usazuje na kůře, nebo na skále. V Evropě jsou také orchideje, které rostou vesměs jen z půdy."

"Proč se tedy usazují na stromech?" tázal se Karel.

"Protože potřebují slunce a vláhu," odpověděl lékař. "Jistě se pamatujete, že jsme tyhle květy našli na stromech u řeky, ale jen tam, kam mohlo proniknout slunce. V ostatních částech pralesa bychom museli vysoko vyšplhat, abychom

je našli. Jejich úsilí směřuje k tomu, aby zachytily hojnost vláhy, kterou uchovávají v tuhých a tlustých listech."

"Rád bych věděl, jak se tak vysoko mohou dostat," ptal se Karel. "Po odkvětu se vytvoří tobolka, která obsahuje na tisíce drobounkých semen, a ta vítr roznese. Tisíce jich přichází nazmar, ale některá semínka se usadí jako prach na vhodném místě, a to buď na kůře kmene, nebo častěji na větvích, a tam najdou potřebné živiny. Tak se rostliny přenášejí ze stromu na strom a jen ty se udrží, jimž se dostane dosti vláhy. Podobně bromelie..."

"To s dovolením až jindy, pane doktore!" zvolal vznětlivý profesor. "Nebo ubohého Karla upřednášíme."

Všichni přijali profesorovo zvolání jako žert, avšak přece se rozešli, aby vyhledali stinné místo k odpočinku. Od deseti hodin dopoledne do čtyř odpoledne je nesnesitelné horko a všichni tvorové odpočívají.

Učení v pralese

Teprve po čtvrté hodině se Viktor Romovský chystal, že prozkoumá krajinu severně od leženi. Měl s ním jít jen major, avšak mladí lidé setřásli ze sebe ochablost a chystali se také na cestu. "Doma" měl zůstat jen Valentýn, aby připravil večeři. Zdeněk Přibáň se rozhodl, že bude lovit hmyz jen v dohledu Vážky, protože v pralese létají motýli příliš vysoko.

Profesor přemýšlel, jak by si opatřil novou foukačku, neboť starou ztratil při přepadení. Chtěl totiž získat rozkošné kolibříky, a tak žádal lékaře, aby ho upozornil, kdyby našel strom nebo keř vhodné k zhotovení foukačky.

"Nejlepší je bambus," mínil doktor Znojemský, "a ten u řeky jistě najdeme."

Cesta k pralesu byla obtížná. Členům výpravy se zdálo, že horko nepolevilo. Přesto však Brok i Rys vyplašili každou chvíli ptáky nebo nějaké zvíře, jež se rychle skrylo. Bylo zřejmé, že se všichni spáči probudili.

Jako na zavolanou vyplašil Brok párek kurují, které překvapeně vykřikly, avšak prchly jen nedaleko a velmi zvědavě se ohlížely. A tu si je mohli všichni prohlédnout.

Neúnavný lékař se rozběhl k vysokému keři, na němž visely lusky a hned je začal trhat.

"Jen pojďte a pomozte mi," zval ostatní. "Brazílie nenabízí mnoho dobré zeleniny. Na luskách naditce si pochutnáte jako na mladém sladkém hrášku."

Všichni uposlechli a nacpali si plné kapsy. Karel poodešel k druhému keři, odkud vyplašil ptáka na hlavě zelenavě hnědého a se zelenou chocholkou, s bílým krkem a žlutým bříškem. Kabátek ptáka byl rezavě hnědý a jeho černý ocásek se jen kmital. Nejpodivnější bylo, že pták neuletěl. Jen se na Karla pronikavě rozkřikl:

"Bemtevi!"

"Tak mu přece poděkuj!" volal profesor na chlapce. "Což pak neslyšíš, že tě vítá? Jen poslouchej pozorně!"

A vskutku pták opakoval horlivě své "bemtevi" a patrně se zlobil.

"Já mu ale nerozumím," odpověděl Karel a se zalíbením hleděl na čilého a krotkého ptáka.

"I rozumíš," smál se profesor, "jen si to jeho uvítání pěkně přelož na "hien te veo" a porozumíš, že ti říká "dohře tě vidím". Proto se také jmenuje bemtevi. Tenhle pták je po Brazílii všude hojný."

Karel se tedy dotkl rukou své přilby, a pokloniv se zdvořilému ptáku, řekl:

"Taky já tě rád a dobře vidím, nazdar, milý bemtevi!"

Nepokojní psi přerušili tyto poklony. Z houštiny vyhnali zvíře, které před nimi utíkalo. Když mu ale Brok nadběhl, zježilo srst, prskalo jako naše kočka a vyskakovalo proti psům.

Profesor, který přiběhl, se chystal na zvíře vystřelit.

"Proč je chcete zabít, profesore?" ptal se Viktor Romovský.

"Je to lupič, krvežíznivá kočka eyra, která lapá jen ptáky," odpověděl profesor, a když zvíře přeskočilo Rysa, stiskl profesor spoušť a eyra se překulila. Profesor zdvihl kočku za ohon a tu všichni viděli, jak je štíhlá a dlouhá. Její červenavě hnědá srst byla měkká a na hořejším pysku měla dvě žlutobílé skvrny. "Tento krvežíznivec se nedá nikdy zkrotit," pravil profesor a znovu nabíjel pušku, "zato kurníky navštěvuje velmi rád."

Profesor potom uřízl silný prut s vidlicí, na kterou úlovek pověsil. "Proč to děláte, pane profesore?" tázal se Karel.

"Z opatrnosti, milý hochu, z opatrnosti, protože tahle kočka má mnoho blech a ty teď z mrtvého zvířete vyskákají, a tak bych nerad..."

Rána z majorovy pušky přerušila další výklad. Všichni se sběhli, aby se podívali, na co rozvážný major střelil. Přiběhli včas, aby viděli hada, tlustého jako stehno a pěkně zbarveného, jak se dosud svíjí. Rychlý doktor Znojemský holí ukončil hadův zápas se smrtí a bezděky potom roztáhl paže, aby nikdo nepřistoupil k bezvládně ležícímu plazovi.

"Je to křovák, had velmi jedovatý. Mějte se před ním vždycky na pozoru a připomeňte mi, abych vám dal každému trochu hadího séra. Je nutné mít ho vždycky u sebe. Křovák je sice velký lenoch, ale je velmi zvědavý a zvláště nebezpečný lidem, kteří táboří pod širým nebem. Jakmile totiž někde spatří oheň, ihned se připlazí."

"Milí přátelé, vyšli jsme jen na zvědy," upozorňoval Viktor Romovský, "a budete-li střílet jako o vojenském cvičení, prozradíte nás a nic nevyzkoumáme."

Toto napomenutí stačilo a všichni se opět, dali na pochod. "Co se stane s hadím tělem?" zeptal se Karel profesora.

"Ach, to velmi rychle zmizí," odpověděl profesor, "nenajde-li je kondor královský, který hledá jen mršiny, přiletí mrchožravé vrány, a ty se už postarají, aby z hada nic nezbylo. A kdyby i těm mrtvý had ušel, jsou tu milióny loupeživých vos a masožravých mravenců, kteří ožerou maso tak důkladně, že tu zůstane jen bělounká kostra. Taky zdejší supi se starají o to, aby žádné tělo neshnilo."

Viktor Romovský, který kráčel vpředu, již dospěl k prvním stromům pralesa, když se náhle vzneslo obrovské hejno holubů. Nikdo ze střelců nebyl nablízku, a tak jen všichni litovali, že si nechali ulétnout pečínku z dosahu ruky.

Na krajních stromech zůstalo však hejnko ptáků, sedících smutně a skoro bez hlesu. Byli nádherně leskle modří, černě skvrnití, s nachově fialovými hrdélky a černými křídly. Profesor Velebil je hned poznal a prohlásil je za kotingy. Řekl, že

jsou sice ozdobou brazilských pralesů, ale že špatně zpívají. Indiáni je přesto rádi vězní v klecích.

"Dvě hodiny je málo času na to, abychom dorazili až k řece," pravil Viktor Romovský. "Proto prozkoumáme jen prales a zítra časně ráno se podíváme k peřejím."

Střelci, kterým vůdce výpravy zakázal střílet, přece slídili po ptácích a profesor brzy objevil papoušky. Nebyli větší než špačci a profesor tvrdil, že se jmenují mniši. Jejich zelené peří, hnědé lopatky, šedivý krk i hruď a žlutozelené břicho neopravňovalo, proč by se tito ptáci měli jmenovat mniši.

Karlovi se víc líbily tiriky s krátkým zobákem, se zelenou košilkou a modrým fráčkem. Tihle papoušci ne větší než drozd jsou velmi čilí a dají se snadno chovat v domácnosti, kde jsou velmi přítulní.

"Hleďte, pánové," pravil po chvíli doktor Znojemský, ukazuje na strom, přímo hynoucí pod tíhou lián. "Tenhle strom byl zrovna uškrcen, protože nemohl od sebe odpudit ničemný fíkovník, který ho tak těsně sevřel, že ho opravdu zardousil. Pro stromy pralesa jsou ovíjivé rostliny nejhorší svízel. Kolik je jich šťastných, že na svém těle nenesou tu šplhavou havěť? Pro oko je to krásné, ale pro stromy obtížné, třeba je tato hustá změť chrání před palčivým sluncem a uchovává nadlouho vlhko. A jak se každý ten šplhavec stará, aby si vláhu udržel! Spirálovitě otáčí kmen nebo větev, pouští vzduchem kořeny až k zemi a listy rozevírá vodorovně jako otevřené dlaně. Ach, tady je, podívejte se! Tahle liána se jmenuje kočičí dráp. Na konci má dva drápky a tak dlouho se větrem kývá, až se jí podaří něco uchopit. Potom už se nepustí, a nepodaří-li se jí to, drápy jí zajdou."

Brok a Rys pobíhali kolem. Náhle se zarazili. U slyšeli štěkot. Rozpačitě se ohlíželi a velmi se zastyděli, když se jim Karel smál a ukazoval do koruny stromu na větve, na nichž poskakovaly hnědé opice se světle šedivým obličejem a štěkaly. Zvláště jeden starý chlapík seběhl až na nízkou větev, tam se chytil ocasem za hořejší větev, přiložil si ruce k hubě a ve psí řeči vykřikoval něco tak ošklivého, že mu Rys ani Brok nedovedli odpovědět.

Naši přátelé pospíchali pralesem. Štěkot opic nebyl příjemný, a členové výpravy si velmi libovali, když opět našli mučenky. Teď už je lékař nemusel vyzývat, aby si natrhali výtečné ovoce.

"Je mi moc líto, že neumím šplhat," prohlásil doktor Znojemský, zastavuje se před vysokou palmou, "natrhal bych vám výborný čaj. Ale hledejme, snad najdeme mladší a nižší strom."

Všichni se rozhlíželi kolem a major skutečně objevil mladý strom, který se dal ohnout, když na něj Karel vyšplhal a dosti vysoko uvázal na oblý kmen šňůru.

Doktor Znojemský horlivě trhal listí a pobízel i své druhy, aby taky trhali.

"Je to čaj maté," pravil, "a je mnohem lepší než čínský. V Brazílii se pije všeobecně a podává se každému příchozímu."

Jiný vysoký strom s hladkou kůrou prohlásil doktor Znojemský za kaučukovník a pravil o něm, že poskytuje kaučukové mléko.

"Sběrači kaučuku," pravil, "nasekávají stromy mačetami, avšak proseknou jen kůru, a tak strom zůstává zachován. Z rány prýští šťáva, kterou potom chytají do nádob."

Doktor Znojemský už zase "seděl na svém koníčku" a vykládal, že čaj maté dodává také cesmína, keřovitá rostlina, které zde říkají verba maté. Její listí je kožovité, vejčitě kopinaté a lesklé a květy jsou vždycky ve svazečku. Cesmíny tvoří celé houštiny.

Náhle se strhl štěkot. Major i Viktor Romovský okřikovali psy, avšak nadarmo. Psi vyplašili celé hejno kvičících štětináčů, kteří se rozběhli na všecky strany. Jeden z nich nešťastně upadl a oba psi jako diví se na něj vrhli. Jak známo, jeden pes netrhá, avšak jsou-li dva, zapomenou na vážná napomenutí a na dobré mravy. A tak se stalo, že jedno mládě zahynulo pod Brokovými zuby.

Mělo krátkou hlavu a tupý rypáček, hrubé hnědé štětiny kryly jeho tlusté tělo a celý zjev prozrazoval, že je to prasátko, ačkoli je profesor pojmenoval pekari bělobradý. Pekariové žijí v pralesích a bydlí pohromadě, v rodině až dvaceti kusů, v dutých stromech anebo v jámách mezi kořeny. Dovedou také plavat. Indiáni je pronásledují, avšak profesor Velebil nesliboval dobrou pečínku. Tvrdil, že maso pekariů pronikavě čpí.

"Když jste si ulovili selátko, snězte si je," prohlásil Karel, avšak ani psi nejevili velkou chuť, čichali kolem, lízli si krve a potom zahanbeně odtáhli.

Čím hlouběji vnikali naši přátelé do pralesa, tím častěji spatřili opice ploskonosé, které velmi zřídka sestupují na zem. Ačkoli žijí stále na stromech, jsou dosti neohrabané. Zato dobře skáčou. Žerou ovoce, hmyz, ptačí vejce a med. Domorodci je pronásledují, protože jim jejich maso chutná. Běloch, který má jen trochu citu, nikdy opici nezabije, a když tak přece učiní, lituje toho vřele, protože raněná opice pláče, roní slzy a dívá se na člověka tak vyčítavě, že i tvrdé srdce se zachvěje a nesvědomitý střelec zahanbeně odchází. V celém okolí nebylo člověka. Nikde nebylo stopy po lidské noze nebo příbytku, nikde ani hromádka popela. Mnohé indiánské kmeny pěstují užitečné rostlinstvo a žijí v osadách. Tyto kmeny však vyhledávají místa s dobrou půdou a chráněná pralesem nebo horami. Mnohem četnější kmeny lovecké se usazují v krajině jen na čas a brzy se stěhují do končin bohatších na lovnou zvěř. Proto je ve střední Brazílii tolik liduprázdných míst.

Kapitán Romovský se podíval na hodinky, a když zjistil, že již minula pátá hodina, změnil směr a vracel se obloukem k Vážce.

Jakmile se mladí lovci blížili ke kraji pralesa, žádali vůdce výpravy, aby si směli zalovit. Viktor Romovský svolil a za chvíli již houkaly pušky. Karel opět překvapil holuby a profesor sestřelil z vrcholu stromu ptáka velikého jako krocan.

Když pak i major vystřelil do holubů, prohlásil vůdce výpravy, že pro dnešek mají lovu dost a velel k ráznému pochodu přes traviny.

Všichni poslechli, jen doktor Znojemský odbíhal tu vpravo, tu vlevo, aby si utrhl květ některé lilkovité rostliny, která teprve k večeru otevírala široce korunu a očekávala návštěvy nočních můr.

Ulovený velký pták šel z ruky do ruky. Profesor tvrdil, že se jeho úlovek jmenuje hoko a že dodá lepší pochoutku než krocan. Pták byl modročerný, jen břicho mu svítilo bělí. Hlavu měl ozdobenu korunkou a kořen jeho černého zobáku

byl žlutý jako vosk. Profesor tvrdil, že hoko se dá ochočit, a že chodí v indiánských osadách s drůbeží a snáší vejce na jednu hromádku se slepicemi.

Brok a Rys si mysleli, že jich se zákaz netýká, a velmi se divili, když z husté trávy vyplašili dva srnce, že se neozvala vůbec rána, ba že major volá velice přísně, aby se vrátili.

"Tak vida, tady je taky srnčí," zvolal Karel, jehož lovecké srdce poskočilo, "ale zdá se, že jiný druh."

"Taky si to myslím," odpověděl profesor, "a nemýlím-li se, byli to vidloci," a potom sníživ hlas i hlavu šeptal Karlovi: "Zítra se o tom přesvědčíme," a mrkal na vzrušeného chlapce.

Viktor Romovský kráčel rychle a tak nutil i ostatní k spěšnému pochodu. Ale slunce už zapadlo za travnatou pláň, než došli velmi unaveni k ležení.

Zdeněk Přibáň již na ně čekal a Valentýn, sotvaže uslyšel hlasy, vyběhl v naději, že mu lovci nesou něco do kuchyně. A protože jeho naděje nebyla zklamána, radostně uchopil půl tuctu holubů a krásného hoka a odnášel je do své svatyně, kde z nich zítra připraví výborný oběd.

Zdeněk Přibáň již nebyl bledý. Jeho jemná pleť znamenitě osmahla a jeho měkké ruce byly rozdrápány. Horlivý sběratel hmyzu totiž nedbal na trní, když pronásledoval nějaký klenot, jak nazýval zdejší motýly, brouky a hmyz. Dnes měl štěstí. Nachytal mnoho bělásků, a když unavení výletníci sedali ke stolu, všechny jim je ukázal.

Účastníci odpolední výpravy zjistili, že bělásci velmi příjemně voní a učený entomolog tvrdil, že právě pro tuto vůni je ptactvo horlivě pronásleduje a že jen neobyčejné rozmnožování těchto motýlů je zachraňuje před vyhubením.

Po večeři se měli mladí lidé opět až do půlnoci střídat na stráži. Jen doktor Přibáň byl osvobozen, protože bude v noci pozorovat hvězdy a hledat "svou mlhovinu".

Místo raket osvětloval major Dismas oblohu světlem reflektorů, jejichž bílé metly vrhal různými směry po nebi. Tato světelná znamení byla jistě viditelná dále než rakety a byla účelnější. Indiáni se budou domnívat, že jsou to tajemné úkazy, kdežto pro bělochy to bude znamení, že tam, odkud světelný kužel míří, jsou lidé, kteří patrně někoho hledají a volají.

Obvyklý večerní koncert byl přehlušován vzdáleným zvoněním, tak slyšitelným, že všichni na chvilku ,ztichli a naslouchali. .

"Je tu kdesi křesťanská osada," mínil Valentýn a postavil mísu na stůl. "Zvoní tam klekání," dodal tiše, neboť Valentýn byl velmi nábožný.

"Uslyšíte taky zvonění jitřní a polední," těšil ho profesor, "ale osada s kostelem tu není. To zvoní ptáci zvaní zvonovci. Zabloudili sem asi z kopců, protože víc milují hory. Zvonovci se velice podobají bílým širokoprsým holubům koroptvářům, právě tak mají zdvižené ocásky. Zblízka by se vám spíš zdálo, že kdesi tluče kovář kladivem na kovadlinu."

Přes toto profesorovo vysvětlení zavládla ve společnosti zvláštní citová nálada, protože zvuky vzdálených zvonců se za večera dotýkají lidských srdcí i myslí.

Karel prosil Zdeňka Přibáně, aby s ním směl asi hodinu před, spaním sedět, avšak profesor ho varoval před moskyty.

"Zdá se, že tu nejsou," pravil doktor Znojemský. "Zato u řeky jich budou spousty. Kdyby se však někde objevili, prosím vás, abyste mě na to upozornili a sami se zvlášť varovali těch, kteří mají na křidélkách tmavé tečky."

Traviny opět zazářily milióny žhavých jiskřiček a cigarry zpívaly. Když se ale náhle nablízku ozval hlas bečícího telete, všichni se zasmáli, neboť tušili, že to bude opět nějaký ferina, který se nenaučil lépe zpívat. A opravdu, profesor Velebil prohlásil, že to zpívá pták, veliký asi jako kavka, silného těla na krátkých nohou, s peřím rezavě hnědým nebo olivově zeleným a s tmavými hnědými křídly. "A jmenuje se telátko!" dodával Valentýn.

"Ne, ne, jmenuje se holohlavec," odpověděl profesor.

Ve světelných kuželech, jež vrhaly reflektory k obloze, se často objevovali velicí letouni. Avšak proletěly jimi též překvapené sovy a občas noční hmyz.

Karla však upoutaly mnohem víc hvězdy, v nichž se astronom Přibáň vyznal snad ještě lépe než ve hmyzu. Dovolil Karlovi, aby se díval dalekohledem a poučoval ho o vzdálených zářících souhvězdích. Oba brzy zapomněli na okolní svět a putovali po obloze, na kterou napsal Stvořitel zlaté písmo, o jehož luštění se lidstvo pokouší od věků.

Po půlnoci vystřídal Viktor Romovský doktora Znojemského na stráži a napomenul Karla, aby už šel spát. Sám však neodolal, aby nepřisedl k astronomovi a neoddal se zajímavému pozorování.

Ráno hvězdář i Karel zaspali koncert. A chlapec se zastyděl, když spatřil profesora Velebila a Valentýna, jak se vracejí z travin a nesou na silné větvi krásné zvíře, jehož půvabná hlava byla ozdobena nerozvětvenými parůžky. Jinak se zvíře podobalo srnci. Profesor pravil, že je to včerejší vidlok a sliboval, že si na jeho mase znamenitě pochutnají.

"Proč jste mě nevzal s sebou, pane profesore?" ptal se Karel vyčítavě.

"Jednak proto, žes dobře spal, a potom také proto, že k vidlokovi se musí střelec velmi opatrně přikrást. Ani psi nesměli o mé vycházce vědět, protože by ho vyplašili. Podívej se na mé lokty a na kolena! Plazil jsem se jistě deset minut jako had proti větru, než jsem se přiblížil k ostražitému zvířeti. Doufám však, že i tobě bude dnes přát lovecké štěstí, milý hochu. Hned po snídani se vypravíme k peřejím."

Výprava k řece

Všichni již byli přichystáni na cestu. Vážku bude hlídat jen Valentýn. Ani se nehněval, když si vzpomněl na včerejší horko.

Účastníci výpravy se vyzbrojili každý po svém. Zdeněk Přibáň síťkou, krabicemi a lahvičkami, profesor puškou a nábojnicemi, major puškou a dalekohledem, doktor Znojemský puškou, tesákem a lupou a Viktor Romovský tesákem a

holí. A že by Karel snad šel bez své brokovnice? Ó ne, kromě plného nábojnicového pásu měl i v kapsách nábojnice s velkými broky.

Valentýn všem dal po balíčku s kouskem chleba a studeného masa. Tvrdil, že jim na cestě vytráví.

I nedočkaví psi opustili nevyjedenou mísu a běželi napřed.

Kapitán výpravy, Viktor Romovský, určil směr severovýchodní a žádal, aby se mladí lidé nezdržovali lovem, jednak proto, že je dost masa v zásobě a za druhé že si výprava musí pospíšit, aby se vrátila před polednem.

Opatrný major napomínal Valentýna, aby pozorně hlídal, a kdyby se výprava nevrátila v poledne, aby se neznepokojoval. Na obranu mu svěřil jednu ze svých trubiček, o níž ho důkladně poučil, mimoto zde byly rakety, kterými měl v případě nouze přivolat pomoc.

"Podle rozkazu, pane majore, jako na Stochodu. Jsem přece stará vojna a nedám se překvapit," ubezpečoval Valentýn a po vojensku zasalutoval.

Za chvíli postupovala četa pěti mužů a chlapec travinami. Znova byli okouzleni nesčetnými květy a nádherným hmyzem. Jejich dobré boty a kožené holeně je chránily před uštknutím hadů, lehké pevné šaty před trny a bodáním hmyzu a tropické přílby před nemilosrdnými slunečními paprsky.

Ačkoli psi vyplašili mnoho ptáků a často doráželi na křoviny, kde větřili čtyřnohého ospalce, kráčela výprava bez delší zastávky až k pralesu.

Hned po vstupu do pralesa zval doktor Znojemský své druhy, aby si natrhali ovoce, jehož zlatohnědá kůra slibně zvala. Silný kmen stromu se rozkládal do široké koruny. V jejím stínu dopřál Viktor Romovský účastníkům výpravy chvilku odpočinku. Celý strom příjemně voněl pryskyřicí.

"Jen trhejte, pánové," pobízel lékař, "až dojdeme k řece a ochladíme si tyto výtečné peckovice, pak shledáte, že se chutí vyrovnají broskvím. Je to americká memej a její ovoce je velmi oblíbené."

Záhy musel Viktor Romovský přísně napomínat celou družinu, ba i rozvážného majora, neboť množství ptáků a podivuhodných stromů a bohaté sítě lián poskytovaly příliš krásné divadlo, než aby mohl Evropan jen tak klidně kráčet k dalekému cíli.

Ale po chvíli stádo černošedých a plavých opic opět získalo všeobecnou pozornost.

"Vidíte, vidíte," volal Karel všecek rozradovaný, "jak velké opice nesou mladé pod pažemi jako balíky knih? Ach, to je roztomilé, a tamhle jedna nese mladou dokonce na zádech!"

Všichni se výborně bavili chlapcovou radostí.

"Jak rád bych některé mládě měl!" zatoužil Karel. "Pochybuji, že by ti ho dobrovolně daly," pravil profesor. "Jsou to kotulové veverovití. Četl jsem o nich, že mají velmi milou a jemnou povahu a výborné maso!"

"Fuj!" rozhorlil .se Karel. "Kdo by mohl tak rozkošné zvířátko zabít!"

"Indiáni," prohlásil profesor a zalícil. Zahučel výstřel a se stromu se zřítilo zvíře podobné kuně.

"Pane profesore! Jsme na výzvědách," vyčítal mírně kapitán Romovský.

"Promiňte, ale příležitost byla příliš svůdná a zvíře je vzácné. Hleďte jen na tu měkkou kožišinu, malou hlavu a okrouhlé boltce. Je to lupič, který přepadá ptáky, vybírá hnízda, pronásleduje králíky a kolouchy a vrhá se na krk i velkým zvířatům. Brazilci nazvali tohoto krvežíznivce gato murisco. Je to noční šelma, avšak i za dne často loví. Její kožišina bude v Evropě velmi vítaná."

Gato murisco - příbuzná americké pumy - zmizela v profesorově batohu a profesor pospíšil, aby ostatní dohonil.

Zdeněk Přibáň šel mlčky. Jeho síťka nebouchala, a tak lovil, aniž se obával napomínání vůdce výpravy.

Papoušci arové, tukani i kardinálové červení, kukačky a květozobi zdržovali výpravu právě tak jako sojky, turpialy a havranům podobní vlhovci. Karel se zálibou pozoroval brhlíky, kteří pobíhali po kmenech jako šedivé myšky, a když spatřil celou rodinu kovově lesklých tangar, prohlašoval je za krásnější než papoušci.

Výprava šla lesem již hodinu. Tu uslyšela vzdálený hukot. Znamenalo to, že se Viktor Romovský nezmýlil ve směru.

Čím dále kráčeli, tím víc zesiloval hukot vod a prales houstl.

Nyní bylo již třeba, aby major a lékař použili tesáků, neboť liány jim stále častěji zahraňovaly ve volném průchodu.

Houští mimóz, jejichž trny prorazí i podešev, donutila členy výpravy, aby je uctivě a opatrně obešli.

Přestože Viktor Romovský šel stále v čele a vedl výpravu bez zbytečné zastávky, trval obtížný pochod opět přes hodinu. Konečně poutníci dospěli k řece, když předtím podstoupili úporný zápas s rostlinstvem, jež hustě pokrylo hřeby.

Unavení cestovatelé odpočívali na břehu a udiveně hleděli na spousty vod, které si tu neodolatelnou silou dávno a dávno prorazily cestu a nyní se hnaly přes prahy jako po obrovských schodech, tu nižších, tu vyšších, a přitom bouřily a pěnily.

Naši přátelé došli až k posledním prahům a viděli, jak se řeka, když si prorazila cestu mezi vrchy, opět volně rozlévá v rovině.

Četné zákruty a zálivy dokazovaly, jak řeka při velké vodě rvala měkčí půdu z rovin a jak zanechala po sobě četná jezírka zarostlá bambusem, keři, rákosím a sítinami.

Byl to velkolepý pohled na obrovskou řeku. Spousty vod se tu bez ustání hnaly peřejemi v bouři a s rykem, zato tam v rovině plynula voda klidně, nezdolně a trvale jako lidský život.

Hejna vodního ptactva, množství hmyzu i rostlin a naděje na možnou koupel slibovaly tolik požitků, že všichni členové výpravy žádali Viktora Romovského, aby zde mohli pobýt déle. Vzduch tu byl chladnější, stín příjemnější, a pak široko daleko ani známky po lidech.

Hukot peřejí ovšem přehlušoval lidskou řeč, avšak ucho si na něj zvykalo.

Kapitán výpravy svolil, a vyhlídnuv si skupinu velikých stromů v rovině, určil ji za místo odpočinku. Všichni tam radostně pospíšili.

Zatímco ostatní usedli a chválili prozřetelného Valentýna, neboť všem vskutku již vytrávilo, klečel Zdeněk Přibáň u jednoho kmene nad přiklopenou síťkou a snažil se vniknout rukou pod přitisknutý drát. Náhle vyskočil a vysoko zdvihaje paže, vyskakoval jako chlapec, jemuž se podařil nějaký šprým, a volal:

"Už ho držím, už ho mám!"

Všichni zdvihli jen hlavy. Tušili, že zas běží jen o brouka nebo motýla. Ale potom přece projevili zájem, když v astronomových prstech spatřili velikého brouka nosorožíka. Z obou stran štítku mu vyrůstaly dva růžky a z hlavy třetí, vzhůru zahnutý. Chlapík měl patrně velkou sílu, avšak Zdeněk Přibáň nepustil vzácný úlovek a naopak požádal majora, aby otevřel jednu z velkých krabic a tam nosorožíka pečlivě uzavřel.

"Je to, pánové, akteon," pravil, "ve Střední Americe velmi hojný a pro mne tím vzácnější, že jsem ho ulovil v Brazílii."

V chladném stínu se krásně odpočívalo. Avšak přeletující vodní ptactvo a blízkost vody lákaly náruživé lovce, aby zkusili své štěstí. Ale Viktor Romovský i lékař je varovali před sluncem.

"Na pláň se neodvažujte," radil vůdce výpravy, "a do pralesa hluboko nevnikejte. Za hodinku se vraťte!" .

Major Dismas slíbil, že je nespustí z očí a šel s mladými nedočkavci. Již po desíti minutách hlaholily v pralese střelné rány, jež patrně překvapily všecko v okolí. Vznesla se hejna kachen a volavek a plula ve vzduchu, jako gondoly s dlouhými vesly na zádi.

Mladým lovcům se zdálo, že se octli v mysliveckém ráji. Široký záliv i celé jeho okolí bylo shromaždištěm ptactva.

Karla skoro polekal pohled na velikého ptáka, který seděl na tlusté větvi a hleděl do vody.

"Je to harpyje," pravil profesor, když mu Karel ukázal ptačího obra, jehož výšku odhadl na metr. "Číhá tady na kořist. Není vybíravá, loví opice, lenochody, ptáky, ba krade Indiánům i psy a drůbež," pomlouval harpyji profesor.

Botanik Znojemský tu měl na vybranou tolik vodních rostlin, že víko jeho velké plechové krabice stále klapalo, jak do ní doktor stále něco ukládal. .

Avšak ze všech nejšťastnější byl hvězdář Přibáň. Vzduch se přímo hemžil přerozmanitým hmyzem.

Hodina již dávno minula, ale ani major Dismas nenabádal k návratu. Pronásledoval velmi chytré zvíře, které se mu skrylo pod převislý, kořáním hustě zarostlý břeh. Major trpělivě čekal, až se zvíře znovu objeví a dočkal se. Rychle vypálil dvě rány, až voda vysoko vystříkla.

Brok hned poznal, že zvíře bylo zasaženo a nerozvážně se vrhl do vody. Ale se zlou se potázal. Dostal tam patrně ránu, protože honem pospíchal z vody a major musel po chvíli vytáhnout úlovek sám.

Byla to vydra, avšak třikrát větší než naše. Její kožich byl svrchu také tmavě hnědý, ale na bocích a břiše měla srst světlejší. Upozornila na sebe mňoukáním a funěním. Proto ji major postřehl a pronásledoval. Ačkoli ji lovec trefil oběma ranami, přece ještě Broka udeřila.

Major byl hrdý na svůj úlovek. Kožišina vydry je velmi vzácná. A tak si zavěsil pušku přes prsa a táhl těžkou vydru za sebou. Nechtěl její maso, ač je lze jíst, chtěl jen kožišinu. Proto se ohlížel po vhodném stromě, aby vydru pověsil na větev a stáhl z ní kůži.

Náhle zazněly dvě rány rychle za sebou a nebylo pochyby, že zvuky přiletěly od skupiny stromů, kde odpočíval vůdce výpravy.

Major pustil vydru a vykřikl na ostatní:

"Romovský nás volá. Nechte všeho a pospěšte! Něco se přihodilo!"

A nedbaje už vydry, pospíchal a ostatní šli rychle za ním, zejména když po krátké přestávce houkla ještě třetí rána.

Za čtvrt hodiny doběhli všichni zpocení a udýchaní ke kraji pralesa, odkud viděli ke skupině stromů, a spatřili Viktora Romovského, jak mává kloboukem.

"Co je? Co se stalo?" ptal se major, když doběhl na doslech. "Proč nás voláš?"

"Protože jsem se o vás už bál," odpověděl Romovský. "Mysleli jsme si, že krajina je pustá, ale přesvědčil jsem se, že jsme se mýlili. Na protějším břehu jsem viděl mnoho lidí a něco tak zvláštního, že jsem nedbal opatrnosti a zavolal vás třemi výstřely."

"Všichni posluchači byli překvapeni, že Viktor Romovský, vždycky tak klidný, byl zjevně rozčilen. Bez vybídnutí vypravoval.

"Odpočíval jsem ve stínu," pravil, "a naslouchal křiku ptactva, bzučení hmyzu a hukotu vln. A všecko to splývalo v jedinou radostnou píseň, při níž člověk rád zapomíná na okolí. Rány z vašich pušek mne vytrhly ze zamyšlení a tu pouhou náhodou jsem se podíval na protější břeh. Jaké bylo moje překvapení! V rákosí, jež zarůstá až do řeky, jsem spatřil shýbnutého člověka, který tam něco kutil. Naštěstí ležel dalekohled na dosah ruky, a jakmile jsem jej přiložil k očím, nemohl jsem zabránit vlastnímu výkřiku. Ten člověk se právě narovnal, potom skočil do loďky, kterou měl patrně ukrytou v rákosí a prudce odrazil od břehu. Pochopíte, milí přátelé, mé překvapení, až vám řeknu, že ten muž byl běloch!"

Běloch v pustině

"Běloch zde? Kde je? Kdo je to?" ozvaly se výkřiky posluchačů.

"Na tyto otázky vám nemohu odpovědět," řekl Viktor Romovský. "Nešťastný běloch nedospěl na svém člunu ani do čtvrtiny řeky, když vyběhlo z pralesa asi dvacet Indiánů, kteří cizince patrně pronásledovali. Bez rozmyšlení se vrhli do řeky a po malé chvíli člun dostihli. Muž v člunu se chtěl bránit, protože jsem viděl, jak zdvihl tyč. Ale vtom se člun převrhl a Indiáni se vrhli na bělocha. Zdvihl jsem rychle pušku, avšak jakmile jsem odložil dalekohled, přesvědčil jsem se, že bych na takovou vzdálenost marně střílel. Koule by tam snad doletěla, ale na zasažení cíle nebylo ani pomyšlení. Třásl jsem se rozčilením, že jsem nemohl bělochovi pomoci. Indiáni s ním dopluli ke břehu a potom vlekli nešťastníka

opět do pralesa. A tu teprv jsem vystřelil, abych vás zavolal," skončil své Vyprávění Viktor Romovský.

"A jak jsi, tati, poznal, že je to běloch?" tázal se Karel, který všecek zbledl rozčilením a lítostí.

"Zajatý muž je mnohem větší než Indiáni, a jeho obličej je zarostlý světlými vousy, což u Indiánů nelze nikdy spatřit," odpověděl Viktor Romovský.

"Není to snad setník Rokos?" ozval se vznětlivý profesor.

"Není," odpověděl Viktor Romovský. "Zajatec je větší a silnější než náš přítel Rokos, ale je spíš možné, že tenhle běloch je z.Rokosovy družiny."

"Ať je to tak, či jinak," pravil major Dismas, který i během vypravování Viktora Romovského pilně pátral dalekohledem po protějším břehu, "musíme zvědět, kdo ten běloch je a musíme ho vysvobodit," rázem zvolali všichni tito šlechetní lidé jako na povel.

"A musíme ho vysvobodit," dodal i major. "Ale jak? Je jisté, že na druhém břehu je indiánská osada, a že nemůže být od řeky příliš daleko. Mimoto je pravděpodobné, že běloch viděl naše světelná znamení anebo slyšel rány našich pušek a pochopil, že běloši jsou na druhém břehu řeky. Proto se odhodlal k útěku, aby vyhledal u nás pomoc, avšak nebyl asi dost opatrný. Anebo neměl štěstí a znova padl do zajetí, které teď bude horší než dříve."

Všichni uznávali, že se major přiblížil pravdě. Ale tím větší zármutek svíral jejich dobrá srdce, čím menší byla naděje na zachránění ubohého zajatce. A tenhle zajatec je běloch, a je to snad i člověk, který by mohl podat zprávu o zmizelém Rokosovi a mohl též být v této pustině vůdcem po setníkově stopě!

"Musíme se přeplavit přes řeku," zvolal doktor Znojemský. "Uděláme si vor. Vhodného dříví je tu všude dost. A potom podnikneme útok na indiánskou vesnici."

"Podívejte se na ten veletok, pane doktore," řekl major, "a uznáte, že váš návrh nelze provést. Vor by musel být veliký a velmi důkladný, aby odolal prudkému toku a vlnám. A mimoto nás není dost, abychom tak veliký vor ovládli. A kdyby se nám to přece podařilo, postřílejí nás Indiáni šípy. Kdo drží veslo, nemůže střílet."

"Můžeme vzlétnout na Vážce," upozorňoval profesor Velebil. "Pan major vrhne na osadu tucet svých trubiček s omamujícími plyny, páni Indiáni se uloží k šestihodinovému spánku, my sebereme milého bělocha, možná že tam není sám, a pěkně se budeme poroučet, aniž bychom se starali, zda pány lupiče bolí hlavy."

"Přemýšlel jsem o tom," pravil Viktor Romovský, "ale bojím se, aby Indiáni, až uvidí Vážku, jak se snáší, bělocha nezavraždili. Určitě poznají, že přicházíme, abychom ho vysvobodili. Mimoto není jisté, že by se všichni Indiáni shromáždili tak, aby je mohly plyny naráz omámit. Kdo nám ručí za to, že nebudou rozptýleni a že právě po přistání Vážky nepřiletí ze zálohy šípy, které by mohly někoho z nás usmrtit? Ba ne, Vážka nám nemůže pomoci. K této práci je příliš těžkopádná a nemotorná."

"Zanecháme tedy nešťastníka bídnému osudu zajatce?" zvolal profesor.

"Smíme ho opustit? Smíme zklamat jeho naději na vysvobození a zničit jeho důvěru v soucit bělochů?" naříkal doktor Znojemský.

I Zdeněk Přibáň byl dojat a rozčilen. Nevymyslil sice vhodný prostředek, avšak hrozil aspoň pěstí na druhý břeh, nyní již dávno opět pustý a liduprázdný. Dokazovalo to hejno kachen, které tam zapadlo do rákosí.

"Chystejte se, milí přátelé, k návratu," pobízel Viktor Romovský.

"Slibuji vám, že bělochova důvěra nebude zklamána a že ho vysvobodíme."

"Výborně!" zvolali všichni posluchači, a profesor Velebil sliboval za všecky, že se neleknou žádných obtíží a nebezpečí, a vynasnaží se ze všech sil, aby zajatce vysvobodili.

"Děkuji vám, milí přátelé," pravil Viktor Romovský upřímně, "avšak zajatce vysvobodíme jen my dva, major a já."

Když všichni ostatní - ač překvapeni - ustoupili a jen major Dismas stiskl Viktoru Romovskému ruku, zaslechl Karel jediné tlumené slovo: "Muška." Ale uslyšel je jistě i major, neboť odpověděl: "Ach, znamenitě," a znovu potřásl přítelovou rukou.

Major byl tak rozradostněn, že pospíchal s lékařem, jehož si přizval na pomoc, k opuštěné vydře, aby jí stáhl kožich. Také ostatní sbírali svůj úlovek a po půlhodině se všichni vraceli k Vážce.

Při zpátečním pochodu nikdo neměl chuť k lovu, ačkoli mnoho ptáků a savců by dovedlo zlákat i méně nadšené lovce. Zajatcův osud a odmítnutí nabízených služeb změnilo dřívější dobrou náladu ve stísněnost a nespokojenost. Lékař, profesor i hvězdář sice uznávali, že k nebezpečnému podniku jsou Viktor Romovský a major Dismas nejzpůsobilejší, avšak proč jim vůdce výpravy neprozradil svůj plán? Až dosud nebylo v celé společnosti nejmenší tajemství a všichni byli členy jedné rodiny, v níž žili podle zásady: všichni za jednoho a jeden za všecky. Cožpak projevil některý z nich snad málo odvahy ? Tyto myšlenky trápily výtečné muže, protože každý z nich by se byl rád obětoval, aby dokázal svou statečnost a vděčnost.

Cesta se jim teď zdála mnohem delší a obtížnější, a když posléze vyšli z pralesa a spatřili v dálce lesknoucí se Vážku, přidali znovu do kroku, jen aby už mohli složit břemena a vzájemně si postěžovat.

Pečlivý Valentýn už jistě dávno očekával jejich návrat, protože již z daleka jim pospíchal vstříc.

"Přihodilo se něco zvláštního, Valentýne?" ptal se Viktor Romovský, když Valentýn přiběhl a bránil se radostí vyskakujícím psům.

"Ne ne, všecko je v pořádku, pane," odpovídal Valentýn a chápal se břemen, jež chtěl nést všecka sám. Věděl, že většina zastřelených ptáků stejně poputuje do jeho kuchyně. "Všecko v pořádku, pánové," opakoval Valentýn, "jen se obávám, že pečeně vysmahla. Očekával jsem vás dřív." Potom se přitočil ke Karlovi a nabízel se, že mu ponese pušku.

"Co se dá dělat, milý Valentýne," řekl Karel, "budeme muset víc kousat. Kdybys ale věděl, co se stalo! Tatínek spatřil za řekou houf Indiánů a bělocha!"

Valentýn byl velmi překvapen a ptal se Karla:

"Houf Indiánů a bělocha, říkáš? A viděli divoši taky vás? Přijdou sem? To by se strhla zas mela."

"To nevím, jestli uviděli některého z nás," odpověděl Karel, "nebo jestli uslyšeli výstřely z našich pušek. Jisté ale je, že musíme bělocha vysvobodit, když ho divoši drží v zajetí."

Protože Karel a Valentýn pospíchali, zůstali ostatní pozadu, a Viktor Romovský je úmyslně zdržoval. A když Karel a Valentýn předběhli ostatní společnost natolik, že nemohli Viktora Romovského slyšet, zastavil se vůdce výpravy a pravil:

"Milí mladí přátelé, pozoruji vaši zamlklost a jistě správně usuzuji, že nejste spokojeni, že jsem zvolil jen přítele majora jako pomocníka k pokusu, aby byl osvobozen neznámý běloch ze zajetí. Nemohl jsem vám to vysvětlit podrobněji, protože jsem nechtěl, aby mě slyšel můj syn. Pojďme tedy zvolna, abychom chlapce nedohonili." Dosavadní sklíčenost členů výpravy ihned zmizela a všichni dychtivě poslouchali Viktora Romovského, který rozvíjel a prozrazoval svůj plán.

"Nejen lidskost nám ukládá povinnost, abychom se ujali bělocha, neboť nám záleží na jeho životě taky proto, že nám snad podá zprávy o setníku Rokosovi. Násilím ho nelze vymanit ze středu divochů, kteří ho budou po nezdařeném útěku bedlivěji hlídat. A mimoto, jak jsem viděl, trýznili ho tak, že nebude moci znova uprchnout. Rozhodl jsem se tedy, že ho unesu. Avšak při únosu mne může provázet jen jeden společník a tím je major. Jako každá velká paroloď má záchranné čluny, tak i naše velká Vážka nese v posledním oddílu součástky letadla, které jsme nazvali Muška. Je to velmi spolehlivý stroj, který se dá snadno ovládat a je tak silný, že unese pět mužů. Dnes po večeři se pánové Znojemský a Přibáň postarají, aby zabavili Karla tak, aby nezpozoroval naše přípravy. Musíme smontovat Mušku a připravit ji k odletu bez jeho vědomí. Výprava bude nebezpečná, a kdyby se o ní chlapec dozvěděl, chtěl by mne provázet anebo by mi bránil v odletu prosbami a pláčem a nadarmo by mne rozrušil."

"Postavím své hvězdářské přístroje tak daleko od Vážky, že Karel, který za mnou velmi ochotně přiběhne, ani nezpozoruje, co se u vzducholodi děje,"navrhoval Zdeněk Přibáň.

"Velmi dobře," souhlasil Viktor Romovský. "Pak ani nebude třeba, aby pan doktor Znojemský šel s vámi a může nám pomoci. Prosím však, aby vaše pozorování hvězd netrvalo přes desátou hodinu. To už bude muset Karel jít spát. Po jedenácté hodině odletíme s majorem za řeku a Vypátráme indiánskou osadu."

"A my ostatní?" otázal se profesor, který nebyl zcela spokojen. "Vy ostatní se zúčastníte výpravy také," doplňoval major plán kapitána posádky. "Důkladně se ozbrojíte, ale místo broků nabijete kule a pospíšíte opět k té skupině stromů, kde jsme odpočívali. Tam na příhodných místech nahromadíte palivo, které zapálíte. Tyto ohně se stanou za noci ukazateli směru a mimoto přivábí pozornost divochů. Není pochyby, že ohně na břehu Indiány znepokojí a že budou hlídat u řeky. Jde jen o to, abyste byli na břehu včas. Proto odejdete hned po desáté hodině."

Zatím již docházeli k Vážce" a viděli, jak Karel pomáhá Valentýnovi prostírat v jídelně. Všichni byli tak vyhladovělí, že s chutí snědli vysmahlou pečeni a po opožděném obědě i všecko ovoce, které Valentýn za jejich nepřítomnosti našel na stromech a keřích v okolí Vážky.

Bylo podivuhodné, jak všichni předstírali únavu a touhu po spaní. Jen astronom Přibáň prohlásil, že chce dnes pozorovat hvězdy. A když Karel prosil, aby ho směl provázet při umísťování hvězdářského dalekohledu, astronom ochotně svolil a oba, hvězdář i jeho dobrovolný pomocník, se před západem slunce vydali ke vzdálenému pahorku.

Večerní koncert živočichů zvěstoval, že den ustupuje chladné noci, která přináší osvěžení a slibuje posilující spánek.

Po odchodu chlapce s hvězdářem pospíšili všichni ostatní k poslednímu oddílu, odkud již major vynášel drobné součástky. Všichni se chopili práce, ba i Valentýn přiběhl, neboť jako zkušený mechanik si věděl hned a všude rady. Vynesli nejen součástky trupu, které bylo nutno sesadit a šrouby a svorkami ztužit, nýbrž vyvlekli též křídla, jež museli složit, spojit a nasadit na rámy. Nakonec vynesli vrtuli a motory. Museli si velmi pospíšit, aby za čtyři hodiny vykonali tak obtížnou a těžkou práci. Ale Muška byla tak znamenitě rozložena, že při práci nic nepřekáželo a jednotlivé součástky přesně zapadaly do čepů, dýh a žlábků, takže major a Viktor Romovský jen podávané věci přijímali a hned je pokládali na správné místo.

Aby však pracovníci nebyli při díle překvapeni, rozběhl se Valentýn před desátou hodinou k pahorku a horlivé hvězdáře ještě asi půl hodiny zdržel.

Když se o půl jedenácté hvězdář Přibáň, Karel a Valentýn vrátili k Vážce, nebylo po Mušce ani potuchy. Horliví dělníci ji odstrkali na pružných kolečkách do travin za keře.

Protože Zdeněk Přibáň ukládal dalekohled, vstoupil Karel sám do jídelny a velmi se podivil, když spatřil jen otce a strýce Dise, jak dokuřují. Byli zjevně ospalí a potlačovali časté zívání.

"Ani jsme se nemohli dočkat," pravil strýc Dis, "a dobře, že jste se vrátili," vítal Viktor Romovský astronoma Přibáně, který právě vstupoval, "všichni jsme velmi ospalí."

"Kde jsou ostatní dva pánové?" tázal se hvězdář.

"Šli už spát," odpověděl strýc Dis a zívl tak silně, že to bylo až neslušné, "a já jdu za nimi."

"Ach, tati, to byla krása," horoval Karel a tulil se k otci. "Není na světě nic velebnějšího než obloha posetá milióny zářících světů. Nejsou to jen lesklé koule, jak se jeví našemu zraku, ale nebeská tělesa tisíckrát a snad miliónkrát větší než zeměkoule."

"Já vím, Karlouši, já vím, ale to mi všecko povíš až zítra. Teď půjdeme spát."

Po čtvrthodině zhasla všecka světla a jen mdlý lesk kovových pásů Vážky prozrazoval, že se zvědavé hvězdy dívaly, kam zmizel jejich nadšený obdivovatel a velebitel.

Karel byl také unaven a usnul po malé chvíli. Viktor Romovský u něj ještě poseděl asi čtvrt hodinky, potom se však schýlil nad chlapce a políbil jeho rusé vlasy. Postál nad ním a potom tiše odešel.

Karel spal asi půl hodiny, avšak náhle se probudil a usedl na lůžku. Něco se stalo, něco neobyčejného. Karla probudil zvláštní zvuk, který již dávno neslyšel. Napjatě poslouchal, avšak jen chviličku. Potom seskočil z lůžka a běžel k oknu, jež rychle otevřel. Teď už poznal ten zvláštní klapot. Tak rachotí jen motory letadla!

Náhle si vzpomněl na zvláštní slovo, jemuž nevěnoval pozornost, když je slyšel..

Muška! Ano, to je motor Mušky. V okamžiku mu bylo všecko jasné. Otec přece říkal, že vysvobodí zajatého bělocha se strýcem Disem a přitom pronesl slovo Muška. Není pochyb. Právě odstartovali! Otec a strýc letí na Mušce k řece a bez něho! Kde však jsou ostatní?

Karel se rychle oblékl a vyběhl z ložnice. Všude byla tma a ticho. Chlapec měl v ruce elektrickou svítilnu a svítil s ní do všech koutů. Hledal spáče, avšak našel jen hvězdáře Přibáně, který opravdu spal, anebo se přetvařoval.

"Vstávejte, rychle vstávejte, pane!" volal Karel.

"Co se děje?" ptal se rozespalý hvězdář.

"Cožpak nic nevíte a neslyšel jste motor?" tázal se Karel všecek rozčilen. "Jistě všichni odletěli a jen nás dva tu nechali." "Opravdu?" podivil se astronom. "Patrně to nařídil kapitán." "A to říkáte tak lhostejně, pane? Všichni se vydali na výpravu a my máme zůstat doma?"

"Ano, já zůstanu, odpověděl Zdeněk Přibáň.

"Tak si Vážku dobře hlídejte a sbohem. V letadle mohli letět jen otec a strýc, ostatní museli pěšky a já je dohoním," řekl chlapec a měl se k odchodu.

"Teď za tmy?" zhrozil se Zdeněk Přibáň. "Vždyť zabloudíš!" "Nezabloudím, šli bezpochyby k řece, musím za nimi!"

Zdeněk Přibáň poznal, že prudkého hocha neudrží. Nemohl však připustit, aby chlapec běžel do pralesa a k řece sám. Proto rychle vstal, strojil se a řekl:

!Půjdu s tebou!"

"Vezměte si ale taky pušku a baterku," vykřikl Karel a vyběhl. Ve Vážce opravdu nikdo nebyl, jen z kuchyně se ozýval štěkot psů. Karel si zavěsil pušku na rameno a pospíšil ke kuchyni, aby osvobodil zavřené psy, kteří se s radostným štěkotem vrhli na hocha.

"Půjdete s námi," sliboval jim Karel a volal na Zdeňka Přibáně, aby si pospíšil. Avšak když se hvězdář objevil ve dveřích se síťkou místo, s puškou, musel se chlapec zasmát.

"Do síťky nechytíte ani vlka, ani stepního psa a jaguár nebo leopard se jí taky nelekne. Vezměte si pušku a hrst nábojnic!"

Zdeněk Přibáň uznal, že hoch mluví pravdu, a protože nebyl bázlivý školomet, vrátil se pro pušku, se kterou dovedl v čas potřeby tak obratně zacházet jako se síťkou na hmyz.

Psi byli již netrpěliví. A když poznali, že mají běžet po nedávné stopě známých lidí, doktora, profesora a Valentýna, běželi za noci tak jistě jako za bílého dne.

Na tmavém nebi nebyl měsíc, zato četné hvězdy zářily tak jasně, že bylo možno rozeznat stromy a keře. Všude vládlo ticho a značně ochladlý vzduch příjemně ovíval obličeje pospíchajících. Letadlo již dávno zmizelo a dávno také zanikl rachot motorů.

Když se Karel a astronom Přibáň přibližovali k pralesu, psi zneklidněli. Jejich čich jim prozradil, že se nablízku toulá jakási velká šelma. Karel zahlédl dvě zeleně zářící oči a bez rozmyslu na ně namířil a střelil. V tiché noci zahoukla rána a blízký prales odpověděl ozvěnou. Zelené oči ale zmizely.

Karel nebyl ani zvědavý, zdali koule zastihla cíl, a pospíchal k pralesu. Zdeněk Přibáň se bál hadů, neboť tato noční zvířata vylezla za večera ze svých skrýší a vydala se na lov. Naštěstí se dosud nesetkali s nebezpečnými plazy. Jen při vstupu do pralesa je polekal veliký noční dravec, který se tu tiše objevil, avšak letěl tak nízko, že ucítili závan vzduchu, jejž rozčeřila jeho široká křídla. Byla to patrně obrovská sova, která se lekla náhlého světla z Karlovy baterky..

V pralese bylo tak tma, že museli svítit. Ale musela jim stačit jedna baterka, neboť druhou šetřili, až se první vyčerpá.

.

Naneštěstí neměl Karel ani Zdeněk Přibáň hodinky. Ve spěchu je zapomněli ve Vážce, a tak nemohli přesně určit čas. Podle hvězdářova odhadu byla jedna hodina, když dorazili k pralesu. Věděli, že půjdou ještě asi dvě hodiny než dojdou k řece, ovšem nezabloudí-li anebo neztratí-li psi stopu.

Několikrát se stalo, že psi projevili nepokoj a nerozhodnost. Buď je znepokojilo některé noční zvíře, anebo jim zmizela stopa. Tu rozvážný hvězdář vždy napomínal ke klidu a k trpělivosti. Věděl, že až se psi upokojí, opět stopu naleznou. Bez psů by byli jistě zabloudili, protože ani ve dne nebylo dosti známek, podle nichž by se mohl chodec řídit, natož teprve v tmavé noci!

Zdeněk Přibáň si vyčítal, že se dopustil nerozvážného a nebezpečného činu a povolil Karlovi, aby se vydal za noci k řece. Teď se ale už nedalo nic napravit. Nemohli se spolehnout ani na kompas. Změnili v pralese tolikrát směr, že nevěděli, odkud vlastně přišli. Častý šramot v korunách stromů, výkřiky, skřeky a lomoz v houštinách dávaly tušit, že noční tma skrývá mnohé zločiny dravců a šelem přepadávajících spící oběti. Kunovité šelmy pobíhaly po větvích stromů a lovily ptáky a malé opičky. Kočkovité šelmy zas prolézaly houštiny a přepadaly menší savce. A všecky šelmy psovité se proháněly po stepi a slídily po kořisti. Zdánlivě němý les je přece plný nářků obětí okamžitě zdušených ostrým zobákem, drápy nebo zuby. Karel to všechno snad ani neslyšel. Jeho mysl byla zaujata jedinou myšlenkou. Viděl otce a strýce, jak letí na Mušce a spěchají k nebezpečnému dobrodružství. Byl přesvědčen, že musí být při tom a že musí účinně zasáhnout.

Nevěděl, jak je zachrání, a netušil ani, jaké nebezpečí jim hrozí. Avšak zemřel by, kdyby měl nečinně čekat na jejich návrat. Podléhal pudu, který ho hnal k řece v děsném tušení, že tam nebezpečí vyvrcholí.

Zdeněk Přibáň ani Karel nevěděli, jak dlouho již tápou, potácejí se a klopýtají pralesem. Byli nevyspalí a unavení. Karlova baterka byla vyčerpána a zvolna skomírala, měli však ještě svítilnu hvězdářovu, ale nevěděli, jak dlouho jim bude sloužit.

Náhle vystoupili z pralesa, aniž tušili, že jsou na kraji. Bylo to radostné překvapení pro lidi i pro psy. Brok s Rysem se rozběhli do travin a hvězdář s Karlem pospíchali za nimi. Vědomí, že unikli z pralesa, jim na chvíli dodalo novou odvahu

a sílu.

Do šelestu travin a rákosí se vmísily mlaskavé zvuky. Psi chlemtali vodu. Sláva bohu, hvězdář a Karel dospěli k řece!

Oba klesli do vlhké trávy. To únava je povalila, jakmile se zastavili. Podle postavení hvězd chyběly do východu slunce dvě hodiny. Vzduch byl stále chladnější a přes řeku vál tak čiperný větřík, že unavení noční poutníci se k sobě přitiskli a zavolali k sobě i psy, aby se vzájemně zahřáli. Na rozdělání ohně nebylo ani pomyšlení. V travinách by za tmy nenašli vhodné palivo.

Za chvíli se nad pralesem zjasnila obloha a po čtvrthodině vyplul nad černou hmotou korun hubený srpek ubývajícího měsíce.

Hvězdář si vzpomněl, že do novoluní chybí asi tři dny. Měsíční srpek bude tedy svítit až do rána, než jeho slabé světlo zmizí ve slunečním jasu. Ačkoli svítil jen úzký srpek, rozjasnilo se přece aspoň tolik, že bylo možné rozeznat černé tvary stromů a keřů a na hučící řece slabé pablesky.

Naši mladí přátelé by byli jistě usnuli, kdyby jim nebylo tak chladno. Avšak neubránili se chvilkové dřímotě a občas narazil jeden druhému hlavou do ramene. Seděli tak jistě hodinu a únava zvolna prchala z jejich údů jako míza z naseknutého stromu. Pokleslé hlavy se již nezdvihaly a hluboké dechy prozrazovaly, že spánek zvítězil.

Jak byl běloch vysvobozen

Viktor Romovský a major odletěli na Mušce po jedenácté hodině v přesvědčení, že Karel pevně spí a neslyší hukot motorů. Muška se vznesla šikmo vzhůru, neboť bylo nutné, aby se přenesla přes prales ve značné výši. Letci znali dobře směr, a tak mohli vzdálenost k řece přeletět za hodinu. Ovšem mnohem obtížnější bude, aby v noční tmě nalezli osadu.

Letci chtěli vyzkoumat, kde osada leží, a přistát v jejím okolí. Viktor Romovský měl zůstat v Mušce, kdežto major vystoupit, vplížit se do osady, vyhledat běloch a přivést ho k letadlu, které by je rychle odneslo za řeku do bezpečí. Plán byl velmi jednoduchý, avšak provedení nebylo snadné. Major se sice spoléhal, že Indiáni, kteří nemají ani potuchy, že by mohl někdo cizí vniknout do osady, budou spát. Také se neznepokojoval obavou, že by běloch nenašel, protože chýše Indiánů jsou spíš kůlny nejméně ze dvou stran zcela otevřené. A tak lze do každé nahlédnout a vejít bez překážky. Obával se však indiánských psů, kteří by mohli štěkotem strhnout povyk a probudit celou osadu. Major měl ovšem s sebou své trubičky, jejichž plyn omámí psa stejně rychle jako člověka, avšak nebylo by radno, aby ho při prohledávání chýší překvapilo příliš mnoho divochů. Jednak by mu vyrvali běloch a jednak by jistě došlo k zápasu a zákeřný šíp nebo vymrštěné kopí porazí muže i sebesilnějšího a sebestatečnějšího.

To všecko přátelé uvážili. Avšak muži, kteří prožili strašnou světovou válku, se nezalekli nebezpečí a pospíchali k němu. Muška je přenesla přes prales i přes veletok a potom kroužila nad pralesy na pravém břehu řeky. Indiánská osada je jistě na mýtině, ale na které, když jich je tu tolik? Muška se snesla níž, aby zraky letců mohly propátrat každou tu černou hlubokou tůň mezi vysokými lesy.

Naši odvážní letci neměli štěstí. V okruhu mnoha čtverečních kilometrů nespatřili ani jedinou osadu a Muška po hodiny bloudila v nočních temnotách bez úspěchu. A přece osada divochů nemohla být daleko od řeky, kde byl prchající běloch dostižen Indiány. Ať prchal den nebo dva, nemohl přece uběhnout víc než padesát kilometru. Major žádal Viktora Romovského, aby se vrátili k řece a snesli se s Muškou ještě níž. A právě psi, kterých se major obával, prozradili štěkotem polohu a místo osady. Major a Viktor Romovský poznali, že se zmýlili ve směru, neboť indiánská osada sice ležela nedaleko řeky, avšak daleko proti proudu. A z toho oba přátelé usoudili, že běloch prchal z osady podél řeky a že člun našel až zde.

Muška zakroužila jako veliký dravec a Viktor Romovský hledal vhodné místo k přistání. Nejvhodnější byl písčitý břeh u řeky a tam se taky Muška lehce snesla.

Major nelenil. Věděl, že bylo ztraceno mnoho času, a proto si musel pospíšit. Pamatoval si směr, kde osada leží. Oba stateční muži si stiskli ruce a hned potom zmizel major ve tmách. Psi již umlkli, jen kterýsi hladový štěkálek žaloval po chvilkách na svůj smutný osud. A tento naříkavý hlas majora vedl. Jeho oči přivykly již dávno tmě, a tak šel rázně.

Po čtvrthodině se major přiblížil k osadě, a když vystoupil ze stínu stromů, pozdravil ho vycházející srpek měsíce. Zkušený voják obešel osadu tak, aby přicházel proti větru a neprozradil se bystrému čichu psů. Podařilo se mu vniknout do veliké vesnice, zdánlivě vymřelé, neboť všude panovalo ticho. Teď bude muset prohledat nejméně padesát chýší. Běloch je velký a silný člověk a jeho plavé a dlouhé vousy budou výbornou poznávací pomůckou.

S trubičkou v ruce se major plížil k první chýši, avšak ihned odcházel ke druhé. Hledaný běloch tu nebyl. V chýši spal sice muž, tři ženy a půl tuctu dětí, avšak major na první pohled viděl, že jsou to Indiáni. U druhé chýše se střetl s nevzhledným psem, který sice zavrčel, avšak ani neštěkl, jen zívl a natáhl se, protože trubička vykonala svůj úkol.

Major se již domníval, že je Muška zanesla k osadě, ve které běloch není. Prohlédl již asi patnáct chýší a omámil jistě šest psů, ale bělocha nenašel. Náhle se major zastavil a skrčil do stínu. Zaslechl podezřelé sténání a vzdechy. Opatrně se plížil ke kůlně, a nahlédnuv do tmavého kouta, spatřil hledaného muže. Spal sice, avšak i ve snu trpěl a občas sténal. Major si lehl na zem a připlížil se až ke spáči.

Nebylo pochyb, byl to běloch! Jeho obličej byl zarostlý dlouhými plavými vousy, znečistěnými a zcuchanými. Major se naklonil ke spoutanému spáči a šeptal mu portugalsky do ucha:

"Probuďte se, ale nedělejte hluk!"

Běloch otevřel oči, snad se domníval, že sní. Avšak když ucítil stisk ruky, obrátil obličej k majorovi. Po chviličce poznal, že běloch leží vedle něho a uvolňuje mu pouta. Avšak nerozuměl dosud jeho slovům, a proto mu major šeptal:

"Přišli jsme vás vysvobodit. Můžete jít? Musíme prchnout, dokud divoši spí."

Překvapený běloch patrně rozuměl, avšak odpověděl něco v cizí řeči, které major nerozuměl, a tak opakoval:

"Důvěřujte mi a pospěšte!"

Major tiše vstal a pomohl i cizinci, který se již vzpamatoval. "Veďte mne nejkratší cestou ze vsi, můj přítel čeká na písčině u řeky," šeptal major cizinci.

Cizinec tiše vyšel a major si všiml, že kulhá. Mohl sice jít sám, ale major usoudil, že by se zajatci lépe šlo s holí. Proto vytrhl tenký kůl a podal mu jej. Pospíchali opatrně a byli by snad prošli nepozorovaně osadou, kdyby cizinec nebyl zakopl o psa, který žalostně zavyl a probudil jistě dvacet rozespalých strážců. Oba běloši již nedbali opatrnosti a rozběhli se k lesu.

Štěkot psů probudil celou osadu, Indiáni nevěděli, co se děje, a tak prchající získali několik minut náskoku. Major, by jim byl snadno unikl, avšak kulhavý cizinec nemohl dlouho běžet. Udýchal se a musel se opřít o strom, aby neklesl.

"Nesmíte běžet," napomínal major, "bude lépe, když půjdete pomalu, ale vytrvale. Jen neztraťte směr cesty k písčině."

Muž si zatím oddechl a pravil rozhořčeně:

"Slyšíte, jak vyjí ti ďáblové? Poznali, že prchám, ale přísahám, že jich mnoho utluču, než mě opět dostanou do svých spárů."

"Chápu váš hněv, ale teď bych se raději vyhnul srážce," mírnil cizince major. "Pospěšme!"

Cizinec uposlechl a vytrvale kulhal kupředu, zatímco major bedlivě naslouchal. Každou chvíli očekával z některé strany útok. Nyní se již nespoléhal jen na omamný plyn, nýbrž spíše na revolver. Nebylo obavy, že by je divoši napadli v houfu. Nevěděli, kudy běloch prchá, avšak mohli jim vběhnout do cesty jednotlivci, kteří prohledávají prales.

Prchali již skoro deset minut, když majorovo bystré ucho zaslechlo klapot motoru, který jako kdyby je volal a pobízel ke spěchu. Ale tu náhle z obou stran vyrazili Indiáni. Major poznal, že jsou nejméně čtyři. Cizinec se utkal s divochem, který po něm mrštil kopím. Major mu nemohl pomoci, protože sám byl také napaden. Dvě rány z revolveru ho zbavily dvou dotěravců, a když major hledal třetího, spatřil ho již na útěku. Jen čtvrtý dosud zápasil s bělochem. Major udeřil divocha revolverem do hlavy. Indián se tiše svalil na cizince, kterého předtím srazil k zemi prvním úderem. "Jste raněn? Můžete vstát?" ptal se major a zdvihal cizince.

"Ach, ano, ano, snad to půjde," sténal cizinec a nejistě se postavil.

"Pospěšme, pospěšme," nutil ho major, avšak cizinec nemohl jít, tím méně pospíchat.

"Nechte mě tu," pravil "zachraňte se sám. Teď přiběhne mnoho ďáblů, mnoho. Zahynete."

"Musíte jít," odpověděl major, "opřete se o mě, povedu vás.

"Cožpak neslyšíte motor? Jen ještě pět minut odvahy."

Běloch se nutil, ale potácel se, takže ho major skoro nesl. V tom zaslechli hlas:

"Majore, příteli, spěchám ti na pomoc, jen vytrvej!"

"Ach, Romovský!" vykřikl major. "Tady, příteli, tady!"

Zapraskaly větve keřů a Viktor Romovský se prodral na stezku. Ihned pochopil, co se děje, a podepřel druhé cizincovo rameno. Tak spíš nesli než vedli ubožáka, avšak cesty rychle ubývalo. Po pěti minutách dorazili k Mušce. Oba přátelé vysadili bezvládného cizince do trupu, a zatímco major k němu usedl, vyhoupl se Viktor Romovský ke stroji.

Byl nejvyšší čas. Z pralesa se vyrojil houf divochů, které na chvilku zadržel major výstřely z revolveru. Muška se zatím rozjížděla. Avšak revolver byl prázdný, a tak major vrhl do zástupu poslední tři trubičky. Účinek byl sice ohromující, ale přesto zbylo ještě mnoho divochů, kteří přibíhali, a ti se vrhli na ujíždějící Mušku, která se už už zdvihala.

Viktor Romovský se snažil uspíšit vzestup. Cítil, jak stroj pracuje v největším napětí a poskakuje po tělech, jež Muška porazila, než se vznesla. Několik šípů narazilo na trup i na křídla letadla. Viktor Romovský i major s hrůzou pozorovali, že se stroj patrně porouchal, anebo že Muška je přetížena.

Kapitán Romovský byl odhodlán k nejhoršímu. Nesmí šetřit stroj, a bude lépe, zřítí-li se Muška, než aby ji divoši rozervali a bělochy povraždili.

Statečná Muška přemáhala tíži a nesla se stále výše a kapitán Romovský s uspokojením viděl, že se rychle blíží k řece.

Některý z těch ničemů se chytil Mušky a teď letí s námi! napadlo Viktora Romovského, a proto pohybem ruky naznačil majorovi, co míní vykonat. Donutil Mušku k loopingu a letadlo se poslušně zvrátilo jako delfín ve vlnách. Ačkoli se Mušce na jedné straně velmi ulehčilo, zatížilo se náhle druhé křídlo a ubohé letadlo se marně namáhalo, aby udrželo rovnováhu a neodolatelně tíhlo k zemi. Nenabude-li rovnováhu v pěti vteřinách, zřítí se do řeky. Jaká pohroma právě ve chvíli, kdy bezpečný břeh byl již v dohledu, ba skoro na dosah ruky!

V kritické chvilce si Viktor Romovský vzpomněl na Karla a nesmírná lítost zalila jeho srdce. Ani jeden ze zbylých účastníků neumí řídit Vážku, co se s nimi stane?

Major viděl hrozící nebezpečí a představoval si v těch pěti vteřinách pád Mušky do řeky. Bude-li řeka dost hluboká a podaří-li se lidem vyprostit se včas z letedla, je ještě naděje na záchranu. Cizinec ležel v bezvědomí u majorových nohou, tomu bylo nejlíp.

Náhle sebou Muška trhla, div se opět nezvrátila, potom však poskočila a hnala se jako šipka vzhůru.

Stal se zázrak? Napravil stroj sám poruchu?

Major spatřil na temném břehu planout oheň, avšak Viktor Romovský nedbal na smluvené znamení, nýbrž hnal Mušku přímo k západu, aby se co nejdříve mohl snést k Vážce.

Úzkost, která v rozhodné chvíli zaplavila srdce Viktora Romovského, když si vzpomněl, na Karla, nechtěla vymizet, přestože Muška unikla záhubě a znamenitě teď poslouchala rozkazy svého velitele. Viktor Romovský se dosud chvěl strachem o syna, ačkoli mu už nehrozilo nebezpečí, že bude opuštěn. Nějaký jiný, nepovědomý strach však svíral

otcovo srdce a hrdlo.

Obloha na východě nejprve zbledla, a potom se už zvolna zardívala. Muška doletěla nad traviny, v nichž odpočívala Vážka, a klouzavě se snášela v kruzích níž a níže, až se pružná kola dotkla travin a zvolna se do nich zaryla.

Viktor Romovský seskočil, avšak místo aby pomohl majorovi vyzdvihnout cizince, rozběhl se k Vážce. Prudce otevřel dveře jídelny a třemi skoky se octl v ložnici. Zlé tušení ho nezklamalo. Karlovo lůžko bylo prázdné! Viktor Romovský na ně klesl a sevřel dlaněmi hlavu.

Avšak statečný muž se dlouho neoddával zarmucujícím pochybnostem a rázně vstal a proběhl všecky kabiny. Když nenašel hvězdáře ani psy, pochopil, že Karel se patrně dozvědělo výpravě a vydal se za ostatními. Zdeněk Přibáň a psi jsou jistě s ním.

Viktor Romovský se vrátil k Mušce a stručně majorovi oznámil, že ve Vážce není živého tvora.

"A co Karel a hvězdář?" tázal se major.

"Vydali se potmě za ostatními," odpověděl Viktor Romovský.

"Teď ale musíme uložit cizince a prohlédnout ho. Jistě byl v zápase zraněn."

Opatrně cizince vyzdvihli a vynesli ven. Neznámému se již vrátilo vědomí. Usedl na trávě a udiveně hleděl na své zachránce. Nebylo divu, neboť od včerejška se mu vystřídalo mnoho mocných dojmů.

Včerejší nezdařený útěk, ztýrání, když byl opět chycen, přítomnost bělocha v indiánské chatrči při probuzení, opět útěk, zápas s divochem, druhý běloch, letadlo, to všecko se hrnulo do jeho mysli, a není proto divu, že v ní nastal zmatek.

"Bylo by dobře, kdybyste mohl jít," pravil Viktor Romovský, "neuneseme vás. Chcete to zkusit?"

"Velmi rád se o to pokusím," odpověděl cizinec, "ale řekněte mi, prosím vás, pánové, kdo jste, abych věděl, komu mám poděkovat."

"Na to není spěch. Jsme Evropané, kteří zavítali do Brazílie před krátkým časem," odpověděl Viktor Romovský a pomáhal majorovi. Společnému úsilí se podařilo, že se cizinec opět postavil a dal se vést k Vážce. Cizinec se sice podivil, když spatřil tak zvláštní a ohromnou věc, avšak nebylo dosti světla, aby viděl podrobnosti. ochotně se dal vést k lůžku a blaženě si vzdychl, když jeho hlava spočinula na měkkých poduškách.

Major prohlédl cizincovo zjizvené a poškrábané tělo. Hlubší ránu našel jen pod levým ramenem, kam patrně vniklo kopí. Cizinec zeslábl ztrátou krve. Kopí mu roztrhlo jen svaly a naštěstí nevniklo do plic. Podle majorova mínění se cizinec zotaví v několika dnech, dostane-li se mu výživné potravy a odpočinku.

Viktor Romovský se vyznal i v ranhojičství. A když vymyl a obvázal ránu pod cizincovým ramenem, souhlasil s majorovým míněním, že cizincovu životu nehrozí nebezpečí. Raněný se probral z dřímoty a žádal vodu, a když mu major podal plnou sklenici vody, do níž přimísil i dobré víno, vypil raněný nápoj, a opět blaženě vzdychnuv, zavřel oči.

"Spánek mu prospěje nejvíc," prohlásil Viktor Romovský. "Buďme trpěliví, až se probudí, poví nám snad, na co jsme tak zvědavi. Teď ale poletím zpátky k řece. Musím se dozvědět, kde je Karel a pan Přibáň."

Protože ve vzducholodi nebylo ničím hnuto, neobával se Viktor Romovský, že někdo nezvaný vnikl za jeho nepřítomnosti do Vážky, ale byl přesvědčen, že Karel a hvězdář odešli k řece z vlastní iniciativy.

Po pěti minutách zahrčely motory a Muška se vznesla směrem k východu.

Major Dismas si uvařil v kuchyni čaj, ale po chvíli se zas vrátil s koflíkem k raněnému cizinci, aby hlídal jeho spánek.

Viktor Romovský letěl zpátky k řece a znovu vzpomínal na těch pět strašných vteřin nad řekou. Ptal se sám sebe, jakým zázrakem nabyla Muška zase rovnováhy. Nemohl ani tušit, že právě v nejrozhodnějším okamžiku přispěl letcům na pomoc chlapec, před nímž se snažili výpravu utajit.

Opustili jsme ho, když usnul únavou po hvězdářově boku, a zahříván dechem psů, tvrdě spal.

Rachot motorů probudil nejen psy, nýbrž i Karla a Zdeňka Přibáně. Chlapec si promnul oči a udiveně se rozhlížel kolem. Rachot zesiloval, a hoch se rázem vzpamatoval. Vzpomněl si, že přišel s hvězdářem za tmavé noci k řece, aby vyhledal lékaře, profesora a Valentýna, kteří tu měli bezpochyby očekávat návrat Mušky.

Jen veliká únava zmařila jeho úmysl. Dříve než našel výpravu, zdříml a usnul. A i Zdeněk Přibáň podlehl únavě.

Ačkoli rachot motorů zaznával stále silněji, přece Karel ani Zdeněk Přibáň nemohli nikde na obloze postřehnout letadlo. Teprve po několika minutách se Muška objevila nad pralesy jako ohromný. sup. Avšak zdálo se, že vystupuje příliš volně a že kolísá.

Bedlivým pozorovatelům neušlo, že letadlo neletí přímo k západu přes řeku, ale že stoupá výš a výše. Náhle oba vykřikli. Spatřili, že letadlo se zvrátilo a že z něho letí tmavý veliký předmět. Nebylo pochyb, že to byl nahý člověk, který dopadl do řeky tak prudce, až voda vysoko vystříkla.

Bystrý chlapec ihned uhodl, že se letadlo úmyslně zbavilo nevítané přítěže. Ale hned vzápětí zpozoroval, jak se Muška znovu nebezpečně naklání a klesá. Letadlo se již tak přiblížilo ke břehu, že Karel i Zdeněk Přibáň jasně viděli člověka, který visel na levém křídle a svou váhou nakláněl letadlo tak nebezpečně, že se muselo každým okamžikem zřítit.

V nebezpečných chvílích stíhá myšlenku skutek. Karel pochopil situaci, zdvihl pušku, rána třeskla a muž se odtrhl od křídla. Zatímco nahé tělo padalo do řeky, Muška povyskočila, nabyla rovnováhy a rychle plula k západu.

Karlovi klesly paže a puška mu vypadla z ruky. Nebylo dost světla, aby mohl rozeznat lidské tělo na řece. Byl však jist, že prokázal letcům službu v nejvyšším okamžiku nebezpečí.

"Podívej, tamhle vyšlehl oheň!" zvolal Zdeněk Přibáň a ukazoval k pralesu.

"Protože je na tomto břehu, jsou tam jistě naši," odpověděl Karel. "Jdeme k nim!"

Také psi spatřili oheň, ozval se radostný štěkot psů a běželi k němu. Po desíti minutách, nebylo pochyb, že našli známé lidi.

Ozvalo se volání z obou stran a profesor s Valentýnem pospíchali příchozím vstříc. Nenadáli se ovšem, koho spatří,

neboť se právem domnívali, že Zdeněk Přibáň a Karel odpočívají v klidném spánku ve Vážce.

Co tu bylo dotazů a vysvětlování! Lékař, profesor a Valentýn vskutku vykonali svěřený úkol. Domnívali se, že se Muška vrátí z výpravy mnohem dřív. Spálili už tři hromady dříví a chrastí, avšak letadla se nedočkali. Nestanovili si stráže, protože všichni chtěli bdít, avšak v ranních hodinách také všichni usnuli.

Probudil je teprve rachot motorů a tu viděli nejen looping, jejž Muška provedla, nýbrž i to, jak se letadlo vzneslo a silně se naklonilo na levou stranu a řítilo se k řece. Potom zaslechli výstřel a spatřili, že se letadlo opět vzneslo a že zmizelo na západě.

"To Karel zachránil letadlo, " upozorňoval Zdeněk Přibáň. "Sestřelil muže, který visel na levém křídle a byl by Mušku strhl do řeky."

"Karel? Jakže, tys střelil? Proč?" sypaly se otázky ze všech stran.

"Viděl jsem, že po loopingu spadl z letadla člověk. Otec musel mít velmi závažnou příčinu, aby se odhodlal k činu, který jinak zavrhuje. Chtěl se asi někoho zbavit, a zbavil se ho. Nemohl to být nikdo jiný než divoch. Muška neměla patrně kdy, aby uletěla dříve, a několik Indiánů se na ni zachytilo. Cestou je asi ztratila, až zbyli pouze dva. Jeden spadl při loopingu, ale druhý se udržel a byl by letadlo strhl. Musel jsem tedy střelit na jeho ruce, aby se pustil."

"Byla to výtečná a šťastná rána," řekl profesor.

"Podívejte se," zvolal Valentýn, ukazuje na protější břeh, "tam cosi plave, ach ne, ne, je to člověk, který vylézá z vody!" Všichni se napjatě dívali, když tu opět Valentýn zvolal: "A tam níž vylézá druhý!"

"Snad to nejsou nezvaní pasažéři z letadla?" zvolal doktor Znojemský vesele.

"Proč ne?" odpověděl profesor. "Pádem na tvrdou zem by se jistě zabili, ale voda ztlumila jejich pád. Záleží ovšem na šťastném pádu a na hloubce vody."

"Podívali se jistě hezky hluboko," mínil Valentýn, "ale takováhle koupel je stejně příliš malý trest za jejich opovážlivost."

Doktor Znojemský i profesor Velebil a zvláště Valentýn pobízeli k návratu "domů". Jen Zdeněk Přiháň a Karel prohlásili, že by k Vážce nedošli a že si musí několik hodin odpočinout. Vždyť minulé dva dny a noc byli skoro stále na nohou.

Všichni uznali, že Zdeněk Přibáň i Karel potřebují odpočinek. Stejně neměli důvodu ke spěchu, protože nejdůležitější chvíli sami zaspali. Avšak Valentýn neměl stání. Nepochyboval, že Muška šťastně doletěla k Vážce, ale uvědomoval si, že je čas, aby Viktoru Romovskému a majorovi předložil snídani. Nikdo mu však nemohl pomoci a nikdo nepřipustil, aby se Valentýn vydal na cestu sám. Ba ani psi nejevili chuť k návratu. A tak se všichni dočkali východu slunce a ranního koncertu, v němž převládaly zvučné hlasy žab a křiky vodního ptactva.

Dnes však nebyl nikdo nadšen. Všichni se ošívali a ochotně podávali ruce a nastavovali obličeje lékařovým blahodárným prstům, který natíral bolestivá místa chladivou mastí, neboť moskyti si poprvé vybrali u bělochů krvavou daň.

"Tropické ovoce je nejzdravější po ránu," prohlásil doktor Znojemský. "Valentýne, pojďte se mnou, snad něco vhodného v okolí najdeme."

Nikdo je nezdržoval. Avšak již po čtvrthodině se doktor s Valentýnem vrátili a přinesli plnou přílbu různých plodů. Spěchali, protože zaslechli klapot motoru. A opravdu zanedlouho se nad pralesem objevila Muška.

Profesor Velebil dvakrát vystřelil, aby letce upozornil na zatímní tábořiště, a Karel přihodil na oheň vlhké listí, a tak vbrzku vyrazil tmavý a hustý dým.

Letec patrně spatřil znamení, protože Muška zakroužila a v pěkných spirálách se snášela k zemi.

Po pěti minutách objímal Viktor Romovský syna. Na nic se nevyptával, ani ho neplísnil a jen se omlouval:

„Lituji, pánové, že mohu s sebou vzít jen dva nebo tři nejunavenější. Výprava se zdařila. Běloch je zachráněn, shledáte se s ním ve Vážce."

Doktor Znojemský a profesor Velebil tvrdili, že snadno dojdou pěšky. A také Valentýn poděkoval za "svezení", ačkoli prve tak toužil po své kuchyni. Vstoupili tedy do trupu Mušky jen Karel a Zdeněk Přibáň, protože i oba psi projevili nedůvěru k letadlu a zalezli, když je chlapec volal.

"Na shledanou, na brzkou shledanou," zvolal Viktor Romovský a spustil stroj.

Muška se rozběhla jako čáp, když se chce dát do letu a lehounce se vznesla nad řeku, kde se půvabně otočila, a s rachotem plula k západu nad pralesem, jehož vrcholy zářily pestrými barvami kvetoucích orchidejí a lián, které líbalo světlo mladého slunce.

Za letu nebylo možné mluvit. Teprve když se Muška snesla v blízkosti Vážky a Karel se Zdeňkem Přiháněm vystoupili, řekl Viktor Romovský:

"V nebezpečných krajinách je nutné zachovávat příkazy. Způsobili jste mi dnešní noci mnoho úzkostí."

Karel přiskočil k otci a se slzami v očích prosil:

"Odpusť, tatínku, odpusť! Bál jsem se o tebe nesmírně a. .. a. . . musel j sem za tebou."

Zdeněk Přibáň jen svěsil hlavu, avšak neomlouval se.

"Vím, žes to udělal z lásky ke mně a pan Přibáň tě nemohl opustit, když jsi chtěl jít. Promiňte, milý příteli, má slova byla nespravedlivá," řekl Viktor Romovský.

Zdeněk Přibáň zdvihl hlavu, a potřásaje Romovskému rukou, prohlásil:

"Nebyla to naše vůle, pane, ale vůle Prozřetelnosti."

Viktor Romovský pohleděl udiveně na štíhlého hvězdáře a řekl váhavě:

"Nerozumím tomu."

"Karel zachránil Mušku šťastným výstřelem, když se řítila do řeky, pane. Ale ať vám sám poví podrobnosti. Dobré jitro!" pravil Zdeněk Přibáň, a nadzdvihnuv přílbu, spěšně odešel do kuchyně.

Než došli do jídelny, vypověděl Karel otci, co se za noci událo a jak zbavil letadlo nebezpečné přítěže.

Viktor Romovský s úžasem poslouchal a potom, když uložil Karla, aby hoch dohonil spánkem, co v noci promeškal, dlouho se procházel před Vážkou a výsledek jeho přemýšlení se nelišil od hvězdářova mínění.

Čekalo ho však ještě jiné překvapení. Když vyšel major, po prvním pozdravu pravil:

"Cizinec je Švéd, cestoval a pracoval v Rokosově tlupě, která byla přepadena a skoro zničena divochy. Domnívá se, že se Rokos zachránil se dvěma druhy útěkem na západ. Sám byl zajat a o pozdějších setníkových osudech neví. Teď opět spí."

Lékař, profesor a Valentýn přišli teprve před polednem a podle velkého svazku zastřelených ptáků bylo možno soudit, že holdovali lovu. Valentýn pospíchal do kuchyně a unavení psi hledali stín. Vyplazovali jazyky a oddechovali jako porouchaný parostroj.

Oběd byl dnes velmi chudý, protože Valentýn nemohl nic jiného předložit než studené maso, včerejší pečivo a ovoce. Nikdo si ale nenaříkal, neboť i únava zahání hlad. Nejmilejší jim byla limonáda z plodů mučenek a všichni chtivě sáhli i po koflíku černé kávy.

Bylo příliš mnoho látky k vypravování. Lékař, profesor, hvězdář a Karel si vyposlechli majorovo vypravování. Trnuli při líčení útoku divochů na Mušku a na její nejistý let. Viktor Romovský a major byli však neméně zvědavi, proč nebyl zanícen oheň. Nakonec všichni s napětím naslouchali popisu strašné cesty, kterou podnikl Zdeněk Přibáň s Karlem.

"Jsi pravé vojenské dítě," pochválil major posléze Karla. "Máš rychlý úsudek a dovedeš se okamžitě rozhodnout. Na mou věru, hochu, kdybys tu hrušku visící na větvi hned nesestřelil, plula by Muška již hodně daleko."

Valentýn pracoval velmi pilně. Sliboval všem za nedostatečný oběd štědrou večeři. Ale nakonec musel všechny poprosit, aby mu pomohli. Jak by se byli podivili a zasmáli evropští přátelé doktorovi, profesorovi a hvězdářovi, kdyby učené muže viděli, jak pilně oškubávají ptáky a jak obratně používají kuchyňských nožů, zatímco Valentýn hněte těsto a vyrábí koláčky, šištičky a bochánky, které před večeří upeče, aby je křehounké donesl na stůl.

Viktor Romovský a major prodleli odpoledne asi hodinu v ložnici, v níž odpočíval cizinec. Když vyšli, slíbili ostatním, že cizinec přijde k večeři a bude vypravovat své příhody. Nebylo tedy divu, že všichni byli zvědavi a nemohli se večera ani dočkat.

Avšak v pilné práci uběhly hodiny rychle, a když dozněl večerní koncert, Valentýn v jídelně rozsvítil a zval k večeři. Všichni již seděli u stolu, když major uvedl cizince, a Viktor Romovský ho všem představil. Vítali cizího muže upřímně a potřásali mu levicí, protože jeho pravice byla těsně připoutána k tělu. Nikdo se nedivil, neboť již všichni slyšeli o jeho zranění při zápasu s divochy.

Karel bedlivě cizince pozoroval. Jeho vysoká a silná postava, bledý a hubený obličej, velké modré oči a malá ústa působily příznivým dojmem. Také jeho hlas byl příjemný, ačkoli byl mnohem hlubší než všech ostatních. Podle pohybů rukou a hlavy a podle řeči se dalo soudit, že cizinec dříve dlouho žil mezi vzdělanými lidmi, než ho osud zanesl mezi dobrodruhy do jihoamerických pustin.

Jako vždycky, když do společnosti přijde člověk naprosto neznámý, zavládne jakási zdrženlivost. Společnost i cizinec se navzájem pozorují a prokazují si zdvořilosti. Tak se stalo i zde, avšak upjatost brzy pominula.

Nepříznivé zprávy o setníkovi

Po výborné večeři cizinec úplně okřál a cítil se blažený v pohodlí a ve společnosti milých lidí. Potom požádal o dovolení, aby směl vypravovat své osudy, pokud byly ve spojení se setníkem Rokosem.

Představil se jako Knut Strinborg z Linkopingu a tvrdil, že rok studoval práva. Přiznal se však, že touha po cizích krajích a po dobrodružstvích ho zahnala do Severní Ameriky, kde prožil deset let v různých zaměstnáních. Protože však ani Západ mu neposkytoval dost příležitosti k dobrodružstvím, přeplavil se do Jižní Ameriky, když Argentina lákala tolik vystěhovalců. Avšak ani na nekonečných rovinách se statisícovými stády dobytka se mu dlouho nelíbilo, a proto se vydal s tlupou dobrodruhů do Mato Grossa, kde se poprvé v městě Guyava střetl s mladým setníkem Rokosem a brzy se spolu spřátelili.

"Měli jsme stejné záliby," vyprávěl Strinborg, "stejné mínění o společnosti a stejné cíle. Chtěli jsme rychle nabýt jmění, a tak jsme se přidali k tlupě inženýra Morbecka, který se chystal objevit nová naleziště drahých kamenů v pořící řeky Dascarcasu. Pracovali jsme v jeho tlupě velmi šťastně, takže pověst o bohatých nálezech přilákala na tisíce dobrodruhů ze všech končin světa. Inženýr Morbeck byl člověk odvážný, ale i krutý, což ovšem zavinily poměry, neboť k ovládnutí deseti tisíc polodivokých lidí bylo potřebí železné kázně. Setník Rokos, Morbeckův nejdůvěrnější přítel, těžce nesl, že musí žít s lidmi, mezi nimiž se denně odehrávaly divoké radovánky nebo zuřivé rvačky, při nichž umírali lidé střelnou zbraní nebo ubodáním. Morbeck se oddával čím dál tím víc pití a potom zhasínal lidské životy jako vítr svíce. To všechno setníka Rokose trápilo.

Morbeckova zuřivost nakonec dohnala mužstvo ke vzpouře, takže musel prchnout.

Odešli jsme s ním, protože šlo i o setníkův život. Bylo známo, že je Morbeckovým přítelem, ačkoli se také vědělo, že setník byl vždy spravedlivý a že jedině on dovedl zkrotit Morbeckův hněv. Avšak mstitelé nerozeznávají viníka od spravedlivého a ve všeobecné řeži často zahynou i nevinní.

Na útěku jsme dospěli až k řece Araguaii. Tady se ale přetrhlo poslední pouto mezi setníkem a Morbeckem. Vůdce

vinil setníka ze zrady a dokonce ho obviňoval, že podnítil proti němu vzpouru.

Tenkrát se Rokos velmi rozhněval a umínil si, že ihned opustí Morbecka a jeho tlupu, která v tu dobu čítala asi sto mužů.

Setník svolal své nejlepší přátele a téže noci se nás deset vydalo s jedním vozem a třemi koni na západ. Rokos dokazoval, že severně od náhorní roviny v řečištích četných přítoků řeky Xingu se nalézají drahé kameny, které voda vyrvala z mateřských skal a odplavila.

Důvěřovali jsme mu a cestovali jsme vytrvale. Po mnoha nesnázích jsme za šest neděl dorazili k vrchovině, kterou obtéká první přítok. Prošli jsme celkem asi tři sta šedesát kilometrů a přeplavili se přes četné řeky, z nichž Rio das Mortes byla největší a nejnebezpečnější."

Za Strinborgova vypravování pohlíželi posluchači často na sebe. Nevědomky totiž potvrzoval novinářské zprávy, které našel major ve francouzském časopise Je sais tout.

"Setníkovy předpoklady byly správné," vypravoval Strinborg po malé přestávce, které využil, aby si zapálil cigaretu. "V polovyschlém řečišti jsme našli nejen pěkné opály, ale i topasy, acháty a turmalíny. Setník Rokos však tvrdil, že v některém řečišti najdeme i zlato a diamanty. Proto rozdělil mužstvo na tři skupiny. Jedna skupina o třech mužích střežila tábor, připravovala jídlo, o něž se musela postarat lovem, a třídila nalezené kameny. Druhá skupina o čtyřech mužích - přehazovala v řečišti štěrk a hledala kameny,

Třetí skupina - o třech mužích - vyhledávala nová naleziště v západních přítocích. Krajina byla naprosto bezpečná a široko daleko nebylo ani potuchy po lidském tvoru. Pracovali jsme pilně tři neděle. Setníkův příkaz, abychom si i do práce brali s sebou zbraně, se nám zdál zbytečný, a proto jsme často na opatrnost zapomínali, až se nám naše lehkomyslnost stala osudnou.

Jednoho dne, když setník odešel s Němcem Grünnerem a Portugalcem Manoelem opět na výzkumy, pracoval jsem se třemi druhy ve vyhloubeném korytě. Slunce se sklonilo již k západu, a proto jsme pomýšleli na brzký návrat do tábora. Tu jsme náhle zaslechli od tábora prudkou střelbu. V krátké chvíli padlo víc než dvanáct ran. Ihned jsme pochopili, že tábor byl přepaden, a pospíchali jsme druhům na pomoc. Naneštěstí jsme měli s sebou jen jednu pušku, avšak co bylo horší, neměli jsme rozvahu. Hnali jsme se jako diví do tábora, kde již střelba umlkala. Avšak sotva jsme doběhli k vozu, padl můj druh. Byl zasažen do hlavy vymrštěnou sekerou. Španěl Lopez, který měl pušku, sice vystřelil, avšak jen jednou. Šíp mu uvázl v krku. Potom jsem už neviděl nic, neboť prudká bolest v koleně mě srazila k zemi a oloupila o vědomí.

Vzpamatoval jsem se teprve v indiánské chýši. Jistě byla noc, protože kolem panovala tma a ticho. Bolest v levém koleně byla hrozná. Sáhl jsem na ně a shledal, že je na něm náplast a hrubý obvaz. Uvědomil jsem si své neštěstí, avšak zároveň se do mé mysli vtírala otázka, proč mě Indiáni nezabili a proč se starají o mou nohu. Náhlá vzpomínka, jak bude setník překvapen, až najde vyloupený tábor, mě přinutila, abych vyskočil. Ale strašná bolest mě srazila zas k zemi. Potom přišly opět mdloby, horečky a zdlouhavé uzdravování. Indiáni ukořistili v táboře mnoho užitečných a vzácných věcí, avšak nevěděli, jak je používat. Měli pušky, prach a olovo, ale neuměli nabíjet, uloupili látky, ale neuměli šít, ukradli nástroje, ale nedovedli s nimi zacházet, a proto ušetřili můj život, abych je všemu naučil. Potom si už na mě zvykli a trpěli mě mezi sebou. Avšak musel jsem těžce pracovat, abych si zasloužil tu trochu špatného jídla a přístřeší v bídné chýši. Po setníkovi a jeho dvou společnících jsem se neodvážil tázat. Ale po čase jsem se přece dověděl, že Indiáni číhali na jejich návrat, protože věděli, že v táboře je deset mužů, z nichž šest zabili a sedmého zajali. Setník se opravdu k táboru vrátil. Byl však opatrný a unikl i s druhy Indiánům za řeku, kde prý zahynul v zápase s jaguárem, který převrhl člun. A to je, pánové, všecko, co vím."

A když nikdo z posluchačů nemluvil, a jen ze stísněných prsou se ozývaly hluboké vzdechy, ujal se Strinborg opět řeči:

"Viděl jsem vaše znamení na obloze. Hned jsem uhodl, že je to světlo reflektoru. Avšak zároveň jsem horlivě potvrzoval domněnku Indiánů, že je to tiché blýskání. Ale ještě téže noci jsem tajně utekl z tábora. Má kulhavá noha mě velmi zdržovala. Ve dne jsem spal, zato celou noc jsem potom opět běžel. Snědl jsem jen trochu ovoce, ačkoli jsem padal únavou. V časných ranních hodinách jsem konečně doběhl k řece, která zastavila můj útěk. Skoro jsem zoufal. Byl jsem strašlivě unavený a slabý a v tomto stavu jsem nemohl přeplout mohutnou řeku. Našel jsem však na břehu člun. Byl to vlastně jen vykotlaný kmen. Vyhrabal jsem rukama a nožem zpuchřelou drť z kmene, ulomil dlouhou větev a nedbaje proudu spustil jsem své nedostatečné plavidlo na vodu. Nedbal jsem, že mě proud sráží, že v řece žijí krokodýli a že se mé oblé a vratké plavidlo může zvrhnout, na nic jsem nedbal. Viděl jsem jen druhý břeh, kde za pralesem jsou běloši, u nichž budu zachráněn. Všecko ostatní je vám, pánové, známo. Můj život náleží vám. Jinak nemohu svou vděčnost projevit. Bez vaší šlechetnosti a úžasné odvahy bych dosud trpěl jako zajatec."

Viktor Romovský podal Strinborgovi ruku a pravil dojatě:

"Nežádáme díky ani vděčnost. Byl jste druhem a přítelem setníka Rokose. A proto, jestli je vám milé, buďte také naším druhem. Vydali jsme se na dalekou pouť, abychom vyhledali setníka, po němž až dosud marně pátráme. Od vás jsme právě o něm slyšeli první zprávu, která nás hluboce zarmoutila. Avšak i kdyby zvěsti Indiánů o přepadení člunu a zápasu s jaguárem byly pravdivé, není jisté, že by byli zahynuli všichni tři muži, a tak neustaneme v pátrání.

Podle vašeho vypravování hledal setník záchranu na západě, nuže po dvou dnech se vydáme dále na západ."

Všichni účastníci výpravy souhlasili s kapitánem a pronášeli svá
mínění.

"Nemluvil setník Rokos někdy o krajinách, které by chtěl prozkoumat?" ptal se major Strinborga za řeči.

"Setník Rokos," odpověděl Strinborg po malém rozmyšlení, "byl odvážný muž, který si často prohlížel mapy Brazílie a tvrdil, že bude nutno prozkoumat pohoří na střední části veletoku Tapajósu u velkých vodopádů Simonových. Ale to je příliš daleko."

"Odtud asi šest set kilometrů," pravil Viktor Romovský, hledě na mapu.
"Setník Rokos tvrdíval, že toto pohoří je nejpřístupnější," promluvil opět Strinborg, "nikoli po zemi, ale po vodě, protože parník může z řeky Amazonky proplout proti vodě Tapajósu až k vodopádům bez překážky. V Santarému, nebo ve Villa Franku by se jistě našla vhodná plavidla."
"Nuže, ať je už jakkoli," prohlásil Viktor Romovský, "odletíme k řece Tapajósu. Je to náš nejzažší cíl."
"Díky, kapitáne," řekl Zdeněk Přibáň, "víte přece, že na 58° západní délky je nejvhodnější místo k pozorování mlhoviny..."
"Ach, opravdu! Doufejme, že i pan profesor tam najde dost ptáků a náš milý doktor obohatí své sbírky novými rostlinami. A protože pan Přibáň bude dnes opět pozorovat hvězdy, vystřídá Valentýna pan profesor, potom pan doktor, kterého vystřídám já a ranní hlídku odevzdám majorovi. Nuže, dobrou noc vespolek. Pojďme, Karle!"
Karel prosil, aby směl aspoň hodinku zas pozorovat s astronomem hvězdy. Když se ke hlídce nabízel i Švéd Strinborg, byl zdvořile odmítnut s poukazem, že dnes potřebuje nerušený spánek a odpočinek.

Pohled do minulosti

Druhý den ráno Švéd zaspal. Když se konečně na pohodlném lůžku probudil, shledal, že má připraveno umývadlo s vodou, mýdlo, kartáče, hřebeny, nůžky a břitvu. Zbožně sepjal ruce a radostně i s lítostí se díval na věci, jichž se musel tolik měsíců odříkat. Čisté prádlo vonělo a plátěný oblek, přehozený přes opěradlo židle, zval, aby jej oblékl a pocítil příjemný dotyk plátna na těle, jež včera rvaly trny a pálily žhavé sluneční paprsky. Dárce nezapomněl ani na bílou přilbu, lehké boty a kožené holenice. Švéd se nedal pobízet a s rozkoší se umyl a ustrojil. Jeho zevnějšek se velmi změnil. Ze včerejšího raněného, unaveného a špinavého tuláka se rázem stal slušný muž příjemného zevnějšku. Jeho modré oči, rovný nos a pěkná ústa prozrazovaly muže mírné povahy. A když vyšel a přál všem dobrého jitra, prozrazoval jeho úsměv, že mu veselost není proti mysli.
Chutě se měl k práci, aniž se zeptal po snídani.
Viktor Romovský a major již zahájili přípravy k opětnému odletu. Doktor Znojemský chtěl také pomáhat, a tak bylo zřejmé, že by profesor, hvězdář a Karel jen překáželi. A na to mladí ferinové jen čekali a ihned navrhli, že půjdou na lov, v čemž jim nikdo nebránil. Že Brok a Rys projevovali ochotu a nedočkavost, není divu. Vždyť dosud nikdy nedráždilo jejich čich tolik zvířat, jako nyní den co den.
Mladí lovci pospíchali k pralesu. Spatřili sice zlatého agutiho, avšak nestřelili na něj, protože by ho museli s sebou vláčet, ba nechali na pokoji i lenochoda, kterého spatřili na prvním stromě pralesa.
Silný křik upozornil lovce na blankytné ptáky se zelenými hlavami a oranžovými bříšky. Hbitě šplhali po kmenech, obraceli hlavy po cizincích a patrně jim spílali. Profesor Velebil je poznal a nazval je ararauny.
Sotva lovci poodešli padesát kroků, rozkřikovala se na ně rezavě hnědá opice se zlatožlutým pruhem na hřbetě. A když profesor pravil, že se opice jmenuje vřešťan rezavý, nikdo o tom nepochyboval.
Naši lovci chtěli získat pro kuchyni holuby a pro potěchu očí papoušky a kolibříky. Brzy spatřili celé hejno papoušků amazonských.
Profesor Velebil zastřelil statného ptáka, o němž prohlásil, že je to ťuhýk královský. Je to nebojácný chlapík, který požírá hmyz, ale také mu chutnají bobule a plody.
Hubený hvězdář měl stále co chytat. Ale teprve, když lovci dospěli na přirozenou mýtinu zarostlou keři v plném květu, našel svůj ráj.
Karlovi se podařilo srazit mávnutím přilby motýla podobného malinkému letadlu, neboť jeho křídla byla neobyčejně dlouhá a úzká jako u vážky. Tito motýlové se "nekolébají" ve vzduchu ani neskládají a nerozkládají křídla, ale pohybují se vzduchem klouzavým letem.
Zdeněk Přibáň měl dnes opět šťastný den. Zahleděl se na padlý strom, na němž objevil brouka podobného chroustu, jenže s ostrým rypáčkem. Rozumí se, že po něm skočil a chytil ho.
"Co to zas máte?" tázal se profesor.
"Ach, něco vzácného," odpověděl hvězdář. "Je to perandra!" "To jméno mi nic neříká," mínil profesor.
"A přece," odporoval entomolog, "až se dozvíte, že tihle brouci podkoušou zdravý strom jen proto, aby upadl a zetlel, a že do tlícího stromu ukládají potom samičky vajíčka, shledáte, že je zajímavý."
Profesor Velebil to mlčky uznal.
Karel měl stále na paměti otcův rozkaz, že nesmí střílet bez příčiny. Zvířata jsou zde proto, aby žila a vykonávala úkol, jejž jim Stvořitel určil. Střílel-li profesor ptáky, aby jejich spratky uložil a později v Evropě je vycpal a věnoval je k poučení lidstvu, dalo se jeho jednání omluvit, avšak střílet z pouhé libůstky nebo z lovecké vášně je neomluvitelné a špatné jednání. Některé americké státy musely dokonce vydat zákony na zákaz vývozu ptačích spratků, poněvadž lidská hrabivost vyhubila mnohé druhy krásných ptáků. Člověk musí ovšem jíst a přivykl nejen potravě rostlinné, ale i masité. Avšak i v tomto případě dovoloval Viktor Romovský zabíjet zvířata jen pro nutnou potřebu.
Karlovi se nahodila skvostná příležitost teprve při návratu. Brok vystavil v houštině zvěř. Karel se opatrně přiblížil a spatřil čtyři velké ptáky jako krůty, jak se přikrčují k zemi. Dvě rány zahoukly rychle po sobě a Brok skočil po kořisti. I na Rysa se dostalo, neboť další rána znamenala zásah druhého ptáka vzdáleného asi čtyřicet kroků.
"Zastřelils, hochu, ptáky, za které tě všichni při večeři pochválí.
Jen nevím, jestli tě ta chvála bude těšit," pravil profesor.
"Cožpak jsem zastřelil něco tak užitečného?" ptal se Karel a prohlížel velikého šedivého ptáka s tmavšími klikatými pruhy.

"Zastřelils párek seriem rudozobých," odpověděl profesor, "a zachránils tím mnoho hmyzu a hadů, které seriemy horlivě pronásledují."

"To mě opravdu mrzí," řekl Karel upřímně a nepochválil Rysa, který sem namáhavě vlekl druhého ptáka.

"Uklidni se, hochu," chlácholil ho profesor, "je jich všude dost. Ostatně seriema není také zcela bez viny, protože chytá také malé ptáky a drobnější savce."

A poněvadž dva tak velcí ptáci stačili na večeři pro všechny a protože slunce už zase připalovalo, vraceli se lovci k táboru.

Již včera stačil Strinborgovi pohled na Vážku, aby byl ohromen. Spatřil sice již dost letadel a vzducholodí ve vzduchu i na zemi, avšak netušil, že je lidé dovedou tak zdokonalovat. Vážka se svými širokými aluminiovými pásy vyvolávala představu ohromného pásovce.

Proto dnes již od rána Vážku zprvu jen obcházel, ale potom horlivě prolézal a nadšeně vyvolával svá četná překvapení, jak důmyslně a účelně je všecko zařízeno. Zajímaly ho stroje, uvádějící vrtuli do pohybu, žasl nad znamenitým přístrojem, který na sta kilometrů zaznamenává prudký pohyb vzduchu, ale zvláště chtěl proniknout záhadu, jak se vzducholoď plní vodíkem. Pomáhal velmi horlivě, a ačkoli kulhal, nosil vodu rychleji než Valentýn.

Návrat lovců nevzbudil mnoho pozornosti, a protože byl Valentýn jinak pilně zaměstnán, pochopili profesor s Karlem hned, že přispějí k dobru všech nejlépe, postarají-li se o kuchyni. A tak po krátkém, odpočinku oba škubali peří ulovených ptáků a dohlíželi na plotnu i na hrnce, které pečlivý Valentýn již postavil, protože věděl, že všichni budou žádostivi oběda.

Prozíravý Viktor Romovský dal už doma uložit do zásobárny hojnost mouky, rýže, konzerv, luštěnin, soli a různého koření, neboť se nechtěl spoléhat na úlovek, který mohl snadno selhat.

Proto našli profesor s Karlem na plotně vařící se hrách, z něhož bude výborná kaše anebo polévka, a mimoto se v troubě pekl aguti, kterého Valentýn patrně chytil do oka. Právě když se oba ochotníci shodli, že bude nutno pečeni obrátit, překvapil je Valentýn a požádal velmi rozhodně, aby si hleděli svého. Teprve pohled na dva velké ptáky ho usmířil. Profesor a Karel uznali, že budou užitečnější, když budou nosit vodu.

Jen hvězdář si nepřipouštěl starosti o jídlo. Obyčejně ani nevěděl, co jí. Teď seděl tiše ve svém koutě a ukládal chycené klenoty.

Po obědě všichni odpočívali. V horkých poledních hodinách byl každý pohyb obtížný.

Švéd Strinborg vypravoval podrobnosti o svém přátelství se setníkem Rokosem a konečně přešel i na líčení života v divokých táborech dobrodruhů.

Na otázku Viktora Romovského, zdali poznal také život v brazilských městech, odpověděl Švéd kladně.

"Ano, žil jsem několik měsíců v městech i na venkovských statcích" řekl Švéd a mile se usmál. "Ale brzy se mi ten líný život znechutil, a zprotivil by se každému člověku, který miluje činnost. Brazilci jsou podivní lidé. Často jsem mohl vyletět z kůže, když po dvacátém vyzvání k práci jsem dvacetkrát slyšel "pacienca" trpělivost. Na všecko mají odpověď "až zítra" anebo raději "až někdy"! Jejich ženy jsou velmi krásné a černooké, ale v lenosti předstihují své muže."

Na majorovo vyzvání se všichni vydali po práci a žertovně na sebe volali:

"Pacienca!"

Kapitán Romovský určil odlet Vážky na druhý den. Bylo tedy nutné, aby vodík vnikal do nosného prostoru vzducholodi ještě celé odpoledne a celou noc.

Radostné shledání

S východem slunce se Vážka vznesla vysoko nad travnatou step i nad pralesy.

Země se rychle propadávala, až se Švédovým užaslým zrakům jevila jako plochá mísa. Viktor Romovský přinutil Vážku, aby půl hodiny kroužila nad krajinou. Naši přátelé ještě jednou spatřili řeku Xingu a její peřeje, potom však se Vážka obrátila k severozápadu. Nespěchala, neboť se již vznášela nad končinami, kde snad zanechal stopy setník Rokos, nebo některý jeho druh.

Kdyby také Vážka zanechávala za sebou stopu, objevila by se podivuhodná čára, tu skoro spirálovitá, tu zas lomená, tu opět v uzly zapletená, a znovu se vracející.

Viktor Romovský se nechtěl nad krajinou dlouho zdržovat, ale přál si, aby Vážka byla viditelná i v uzavřených pralesích. Zvláště nad řekou Sao Manoel de Paranatinga dlouho kroužil, protože v blízkosti řek bývají osady nejčetnějšÍ. Sledoval její tok v délce asi sto kilometrů a pak se uhnul opět k severozápadu, kde se objevilo na obzoru modré horstvo. Kdyby Vážka byla vykonala cestu přímo a plnou rychlostí, trvalo by jí to dvě hodiny. Ale takhle stálo již slunce v nadhlavníku, když se na vzdáleném obzoru objevilo horstvo. "Zamíříme přímo nad vodopády?" otázal se major.

"Jistě," odpověděl Viktor Romovský. "Polední vedro nám těchto výškách nevadí."

A tak plula Vážka k horám, avšak cestujícím se zdálo, že spíš horstvo samo jim pospíchá vstříc a že stále a rychle roste.

Nebylo ani třeba, aby Vážka vystoupila výš, protože pohoří nedosahovalo výšky velehor a jeho hlavní hřbet směřoval od severozápadu k jihovýchodu v délce asi pěti set kilometrů. Pohoří bylo poměrně úzké, sotva dvacet kilometrů, a na severní straně mnohem, příkřejší než na jižní. V první třetině horstva vyhloubil si veletok Tapajós hluboké koryto, a sestupuje po příkrých severních svazích, vytvořil mocné vodopády, z nichž jižní se nazývá Salto Grande

Veliký skok a severnější vodopád Simonův. Pohoří je na jihu zalesněno, kdežto na severu praží slunce do nahých

rozervaných úbočí. Řeka Sao Manoel de Paranatinga ústí do Tapajósu skoro sto kilometrů severně i jižně podél horstva.

Vážka zvolna sestupovala nad vodopády. Hukot vody na peřejích řeky Xingu byl mohutný, ale řev padajících vod z vysokých skal do propasti byl ohromující. Spousty vod se shora jevily jako skleněná celistvá hmota, kdežto dole jako rozbouřené mořské vlny, kroužící, bijící a svíjející se, takže se tvořily pěny a vystupovala bílá pára. Široko daleko nebylo živého tvora, aby se podivoval tomuto velkolepému přírodnímu divadlu.

Dlouho se dívali naši přátelé z výšin na spousty vod. Viděli klidnou řeku, přicházející k pohoří, a viděli ji opět klidnou, když je opouštěla. Znovu se vracely jejich zraky k zuřivému zápasu vítězících vod s neústupnými skálami. Zde stála nepřekročitelná mez pro lodi plující proti proudu.

Také řeka Sao Manoel de Paranatinga si musela prorazit cestu v nejvýchodnější části pohoří a najít hluboký průsmyk.

Když se letci vynadívali dosyta na spousty padajících vod, obrátila se Vážka na povel kapitána Romovského k jihu. Roztroušené pralesy menších rozměrů a travnaté plochy protékané říčkami a potoky slibovaly, že krajina je úrodná. Čím níže se Vážka snášela k zemi, tím patrnější se stávaly podrobnosti. A když se major zadíval dalekohledem na prostor uzavřený pralesy, náhle zvolal:

"Vidím osadu, zvířata a pole!"

"Přistaneme tu," rozhodl kapitán Romovský. "Je přece známé, že indiánské kmeny, které obdělávají půdu, jsou povahy mírné."

"Pro zprávy o setníku Rokosovi se musíme odvážit ke styku i se zlými lidmi," souhlasil major. Také všichni ostatní toužili již opět po zemi.

Vážka kroužila jako ohromný sup nad krajinou a snášela se níž a níže. Nyní viděli naši přátelé, jak obyvatelé osady vybíhají z chýší a skrývají se.

A když se Vážka snesla ještě níž, spatřil major dalekohledem dva muže, kteří se neskrývali, a kteří naopak zvedali paže k Vážce a zuřivě mávali.

"Běloši!" vykřikl major a bezděčně odporoval, když mu Viktor Romovský bral dalekohled z ruky.

"Opravdu běloši, avšak skoro nazí," potvrzoval Viktor Romovský, zatímco major bedlivě vyhlížel místo, kde by Vážka mohla bezpečně přistát. Zvolil nejzažší kout roviny a potom již vzducholoď bez kroužení sestupovala zvolna k zemi.

Ačkoli se zdála z výšky vzdálenost neveliká, přece se Vážka snesla nejméně dva kilometry od osady.

Po otřesu způsobeném dotykem Vážky se zemí, spěchali všichni, aby vystoupili. Jen major velel k opatrnosti. Všichni musí být řádně ozbrojeni a držet se stále pohromadě. Zkušenosti s kmenem Kanu a zlé příhody Švédovy jim byly výstrahou.

Major měl sice výbornou zbraň, své omamující plyny, avšak téhle zbraně mohl použít teprve, kdyby domorodci projevili zjevné nepřátelství.

Švéd, který se také podíval dalekohledem na bělochy, jevil nepokoj a velkou zvědavost. Nabízel se, že se vydá k osadě první. Spoléhal na svou znalost indiánské řeči, kterou se za dlouhou dobu zajetí naučil.

"Ba ne," rozhodl kapitán Romovský, "počkáme, až přijdou. Jsou-li to opravdu běloši, jistě sem pospíší, protože viděli, že Vážka přistála. "

A vskutku po delší chvíli spatřil major dva muže chvátající od osady k místu, kde tušili, že se vzducholoď snesla k zemi.

Když se přiblížili na dohled, vykřikl Švéd: "Setník!" a nedbaje chromé nohy, běžel cizincům vstříc.

Toto zvolání překvapilo naše přátele tak, že Švéda nezdržovali a sami bezděčně popošli bělochům v ústrety. Viděli, jak Strinborg oba muže radostně objímá a jak ukazuje na Vážku a vede cizince ke skupině bělochů.

Na vzdálenost dvaceti kroků poznali i major a Viktor Romovský setníka Rokose, ačkoli měl kolem beder jen kus látky a byl všecek hnědý jako Indián.

"Haló! Příteli! Rokosi!" zavolali dvojhlasně. Rozběhli se k němu, podávali si ho z náruče do náruče a jen opakovali: "Příteli, drahý příteli, konečně, konečně!"

Jak bývá obyčejně po dlouhém odloučení a po neočekávaném shledání, střídají se rychle otázky a krátké odpovědi, v nichž převládá otázka "jak se ti daří?" a odpověď "ujde to". Avšak ponejvíc se přátelé znova a znova objímají, znova si tisknou ruce, aby se všemi smysly přesvědčili, že milá a drahá osoba je v jejich dosahu, že mohou slyšet známý hlas a dívat se do drahých očí.

A tak teprv po opětném potřásání rukama a ubezpečování o vzájemné radosti ze shledání došlo i na ostatní, kteří trpělivě čekali a se zájmem hleděli na projevy radosti a přátelství. Druh setníka Rokose byl Portugalec Manoel, muž stejného věku jako setník, avšak silnější postavy, takže se mohl měřit s majorem. Jeho opálený obličej nic neztrácel na ušlechtilosti. Tmavé a lesklé oči, útlý nos a malá ústa, plná krásných zubů, prozrazovaly dobrý rod, a protože si ho setník zvolil za přítele, nikdo také nepochyboval o jeho správném charakteru.

Manoel stiskl po řadě ruce všech cestovatelů a mile se usmál, když také Karel vložil svou malou ruku do jeho mozolovité pravice.

"Tvá přítomnost tady dokazuje tvoji statečnost. Mám rád statečné jinochy, budou z nich praví muži," řekl a znova potřásal Karlovou rukou.

Také chlapci se cizinec líbil na první pohled. Na setníka se ještě pamatoval, a když ho Rokos políbil na obě tváře a vyslovil podiv, jak Karel vyrostl, připomněl mu Viktor Romovský dobu, která uplynula od rozloučení.

"Mládí běží klusem, milý příteli," povzdechl si, "kdežto my staří jdeme už jen krokem bez valné změny."

Řekl to Viktor Romovský pro útěchu anebo sám sebe klamal? Teprve teď si major i Karel všimli, jak se setník Rokos změnil, jak zestaral, jak vrásky zbrázdily jeho čelo a jak prošedivěly jeho tmavé vlasy! Jakými nebezpečími prošel tento vznětlivý a prudký muž, jaká utrpení vryla vrásky i kolem usmívajících se úst, jaké starosti probělely jeho vlasy?

Moudrý Valentýn vpadl právě velmi vhodně do chvilky, kdy po projevech radosti nastává únava, a po vojensku hlásil setníku Rokosovi i Portugalci:

"Pane setníku, a vy, vážený pane, umývadla s chladnou vodou jsou připravena a prádlo nachystáno!"

Všichni se zasmáli, avšak uznali Valentýnovu moudrost. Setník objal milého Valentýna a poplácal ho přátelsky po širokých plecích:

"Výborně, Valentýne, výborně! Zaveď nás rychle ke koupeli, toužíme po ní jako žízniví po doušku vody."

Viktor Romovský uchopil Manoela za ruku a odváděl ho za setníkem. Major se Švédem a s Karlem šli za nimi.

Naši mladí přátelé mohli teprve nyní pronést své mínění. Cožpak o setníkovi toho věděli již dost z vypravování majora i Viktora Romovského, ale přesto byli překvapeni jeho rázností, upřímností a neochvějnou vytrvalostí.

Zdálo se, že ho pohled na Vážku nepřekvapuje. Ba, že objevení se věrných přátel v srdci Brazílie přijímá jako věc přirozenou.

Také Portugalec Manoel se jim líbil. Ten ovšem nemohl zakrýt veliké překvapení, když spatřil Vážku. Ale nedivil se ani se nevyptával a zachoval pravidla zdvořilosti a důstojnost muže.

Naši mladí přátelé poodešli od Vážky a rozhlíželi se po nové krajině. Již z výšin viděli, že je to rovina porostlá trávou, keři a stromy ve skupinách. Osada domorodců, o které už věděli, byla skryta jejich zrakům. Indiány dosud ale nespatřili. Severní obzor byl uzavřen pohořím, jehož nejvyšší hřbety nedosahovaly výš než osm set metrů. A protože bylo jasno, mohli naši přátelé dosti zřetelně vidět povlovné stráně, porostlé pralesy nebo zdánlivě holé.

Karlovo volání připomnělo mladým cestovatelům, že je čas k opožděnému obědu.

Když se mladí lidé vrátili do jídelny, kde již bylo prostřeno na značně rozšířeném stole, přicházeli jim vstříc setník Rokos a Portugalec Manoel a znovu je zdvořile a přátelsky pozdravovali. Jaká změna se s nimi udála za hodinu! Kdo by teď věřil, že tito pěkně odění mužové byli před hodinou skoro nahými tuláky!

Ale Valentýn už přinášel mísu polévky, a tak všichni zasedli vesele ke stolu.

Při jídle vyslovil lékař podiv, proč se dosud neobjevili domorodci, když jejich osada je jistě nedaleko.

"Nepřijdou sem, odpověděl setník, "dokud jim to nedovolíme.

"Jsou to lidé velmi mírní a dají se snadno ovládat."

"To jistě nejsou z kmene Kanu! zvolal major, a když se setník otázal, jak a kde se letci setkali s loupežnými syny kmene Kanu, vypravovali naši mladí přátelé o svém zajetí a o majorově rychlém zákroku.

Setník pochyboval, že by se ukrutný kmen spokojil s tak mírumilovným zakončením, a tu teprve major vypravoval, jak zpozoroval vracející se nepřátele a jak proto naléhal, aby Vážka odletěla co nejdříve.

Oběd byl výborný a nálada všech přátelská a veselá.

Švéd Knut Strinborg si též vzpomněl na inženýra Morbecka, a tu

Viktor Romovský oznámil bývalým druhům odvážného dobrodruha, že druhý den po odchodu desíti mužů byl v řečišti Araguaie nalezen krásný a veliký černý diamant, o němž se psalo ve světovém tisku. "Kéž jich najde ještě sto! pravil setník. "Nikdy mu nebudu závidět, ale nechci se s ním už nikdy setkat."

Když Valentýn sklidil se stolu nádobí a přinesl kávu, zapálili si kuřáci cigarety nebo lulky a těšili se na setníkovo vypravování. Slíbil, že jim vylíčí všechny události po přepadení tábora.

Boj s Indiány a zápas s jaguárem

Setník Rokos chtivě sáhl po cigaretě, které se musel tak dlouhý čas odříkat, odfoukl vonný dým a začal vypravovat:

"Protože jsme chtěli prozkoumat řečiště třetího přítoku Xingu, který je na mapě označen jménem Boatovy, zašli jsme příliš daleko na západ. Ba přítel Manoel objevil západně ještě jedno řečiště a chtěl ho rovněž prozkoumat. Avšak třetí náš druh a přítel, vždy veselý Grünner, byl nějak nesvůj a žádal nás, abychom se vrátili do tábora. Necítil se jaksi zdráv, naříkal si na malátnost a nechuť k jídlu. Svolili jsme dost neochotně a vraceli se k táboru bez jakéhokoli podezření. Krajina byla neobydlena a dravých zvířat jsme se nebáli, protože jsme byli dobře ozbrojeni. Zpáteční cesta byla dlouhá a obtížná. Museli jsme se přeplavit přes Culiseu a tak jsme se blížili k ležení asi ve čtyři hodiny ráno. Že bylo ležení tiché, ba že nehořel ani oheň, nás nepřekvapilo. Avšak když jsme přišli až na dostřel a nepostřehla nás ani stráž, která podle mého rozkazu měla bdít celou noc, projevil jsem nespokojenost i obavu. Také moji přátelé byli znepokojeni, a proto, jak velela opatrnost, jsme ulehli na zem a opatrně se plížili k ležení. K našemu překvapení jsme v něm nespatřili vůz ani zvířata. .

Náhle Grünner tlumeně vykřikl, avšak v jeho hlase zazněl údiv. Rychle jsme se k němu připlazili a sami jsme sotva potlačili výkřiky zděšení. Našli jsme dvě mrtvoly Indiánů! Nebylo již pochyby, že tábor byl přepaden a je teď opuštěn. Přesto jsme nezapomínali na opatrnost a prozkoumávali jsme bojiště krok za krokem. Jaká lítost, zděšení a jaký hněv bouřily v našich srdcích, když jsme shledali, že šest našich přátel bylo zabito, a že tábor byl vypleněn!

Nepočítali jsme padlé nepřátele, zato jsme hledali sedmého přítele Knuta Strinborga. Naše pátrání však bylo marné. A protože po Indiánech už nebylo ani potuchy, nedbali jsme na opatrnost. A na to jsme doplatili. Probouzející se prales, četné hlasy ptactva a opic tak zaujaly náš sluch, že jsme přeslechli příchod Indiánů. Vraceli se na bojiště patrně pro předměty, které za tmy ušly jejich slídivým. zrakům. Vyvázli jsme z hrozného nebezpečí jen proto, že mne Indián. chybil. Jeho šíp mi jen srazil klobouk a sedřel kůži na spánku. Divoký křik asi z padesáti hrdel zazněl pralesem. Všichni tři jako

na povel jsme vypálili z obou hlavní a potom - potom..." Bylo patrno, že setníkovi nechtělo z úst nějaké slovo, avšak Portugalec Manoel mu pomohl:

"Jen to řekněte, setníku! A potom jsme utíkali. Ano, pánové, museli jsme utíkat, protože nepřítel nás obklíčil ze tří stran."

"Běželi jsme jako o závod," ujal se setník opět slova. "Zachránit jsme se mohli jen za řekou, protože Indiáni neměli čluny a náš člun byl upoután u břehu. Doběhli jsme šťastně k němu, vskočili do něho, a zatímco přítel Manoel vesloval, řídil Grünner kormidlo. Můj úkol byl, abych střelbou zadržel nepřítele, který se v houfu za námi přihnal na břeh. Byli jsme však naštěstí již tak vzdáleni, že nás jejich šípy nemohly vážně zranit. Zato koule z mé pušky zmařily pokusy odvážlivců, kteří skočili do vody, aby za námi plavali. Jistota, že nepřátelům unikneme, nám vrátila žádoucí klid."

"Proud řeky nás unášel k zátočině zarostlé křovím a rákosím. Již jsme se blížili ke břehu, když náhle Grünner zvolal:

"Setníku, pozor! Ke člunu plave jaguár!" - Rychle jsem se otočil a opravdu jsem spatřil krásnou, avšak zároveň příšernou hlavu velikého zvířete, jež z levé strany mířilo po proudu zjevně ke člunu. Vypálil jsem na hlavu šelmy dvě rány ze své opakovačky, ale hanebně jsem na deset kroků chybil."

"Člun se kymácel a byl jste rozčilen, setníku," podotkl Manoel, když se setník opět odmlčel.

"Na vsunutí nových nábojnic už nebylo kdy," vypravoval opět setník. "Očekával jsem šelmu, abych ji udeřil pažbou do hlavy. Avšak šelma skočila jako štika. Jediný úder tlapou převrátil člun a Grünner zmizel pod ním. Přítel Manoel skočil včas do mělčiny, já sám nevím, jak jsem se octl šelmě tváří v tvář sotva na dva kroky, stoje až po pás ve vodě. Udeřil jsem sice jaguára pažbou do šklebící se tlamy, ale pažba odskočila od vyceněných zubů jako od skály. Taky jaguár ucítil mělčinu a po svém zvyku se vztyčil na zadních nohách, aby mi jediným mávnutím rozsápal krk. Ale tu," setník, obrátiv se k Manoelovi, vztáhl obě ruce k němu, "tento výtečný přítel mi podruhé v životě prokázal službu, na kterou nikdy nezapomenu. S pouhým nožem v ruce se vrhl na jaguára a zabil ho mistrným bodnutím do prsou.

Zbaven strašného nepřítele, pospíchal jsem na pomoc Grünnerovi, který zápasil se člunem, tlačícím ho pod vodu. Nedbali jsme již na Indiány, nedbali jsme ani na zabitou šelmu, ale snažili jsme se ze všech sil zachránit Grünnera a drahocenné batohy a pušky. Věděli jsme, že musíme uprchnout na západ do pustin.

Grünner se vypotácel na břeh, avšak tvrdil, že nemůže dál. Nesli jsme tedy jeho batoh i pušku a podporovali ho každý z jedné strany. Vlekli jsme ho rákosím, houštinami a pralesem, až se nám zhroutil. A protože také naše síly byly vyčerpány, museli jsme ulehnout.

Naštěstí nás Indiáni za řeku nepronásledovali. Neměli už chuť vyrobit si čluny anebo se obávali jaguárů. Tyhle šelmy nenapadají zpravidla lidi, avšak které z nich už okusily lidského masa, jsou horší než tygři. Všichni jsme byli strašně hladoví, ale protože jsme nechtěli prozradit Indiánům svůj úkryt, živili jsme se jen ovocem.

Přítel Grünner se přece natolik zotavil, že po odpočinku a spánku se mohl vydat na další cestu. Měli jsme kompas, tři pušky, dohromady sedmdesát nábojů, lovecký nůž a různé drobnosti, které nosíváme po kapsách, dále tři krabičky zápalek, trochu tabáku, kapesníky, kladívko k roztloukání kamenů, zápisník a tužku. Mimoto vězela v kapse každého batohu plechová nádobka na vodu, a Grünner měl dokonce kotlík na vaření, protože zastával na našich výzkumných výpravách úřad kuchaře.

Vypočítávám podrobně všecky tyto věci, protože to byl všechen majetek tří mužů na cestě, která trvala tři měsíce. Především bylo třeba, abychom šetřili náboji, neboť těmi jsme si opatřovali potravu, a zápalkami, jimiž jsme zažíhali ohně. Bez nich bychom byli brzy zahynuli, protože jsme se zdaleka vyhýbali lidským tvorům. Obávali jsme se jejich zloby a touze po lupičství. Proto jsme zašli do pustin, kde bychom marně člověka hledali.

Nemohu vám líčit všecky ty útrapy, prožívané den za dnem, noc za nocí, útrapy tím větší, že přítel Grünner stále slábl, hubl a ztrácel síly. Pozbyl zájem o všechno a často nás prosil, abychom ho opustili. Jak bychom to mohli udělat? Raději bychom mu dali ze své vlastní krve polovici, jen kdyby to bylo možné. Museli jsme před ním schovávat nábojnice, aby se v nestřežené chvíli nezastřelil. Stále se obviňoval, že nás zdržuje a že nás tím zahubí.

Snad se naskytne otázka, proč jsme šli stále k západu, ačkoli v tu stranu byl cíl daleký? Protože jsme toužili dospět k veletoku Tapajósu. Sílila nás naděje, že po této řece plují někdy parníky proti proudu, a že bychom se mohli na palubě některého z nich vrátit do obydlených krajin. Dokud člověk dýchá, dotud doufá, ba i nemocný Grünner se vždycky na krátký čas vzchopil, když jsme při ohni rozmlouvali o možnosti, že dorazíme k řece. Klamali jsme ubohého přítele a tvrdili jsme, že řeka je již nedaleko.

Avšak při největší šetrnosti jsme vystřelili poslední ránu a zanítili poslední oheň. Týden jsme se živili jen ovocem, ale potom, když jsme vstoupili do travin, jimiž bylo nutno projít a kde nebyly stromy, trpěli jsme hladem. Už dávno jsme odhodili všecky nepotřebné věci, naše obuv nám již dávno spadla s nohou a z našich šatů zbyly jen hadry. Klopýtali jsme nekonečnou rovinou o hladu a žízni, trápeni nelítostným sluncem a krvežíznivým hmyzem. Potom jsme už museli Grünnera nést, avšak řeka Tapajós valila své vody ještě příliš daleko.

Jednoho dne jsme požili po hrsti bobulí, které jsme našli na keři. Ale zle jsme si posloužili a marně jsme se potom nutili do chůze. Naše svaly ochably, naše mysli se zatemnily a po hodině se nad třemi těly polonahých a otrávených tuláků vznášeli supí.

Ale právě kroužící, snášející se a znova vzlétající supi upozornili Indiány, kteří v okolí lovili, že v travinách se stalo něco zvláštního. Patrně si mysleli: Supi se chtějí zmocnit kořisti, avšak stále vyletují, protože kořist dosud žije. Nejspíš je to nějaké větší zvíře.

A tak si Indiáni pospíšili, aby se sami zmocnili kořisti - a tak nás našli.

O jihoamerických Indiánech se často tvrdí, že jsou divocí a surový. Avšak kmen Tupí by zahanbil i vzdělané bělochy. Co by se stalo v Evropě, kdyby někdo objevil v poli nebo v lese tři polonahé tuláky? Kolik útrpných lidí by se našlo, aby se o ně starali podle zásad lidskosti? A hle, tito nevzdělaní pohané poznali, že jsme otráveni bobulemi, a ihned

vyhledali protijed. Pochopili, že jsme hladoví, a pospíchali pro vhodný pokrm, který jsme jedli a nic jsme nedbali na to, že nám jej podávají osmahlé ruce Indiánů. Přesvědčili se, že nemůžeme jít, a proto nás odnesli do vesnice, uložili na lůžka a starali se o nás tak dlouho, až jsme se pozdravili a zesílili. Nemohli očekávat odměnu. Vždyť viděli naši chudobu.

Přítel Manoel a já jsme se rychle zotavovali. Zato ubohý milý Grünner hynul, přestože jsme se starali o jeho pohodlí a výživnou stravu. Neonemocněl ani malárií, ani žlutou zimnicí, ale nemocí, která se v Brazílii často objevuje."

"Tropickou anémií," pravil doktor Znojemský. "Četl jsem o ní, že ji způsobuje parazit, který, když vnikne ústy do těla, usadí se v tenkém střevě a kazí krev. Tak se člověk stane chudokrevným. Avšak tento parazit může vniknout do lidského těla i kůží, zvláště když člověk chodí bos v blátě."

"Je proti této nemoci lék?" tázal se Manoel.

"Ano," odpověděl lékař, "fenol, ricinový olej nebo prášek izolín."

"Běda, to jsme nevěděli!" zvolal setník. „ó, jak lituji, že jsem musel už tak často pykat za svou nevědomost! Vědomosti jsou cennější než drahé kovy a nejkrásnější kameny. Snad bychom byli drahého přítele zachránili."

"Podlehl nemoci?" otázal se lékař.

"Ano, pane," odpověděl setník. "Před čtrnácti dny jsme ho pohřbili tamhle v horách, jak si to přál, aby prý viděl daleko do kraje. Jeho nemoc a smrt nás zde zdržela. Naši hostitelé nám sice nedali najevo, že náš pobyt v jejich vesnici je už příliš dlouhý, avšak zdraví a silní muži se nejraději starají sami o sebe.

Pomáhali jsme Indiánům lovit zvěř, ale protože jsme neměli náboje do pušek a z luků jsme stříleli špatně, styděli jsme se za svou pomoc. Na polích nám pracovat nedovolili, protože je to práce jen pro ženy. A.tak jsme se většinou toulali po dalekém okolí, prozkoumali jsme i část pohoří a objevili jsme zlato, měď i rtuť. Ale ze všeho nejvíc jsme usilovali o to, abychom se dověděli, zda plují ze severu parníky k vodopádům. Avšak nikdy jsme na veletoku nespatřili kouř ani člun, ačkoli nám naši hostitelé vypravovali o ukrutných indiánech, kteří se prý sami nazývají Mambraiové a žijí kdesi daleko po proudu řeky. Tito bojovní divoši prý přijíždějí na dlouhých člunech a v houfech přepadávají osady, zabíjejí muže a odvlékají ženy a dívky.

Tupíové tvrdí, že jen ze strachu před lupiči přeložili již před desíti lety osadu daleko od Tapajósu a že v blízkosti řeky nenajdeme z tohoto důvodu jinou osadu."

"To jsou potom Mambraiové vážným nebezpečím pro celý kraj," poznamenal Viktor Romovský.

"Naši Tupíové nejsou zrovna stateční," smál se setník "a jestli se někdy něco zlého přihodilo, znamenitě to zveličili."

"Naše Vážka," řekl kapitán Romovský a mile se usmál, "vám nahradí, drazí přátelé, nejrychlejší paroloď. Za tři dny a noci budeme v Evropě. V naší vzduchol odi najdete všecko pohodlí."

"A budeme žít jako výměnkáři, že?" otázal se vesele setník a také se usmíval. "Milý příteli," dodával potom vážně, "děkuji ti za pomoc a vám, pánové, také. Ale nevydal jsem se do středu Brazílie, abych po četných zkušenostech, nesnázích, zápasech a utrpeních se vrátil do Cech jako unavený a snad chudý poutník. Ne, chci tady zůstat právě tak jako moji druzi a nepochybuji, že i vy, odvážní vzduchoplavci, zůstanete s námi, až spatříte ráj, který jsme objevili v pohoří."

"A Mambraiové vás nechají na pokoji?" ptal se doktor Znojemský.

"No, to asi ne!" odpověděl setník, a dodal: "A i kdyby na pověstech Tupíů bylo něco pravdy, shora bychom spatřili příchod lupičů po řece. Neobáváme se ale, že by se odvážili do hor, a kdyby přece, dovedli bychom se ubránit, ba neopustili bychom v čase nebezpečí ani Tupíe." Švéd i Portugalec vstali a postavili se setníkovi po bok na důkaz souhlasu. "Vaším příchodem se naše poměry úžasně změnily," řekl opět setník. "Z vašich štědrých rukou jsme obdrželi prádlo a šaty a jistě nám neodepřete ani náboje pro naše pušky a vhodné nástroje pro naše ruce. A.jsem přesvědčen, že ani vy s odletem nepospícháte."

"Jsme pány svého času," prohlásil profesor, jemuž se chtělo do hor.

Toto zvolání protrhlo hráz mlčení, která vyrůstá ve společnosti vždycky po delším vypravování jednotlivce. A proto hned po profesorovi se ozval doktor Znojemský i málomluvný astronom Přibáň, že právě jenom proto se vydali na dalekou cestu, aby poznali všecky zvláštnosti a krásy tropických krajin a že zpátky nepospíchají.

Teprve nyní se budou moci věnovat svým studiím, pozorování a doplňování sbírek, neboť až dosud to byly jen krátké zastávky, kdykoli sestoupili na zem.

Major ubezpečoval setníka a jeho staré druhy, že v zásobárnách Vážky najdou všecko, co potřebují, a Viktor Romovský je ujišťoval, že Vážka může odpočívat třeba měsíce a že poslušně opět vzlétne, až výprava zatouží po vzdáleném domově.

V osadě Indiánů Tupí

Protože horko již pominulo, vyzval setník celou posádku Vážky, aby se vydala do osady. Všichni to rádi uslyšeli, jen Valentýn poděkoval za pozvání. Měl mnoho práce, protože mu přibyli jedlíci a večeře musela být dnes zvlášť hojná.

Naše vesnice jsou viditelné na hodiny cesty, zato indiánské osady se zrakům skrývají pod korunami stromů a lze je spatřit teprve zblízka. Naše domky, statky a chaloupky svítí bílými stěnami a rudými střechami do daleka, avšak chýše Indiánů, přikryté buď rákosím, trávou nebo velikými, na slunci zhnědlými listy, mizejí ve stínu stromů a za hradbou hustých a vysokých keřů, jimiž bývá osada zpravidla uzavřena.

Obyvatelé indiánské osady zpozorovali příchod bělochů jistě už z dálky, neboť na udupaném prostranství se shromáždilo mnoho mužů. Ženy a děti se skrývaly mezi chýšemi. Všichni obyvatelé byli nazí, až na jakési zástěrky z travin, jimiž měli opásané boky.

Tři staří muži vyšli cizincům vstříc. A protože si kladli ruce na čela a prsa, běloši poznali, že jsou vítáni, a tak opakovali tuto zdvořilost.

Nejstarší z mužů promluvil stařeckým hlasem, avšak jeho řeč se velmi lišila od hrdelních zvuků kmene Kanu. Ozývalo se v ní sice často "r" a "u", ale byla sluchu příjemná.

Portugalec odpověděl několik vět, které se patrně mužům líbily. Znovu pozdravili bělochy a zvali je řečí i posunky na prostranství ke skupinám mužů, z nichž ani jediný neměl zbraň.

Stařec předešel průvod bělochů a asi opakoval Portugalcova slova, protože v zástupu domorodců zavládlo uspokojení. Usmívali se a vítali bílé hosty jako prve jejich staří zástupci.

Po tomto nehlučném uvítání zval stařec, pravděpodobně náčelník kmene, bílé cizince do největší chýše, kde Běloši usedli na rohože prostřené na zemi. Chýše se ovšem podobala spíš kůlně než domu. Lehká střecha z tenkých kmenů a došků, vyrobených z dlouhých travin, spočívala na neotesaných kmenech, postavených do čtverce. Jen tři strany byly chráněny tyčkami a rohožemi, kdežto čtvrtá chyběla, to byly dveře a okna v jednom. Dovnitř mohlo vnikat nejen světlo a vzduch, ale mohli tam vcházet lidé, drůbež, čtvernohá zvířata i všeliká havěť.

Setník a Portugalec rozmlouvali s pěti starými muži, kteří vešli za cizinci a také usedli opodál na rohož, zatímco ostatní domorodci obklopili chýši a zvědavě si bělochy prohlíželi. Bylo zřejmé, že se velmi diví setníkovi a Portugalci, kteří se tak podivuhodně změnili. Vždyť ještě nedávno je viděli nahé s dlouhými vlasy a vousy, kdežto nyní jsou bíle oblečeni, jejich vlasy jsou krátké a vousy jim zmizely z tváří. Nesmírně je zajímaly střevíce, knoflíky na kabátech a přilby, které cizinci tak snadno sundávali s hlav, jakmile usedli do stínu.

Ostýchavé ženy a zvláště dívky a děti, skrývající se za matkami, udiveně pohlížely na Karla, který hleděl právě tak neohroženě a sebevědomě jako všichni bílí muži, ačkoli jeho postava a obličej prozrazovaly, že je dosud chlapec. Velmi se jim líbil a rády by se ho dotkly, poněvadž jim byl bližší.

Běloši se brzy dověděli, že stařešinové obce nabízejí bělochům pohostinství, ba že náčelník poroučel ženám, aby připravily hostinu.

Teprve po mnohém a důrazném vysvětlování odložili stařešinové hostinu na pozdější dobu. Běloši zato nesměli odmítnout čaj maté. Ženy ho přinesly v hliněných hrncích a podávaly v miskách vyrobených ze dřeva.

Na žádost Viktora Romovského přetlumočili setník a Manoel, že by si běloši rádi vyměnili s Indiány nějaké zboží. Ale o tom nechtěli domorodci ani slyšet. Přinesou prý ovoce, polní plodiny a zvířata zadarmo, cožpak nejsou běloši vítanými hosty?

Běloši, kteří se nezúčastnili rozmluvy, bedlivě si všímali okolí. Pozorovali, že mírumilovní Indiáni nevynikají vzrůstem ani silou. Byli prostředně velcí, štíhlí a obratní, obličeje mužů byly pěkné, většinou hubené a bezvousé, a jejich hladké vlasy, vesměs černé, se leskly jako jejich oči a zuby.

Těla Indiánů byla sice tetovaná, avšak jen na prsou a na ramenou, a jen stařešinové ozdobili své hlavy pery dravců. Ještě menší a slabší byly ženy. Jejich malé ruce svědčily o těžké práci. Dívky byly štíhlé a pyšnily se krásnými a bujnými vlasy, svázanými do uzlů. Zato dětská drobotina vystrkovala na odiv důkladně naditá bříška.

Naštěstí zůstali Brok a Rys ve Vážce, jinak by tu byli jistě ztropili neplechu s domácími hubenými psy nebo s drůbeží, která tu až příliš krotce pobíhala v hejnech, což však, jak se zdálo, nepřekáželo.

Čas rychle míjel, a proto běloši pomýšleli na zpáteční cestu před západem slunce. A když Indiáni projevili údiv, vysvětlil jim setník, že návrat je nutný, avšak zároveň slíbil Indiánům, že běloši zítra opět přijdou. Mimoto pozvali stařešiny, aby zítra navštívili bělochy u "báječného ptáka" kterého Indiáni viděli vznášet se ve výšinách a který nyní odpočívá u pralesa.

Loučení bylo provázeno projevy ještě upřímnějšího přátelství než uvítání. Při odchodu neprovázeli bělochy jen stařešinové, nýbrž celá obec, a mnohý zvědavec nadeběhl průvodu, aby si podivné hosty mohl prohlédnout zblízka.

A opět si všichni kladli ruce na čela a na prsa a mávali pažemi, až běloši zmizeli za hradbou keřů a stromů.

Slunce již zapadalo, když se naši přátelé vrátili k Vážce. Ani zde nechyběl večerní koncert cigarr, ptáků a žab, ani zde nechyběly světlušky. A ve vzduchu poletovali letouni a noční ptáci, prohánějící a lapající hmyz a z hor zaznívalo zvonění bělohlavých zvonovců.

Valentýn již vyhlížel a Brok s Rysem, které vypustil z vězení, pádili s hlučným štěkotem k příchozím. Buď žalovali na Valentýna, anebo projevovali oprávněnou lítost, že se museli dvě hodiny nudit ve vězení. Nevěděli, na koho mají dříve skočit a čí tvář olíznout, ba nedbali ani na hrozbu, že budou zítra opět zavřeni, dokud nedokážou, že se dovedou slušně chovat.

Protože nablízku byla malá řeka a protože se objevili moskyti
přilákaní světlem, zavěsil opatrný doktor Znojemský na okna husté sítě.

Večeře chutnala všem výborně a hodovníci se bavili velmi dobře. Vyměňovali si názory o Indiánech a sdělovali si postřehy.

"Užíváme pohostinství těchto vlídných lidí už skoro půl roku," pravil Manoel. "Je to veliká rodina, která má všecko společné. Všichni pracují a všichni užívají plodů své práce. Ovšem nejtěžší práce konají ženy. Muži hledají a sbírají ovoce, opravují chýše, loví zvěř a ryby a cvičí mužskou mládež ve střelbě z luků, ve vrhání kopí a seker. Indiáni dovedou vyrábět železo a zbraně, dovedou plést, ovšem jen rohože, zástěry a sítě z lýka nebo z travin, a jsou obratní hrnčíři i zemědělci."

"Ukázali jsme jim, jak lépe obdělávat pole, jak škodlivý je plevel a jak lze políčka zavodnit v době sucha. Chybí jim ale potřebné nástroje. Kdybychom jim je mohli opatřit, vychovali bychom z nich dobré rolníky, kteří by oplývali blahobytem, protože zdejší půda oplácí práci stonásobně," vykládal ochotně setník.

Přes všecku opatrnost vnikli do jídelny při otevření dveří tři moskyti. Ihned na ně podnikli všichni hon. Pod hvězdářovou lupou bylo zjištěno, že vetřelci mají na křídlech skvrnky a na hřbetě tečky v podobě trojúhelníku, a proto

byli prohlášeni za šiřitele malárie.

Setník a jeho staří druzi prohlašovali moskyty za živočichy krvežíznivější a nebezpečnější než jaguáry.

"Jaguár se prozradí svou velikostí, jeho rány, drápy a zuby jsou strašlivé," pravil Švéd, "zato tihle malincí ničemové přicházejí tajně, přepadají živočichy většinou ve spánku a roznášejí nebezpečnou nemoc. Raději potkám chřestýše nebo anakondu (nejnebezpečnější a nejobávanější had v Brazílii) než tyhle písklavé zákeřníky."

Do rozmluvy se vmísil doktor Znojemský:

"Je sice pravda, že moskyti, tihle drobní komáři, přenášejí malárii a ještě zhoubnější žlutou zimnici, avšak, každé jejich štípnutí není nebezpečné. Moskyti roznášejí tyto nemoci jen tam, kde je nákaza. A moderní člověk se může bránit malárii léky, především chininem."

Nato kapitán Romovský pravil:

"Doufám, že nám, milý doktore, odměříte dávky léku, abychom nebyli překvapeni."

"To je samozřejmé," sliboval lékař, "a zvláště proto, že se zde objevili moskyti skvrnití, kteří přenášejí ještě horší nemoc, a to žlutou zimnici."

Ačkoli setník i Portugalec tvrdili, že noční stráž je naprosto zbytečná, major na to nedal, a tak se všichni vystřídali na stráži u Vážky, aniž by zpozorovali za noci něco podezřelého.

Ráno všichni vstávali časně, neboť očekávali návštěvu indiánských stařešinů. Ale byli již dávno po snídani, když teprve spatřili přicházet "rudé hosty".

Setník a Viktor Romovský jim vyšli vstříc a uvítali je podle včerejšího způsobu. "Staří Indiáni" se vyšňořili. Kolem boků měli nové zástěry, ramena a záda si zahalili rohožemi a do vlasů si nastrkali nejdelší pera z křídel harpyje. Daleko vzadu bylo možné spatřit jinou skupinu, která se přiblížila teprve na znamení náčelníka. Brzy vyšlo najevo, že jsou to mladíci, kteří přinášeli v koších krásné ovoce, palmové ořechy a jakési moučnaté plody.

Náčelník se omlouval, že přinášejí málo darů, avšak sliboval, že jinoši opatří hojnost nejlepšího ovoce a všeho, co si budou běloši přát.

Po uvítání hostů a po přijetí darů vedli setník a Viktor Romovský Indiány blíž k Vážce, jejíž oblé a dlouhé tělo se lesklo ve sluneční záři. Ačkoli se Indiáni všemožně snažili, aby neprojevili překvapení, přece je pohled na Vážku zbavil pohybu i řeči. V ustrnutí hleděli na trup báječného ptáka, a po chvilce se v jejich hubených obličejích dokonce zračila hrůza.

To všecko bylo nad očekávání a nad chápavost divochů. Není možné, aby to byla věc vyrobená lidskýma rukama. To byl báječný tvor, který odpočíval a nevšímal si nepatrných lidí. Staří i mladí Indiáni byli tak zděšeni, že by se za nic na světě nepřiblížili až k Vážce. Co kdyby ta lesklá obluda náhle zdvihla obrovská křídla anebo otevřela zakřivený zobák a spolkla je? Proto rudí hosté ustupovali a usadili se teprve na dostřel od Vážky, aby si pochutnali na výrobcích mistra Valentýna, který přinesl čaj, sladké koláče a mísu okořeněného masa z konzerv. .

Mladí Indiáni se konečně odvážili dotknout se Karla, který mezi ně usedl, a vděčně přijímali dárky, které jim přinesl. A což teprve, když dal každému nůž, který měl tři čepele a dal se zavírat! To bylo něco tak krásného a užitečného, že se za takový skvostný dar nemohli ničím dost odvděčit.

Také stařešinové dostali spousty užitečných darů. A zejména lovecké nože a pilky způsobily takové nadšení, že obdarovaní zapomněli na jídlo a nejraději by se hned vrátili do osady, aby se pochlubili celé obci. Běloši je proto dlouho nezdržovali, naopak vypravili se s nimi, aby si dnes osadu lépe prohlédli a aby obdarovali i ženy, dívky a děti, které zůstaly ve vesnici.

Lovecký ráj

Velmi by se mýlil, kdo by Indiánům upíral vděčnost. Hned druhý den časně ráno se běloši přesvědčili o vděčnosti domorodců. V uctivé vzdálenosti od Vážky seděli a stáli nejen jinoši, ale i ženy a děti a všichni přinášeli dary. Ženy maniokové koláče, ananasové víno a ovoce a jinoši i děti své miláčky: arary, papoušky, opičky a různé zpěváky v pěkně upletených klecích, ba jeden naháček přivedl též malého medvídka koati, uvázaného na provázku z lýčí.

Většina dárků byla určena Karlovi. Avšak když chlapec dárce opět obdaroval a chtěl se těšit z živých darů, očekávalo ho překvapení. Když všichni ti ochočení ptáci i čtyřnožci viděli odcházet své dosavadní pány, rozběhli a rozletěli se za nimi!

Profesor Velebil se smál a těšil Karla:

"Jen ať si letí a běží! Co dovedli Indiáni, dovedeme taky. Ochočíme si ptáky a čtvernožce sami, jen když nám přinesou mláďata, která dosud nikomu nepřivykla."

Největší radost měl opět Zdeněk Přibáň. Indiánští mladíci přinesli hvězdáři nejen veliké bílé můry s černými skvrnami, ale i herkula, obrovského brouka, jistě půldruhého decimetru dlouhého. Zdeněk Přibáň se tak rozradoval, že by byl dárci dal poslední kabát, avšak foukací harmonika byla indiánskému chlapci mnohem milejší.

Viktor Romovský, major, setník, Portugalec a Švéd rozmlouvali zatím v jídelně o věcech velmi vážných. Právě když doktor Znojemský vcházel, slyšel, jak setník říká Viktoru Romovskému a majorovi:

"Vaším příchodem, drazí přátelé, se naše situace velmi změnila. Přispěli jste nám víc, než jsme mohli kdy doufat. Jednak jste nám přivedli milého druha Strinborga a potom jste přivezli věci, jež mají pro nás ohromnou cenu. Jak jsem již včera řekl, nechceme odejít z Brazílie. Zůstaneme tu snad měsíce, snad léta a snad po celý život. Chceme žít klidně po všech zklamáních a zápasech v Evropě i v Americe. Až vás uvedeme do krajiny, kterou jsme si s přítelem Manoelem vyhlédli za svůj příští domov, pochopíte, proč zde chceme zůstat. Můžete nám velmi přispět pomocí při stavbě příbytku, a darujete-li nám potřebné nástroje, prádlo, šaty a obuv, nebude kalit naši blaženost nic než obavy, že nás jednou opustíte. Kdybyste se však rozhodli, že tu zůstanete s námi, bylo by naše štěstí svrchované."

"O tom se nemohu tak snadno rozhodnout," odpověděl Viktor Romovský. "Mám přece syna, který potřebuje vzdělání, a jako příslušník národa jsem povinen pracovat pro blaho své vlasti. Mimoto jsem slíbil svým mladým průvodcům, že je bezpečně dopravím zpátky do Čech. Avšak přesto přese všecko slibuji, že i když nás Vážka odnese do Evropy, že opět najde cestu do srdce Brazílie."

Setník objal Viktora Romovského a Švéd i Portugalec mu vděčně stiskli ruku.

Protože si setník přál, aby ho všichni běloši provázeli zítra velmi časně do hor, dokud je vzduch svěží a chladný, rozhodli se mladí lidé, že si prohlédnou okolní krajinu a že si zaloví.

"Není tu nebezpečno," ujišťoval setník. "Avšak půjde-li s vámi několik mladých Indiánů, uvidíte víc a zajímavějších věcí, než kdybyste šli sami. Dojdu pro ně a vyberu pro vás čtyři nejschopnější."

A za hodinu se opravdu setník vrátil se čtyřmi mladíky, kteří nesli v rukou luky a v toulcích pověšených přes ramena opeřené šípy. Za pasy jejich zástěr se leskly čepele sekyr.

Z rudých obličejů zářila radost i pýcha. Považovali za vyznamenání, že běloši uznávají jejich schopnosti a zvou je ke společnému lovu.

Brok a Rys radostně vyrazili a zaštěkali, když spatřili profesora, doktora a Karla s puškami a Zdeňka Přibáně se síťkou. To znamenalo lov, svobodu a mnoho dobrodružství.

Indiáni vedli naše lovce, směrem k řece. V travinách se dlouho nezdržovali. Domnívali se, že běloši nedbají mnoho o kurovité ptáky a drobné savce.

Po čtvrthodině dorazila lovecká výprava k pralesu, kde profesora a Karla nejvíc zaujaly opice, jejichž četná rodina smutně seděla na vodorovných větvích. Patrně panovala v rodině jakási mrzutost, kdy tatík bručí a matka bez velké příčiny vyplácí neposlušné děti. Naši přátelé přišli právě k takové exekuci. Mladý pan Malpa zrovna dostával od staré paní Malpové důkladně na kalhoty.

Náhlé vytí poplašilo nejen oba psy, ale i mladé Indiány. Bystře prohlíželi koruny stromů a chystali se k střelbě. Naštěstí spatřil profesor kořist dříve a posunky i prudkými slovy dával najevo, že si nepřeje, aby Indiáni stříleli. Ukázal svým druhům opici, jejíž vlnatá srst byla šedá.

Hejno holubů letících nad lesem odvrátilo pozornost Indiánů od opic. Ztichli a snažili se sluchem uhodnout, kde se hejno snese.

Vtom psi vyplašili krásné zvíře, patrně šelmu kočkovitou, s tmavou kožišinou, skvrnitou a proužkovanou. Protože šelma nemohla utéci, vyšplhala na strom a hbitě skákala z větve na větev. Dva mladí Indiáni okamžitě vyslali za ní šípy a patrně ji některý šíp zranil, protože se šelma smekala na větvi. Profesor vyměnil nábojnici v levé hlavni a mistrovskou ránou ukončil muka zvířete, které těžce spadlo. Byl to kuguár, šelma, která přepadá kolouchy, paky, agůti a jiné menší savce.

Karel chtěl ukázat Indiánům svou střeleckou zručnost a sestřelil krásnou sojku v letu. Indiánům se to velmi líbilo, avšak hned ,dokázali, že také jejich šípy vynesou jistou smrt až do vrcholů vysokých stromů, a sestřelovali kotingy, sametovce, kardinály, štidláky, volatce i vlhovce podobné havranům.

To byl vesměs úlovek pro pana profesora, který všecky spratky zachrání pro evropské sbírky.

Čím víc se lovci blížili k řece, tím hustší byl prales a liány překážely v chůzi, a tu se výborně osvědčily indiánské sekyrky.

Štěkot psů a skutečná rvačka přivábily všecky lovce. Útokům obou psů se bránilo zvíře velké jako liška a s dlouhým chvostnatým ohonem.

"Je to nosál," pravil profesor, "zvíře neškodné. Žere červy, které vyrýpává jako vepř, larvy, hmyz a hlemýždě. Indiáni jedí jeho maso, ba mívají prý ho také uvázaného u chýše jako psa, avšak nosál nepřilne k člověku."

Po důrazném zavolání a dvojím šlehnutí prutem nechali psi nosála konečně na pokoji. Nosál zachrochtal a šel po svém, aby opět obracel spadlé listí a všecko důkladně prohlížel.

Na břehu neveliké řeky bylo v bahně mnoho stop, kterým Indiáni dobře rozuměli. Velmi obezřele se plížili houštinou a zvolna rozevírali před sebou rákosí a vysokou trávu, aby viděli bahnitý břeh. Po chvíli se dva Indiáni zastavili a opatrně zdvihli paže a ohlédli se. Běloši tomu porozuměli a šli tiše za nimi. Když došli, spatřili veliké, skoro dva metry dlouhé zvíře, jak se s patrnou rozkoší válelo v blátě.

"Tapír," šeptal profesor.

Indiáni napjali luky, avšak jeden z nich ukazoval na profesorovu pušku. Ale profesor čekal na účinek šípů, a teprve když se jeden z nich zatřepetal za uchem zvířete a druhý uvízl ve hřívě, střelil a zvíře kleslo a ani se nehnulo.

To byl znamenitý úlovek a všichni čtyři Indiáni se vrhli na zvíře, aby je odtáhli z bahna. Potom svázanýma nožkama prostrčili useknutý kmen mladého stromu a kořist zvedli na ramena.

Na další lov už nebylo ani pomyšlení. Úlovek byl příliš těžký. I běloši měli co nést, jednak kuguára a pak různé ptáky. Mimoto lékař obtížil svou torbu rozmanitým ovocem.

Karel zahlédl na stromě špinavě žlutou krysu a sestřelil ji. Její lysý ocas, kterým se držela větve, odpuzoval, zato její jezevčí hlavička byla velmi půvabná.

"Vlož úlovek do batohu!" pravil profesor. "Zastřelils velmi zajímavého vačnatce."

"Cožpak v Brazílii jsou taky vačnatci?" divil se lékař. "Domníval jsem se vždycky, že jejich vlastí je jen Austrálie a přilehlé ostrovy. "

"Také Brazílie má své vačnatce," odpověděl profesor, "Karel právě zastřelil vačici krabovou. Ale vačice krabová tu nezastupuje svůj rod sama. Žije zde taky jí podobný vydrovec krysí."

Zpáteční cesta byla obtížná. Ačkoli mnoho ptactva svádělo naše lovce ke střelbě, přece odolali, protože nechtěli rozmnožovat svá břemena, jen Zdeněk Přibáň byl neúnavný a chytal nosatce, tesaříky, vosy, mouchy, a motýly, jakmile se octli v dosahu jeho síťky nebo skřipce.

Mladí lovci se vrátili k Vážce teprve k poledni a zastali setníka v podivné práci, nad kterou doktor Znojemský užasl. Spatřil Rokose, jak klečí u nehybného Indiána a vstřikuje mu pod kůži v krajině srdeční jakousi šťávu.

"Co se stalo? Co to tropíte, pane setníku?" zvolal lékař a také přiklekl k ležícímu tělu.

"Obávám se, že přinesli pacienta příliš pozdě anebo že had již dávno žádného živočicha neuštkl," odpověděl setník, který vstal a ukládal kovovou stříkačku a skleněnou trubičku do pouzdra.

"Tedy uštknutí jedovatým hadem!" zvolal lékař. "Karle, přines mi rychle rum anebo koňak, a Valentýn ať uvaří silnou kávu. Nemocný dosud žije!"

Lékař si povšiml, že i kolem rány na lýtku zůstaly stopy po dvou píchnutích setníkovou stříkačkou, a když se ptal, jaký had Indiána uštkl, odpověděl setník: .

"Právě proto, že nikdo neví, jestli to byl chřestýš nebo jiný had, musel jsem užít dvojího séra."

"Ach, vy máte sérum z Butantanu?" zvolal lékař a rychle vstal.

"To je znamenité!"

Nemocný Indián se posadil, a když vypil plnou sklenici rumu, odnesli ho jeho přátelé, kteří ho sem přinesli, do stínu, aby se vyspal, neboť byl zachráněn.

Po obědě se ovšem mluvilo o hadech a o hadím séru, a protože Portugalec tvrdil, že navštívil serologický ústav v Butantanu, žádali ho všichni, aby vypravoval:

"Jak je vám, pánové, známo, nalézá se v okolí města Silo Paula zajímavý ústav, který prokázal mnoha lidem nesmírné služby. V krásné botanické zahradě na nevysokém návrší se vypíná bílá budova ústavu, v němž chovají známé i neznámé hady z celé Jižní Ameriky. To je Butantan, a můžete tam dojet ze Silo Paula tramvají. V tomto ústavu vstřikují v malých dávkách hadí jed koním, až jsou na jed zvyklí, a potom z jejich krve vyrábějí dvojí sérum. Jedno sérum ruší jed chřestýše a druhé ruší jedy všech ostatních hadů. Ústav je pravým požehnáním v zemi, kde žije tolik jedovatých hadů."

Setník i Švéd horlivě souhlasili a velebili inženýra Morbecka, podle jehož rozkazu musel každý kovkop a hledač drahých kamenů nosit v kabátě zašité pouzdro se stříkačkou a oběma séry.

"Zapomněl jsem vám, drazí přátelé, říci," pravil setník, "že právě jen tato tři pouzdra jsme našli v hadrech, jež nám zbyly na těle po naší strašné pouti. Uschoval jsem je a už jsem jich často užil a vždycky s výborným výsledkem."

"Byl bych vám neskonale vděčný, pane setníku, kdybyste mi jedno pouzdro svěřil," žádal lékař.

"S největší radostí, pane doktore!" odpověděl setník a podával pouzdro lékaři. "Vždyť máme ještě dvě."

"Díky, vřelé díky," pravil lékař a pouzdro si pečlivě uložil.

Společnost se rozešla, jednak, aby si unavení lovci odpočinuli, a jednak, aby se připravili na zítřejší časný výlet do hor.

Setník a Portugalec odešli pozdě odpoledne do osady, aby požádali Indiány o pomoc. Bude potřebí, aby bylo odneseno mnoho věcí: nástrojů i potravin. Nejraději by byla s nimi šla celá obec, avšak setník přibral jen dva mladé muže k oněm čtyřem, kteří se dnes zúčastnili lovu a kteří právě napínali kůži kuguára, aby vyschla.

Obrana proti loupeživým Mambraiům

Druhého dne vstával setník Rokos velmi časně, neboť očekával z osady příchod mladých Indiánů, kteří odnesou potřebné věci do hor. Jak se však podivil, když vyšel z Vážky a spatřil za ranního šera jen dvě postavy ve vzdálenosti asi sto kroků. Ihned k nim pospíšil, aby se zeptal, proč přišli jen dva. Jeho překvapení ještě vzrostlo, když mu vyšli vstříc dva stařešinové místo zjednaných mladých nosičů.

"Pane, dobrý pane," volali a klesli, aby se dotkli jeho nohou, "zachraň nás a naše ženy a děti!"

"Co se stalo? Mluvte! Odkud vám hrozí nebezpečí!"

"Pane, hrozí nám záhuba. Desetkrát deset a ještě mnoho a mnoho Mambraiů pluje proti proudu řeky. Spálili již osadu našich přátel, pobili muže a ukradli ženy a dívky a plují sem."

"Kdo vám to řekl?"

"Dva muži, kteří se zachránili a v noci přiběhli k nám."

"Vaše osada je však daleko od řeky, nenajdou ji," namítal setník.

"Jistě nás najdou. Přinutí zajaté ženy našich sousedů, aby jim pověděly, kde je naše osada a aby je vedly. Ó, zachraň nás, mocný a dobrý pane!"

"Počkejte tu, promluvím se svými přáteli," řekl setník a vrátil se
spěšně do Vážky, kde se již i ostatní spáči probouzeli.

Setníkova zpráva je popohnala v mytí a oblékání. Všichni si přáli, aby se mohli zúčastnit porady.

"O pravdomluvnosti stařešinů nelze pochybovat," pravil Viktor Romovský. "Proč by si taky vymýšleli tak poplašné zprávy."

"Přesto pospíším do osady," prohlásil Portugalec, "abych vyslechl posly. Snad se od nich dozvím podrobnosti."

"Pospěšte si, pane Manoeli," žádal kapitán Romovský, "je důležité, abychom věděli, kolik těch divochů je a jak jsou daleko. Upokojte obyvatele slibem, že jim pomůžeme v obraně."

Manoel rychle odešel a oba stařešinové se k němu přidali. Slib bělochů jim dodal trochu odvahy .

"Milí přátelé," řekl Viktor Romovský po odchodu Portugalce, "jak je zřejmé, nebyly pověsti o loupeživých Mamhraiích plané a osadě hrozí velké nebezpečí. Slyšeli jste, že jsem pana Manoela žádal, aby ustrašené obyvatelstvo upokojil. Tím jsem chtěl říci za sebe, že jim v obraně pomohu."

"Nejen za sebe, kapitáne, nýbrž za nás za všecky," zvolal vznětlivý profesor.

"Ano, za nás za všecky! Chceme jim pomoci! Zaženeme lupiče!

To je přece zřejmá povinnost!" volali všichni nadšeně.

"Děkuji vám, milí přátelé, teď je však nutné, abychom se poradili o způsobu obrany. A tu se obracím na statečného přítele Rokose, který zná lépe krajinu i zdejší obyvatele než my a zvolí jistě nejlepší způsob, jak bychom mohli útok odrazit a nepřítele zahnat."

Zraky všech účastníků se upřely na setníkův vážný obličej. Všichni uznávali, že Rokos dovede nejlépe poradit.

Setník chvilku mlčel, potom však rozvážně pravil:

"Kdyby se obavy obyvatel splnily a divoši přepadli osadu, neušla by ani Vážka jejich pozornosti a jistě by se vynasnažili, aby se jí zmocnili. Hrozí tedy nebezpečí Vážce právě tak jako osadě. A proto je nutné, abychom nepřítele tak blízko nepustili, nýbrž abychom mu vyšli vstříc. Nás je i s Karlem deset, všichni máme střelné zbraně a doufám i dost nábojů. Naše pušky zadrží nepřítele v uctivé vzdálenosti. Na domorodce se nemůžeme příliš spoléhat, ačkoli je mezi nimi padesát mužů, kteří dovedou výborně střílet z luků. Je ale velmi nutné, abychom se rozhodli rychle. Rozdělíme se na tři čety, v nichž budou vždy tři běloši velet patnácti až dvaceti Indiánům tak, abychom dostali nepřítele do křížového ohně. Pospěšme!"

Vtom major vstal a prosil o chvilku pozornosti:

"Souhlasím, abychom pospíšili, avšak žádám, aby mně byla svěřena Muška. Z vojenských zkušeností víme, že nejlepší obrana je útok. Schvaluji návrh přítele Rokose, a smím-li si něco zvlášť přát, prosím, aby byl obsazen břeh. Zastihneme-li nepřítele na vodě, jistě zvítězíme."

Všichni souhlasili, že Muška je nejvhodnější výzvědný prostředek. Potom major odešel do laboratoře, když si předtím vyžádal, aby ho Karel následoval. Ostatní pospíšili, aby složili všecky součástky Mušky. Za dvě hodiny bylo letadlo připraveno k letu.

Major s Karlem vynášeli bedničky a krabice a ukládali je do Mušky. Také ostatní, protože měli mnoho práce, aby doplnili výstroj a vybrali si zbraně a dostatek nábojů, si ani neměli kdy všímat, co major s Karlem kutí.

Setník všecko řádně promyslel. Stručně a jasně každému vyložil, co od něho vyžaduje, a když Manoel přivedl asi šedesát mužů a jinochů, ozbrojených luky, oštěpy a sekerami, rozdělil setník malou armádu na tři oddíly a ustanovil každému oddílu bílého velitele.

Muška, do níž vsedli jen major jako pilot a Karel jako pozorovatel, odletěla na výzvědy.

Nepřítel připluje po Tapajósu, proto byl majorovi znám směr. Muška se vznesla do náležité výše a potom zamířila k řece. Poletí nad mohutným veletokem tak dlouho, až letci spatří nepřátelské čluny.

Lupiči asi nepospíchali, nebo byli ještě příliš daleko, protože ani dalekohledem je na širokém Tapajósu nezahlédli. Protože se řeka na severu uchylovala od původního směru, doufal major, že spatří cizí flotilu v zákrutu, a opravdu se nemýlil. Letci uviděli čluny v jakési zátoce. Bylo jich nejméně sto, avšak byly prázdné a byly připoutány ke břehu. Loupeživí Mambraiové buď odpočívali a vyčkávali, až pomine polední vedro, anebo někde pátrali po lupu. Podle zpráv Tupiů přepadali Mambariové osady nejraději v noci. A tak tedy bylo na obranu a rozestavení setníkovy armády dosti času.

Major se podíval na hodinky a shledal, že dosud není deset. Potom přinutil Mušku, aby se obloukem obrátila a zvolna letěla zpátky proti proudu. Přitom si bedlivě všímal levého břehu. Počítal, že i při neobyčejné zručnosti divochů, budou-li v každém člunu dva veslaři, uplynou ještě nejméně tři až čtyři hodiny, než čluny dospějí v místa, odkud je k osadě Tupiů nejblíž.

Muška se šťastně vrátila k Vážce, kde setník a jeho bílí přátelé netrpělivě čekali na zprávy. Běželi majorovi a Karlovi v ústrety, a když slyšeli o velikém počtu divochů a vyslechli majorovo mínění o pravděpodobném nočním útoku, shodovali se v názoru, že musí divochům zabránit v přistání.

Major byl v dobré náladě a hlučně žádal oběd.

"Musím celé odpoledne pozorovat pohyby nepřátel," oznamoval.

"Jen o jedno žádám velmi důtklivě. Buďte všichni bedlivě ukryti, aby vás nikdo z řeky nemohl pozorovat. Přilákám nepřítele až k vhodnému místu, trochu ho překvapím, a teprve, až budou divoši hledat spásu na břehu, vyrazí vaše oddíly."

Majorova dobrá nálada při obědě přešla i na bělochy. Jen Tupíové, kteří z vlastní zkušenosti i z doslechu znali divokost a ukrutnost Mambraiů, projevovali málo veselosti.

Před odletem Mušky, jehož se měl opět zúčastnit Karel se strýcem, rozmlouval major s Viktorem Romovským a setníkem o podrobnostech bitevního plánu.

Muška odletěla a za hodinu po jejím odletu zůstal u Vážky jen Valentýn, aby hlídal. Sám by vzducholoď ovšem neubránil, a tak si aspoň vyhledal pohodlné stanoviště v koruně stromu, odkud daleko viděl. V případě nebezpečí měl vypustit rakety a přivolat pomoc. Ačkoli běloši slíbili, že budou s nepřátelskými divochy bojovat, přece se Valentýn přesvědčil, jaký strach zavládl v osadě. Viděl, jak ženy a děti nesou balíky na hlavách a pospíchají k pralesu. Potom se už z osady neozval ani štěkot psa.

Ve tři hodiny vypluly čluny Mamhraiů na řeku. Divoši se nijak neskrývali, protože si byli vědomi své síly. Jako ohromné hejno kachen pluly čluny proti proudu beze všeho pořádku.

Asi za hodinu se Muška přiblížila tak, že mohl major pozorovat, jak se divoši vyhýbají prudkému proudu. Protože veletok mohutně hučel a Muška plula příliš vysoko, neslyšeli divoši rachot motoru.

Major si přál vidět jejich úžas. Nechtěl divochy jen postrašit, a tak zmizel i s Muškou z dohledu Indiánů a nechal jim na vůli, aby si vysvětlili přítomnost tak ohromného letounu, jak chtějí.

Čluny znepokojených divochů na sebe narážely. Když však podivný letoun zmizel, hnuly se opět proti proudu.

Major pozoroval pohyby nepřítele a radoval se, že kapitán Romovský i setník dodržují správně úmluvu. Po tříhodinovém pozorování major uznal, že se Muška musí objevit na jevišti příštích událostí.

Prudce jako orel přiletěla Muška ze strany nad veletok a potom se v kruzích snášela nad houfy člunů. Zděšení divochů bylo úžasné. Většinou pustili vesla, avšak nikdo z nich nesáhl po luku, aby na ptačí obludu vystřelil. Zato pozorovatel nelenil a z výše asi čtyř set metrů vrhal na čluny obsah bedniček. Účinek byl ohromný a úžas se změnil v divoké zoufalství. Kamkoli spadla koule nebo láhev, tam následoval výbuch a vodní sloup vystříkl do výše až tří čtyř metrů.

Za dvě minuty se voda rozbouřila a na, sta gejzírů vyskakovalo mezi čluny. Divoši zmámeni strachem skákali do vody, převrhovali čluny a prchali po proudu před těmito strašnými kouzly. Desetkrát sto zlých duchů je přepadlo!

Zoufalí Mambraiové se snažili dostat co nejdříve ke břehu, avšak divoký křik Tupíů, šípy, broky a koule z pušek je zahnaly zpátky do řeky.

Byla to nesmírná porážka a ten strašný pták je pronásledoval, ba snášel se tak nízko, že divoši, kteří dosud veslovali, skákali raději do vody, aby je křídly nesrazil.

Za půl hodiny nebylo široko daleko ani jediného nepřítele. Komu se podařilo rychle uniknout nebo dosáhnout břehu, utíkal, aby roznesl po celém kraji zvěst o řece a zemi plné zlých kouzel...

Muška se vrátila k Vážce nejdřív. A když se už za tmy vrátily setníkovy čety, čekala na ně hojná večeře. Valentýn nelenil a hrdinové dnešního boje mu pomáhali. Takoví mají být praví muži: stateční v boji, avšak hned zase užiteční v práci.

"Udatní" Tupíové, překypující nadšením nad slavným vítězstvím, pospíchali do osady.

Také všichni běloši byli spokojeni. Ale při večeři přece vyčítali majorovi, že si nejzábavnější zasáhnutí do boje nechal pro sebe.

"Oh, pardon, milí přátelé, to byla Karlova práce," bránil se major.

"Domnívali jsme se, že zase použijete své omamné plyny, majore, ale dnes to bylo něco jiného. Prozradíte nám to?" volali jeden přes druhého.

"Ne všecko, odpověděl major a usmíval se, "avšak aspoň něco.

Už ve škole jsme se všichni učili, jak je nebezpečné nalít vodu do kyseliny sírové. Voda se okamžitě promění v páry a nastane strašný výbuch. Myslete si tedy, že jsem učinil něco podobného, protože voda nebývá se vším spokojena, co se do ní vhodí."

Po této odpovědi se všichni zasmáli.

"Nebojíte se, že se mnoho divochů utopilo?" ptal se profesor. "Ani ne," odpověděl setník, "tihle lupiči jsou bezpochyby dobří plavci a zahynuli snad jen ti, které zasáhly šípy našich Tupíů. Znáte přece kapitána Romovského. Nepřál si krveprolití, a proto schválil majorův plán."

Všichni se obrátili na majora.

"Nu ano, šlo nám především o to, abychom divochy tak zastrašili, aby se už nikdy neodvážili do těchto končin," vypravoval major s humorem. "K tomu se nejlíp hodila Muška a hlučné bomby. Čím méně si budou moci vysvětlit náš útok, tím větší a trvalejší bude jejich strach. Nechám tu trochu těch "kachniček" setníkovi, i když si myslím, že je proti těm vodním lupičům nebude potřebovat."

Vpád divokých Mambraiů připravil bělochy o den, který chtěli věnovat výpravě do hor. Ba zdálo se, že ani zítra nebudou po ruce nosiči, avšak po večeři Valentýn ohlašoval, že se k Vážce žene houf lidí z osady.

Běloši jim vyšli vstříc. Byli zvědavi, co se opět přihodilo. Ale brzy se vrátili k čaji, protože vděční Tupíové přišli jen proto, aby bělochům poděkovali za neobyčejnou pomoc.

Přinesli mnoho dárků, ovoce, plodiny a drůbež, aby projevili svou vděčnost.

Setník a Portugalec upokojili rozčilené Tupíe ujištěním, že Mambraiové již nikdy nepřiplují do vod plných zlých duchů. Radost Tupíů pak neznala mezí.

Valentýn neopovrhl přinesenými dary a ukazoval Indiánům, aby mu je pomohli odnést. Avšak k tomu se odhodlali jen ti, kteří již s bělochy lovili. Ostatní pak bázlivě ustupovali, protože Vážka jim naháněla mnoho strachu a pověrečné hrůzy.

Setník pozval na zítřejší jitro nosiče a vyzval vděčné Indiány, aby se vrátili od osady.

Výprava do hor

Hvězdy na obloze dosud nepobledly, když běloši opouštěli Vážku. Opustili ji všichni, neboť s výpravou do hor se vydal i Valentýn.

Setník totiž tvrdil, že se k Vážce nikdo neodváží blíže než na dohled. Mimoto náčelník Tupíů slíbil, že stařešinové dohlédnou, aby nějaký odvážný zvědavec přece jen nešel dále.

Protože i v tropických krajinách bývá k ránu chladno, půjde se výpravě velmi dobře. A tak byli všichni dobré mysli a těšili se na výlet.

K výpravě se přidalo šest indiánských mladíků, aby nesli batohy.

Setník i Manoel znali krajinu velmi dobře, a proto mohli i za pouhého svitu hvězd jít bezpečně. Výprava se dala k severu, po hodině přebrodila říčku, a když se zarděla východní obloha a všecko tvorstvo hlučně vítalo nejrůznějšími hlasy a zvuky nový den, vystupovali již naši přátelé povlovně do hor. Přístup byl z této strany vskutku velmi snadný, ačkoli tu nebyly cesty, ba ani pěšiny, ani stezky vyšlapané zvěří. Svahy byly mírné a vždy po pěti až desítiminutovém stoupání se před výletníky opět rozložila rozlehlá rovina, takže si nohy odpočinuly a plíce klidně vydechly.

Snad i svěží ráno přispívalo k tomu, že se krajina jevila členům výpravy jako ráj. Rozkošné háje se střídaly s kvetoucími lukami. Houštiny keřů obalené růžovou záplavou květů, mělká údolí s potoky, rozmanitý zpěv pestrého

ptactva a bzukot hmyzu probouzely radostné vzpomínky. Čím výše výletníci vystupovali, tím širší a vzdálenější obzory se otvíraly před jejich užaslými zraky.

Pohoří se zdvihalo stupňovitě. Na čtvrtém stupni, nejširším a nejkrásnějším, se výletníci na setníkův povel zastavili.

"Toto místo," řekl a jeho hlas se zachvěl, "jsme si zvolili za své budoucí bydliště. Tady je všecko, co si může lidské srdce přát. Jsou tu háje, luka, jež se dají snadno proměnit v pole, dva potoky, jeden mírný a druhý divoký, hojnost ptactva a zvěře, ryb i ovoce. Zato tu nejsou moskyti ani přílišné parno, protože jsme dost vysoko nad mořem, a vyšší patra nad námi nás chrání před horkými rovníkovými větry. Jak víte, je Brazílie náhorní rovina a jistě se mnoho nemýlím, domnívám-li se, že jsme vystoupili do výšky asi osmi set metrů nad mořem."

Všichni výletníci souhlasili se setníkem a s Manoelem, že si nemohli vybrat krásnější krajinu, a ochotně usedali, aby si odpočinuli.

"Chybí nám tu jen příbytky," prohlásil setník po chvíli, "a přítel Grünner, který odpočívá ještě výše pod skupinou tří stromů. Bude sem na nás vidět a jeho hrob nebude opuštěný."

Na chvíli nastalo ticho. Vzpomínka na člověka, který odpočívá v daleké cizině, v níž našel místo bohatství a štěstí hrob, vždycky dojímá toho, kdo sám se vydal do ciziny za dobrodružstvím...

Valentýn připravoval snídani teprve nyní a všichni se na ni těšili. Po dvanácti až patnáctikilometrové cestě byli notně hladoví.

"Před vaším příchodem," pravil setník, "jsme se s přítelem Manoelem rozhodli, že tady pod těmito krásnými stromy si vystavíme dřevěný dům, nebo spíše srub z kmenů, protože jsme neměli jiné nástroje než sekyry Indiánů. Ale teď jsme se rozhodli pro tři domy."

"Proč zrovna pro tři?" otázal se major.

"Lepší by byl jeden prostornější." .

"Ba ne," odporoval setník. "Každý chceme mít svůj dům, protože tu chceme zůstat déle, ba doufáme, že zde časem vyroste osada."

"Ach, výborně!" smál se major a ostatní mu přizvukovali. "To patrně chcete, aby to tu dopadlo jako na Aljašce, kam se hnaly tisíce dobrodruhů za zlatem."

„Naprosto ne," odpověděl setník vážně. "Nepřejeme si, aby sem přišli dobrodruzi, ale lidé pokojní, kteří by obdělávali zem. Zdejší pohoří je sice bohaté na rudy. Na svých toulkách jsme zde objevili v rudách měď, olovo, cín, vizmut i wolfram, avšak tyto kovy nám mají pouze sloužit, a ne stát se předmětem lidské hrabivosti. Proto si budeme příští spoluobčany pečlivě vybírat.

U nás v Nových Horušicích nebudou ani obchodníci, kteří omlouvají obchodem každou ničemnost, a ani politici, kteří se předstihují v klamání lidí. V Nových Holušicích budou vítáni jen takoví lidé, kteří nemají zlobu v mysli ani v srdci."

"Nezabráníte přílivu cizinců, jakmile se roznese pověst o zdejším nerostném bohatství. Je pravděpodobné, že jsou tu i drahé kovy a snad i drahé kameny," mínil profesor Velebil.

"Přítel Romovský zaplaší tyto obavy," odpověděl setník. "Nechceme být pouhými uchvatiteli půdy, ale jejími právoplatnými majiteli. Zástupci a správcové brazilské republiky nám prodají tolik země, kolik si jí budeme přát. A zdejší pozemky nebudou drahé, protože na řece Tapajósu není dosud mnoho konkurentů. Svůj majetek potom už uhájíme."

"A kdy chcete začít se stavbou?" ptal se lékař.

"Zítra, anebo ještě lépe hned," odpověděl setník. "Pozvali jsme vás, abyste spatřili místo naší budoucí osady."

"Nabízím vám, pánové, svou pomoc," zvolal profesor, "mnoho toho neumím, avšak něco přece dovedu, například kácet stromy, osekávat větve a pokrývat střechu."

"To dovedu taky," chlubil se doktor Znojemský, a umím též postavit krb."

"To není velké umění," mínil profesor. "Domnívám se, ale, že si pánové neudělají ze světnice udírnu."

„Ó, prosím, můj krb bude mít také komín," bránil se lékař." Zatím už Valentýn prostřel na trávník ubrus a naléval kávu. Na míse se vršily maniokové koláče od Tupiů i výrobky z Valentýnových obratných rukou. Indiánům se líbily víc koflíky s oušky než káva v nich, avšak snídali s chutí stejně jako běloši.

Po snídani se měli běloši rozejít po širé planině, aby vyhledali vhodný stavební materiál.

Karel, profesor a hvězdář šli hledat vhodné stromy, Viktor Romovský, setník a Manoel vyměřovali místo pro příští domy, zatímco major, Švéd a doktor Znojemský odešli k bystřině, kterou hodlali také využít k práci.

A protože ani Indiáni nechtěli lenošit, určil jim setník, aby pod Valentýnovým dozorem vyrýpali a vytrhali trávu a vymýtili křoví z blízkého okolí.

Jako obyčejně nevyšli profesor a Karel bez pušek a Zdeněk Přibáň bez síťky. Proto nikoho nepřekvapily střelné rány.

Naši střelci, s nimiž běželi bez vybídnutí i oba psi, potkali sice první známé bemtevi, sotva ušli padesát kroků, avšak na jejich "bien te veo" odpověděli také jen pozdravem.

Zato ale pozdravili ranami z pušek zvíře podobné šakalu anebo spíše veliké kuně.

Když zvíře padlo, mohli si je lovci dobře prohlédnout. Profesor Velebil řekl, že se šelma jmenuje mikong a že je postrachem drůbeže, srnců, kapybar i morčat.

Sotvaže naši lovci vešli do háje, spatřili na větvích mohutných stromů rozkošné opičky, patrně velmi poplašené ranami z pušek, protože jejich dlouhé tmavohnědé "vlasy" se jim ježily strachem. Byli to roztomilí malí lvi s hřívou, padající s krku na světlejší hruď, a profesor je vskutku nazval lvíčky černožlutými.

Psi vyhnali z houští hejno skalních kurů velikosti bažantů, avšak s krátkými vějířovitými ocásky, bíle a černě žíhanými. Příležitost byla pro lovce příliš vábivá, a tak v několika minutách zastřelili dva páry ptáků.

Naši milí přátelé zapomněli na účel své výpravy a velmi málo si všímali stromů. A když se vrátili s bohatou kořistí, tvrdili, že viděli spousty stromů, jejichž kmeny se hodí ke stavbě domů.

Největší a nejobtížnější práci při stavbě domu v pustinách vyžaduje výroba prken a latí, bez nichž nelze udělat dveře,

okna, stropy, podlahy , stoly a lavice. Mimoto chtěl Viktor Romovský přistavět ke každému domu verandu, kde obyvatel tropických krajin přebývá za dne nejraději a nejdéle.

Proto chtěli major a Švéd zapřáhnout do díla také bystřinu.

Doktora velmi zajímalo, jak to provedou, a proto šel s nimi.

Major byl zkušený mechanik a Švéd se rozpomínal na svou vlast a na krajany, kteří dovedou tak výborně využívat vodní síly. Chtěli se přesvědčit o množství vody, o její síle při spádu a najít volné a přístupné místo, kde by mohli postavit pilu. Našli je brzy. Bude však nutné, aby sehnali všechnu vodu k pravému břehu. Proto bude potřeba, aby vystavěli šikmou hráz z kamenů a kmenů. O tuto hráz se postará Knut Strinborg, zatímco major nakreslí do zápisníku konstrukci pily.

Tak v pilné práci míjely rychle hodiny a všichni se divili, když je Valentýn zval k obědu.

Všichni stolovníci projevovali uspokojení nad tím, že je zde netrápilo takové horko jako v rovině, a velebili setníkovu moudrost.

"Podle všech známek," pravil Viktor Romovský, "tu nehrozí nebezpečí zátop ani v dobách dešťů. Oba potoky stačí, aby odvedly vody, valící se z vyšších pater. Je tu vody jistě spousta, což dokazují balvany v řečištích, které sem velké vody snesly."

"Upravíme vodám pohodlnější cestu, aby se nerozlily po planině," prohlásil Švéd, "ale na to je ještě dost času, až budou postaveny domy."

Všichni souhlasili s plány, které načrtl Viktor Romovský. Protože v tropických krajinách prožijí obyvatelé většinu denních hodin venku, není třeba stavět velké domy. Dům deset metrů dlouhý a šest široký úplně stačí. Bude rozdělen na dvě místnosti: menší kuchyň a větší ložnici, veranda po celé délce domu bude obývacím i přijímacím pokojem. Všichni se smáli, avšak souhlasili, že veranda je opravdu velmi důležitá, neboť tam bude stín i čerstvý vzduch. Jako nábytek postačí stůl, lenoška a lavice. A protože bude stačit jen malá půda, navrhoval Viktor Romovský, aby přední stěna domu byla o dva metry vyšší než zadní, tím by se ušetřila vazba krovů a střecha by byla nejen dost pevná, nýbrž i dost šikmá, aby po ní stékaly dešťové vody. Průčelí domů budou obrácena k sobě, avšak všechny tři budovy budou od sebe tak daleko, aby sice podkovovitě uzavřely celé prostranství, ale aby v případě požáru v jednom domě nebyly ohroženy domy sousední.

Domovními dveřmi se vejde do kuchyně a z kuchyně do ložnice.

V kuchyni bude jedno okno, v ložnici dvě. Protože, však nejsou po ruce skleněné tabule, udělají se zatím okenice, aby dům mohl být na noc uzavřen.

Každý přispěchal s nějakou radou, jak by se dalo obydlí zdokonalit, a každý také nabízel pomoc.

Ve tři hodiny velel kapitán Romovský k odchodu.

"Máme daleko domů," řekl, "a Vážka je opuštěná."

"Stařešinové ji hlídají jako oko v hlavě," tvrdil setník, "ale pojďme. Stejně sem musíme zítra přenést ještě mnoho. nástrojů."

Všecko, co nebylo nutné vzít s sebou, svázali do pytle a Valentýn vybídl jednoho z Indiánů, aby vylezl na strom a tam na větev pytel uvázal. Za noci by mohl přijít některý zvědavý čtyřnožec a nástroje rozházet. První vodorovná větev nebyla Valentýnovi vhod a proto křičel, aby Indián vylezl výše. Ukazoval mu přitom vhodné místo a zvedal obě paže. Náhle však uskočil, prskal, otíral si hlavu a krk, a když na svých ctihodných kadeřích chytil žabičku, mrštil jí do trávy se zaklením."

Co se vlastně stalo? Nic zvláštního. Indián, který šplhal po vodorovné větvi, nepozorovaně šlápl na květ bromelie, z jehož kalichu se vylil na zvrácenou Valentýnovu hlavu asi litr vody s drobným hmyzem a žabičkami.

Všichni se tomu smáli ještě za pochodu a profesor Velebil vypravoval, že při kopání Panamského průplavu objevili učenci, že se v suché krajině "líhli moskyti právě v těchto vodních "nádržích" bromelií.

Četa rychle sestupovala, avšak Viktor Romovský slíbil, že v rovině počká na setníka a Portugalce, kteří před odchodem výpravy vystoupili o patro výš, aby navštívili Grünnerův hrob.

Naši přátelé nečekali dlouho. Setník i Portugalec uměli chodit po horách lépe než všichni ostatní.

Indiáni nesli úlovek a slíbili, že zítra opět půjdou s bělochy do hor a vynesou nástroje a potraviny.

Jak setník předpověděl, hlídali dva stařešinové Vážku a vlídně vítali vracející se bělochy.

Neodmítli pozvání k večeři a slibovali, že budou vždycky věrně hlídat. A běloši vskutku shledali, že se za celý den k Vážce nikdo ani nepřiblížil.

"Tady je Vážka schovaná líp než v hangáru," tvrdil setník, "a za malý dárek získáme nejobezřelejší hlídače."

Po večeři odešli běloši brzy na lůžka, protože byli velmi unaveni.

Druhý den časně ráno vyšli opět všichni jako včera a každý něco nesl, protože dnes budou potřebovat mnoho nástrojů: sekery, motyky, pily, kladiva, hoblíky, dláta, pilníky, hřebíky i mnoho potravin pro tolik lidí.

Dnes přišla výprava na vyhlédnutou planinu o hodinu později než včera, avšak ihned se všichni měli k dílu.

Teprve Valentýnovo volání k obědu přerušilo práci na dvě až tři hodiny. Po odpočinku hlaholily opět na planině rány, vrzaly a syčely pily a ozývaly se veselé hlasy dobrovolných dělníků.

Dnes se pracovalo pilně až do večera, protože Viktor Romovský uznal, že je zbytečné, aby se unavovali dlouhým pochodem ráno i večer, kdy se dá nejlépe pracovat, ztráceli mnoho času, a dal přinést stanové plachty. Než nastala tma, stály již tři stany blízko u sebe a před nimi plápolal veselý oheň.

Byl to rozkošný večer, když unavení dělníci, ležící na rohožkách, naslouchali po večeři koncertu, do něhož zvonovci zvonili klekání. A ukazovali si mozoly a puchýře, které se usadily na jejich měkkých dlaních.

Vzdálené vytí z roviny prozrazovalo, že hřivnatí vlci jdou na loupež.

Indiáni několikrát obešli ležení, aby se přesvědčili, jestli oheň nepřilákal některého zvědavého hada, avšak nenašli nic

podezřelého. Jen nerozumné můry padaly do plamenů, dříve než je mohl Zdeněk Přibáň zachránit.

Běloši usnuli pozdě v noci, zatímco Indiáni sedící kolem ohně snad spali, snad jen dřímali, protože po každém výkřiku ptáka, nebo při zatřepání křídel velkého letouna pozdvihl některý z nich hlavu, rozhlédl se kolem, ale zas ji sklonil k spánku.

Na horách začíná jitro dříve, a proto se všichni probudili před východem slunce a obdivovali se jeho kráse. Rosa se třpytila v trávě a chladný větřík běžel po vysokých stvolech lehounkýma bosýma nožkama a šeptal květům: Vstávejte, už je den, už je den! Dotkl se také lící lidí, kteří pospíchali k potoku, věčně bdícímu a zpívajícímu, aby se umyli a vykoupali.

Osvěženi vraceli se k snídani, kde si každý mohl vybrat kávu, čaj, studené maso, ovoce nebo suchary.

Nové Horušice

A tak míjel den po dni v práci i v zábavě, neboť Valentýn často připomínal, že je potřebí zvěřiny do kuchyně.

Za čtrnáct dní stály stěny všech tří domů, které měly být v příštím týdnu pokryty střechami.

Kolem pily se vršily hranice prken, již roztříděných na podlahy a na střechy, na dveře a okna i na nábytek.

Zdvihnout krovy, upevnit je a pobíjet prkny dovedl ledakdo. Avšak jen mistři, jako byl major a Švéd, dovedli zřídit truhlářskou dílnu s pevným stolem a bohužel jen s dřevěnými svěráky. Hoblíků, dlát a pilek však bylo po ruce hojnost.

Setník odcházel s Indiány pro mazlavou hlínu a pro měkký mech, aby mohli vymazat a vyplnit spáry mezi kmeny, a lékař stavěl podle slibu ohniště a komín, který musel být osazen dříve, než bude pobita střecha.

Viktor Romovský dohlížel, aby se pracovalo podle plánů, a často se se zalíbením díval na ochotné a pilné pracovníky, kteří v tělesné práci v přírodě nacházeli štěstí a uspokojení. .

Uplynuly dva měsíce, než bylo všecko hotovo, a za ty dva měsíce navštívil profesor a Karel Vážku jen třikrát. Nemohli totiž z Nových Horušic, jak se nová osada jmenovala, odejít. Zde si zařídili v jednom domě zatímní domov. Avšak nedržel je tu jen dům, ale i ohrada a zahrada.

Mladí Indiáni, kteří pomáhali bělochům při stavbě, přilnuli k nim tak upřímně, že na loučení ani nepomyslili. Líbil se jim život bělochů, chutnaly jim jejich pokrmy a těšily je dárky z jejich štědrých rukou.

Teď, když nebylo už tolik práce, rozběhli se Indiáni často po lesích, horách i travnatých rovinách a přinášeli, co mladé bělochy nejvíc těšilo. .

Do ohrady zavírali jen tuláky, kteří by v noci utekli, avšak na prostranství mezi domy se mezi drůbeží procházely křiklavé čáji, které radostně běžely vstříc Karlovi, kdykoli se vracel z lovu. Na verandách seděli arové tak krotcí, že se dali hladit a nosit na dlaních, chocholaté seriemy štěkaly jako štěňata a často káraly žravé slepice, papoušci se houpali v kruzích z lián, a roztomilé opičky usedaly lidem na ramena a chtěly jim čechrat vlasy.

Jednou přinesli Indiáni mladou chocholatou jakuru, podruhé půl tuctu holoubat, která usadili na půdu, potřetí zelené zavalité papoušky nebo modročerného hoka.

Největší radost však měl Karel z mladé pumy. Nikdo si nedovede představit krásnější černou kočičku s kroužkovaným ocáskem, než je puma. A jak je hravá a jak snadno zkrotne! Snad proto, že si s ní Karel stále hrál, že ji nosil všude s sebou, ba že ji bral k sobě i na lůžko rozprostřené na podlaze, zvyklo si zvířátko na chlapce a chtělo být stále s ním, a když při jídle je hned neobsluhoval, klepala ho puma paličkou přes ruku a třela se mu hlavou o tvář.

Profesor si přinesl také mladého nandua a choval v ohradě zkroceného mravenečníka. Nejpodivnější však bylo, že k lidským obydlím přicházela zvířata i dobrovolně a usazovala se v ohradě. Morčata nikdo nezval a byla tady. Také na stromech bylo množství ptáků větších i drobnějších a ti sletovali na zem a neprchali před lidmi. Objevili se tam i leguáni, ale ti před lidmi utíkali. Velmi brzy zkrotly tinamy a přicházely až do kuchyně pro misky.

Avšak ani doktor Znojemský si nemusel stýskat. protože Indiáni mu nanesli cibulí, hlíz, kořenů a semen, že osázel celou zahradu.

A Zdeněk Přibáň pěstoval mnoho housenek, ze kterých se mu vylíhnou po zakuklení neporušení motýli a založil si zvláštní sbírku much, které vynikají v Brazílii nejen velikostí, nýbrž i přerozmanitým zbarvením těla i křídel.

Čas rychle míjel, ale kdo by počítal dny a týdny! Avšak když si někdo přece vzpomněl na vzdálený domov, ostatní říkali:

"Nepospíchejme! Cožpak nám zde není dobře? U nás je teď jistě zima, mráz spoutal řeky, sníh pokryl pole, luka a lesy, zatímco tady voní květy, prozpěvují ptáci a ovoce je na dosah ruky."

Nikomu se nechtělo z ráje.

Až kalendář připomněl, že jsou vánoce. Oslavili je vzpomínkami na své přátele v Evropě a na své drahé, kteří žili daleko anebo odpočívali v hrobech. Karel si nedovedl představit vánoce bez mrazu a sněhu a vykládal milé pumě, jak by zdvihala měkké pacinky, až by ji to záblo. Puma ho lízla na tvář, což znamenalo, že souhlasí, neboť souhlasila se vším, co její pán dělal, zvláště když si s ní hrál anebo jí nabízel pamlsky. Jedla všecko jako naše kočka, ale na ptáky si musela nechat zajít chuť.

A co hvězdář a jeho mlhoviny? Měl teď přece věž, dalekohledy, hvězdářské přístroje, tabulky a kdovíco.

Jednou, a to bylo již dávno po vánocích, se ho profesor zeptal, jestli nezapomněl na mlhoviny, a tu pronesl málomluvný astronom podivuhodnou řeč, která všecky překvapila.

"Propásl jsem vhodnou dobu, pánové, ale to nevadí, dočkám se mlhovin znova - protože tu zůstanu."

"Vy tady zůstanete? Jak dlouho? Myslíte to vážně?" sypaly se otázky.

"Myslím to velmi vážně a zůstanu tu tak dlouho, dokud mi to setník a jeho přátelé dovolí. Už jsem s nimi o tom mluvil. Nemám doma nikoho, a zde je ráj. Proto tu zůstanu, jen sbírky pošlu do muzeí."

Toto hvězdářovo prohlášení nezůstalo bez vlivu. Opravdu bylo již načase, aby se rozhodli, zda tu mají zůstat jako Zdeněk Přibáň, anebo se vrátit domů. Byli ještě mladí, jak profesor, tak i lékař, ale měli doma přátele a měli doma práci. Jsou proto povinni pracovat doma. Až jednou, po všech životních zápasech, se vrátí sem, aby zde nabrali nové síly a ožili v náručí přírody.

Od té doby se často mluvilo o návratu, avšak jen mluvilo, protože zatím nikdo nepospíchal.

"Nebylo by moudré, abychom se teď vraceli domů," mínil Viktor Romovský. "Náhlý přechod z tropického tepla do studené vlasti by mohl porušit naše zdraví. Až se bude vracet do Čech jaro, poletíme s ním."

V milé práci a zábavě čas rychle utíká, a tak všem připadalo, jako kdyby první zmínka o návratu domů byla vyslovena teprve před týdnem.

Nová rozsáhlá budova o čtyřech místnostech a s verandou kolem dokola stála nedaleko jako veliký hranol. To bude dům Viktora Romovského a majora a naplní se, až se Vážka opět přenese z Čech do srdce Brazílie, ze Starých Horušic do Nových.

"Nechybí nám tu nic než pilné hospodyně," prohlásil jednou Švéd žertem, avšak setník odpověděl vážně:

"Správně jsi to řekl, Strinborgu, a proto jsem se rozhodl, že se vrátím do Čech, abych si vyhledal družku života, která by se nebála pustiny."

Tato zpráva všecky překvapila, a ještě více žádost Portugalce:

"Setníku," pravil upřímně, "tolik a tak často jsi nám vypravoval o svých krajankách. Velmi by ses nám zavděčil, kdybys místo jedné přivedl tři, aspoň by se jim tu nestýskalo."

A když se všichni smáli, ujišťoval Švéd, že on to myslí doopravdy. Znělo to vskutku komicky, neboť jak by se Švéd s Češkou domluvil, když se za dlouhého styku se setníkem nenaučil víc než asi padesát českých slov, která děsně lámal! To Manoel předstihl Švéda o sto honů. Mluvil pěkně česky. Když Švéd pochopil, proč se smějí, odpověděl horlivě: .

"Ach, to nevadí. Vždyť já rozumím česky dobře, a pak Češka se naučí za rok švédsky. Cožpak se to nenaučil setník za půl roku?"

To byl ovšem vážný důvod, a tak se už nikdo nesmál.

Přípravy k odletu si vyžádaly také dosti času. Bylo mnoho věcí, které si chtěli vzít s sebou. Profesor Velebil si chtěl odvézt všecky obyvatele ohrady, a Karel chtěl mít doma všecky papoušky a opičky. A že se nerozloučí se svou pumou, se rozumělo samo sebou. Ale nakonec zvítězil zdravý rozum, mohou s sebou vzít jenom ta zvířata, která snesou naše studené podnebí a zvyknou potravě, kterou jim lze u nás opatřit. A tak se profesor i Karel týden loučili s miláčky, jež museli opustit, avšak slibovali jim tajně, že se jednou jistě vrátí a na dlouho.

Měsíc březen se již chýlil ke konci, když kapitán Romovský oznámil den odletu. V pondělí druhého dubna zakrouží Vážka nad Tapajósem naposledy.

‚Major a Viktor Romovský se vrátili k vzducholodi, aby ji probudili opět k životu. Věčně zardělý a zpocený Valentýn dával do pořádku svou kuchyni a napomínal malou opičku, aby nic neshodila z police, na kterou ji posadil.

Protože si major oblíbil papoušky a protože se profesor nemohl odloučit od opiček a doktor Znojemský i Viktor Romovský od zkrotlých medvídků koati, kteří všecko rozhazují, bude se Vážka podobat arše Noemově.

Karel zmizel

Odlet Vážky byl stanoven na příští pondělí, a proto se všichni snažili, aby ještě užili všech rozkoší, které brzy opustí. Doktor Znojemský se často zatoulal a hledal nové a nové horské rostliny, profesor a Karel se oddávali lovu a Zdeněk Přibáň rovnal a třídil své dary, jež určil školám a muzeím. Jen major, Švéd a Portugalec pracovali na zdokonalení stolů a ostatního nábytku, zatímco setník a Viktor Romovský se často radili, co bude třeba vykonat v Evropě a u brazilské vlády.

Avšak i profesor a Karel se někdy rozcházeli. Chtěl-li profesor Velebil chytit některé ptáky živé, překážel mu nejen Karel, ale i oba psi, kteří ptáky plašili.

V takových dnech vycházel Karel na lov jen s mladým a odvážným Indiánem, jemuž říkal Mambo.

Mambo byl výtečný střelec z luku, avšak brzy se naučil střílet též z pušky a byl by za ni dal deset let života. Karel si umínil, že mu při rozloučení daruje pušku na památku, a jeho otec mu tento úmysl schválil, protože se přesvědčil o Mambově věrnosti a opatrnosti.

V sobotu měl Karel podniknout poslední lov v horách, avšak sám, protože profesor nalíčil v pátek vějičky a již časně ráno odešel s klecemi z proutí na čihadlo.

Karel se nermoutil. Chtěl dnes ulovit vzácnou zvěř. Mambo mu často vypravoval, že na nejvyšších patrech pohoří žijí stáda podivných zvířat. Podle jeho líčení se Karel domníval, že jsou to srnci nebo divoké horské kozy, anebo kamzíci.

Mambo tvrdil, že zvířata jsou plachá, a radil, aby s sebou nebrali psy, a poněvadž je do vysokých oblastí daleko, aby si vzali dost potravy.

Všecky tyto rady byly moudré a Karel jich uposlechl. O zásobu pokrmů se štědře postaral Valentýn, který se zálibou hleděl za mladými lovci, jak křepce odcházejí za svou zábavou.

Oba mladíci, otužilí a vytrvalí, kráčeli již tři hodiny, než je únava donutila, aby si odpočinuli pod stromem. Odpočívali asi hodinu, posnídali podruhé a potom se opět vydali výše.

Náhle Karel vykřikl překvapením. Spatřil nahou skálu, jakoby ohromným klínem odštípnutou a obrem vyhloubenou. Oba jinoši si lehli na zem a přivinuli se jako hadi k okraji srázné skály, aby se blíže podívali na urvaný bok, vystupující z propasti. Zdálo se jim, že z vyhloubeného boku září tisíce bledých plamenů tak ostrých, až oči oslepovaly.

Nebyly to však plameny, ale lesklé plochy obrovských křemenných krystalů, v nichž sluneční paprsky zaněcovaly

bílé ohně. Lesklé hranoly tu ležely křížem krážem přes sebe anebo vyrůstaly ze společných kořenů. Krystaly byly pět až osm metrů dlouhé a měřily v průměru metr i více.

Ani Mambo nepronikl nikdy na svých toulkách do této končiny, a tak i jej uchvátilo neobyčejné divadlo aspoň na chvíli. Avšak Indiánova těkavá.mysl a touha po lovu ho nutily, aby vstal a odtáhl omámeného Karla od propasti. Naštěstí se na protější ploché skále objevilo stádo hledaných zvířat. Ačkoli zvířata byla daleko, rozpoznal Karel, že jsou to kamzíci.

Kolik je pohnutek pro mladého, nezkušeného hocha, aby se odvážil k nebezpečnému zlézání příkrých strání nad hlubokými propastmi, srázy a rozsedlinami! Chtivost a ctižádost jsou ostruhy, které dohánějí k přepětí sil a k nerozvážným činům.

Mambo a Karel neviděli nic než stádo a nedbali překážek, jen aby se mohli přiblížit na dostřel.

Po únavném šplhání, odvážných skocích a plížení přiblížili se mladí lovci ke stádu. Rychle dohodli, na která zvířata vystřelí, a skoro současně vypálili. Mambův kus zůstal ležet v ohni, kdežto Karlův poskočil, klesl a znovu poskočil a potom zmizel. Bylo jisté, že zvíře je těžce raněno. Střelci pospíchali na planinu. Ačkoli byl vzestup obtížný, přece se lovci octli po čtvrthodině na planině. Stádo již dávno zmizelo, avšak ležela tu dvě zvířata. Mambův kus a na kraji srázné stráně spadající do travnatého údolí ležel druhý kus, který dosud dýchal, což dosvědčovaly zdvihající se boky. Nedočkavý Mambo odložil pušku a skočil ke zvířeti, aby je odtáhl od srázu, avšak jakmile je uchopil za zadní běby, zvíře se vymrštilo posledním vzepětím sil, skulilo se po srázu a strhlo Mamba s sebou.

Karlovi se vyrval z hrdla bezděčný výkřik. Neztratil ale rozvahu a doběhl ke srázu ještě včas, aby zahlédl, jak se Mambo kulí po příkré stráni se zvířetem, jehož běhy dosud nepustil.

Mambo se skulil do údolí asi pětadvacet až třicet metrů hlubokého a v bezvědomí ležel na zvířeti, které jej strhlo.

Karel nelenil ani na okamžik a rozhlížel se kolem, aby našel místo, po němž by se mohl odvážit k sestupu do údolí. Marně se však ohlížel. Údolí bylo jako ohromný kotel, uzavřený svislými stěnami, jen na východní straně byla stráň rozrytá vodami, které se v době dešťů tudy hnaly do údolí a vytvořily z něho jezírko, jež dosud nevyschlo.

Karel se spíš svezl než sešplhal do údolí, a doběhnuv k Mambovi, poklekl k němu, aby se přesvědčil, zda Indián dosud žije.

Mambo dýchal, žil tedy! Byl jen omráčen a zraněn ostrými kameny, přes které se valil. Karel pospíšil k jezírku, nabral vodu do přílby a navrátiv se k Mambovi, umýval mu zsinalý obličej a zkrvavené údy. Po chvilce Mambo procitl z mdloby a chtěl pít. Když se napil a pohnul sebou, naříkal si na bolest v levé noze. Byla zlomená nebo roztříštěná při strašlivém pádu.

Jen batoh a mrtvé zvíře Mamba zachránily, že se nezabil na skalních výstupcích.

Indián je mnohem otužilejší než běloch, ale přesto Mambo opět klesl do trávy, když se pokoušel vstát.

Radostný začátek dne se náhle změnil v žalostné hodiny bolesti.

Karel se snažil přenést Mamba do stínu, avšak na to nestačily jeho síly a Mambo naříkal při každém hnutí. Nezbylo tedy nic jiného, než aby Karel nařezal větve z keřů, jež rostly v údolí a zastrkal je do skalních skulin a do země kolem, aby aspoň trochu zastínil Mambovu hlavu a prsa.

Pilně přinášel vodu a umýval Mambovi obličej, ruce i zraněnou nohu, neboť chladná voda zmírnila bolest.

Mambovo zranění zaměstnávalo oba jinochy tak, že hodinu ani nepomysleli na svůj žalostný a nebezpečný stav. Teprve po hodině si uvědomili, že zašli daleko do hor, že nikdo o nich neví a že jsou uvězněni v údolí, z něhož Mambo nemůže uniknout. Podaří se Karlovi najít cestu zpět v těchto skalních bludištích? Mambo by si dovedl poradit, avšak teď leží bezmocně a nemůže ani Karlovi dost zřetelně popsat cestu a správný směr. Mambo se sice pokoušel, aby Karlovi označil tvary skal, které mu měly být ukazatelem směru, ale marně naléhal na mladého bělocha, aby ho opustil.

"Jsou už tři hodiny," řekl Karel. "Byl bys tu celou noc sám a bez ochrany. Co jestli přicházejí za noci k jezírku šelmy, aby zde uhasily žízeň? Jak by ses ubránil, kdyby tě přepadly? Cožpak jsi sám neřekl, že tu žijí medvědi? Ba ne, zůstanu tady, do rána si odpočineš, snad tě přestane bolet noha a pak se rozběhnu pro pomoc. Naši přátelé nás jistě budou hledat. Přivolám je výstřely. Ale kde je tvá puška?"

"Položil jsem ji na zem, než jsem chytil zvíře za běhy," odpověděl Mambo.

"Škoda, ráno ji ale najdem," těšil Karel Mamba i sebe.

Mambo trpěl velké bolesti, avšak přemáhal se a radil Karlovi, aby sesbíral suché pruty keřů, sluncem zpražený mech a suchou trávu.

"Rozdělej na noc oheň," pravil Mambo, "bude nám veseleji. Ale založ ohniště dost daleko, protože oheň přiláká hady."

Karel uposlechl a snášel palivo na hromadu, kterou skládal u jezírka.

Hlučný hvízdot kteréhosi ptáka, mňoukání a pištění malých savců a hluboký stín, který zakryl již celé údolí, zvěstovaly, že brzy nastane noc. Náhle hlučné zvonění a rány kladiv na kovadlinu přerušily všecky ostatní zvuky, to sněhobílí zvonovci odzváněli večerní klekání.

Oba povečeřeli, a když se úplně setmělo, šel Karel, aby zapálil hromádky paliva odsunuté od sebe na krok, aby nevzplály a neshořely současně.

O jídlo nebyla nouze. Měli ještě dost zbytků na snídani a mimoto mohl Karel zastřelit ptáka, sviště, nebo morče a upéci je.

Karla teprve za noci přepadla lítost, když si vzpomněl, jaká úzkost a obavy trápí otce, strýce Dise a všecky ostatní, kteří marně čekají na Karlův návrat.

Dnešní noci nebudou spát a snad nyní ve tmě bloudí ve skalách,. volají a zoufale naslouchají, zda se jim ozve. Nikdo si jejich odchodu nevšímal, ačkoli všichni věděli, že odešli s Mambem, avšak kterým směrem jít? Pobízejí psy, aby hledali, avšak Brok ani Rys nenajdou jejich stopy, od rána dávno vyčichlé.

Karel prožíval otcova i strýcova muka. V duchu viděl jejich neklidné pohyby, zbledlé obličeje a těkavé, ustrašené oči. Jakou starost a jaký zármutek jim způsobil! Měl přece jen běžet ve tři hodiny pro pomoc. Avšak co kdyby zabloudili v horách, co kdyby se zřítil za tmy do propasti? A pak, mohl opustit Mamba? Do smrti by si vyčítal sobeckost a zbabělost.

Ani po celodenní námaze nemohl Karel usnout. Ale ani Mambo nespal, patrně trápen bolestmi, přesto však hoši nemluvili. Hvězdy tiše vystupovaly na tmavou oblohu, dívaly se útrpně do černého údolí, v němž hořel ohýnek a stoupal úzký sloup dýmu, který se rozplýval jako řídký chochol. Voda anebo tento dým přilákaly různá zvířata. Karel i Mambo slyšeli vysoko nad hlavami vrčení a někdy i krátký štěkot nebo vytí.

Hrkot kulícího se kamení a světélkující oči v temné hmotě upozornily Karla a Mamba, že po stráni se sesouvá veliké zvíře. Karel na ně vystřelil a po výstřelu se sesypalo ještě více kamení, avšak zvíře uprchlo. A opět bylo ticho a nic se nehnulo, jen hvězdy se posunuly, ba některé z nich se již dosyta nadívaly do černého údolí a odešly za skalnaté okraje. Vzduch se silně ochladil a z jezírka vystupovala pára. Naštěstí tu nebyli moskyti, tito drobní krvežíznivci nemilují vysoké hory.

Ještě jednou Karel střelil na velikého nočního dravce, který zabloudil do údolí, a tentokrát dobře mířil, neboť uslyšel pád těžkého těla do vody jezírka. Potom už zavládlo ticho a sen se vkradl do údolí a zavřel Karlovi oči, avšak studené hvězdy nemohly vysušit slzy, které vytvořily drobné studánky v koutcích zrudlých víček.

Zdali i Mambo usnul, sám nevěděl.

Mambo spal také. Otevřel oči až ve chvíli, když se zarděly skalní útesy na západní straně údolí, které dosud tonulo v šeru.

Mambovy zraky se snášely níže, až utkvěly na spícím Karlovi. Náhle se v tmavých Indiánových očích objevil úžasný děs. Viděl zřetelně, že se ke Karlovu boku tlačí had tlustý jako paže a že plazova hlava spočívá na chlapcových prsou. Potměšilý had se patrně ohříval na Karlově těle, protože vzduch v údolí silně vychladl.

Byl to jeden z nejjedovatějších hadů - křovák!

Jaká muka prožil v několika chvílích Mambo, který se nemohl ani pohnout, aby plaza zabil anebo odehnal! Nesměl však ani vykřiknout, aby Karla neprobudil. Kdyby sebou Karel hnul, mohl by podráždit plaza, a ten by ho jistě uštkl. Mambo rychle přemýšlel. Růžové paprsky sestupovaly po skále. Dopadnou-li na Karlův obličej, probudí ho a chlapec sebou hne.

Mambo musí hada odlákat. Zasyčel slabě, had však spal a sykot neslyšel. Mambo zesílil sykot, avšak opět marně. Sluneční paprsky již vnikly až k patě srázu, za pět minut dospějí ke Karlovi. Mambo nahmatal hrst kamínků a přes strašnou bolest v noze se na levici nadzvihl a mrštil kamínky po hadovi. Zasáhl ho! Had se probudil, zdvihl ohyzdnou trojjhrannou hlavu, otevřel tlamu, vymrštil pružný jazyk a sliny ukáply na Karlovu ruku. Zoufalý Mambo zdvihl zdravou nohu, aby hada na sebe upozornil. Podařilo se mu to. Had spatřil člověka a polekal se. Chtěl se rychle odplazit od Karla, avšak vtom se hnul i bílý hoch. Zvedl paži a nechal ji ve spánku dopadnout. Co se stalo, neviděl ani Mambo, zatmělo se mu v očích a jen divoký jek mu vyrazil z úst, neboť Indián vstal, ale strašná bolest ho srazila k zemi.

Po chvíli se Mambo vzpamatoval. Bolela ho hlava v týle. Pádem narazil na ostrý kámen. Indián však nedbal bolesti a jen vyjeveně hleděl na Karla.

Had již zmizel, ale Karel ležel bez hnutí a neodpovídal na Mambův křik. Jeho obličej byl bledý a kolem jeho očí se rozšířily modré kruhy.

Karel byl uštknut! Je mrtev a Mambo se nemůže připlazit, aby vysál z rány jed. Nemůže se pohnout, ačkoli leží jen na tři kroky od mladého bělocha, na jehož obličeji hrají sluneční paprsky. Po chvilce spatřil Mambo velikou zelenou mouchu, která se snažila vniknout mezi sevřená Karlova víčka a mravence, jak běhají po chlapcově bezvládné ruce.

Náhle Mambo zaslechl rachot přicházející z oblohy. Věděl, že tak klape motor letadla. Pomoc se blíží, avšak přichází pozdě, Karel je mrtev. Co řeknou běloši, až ho najdou? Zabijí Mamba, protože nezasluhuje nic jiného, je vinen, Mambo zavedl mladého bělocha do hor! Je vinen smrtí šlechetného jinocha, který ho včera neopustil, který o něho pečoval a dnes chtěl běžet pro pomoc, aby ho zachránil. Ach, pozdě, pozdě!

Mambo zavřel oči, přál si zemřít, dříve než běloši přijdou. Avšak najdou je? Spatří je v údolí? Neminou je? Mambo se zachvěl. I on bude pak odsouzen k smrti a jeho umírání bude dlouhé.

Byl mladý a chtělo se mu žít. Proto křičel a ječel, až ochraptěl. Náhle jeho zrak padl na Karlovu pušku. Přestože trpěl muka bolesti, válel se k pušce a vystřelil, potom však omdlel.

Kdosi, jehož Mambo nepoznával, mu vylil z přilby vodu do obličeje. První Mambova myšlenka vyskočila z úst sípáním a šepotem: "Mladý běloch je uštknut hadem," a potom zase mrákoty mávly nad jeho vědomím černým křídlem.

Když se podruhé vzpamatoval, cítil, že ho škrtí provaz pod kolenem zdravé nohy a že ho kdosi táhne stále výš. Potom, když ležel na planině, opět viděl Karla, kterého odnášel běloch, jemuž ostatní říkali major, k velikému ptáku. Ohromná křídla netvora trčela tvrdě a nehnutě z nemotorného a lesklého trupu.

Major a setník pak zdvihli i Mamba a odnesli ho ke Karlovi. Uložili ho vedle těla mladého bělocha. Mambo opatrně sáhl na Karlův obličej, avšak rychle ucukl, neboť vtom vstupoval do útrob ptáka setník. Major usedl vpředu a zdvihl páku.

Mambo si uvědomil, že Karlův obličej byl vlažný. Proto bystře naslouchal, uslyší-li také jeho dech,. avšak silný klapot a potom hvízdání větru přehlušily všecky slabší zvuky.

Dokud pták, protože jistě to byl pták, se vznášel do výšky, bylo Mambovi příjemně, avšak asi po půlhodině se neubránil výkřiku. Najednou cítil, že se kamsi propadává, že pod ním podlaha uniká a že se musí zadusit. Ale nezadusil se. Pocítil jen ve zlomené noze prudkou bolest při nárazu. A když ho silné paže vyzdvihly a uložily do stínu na měkkou trávu, poznal nové domy, které běloši vystavěli v horách.

Byl rád, že si může odpočinout opět na zemi a radostně vdechoval vůni trávy a čerstvě nařezaného dříví. Ještě

dvakrát podstoupil mučení, když ho běloši odnášeli do nového domu a položili na lůžko a podruhé, když k němu přišel běloch, jemuž říkali lékař, a ohledával mu údy. Na zlomenou nohu mu přiložil prkénka, svázal a obalil bílou měkkou hlínou, která po chvilce ztvrdla. Mambovi se zdálo, že jeho noha umřela a že ji už nikdy nezdvihne, taková na ní ležela tíže.

Potom ho běloši krmili a obsluhovali jako dítě, než přišla jeho matka.

Jak se stalo, že byli mladí lovci nalezeni?

Když se Karel s Indiánem do večera nevrátili, odehrálo se v táboře bělochů všecko tak, jak si to Karel v dalekém údolí představoval. Z počátečního nepokoje se zrodila úzkost, potom přišel strach. Všichni běloši se rozběhli do okolí a mladí Indiáni, kteří s nimi pracovali, slibovali, že mladého bělocha a Mamba jistě najdou.

Brok a Rys pobíhali kolem a potom s majorem a setníkem pronikli daleko do hor, avšak nikde nebylo po lovcích ani stopy. Viktor Romovský nenařikal, ale šel a šel vytrvale, neboť byl přesvědčen, že jen on může nalézt zmizelého synka. Prozřetelnost ho odmění za všecka dřívější utrpení ve válce, za ztrátu milované manželky, a za všecky šlechetné činy. Bůh zkouší své věrné, ale je spravedlivý. Naštěstí šli s Viktorem Romovským doktor a hvězdář, jinak by snad byl zahynul v některé propasti.

Lékař mírně a rozumně domlouval zoufalému otci, avšak ten ho neposlouchal. Když hvězdář tvrdil, že slyší z tábora radostný štěkot psů, což asi znamená, že major se setníkem chlapce šťastně nalezli, dal si Viktor Romovský konečně říci a rychle se vracel k Novým Horušicím.

Major a setník se skutečně vrátili se psy, avšak bez Karla, tvrdili ale, že tuší, co mohlo chlapce a Indiána potkat.

"Proč jste je nepřivedli?" tázal se nešťastný otec. "Proč mě necháváte v úzkostech?"

Oba přátelé byli na tyto otázky připraveni. Předpokládali, že Karel i jeho průvodce asi uvázli v hlubokém údolí, do něhož nebyl přístup. Oba odvážní lovci jsou bezpochyby zdrávi a nic jim nechybí. .

"Tak pojďme honem!" zvolal Viktor Romovský. "Nenecháme je přece celou noc v nějaké rokli."

"Bylo by bezpečnější," pravil major, "kdybychom počkali na ráno. Co kdyby se provaz přeřízl o ostrou hranu? Co kdyby Karel ve tmě sklouzl a zřítil se ještě hlouběji? Ba ne, musíme počkat do rána. Na svou čest ti slibuji, že Karla ráno obejmeš."

"Na tvou čest, majore, na tvou čest se spoléhám, a věřím také na tvou lásku k chlapci."

Major se odvrátil. Nesluší se, aby někdo viděl slzy v očích vojáka, i setník se shýbl až ke střevíci, protože se mu nejspíš rozvázal řemínek.

„Co kdybyste, přátelé, použili Mušku," mínil Viktor Romovský už klidněji.

"Výtečná myšlenka," pochvaloval setník, avšak nepřiznal se, že již o tom s majorem mluvil. Vždyť jen s pomocí letadla mohli prohledat všecky srázy, zákoutí a rokle v horách.

Muška hledá a najde

Lékař, profesor a hvězdář zůstali s Viktorem Romovským, aby ho zaměstnávali hovorem, kdežto major, setník, Portugalec, Švéd a Valentýn pospíchali k Vážce.

Noc uplynula v pilné práci, protože Muška musela být znovu složena. Avšak v jitřních hodinách, ještě před východem slunce, letělo už letadlo k horám. V Mušce letěl major se setníkem, kdežto ostatní se vraceli pěšky. Jen Valentýn zůstal na Vážce, aby tu byl po ruce, až se Muška vrátí.

Viktor Romovský se nadarmo nespoléhal na spravedlnost boží. Odložená puška zavolala svým leskem až nahoru k Mušce, kroužící nad údolím.

"Ano, ta lesklá věc na planině je asi puška," pravil setník.

A major tomu uvěřil. Proto se rychle snášel na planinu, kde mohla Muška bez nebezpečí přistát. Krev zvířete vedla letce ke srázu a pohled do údolí je přesvědčil, že zachrání Karla i jeho indiánského průvodce. Avšak jaké bylo jejich leknutí, když po srázném sestupu našli dvě bezduchá těla. U Mamba shledali na první pohled, že je těžce raněn, nejspíše pádem, avšak na bezduchém Karlově těle nebylo známek po úrazu.

Indiánův výkřik a potom šepot jim vysvětlily příčinu Karlova strnutí. Naštěstí nosil setník vždycky s sebou hadí sérum a tak ihned hledal ránu. Našel ji na ruce a rychle vstříkl sérum do chlapcova zápěstí a potom do krajiny srdeční. Uplynulo několik strašných minut. Setníkovi vyrazil na obličeji hojný pot a major se musel opřít o skálu, aby neklesl. Konečně se chlapcova víčka zachvěla. Když setník uchopil Karlovy paže a pokusil se o umělé dýchání, zachvělo se jinochovo tělo a jeho hrdlo chytlo dech a srdce nesměle zaťukalo, jako když natáhneme došlé hodinky.

"Je vyhráno!" zvolal setník. "Chlapec bude žít; musíme se s ním však rychle vrátit domů a zavolat doktora Znojemského."

Major sám vynesl Karla z údolí, byl by ho vynesl i z pekla, třeba při každém druhém kroku sklouzl. Potom se oba přátelé vrátili pro Indiána. V letadle se domluvili, že Karla odveze major k Vážce, kde bude pro nemocného více pohodlí, zatímco Indiána složí v Nových Horušicích. Učinili tak z opatrnosti, neboť se neodvážili přinést příteli Romovskému syna v bezvědomí a nebezpečně nemocného. Jen mladého Indiána tam složí jako důkaz, že ztracené lovce našli, a také proto, že raněný Indián potřeboval okamžitou lékařskou pomoc.

Oba přátelé vykonali, co si umínili. A když se Viktor Romovský probudil, protože usnul teprve k ránu, oznámili mu šťastný výsledek pátrání.

"Kde je Karel? Proč nepřichází, aby mne objal?"

"Byl velmi unavený a ustrašený, proto jsme ho dopravili do Vážky, kde pohodlně odpočívá a s lítostí tě očekává," pravil setník.

"Pojďme k němu, pojďme rychle k němu!" pobízel Viktor Romovský.

"Je u něho Valentýn, který Karla jistě krmí nejlepšími lahůdkami. Chlapec celou noc nespal."

Viktor Romovský se rychle omyl a ustrojil, a když uslyšel, že raněný Mambo leží v sousedním domě, chtěl tam pospíšit, a na všecko se ho vyptat. Avšak vtom vycházel z domu doktor Znojemský a žádal pro zraněného Indiána klid, protože, jak pravil, "ubohý jinoch právě usnul a jeho spánek nesmí být rušen".

"Pospěšme tedy k Vážce," rozhodl Viktor Romovský. S tím mladí evropští přátelé ihned souhlasili.

Ostatní zůstali, aby ještě pracovali, neboť odlet Vážky byl odložen a bylo ujednáno, že se všichni ještě sejdou buď zde, anebo u vzducholodi.

Viktor Romovský pospíchal a nemusel ani své průvodce pobízet, všichni chtěli podrobně slyšet, jak chlapci strávili noc a jak byli vysvobozeni.

Když docházeli k Vážce, vyběhl jim Valentýn vstříc, a radostně zvěstoval, že Karel vypil šálek černé kávy a že teď spí ve své pohodlné ložnici.

Viktor Romovský a lékař vstoupili, zatímco profesor Velebil a Zdeněk Přibáň chtěli počkat, až se Karel probudí.

Lékař opět brzy vyšel, a když mu profesor a hvězdář pospíšili naproti, upokojil je, že Karlovu životu již nehrozí nebezpečí.

"Sérum se opět znamenitě osvědčilo," pravil lékař, "mimoto se domnívám, že do rány vniklo pravděpodobně jen málo jedu. Had patrně nedávno uštkl nějakého živočicha, anebo je také možné, že první kousnutí stihlo rukáv a že látka vsála část jedu, zkrátka je to šťastný případ, takže není obav z následků."

Oba mladí muži přijali zprávu radostně. Nikdo z nich však neslyšel, co si otec a syn vypravovali, když se Karel probudil a spatřil otce u lůžka. Vždyť žili jeden pro druhého.

Teprve za hodinu přiběhl Viktor Romovský do kuchyně, aby třesoucíma se rukama kladl na tác konvičku, hrnečky a suchary, protože Karel chtěl snídat. Valentýn pospíšil za kapitánem Romovským, avšak za chvíli se vrátil a zval také profesora a Zdeňka Přibáně, aby se šli na Karla podívat.

Šťastné zachránění mladých lovců musel Valentýn oslavit hostinou. To už byla jeho nevyléčitelná nemoc, že musel každou událost oslavovat. K slavnostní tabuli se dostavili všichni běloši ze Starých i Nových Horušic.

Pověst o dobrodružství hochů se roznesla i po indiánské osadě a milí Tupíové neuměli projevit radost jinak než dary, které Valentýn velmi vážně a ochotně přijímal.

A když při znamenité večeři zdvihl vznětlivý profesor číši, aby připil na Karlovo zdraví, chlapec zvolal:

"A Mambo! Kde je Mambo?"

"Mambovi se daří už dobře," pravil lékař. "Poleží si asi měsíc nebo šest neděl, avšak zas bude běhat jako srnec."

"Budu na něj dávat pozor," sliboval setník a Manoel i Knut Strinborg prohlásili, že Mambo najde v Nových Horušicích nový domov.

Příhoda z nešťastného lovu odsunula odlet Vážky o celý týden.

Návrat domů

Setník neodjížděl do Čech jenom proto, aby si vyhledal nevěstu, nýbrž také proto, aby si nakoupil všechny nutné potřeby: zásoby prádla, šatů a obuvi, léky a chemikálie, knihy a barvy, tkaniny a zrcadla, hřebeny, kartáče, mýdlo, zápalky, zbraně, nábojnice, porcelán, sklo, nože, lžíce, vidličky a tisíc věcí, kterých si nevšímáme, ale které jsou neocenitelné zejména v pustině.

Bude mít na všecky tyto věci dost peněz? Dva těžké vaky, naložené do předposlední kabiny Vážky, obsahovaly veliký poklad, který našel v horách. Jen Viktor Romovský a major věděli, že jsou tam diamanty, topasy, akvamaríny, opály i acháty a turmalíny, avšak nevěděli, kolik jich je. Byl to majetek setníka a jeho dvou druhů. Až budou kameny vybroušeny, stoupne jejich cena a setník koupí od brazilské vlády takový kus země, až kam z planiny oko dohlédne. A nač potřebuje tolik země? Aby mohl rozdávat půdu krajanům, kteří přijdou za ním.

Loučení bylo opravdu velmi těžké. Naši přátelé se loučili nejen s bělochy, ale i s Indiány, a ačkoli setník sliboval, že se s Vážkou opět vrátí, přece zármutek vzrůstal, čím víc se blížil den odletu.

Nejstatečnější zůstal Zdeněk Přibáň. Požádal profesora, aby obstaral rozdání sbírek a stiskl ruce přátel s nadějí, že se s nimi ještě v životě setká. Cožpak není Tapajós živá tepna, spojující srdce Brazílie s ostatním světem?

Viktor Romovský ujistil své spolucestující, že Vážka vykoná cestu za sedmdesát hodin. A když se již vzducholoď zachvívala, protože její nitro se naplňovalo vodíkem, rozdal ještě všecky užitečné věci zástupu Indiánů, což způsobilo úžasnou radost a nadšení. Major svěřil Portugalci trubičky s omamnými plyny a Švédovi rakety a mimoto jim tu nechal čtyři pušky a dostatek nábojů. Ani Karel nezapomněl na Mamba a šťastnému Indiánovi daroval slíbenou pušku.

Také všecko zásobní prádlo, šaty a obuv byly již před týdnem odneseny do Nových Horušic, takže běloši, kteří tu zůstávali, byli hojně opatřeni vším potřebným. Šest mladých Indiánů mělo rozvázat uzly provazů, jimiž byla Vážka připoutána k zemi a Knut Strinborg přetnout poslední lano.

Po poslední společné snídani objali naši přátelé bělochy, potřásli rukama stařešinů, vstoupili do kajuty a zamávali na pozdrav přílbami. I oba psi, Brok a Rys, se loučili štěkotem.

Za hlučného volání se Vážka vznesla prudce do výše jako obrovský sup. Po několika minutách se země pod vzducholodí prohnula jako mísa, chýše se změnily v kupky sena a houf lidí v zástup mravenečků. I pralesy se jevily jako zelené skvrny na hnědé pláni a veletok Tapajós se zmenšil na lesklou stuhu, položenou mezi lesnaté břehy od jihu k severu.

Vážka se obrátila k severovýchodu směrem k ústí Amazonky, vzdálenému v přímé vzdušné čáře víc než jedenáct set kilometrů.

Tuto vzdálenost urazila vzducholoď za sedm hodin, takže ve dvě hodiny odpoledne se vznášela nad spoustami vod, neboť i veletok Xingu z jihu a Paru ze severu vlévaly zde své vody do Amazonky. Nepřehledným proudům vod se do cesty postavily četné ostrovy. Slunce nestálo přímo nad Vážkou, ačkoli plula nad rovníkem, protože byl duben a sluneční paprsky postupovaly již od jednadvacátého března k obratníku Raka.

Vážka plula klidně v ohromné výši a mířila k mysu Finisterre ve Španělsku, kam doplula za dvaačtyřicet hodin. Silný západní vítr, který hnal prudké vlny ke skalnatému španělskému pobřeží, nemohl Vážce uškodit, protože letěla příliš vysoko a v poměrně klidném ovzduší. Byla středa, osm hodin ráno, když se vzduchoplavci dívali dalekohledy na rozbouřené vlny Biskajského zálivu, kde vřely vody jako v obrovském kotli. Námořníci jistě předvídali bouři, a proto se včas vzdálili na svých plavidlech z nebezpečného zálivu, který je příliš otevřen největším vlnám Atlantského oceánu.

Kapitán Romovský mohl vzducholoď přinutit, aby sestoupila do nižších vrstev, a mohl využít silného západního větru, aby jej zachytil mocnými křídly Vážky. Avšak nespěchal a dopřál svým spolucestujícím, aby se pokochali krásným divadlem, jež poskytovala krajina francouzská i německá, posetá městy a dědinami. Jaký to rozdíl mezi těmito krajinami a liduprázdnými brazilskými pustinami! Tady je obdělána skoro každá píď země a přinucena, aby živila lidstvo, zatímco tam tolik úrodné země leží ladem.

Když oči vzduchoplavců byly unaveny, vraceli se mladí lidé ke svým miláčkům, kteří se zimomřivě choulili, ačkoli kabiny byly uzavřeny a vyhřáty. ~

Noc zastihla vzduchoplavce ještě nad Německem, takže přelet přes Šumavu ani nepostřehli. Na spánek dnes ani nepomysleli. Cožpak jim kapitán Romovský a major neslíbili, že v jedenáct hodin spatří Prahu? A opravdu, chybělo ještě deset minut do jedenácté, když major zvolal:

"Hle, matička Praha!"

Všichni běželi k oknům a dívali se na tisíce světel v řadách rovných i všelijak křivolakých a na třepetající se odlesky světel i hvězd v klidné hladině Vltavy. Nevěděli, že kapitán Romovský přinutil Vážku již před půlhodinou, aby se snesla mnohem níž, protože teď až do horušického zámku nebude na cestě žádné pohoří.

Vážka třikrát zakroužila nad Prahou a zazářila oběma reflektory. Nečekala na znamení, že byla zpozorována, a vydala se přímo na východ. O půlnoci přistála blízko horušického zámku a kapitán Romovský, vystoupiv z kabiny, pravil:

"Zmýlil jsem se ve výpočtech. Vážka potřebovala k přeletu jen pětašedesát hodin."

Brok a Rys okamžitě poznali, že jsou doma, a se zuřivým štěkotem se hnali k vratům. V oknech zámku proskočila světla a po čtvrthodině se probudili všichni spáči a běželi uvítat nenadálé hosty a své milé pány.

Dvě hodiny potom ještě svítila všecka okna zámku do vlažné dubnové noci, než se všichni odebrali na připravená lůžka. Stromy oděné mladým listím zašuměly podivem nad ohromným netvorem, který odpočíval na.poli.

Druhý den časně ráno posunovalo mnoho dělníků pod majorovým dozorem Vážku do hangáru a Viktor Romovský pohodlně snídal se svými přáteli opět ve starém známém pokoji.

A kde je Karel? Ach, ten měl mnoho práce. Musel přece vyhledat vhodný příbytek pro své miláčky.

Budou mít svůj pokoj, ve kterém se musí dobře topit. Papoušci dostanou houpačky a bidélka. Avšak malá puma si umínila, že půjde všude tam, kam Karel, a opičky ji chtěly napodobit. Jejich pán jim musel horlivě domlouvat, že tady není tak teplo jako v Brazílii, ale zároveň jim sliboval, že teplo přece jen bude, a potom že je všecky pustí do zahrady. Rys, který sem také přišel, změnil svou povahu opravdu nehezky. Domníval se, že když je opět doma, že je tady pánem a že se smí na vetřelce rozkřikovat. Avšak brzy byl poučen, že nezdvořák patří za dveře, když ho popuzený papoušek. chytil zobanem za ucho a upřímně je stiskl.

"Dobře ti tak," volal za ním Karel, a už sem nechoď, když se neumíš lépe chovat."

Rysovi se děla křivda. On se vlastně na cizince nehněval, jen na ně žárlil právě tak jako Brok, který však, protože byl rozumnější, raději zašel do kuchyně ke kuchařce Bětušce, která pro něj vždycky měla něco dobrého na zub.

Doktor Znojemský i profesor Velebil se po třech dnech odpočinku chystali k odjezdu, opět se vrátí ke svým povoláním. Profesor bude mít do prázdnin mnoho práce, aby urovnal a rozdělil nejen své nýbrž i hvězdářovy sbírky muzeím a školám. Doktor Znojemský se vrátí jako asistent ke svému profesorovi a spolu prozkoumají bohatou kořist, kterou lékař nasbíral v Brazílii. Byl přesvědčen, že obohatí lékárny novými rostlinnými léky, a že tak prospěje lékařské vědě a trpícímu lidstvu.

Setník třídil drahé kameny, které odveze do brusíren, a major odnášel z Vážky všechny jemné přístroje, aby je pečlivě uložil. Nade všecko zajímaly vzduchoplavce noviny. Všichni byli zvědavi, co všecko se stalo během jejich půlroční nepřítomnosti. Jednou přiběhl profesor se zprávou, kterou právě přečetl v novinách, že v Polsku se kdosi pokusil o sestrojení podobné vzducholodi, jako je Vážka.

Zpráva byla zajímavá, avšak když lékař pravil, že Viktor Romovský a major by měli obhájit své prvenství, odpověděli oba muži skoro současně, že vybudovali Vážku jen pro sebe.

"Našli jsme svého přítele," pravil Viktor Romovský, "prospěli i jeho druhům, založili osadu v srdci Brazílie, nesmírně se poučili a užili tolik krás a vzrušujících dojmů jako nikde jinde na světě.

Není toho dost? Sláva je pomíjející. Budeme podílníky na veliké državě, kterou brzy zakoupíme. Vyslanectví brazilské republiky nám zprostředkuje koupi pozemků a při nejbližší cestě Vážky do Brazílie se zastavíme v Rio de Janeiru, abychom koupi potvrdili.

Doufám, milí přátelé, že se zúčastníte i druhého letu."

Lékař i profesor nejenže radostně slibovali účast v příštím roce, ale dokonce prosili, aby na ně Viktor Romovský a major nezapomněli.

Vzpomínali na bělochy i na Indiány u Tapajósu a slibovali, že budou často posílat o sobě zprávy do horušického zámku.

Karel Romovský brzy přijede za profesorem do Plzně a bude se u něho připravovat ke zkoušce na reálku a pokusí se,

aby byl přijat do čtvrté třídy.

"V přírodopise jistě předstihne všecky spolužáky," sliboval profesor Velebil, "a aby ani v jiných předmětech nekulhal za ostatními, o to se postaráme, viď, Karle?"

Pumě, která odpočívala na chlapcově klíně, se patrně zdálo něco nemilého, protože si měkkými pacičkami otírala vousky.

Valentýn, správce domu, zatím svolal všecko služebnictvo do svého pokoje v přízemí a přísně vyslechl zprávy, stížnosti a žaloby, a když slíbil nápravu, odměny i tresty, propustil všecky v milosti.

"Na mou věru," povídal vrátný při odchodu služkám a sluhům, "na mou věru, ten pan Valentýn je učiněný Robinson! Papouška na jednom rameni, opici na druhém, chyběla mu jen kůže kolem beder a paraple z lopuchů nad hlavou!"

"Aby vás tak, Doubravo, pan Valentýn slyšel," vykřikla Marjánka, a smějíc se, běžela do patra, kde zapomněla smeták. Marně jej však hledala, neboť medvídek koati, mazlíček Viktora Romovského, když našel na chodbě pěkný kartáček s držadlem, vrátil se do pokoje a usadil se s vzácným nálezem u nohou svého pána. Nejdřív si s ním pěkně učesal ocásek a pak pánovi vyčistil boty.

Pozve-li mne o příštích prázdninách Viktor Romovský na Vážku, povím vám, jak vzkvétá česká osada na Tapajósu v srdci Brazílie. Trochu se ale obávám, že na mne nezbude místo, protože prý poletí také tři mladé, statečné ženy a povezou si výbavy.